

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Τεύχος 7, Ιανουάριος-Μάρτιος 2016

Περιεχόμενα

Σημείωμα του Συντονιστή Έκδοσης

- **Επιστημονικές Εργασίες**

Επιτροπή Αρχών της ICA: «Ερμηνευτικές Οδηγίες για τις Συνεταιριστικές Αρχές», Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση, Γενεύη, 2015

- **Νομοθεσία**

- Α. Μητροπούλου: Σχολιασμός στο σύνολο και κατ' άρθρο του Σχεδίου Νόμου «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί»
- Α. Μητροπούλου: Οι μετατροπές των συνεταιριστικών οργανώσεων ΕΑΣ, ΚΑΣΟ, ΚΕΣΕ και ΣΕ.

- **Σχόλια**

- Υποχρέωση του Κράτους για τους συνεταιρισμούς (Κ. Παπαγεωργίου)
- Ξέρουν τι θέλουν; Μπορούν; (Κ. Παπαγεωργίου)
- Κλαδική Μελέτη για τον ελληνικό αγροδιατροφικό τομέα Κ. Παπαγεωργίου)

- **Συνεταιριστικές Οργανώσεις**

- Το «Εύκαρπον» ως πρωτόπορος συνεταιρισμός Νέας Γενιάς. Γράφουν οι Ι. Γαλάτουλας και Κ.Δ. Αποστολόπουλος
- Ένα ενδιαφέρον σεμινάριο για συνεταιρισμούς, οργανωμένο από συνεταιρισμούς με διαμονή σε συνεταιριστικό ξενοδοχείο (Από την ιστοσελίδα του Ν. Χρυσόγελου)

- **Αποχαιρετισμοί: Δημήτρης Γαμβρούλης**

- **Νέα Βιβλία**

- Edgar Parnell, «Επανεφεύρεση των Συνεταιρισμών», βιβλίο διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.diktio-kapa.dos.gr/keimena/Cooperative-reinvention.pdf> με μέριμα του

Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών (Ι.Σ.Ε.Μ.) και του Δικτύου Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Περιφερειακής Ανάπτυξης Κ.Α.Π.Α.). Βιογραφικό σημείωμα του συγγραφέα

- Κ. Παπαγεωργίου και Ο. Κλήμη-Καμινάρη, «Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα», τόμοι 7 και 8 (περίοδοι 1977-81 και 1982-93), Έκδοση Ι.Σ.Ε.Μ., Εκδοτικός Οίκος «Αμφιλύκη», Πάτρα, 2014.
- Κ. Παπαγεωργίου, «Βιώσιμη Συνεταιριστική Οικονομία – Θεωρία και Πρακτική», (Τρίτη έκδοση), Εκδόσεις Σταμούλη, 2015.

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ι.Σ.Ε.Μ.)

Ιστοσελίδα περιοδικού: Το περιοδικό αναρτάται στην ακόλουθη διεύθυνση:

isem-journal.blogspot.com

Συμβούλιο Έκδοσης (κριτές επιστημονικών εργασιών):

Αλεξόπουλος Γεώργιος	Δρ Γεωργοοικονομολόγος, ΕΕΔΙΠ Γεωπονικό Πανεπιστήμιο
Ανεσιάδης Αντώνιος	Γενικός Διευθυντής Ένωσης Αγροτών Ν. Σερρών
Αποστολόπουλος Κωνσταντίνος,	Καθηγητής Χαροκοπείου Πανεπιστημίου
Δημάκης Ιωάννης	Γενικός Διευθυντής Ένωσης Αγροτών Αργολίδας «ΡΕΑ»
Δοδόπουλος Σοφοκλής	Πρώην Εντεταλμένος Σύμβουλος της ΣΕΚΑΠ
Καμενίδης Χρίστος	Καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης
Καραμέτου Παναγιώτα	Διδάκτωρ Χαροκοπείου Πανεπιστημίου
Καρυπίδης Φίλιππος	Καθηγητής ΤΕΙ Θεσσαλονίκης
Κλήμη-Καμινάρη Ολυμπία	Επ. Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου
Κορέντζελου Νάνσυ	Δικηγόρος
Κουτσού Σταυριανή	Αν. Καθηγήτρια ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης
Μητροπούλου Ανδριανή-Άννα	Δικηγόρος, π. Νομικός Σύμβουλος ΠΑΣΕΓΕΣ
Παναγιωτόπουλος Φώτιος	Πρώην Υποδιοικητής ΑΤΕ
Παπαγεωργίου Κωνσταντίνος	Ομότ. Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου
Σδράλη Δέσποινα	Επ. Καθηγήτρια Χαροκοπείου Πανεπιστημίου
Σελλιανάκης Γεώργιος	Πρώην Γεν. Δ/ντής Ελαιουργικής, π. Γεν. Γραμματέας Υπ. Γεωργίας
Σέμος Αναστάσιος	Καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης

Σεργάκη Παναγιώτα	Επ. Καθηγήτρια Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης
Σινίκης Ευστάθιος	Πρώην Διευθυντής Υπουργείου Γεωργίας
Σωφρονάς Αντώνιος	τ. Διευθυντής Υπουργείου Γεωργίας
Φεφές Μιχαήλ	Επ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Διεύθυνση επικοινωνίας με το ΙΣΕΜ: isem-institute@gmail.com

Διεύθυνση Συντονιστή Έκδοσης: clpapageorgiou@gmail.com

Σημείωμα του Συντονιστή της Έκδοσης

Η ύλη του 70^{ου} τεύχους του περιοδικού του ΙΣΕΜ περιλαμβάνει πολύτιμες και επίκαιρες εργασίες ειδικά για την ελληνική πραγματικότητα.

Πρώτο θέμα είναι η εργασία της Επιτροπής για τις Συνεταιριστικές Αρχές της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, με τον τίτλο «Ερμηνευτικές Οδηγίες για τις Συνεταιριστικές Αρχές». Στην εργασία αυτή συνέβαλε ένας αριθμός ειδικών επιστημόνων υψηλού επιπέδου με αντικείμενο την ερμηνευτική επεξεργασία των συνεταιριστικών Αρχών, έργο έγκυρο και εξαιρετικά χρήσιμο για την πλήρη κατανόηση της εφαρμογής των συνεταιριστικών Αρχών στην πράξη. Με την εργασία αυτή συμπληρώνεται μια πεντάδα κειμένων που έχουν φιλοξενηθεί στο περιοδικό «Κοινωνική Οικονομία» του ΙΣΕΜ, οι οποίες μαζί με μια εργασία που υπάρχει στην ιστοσελίδα του Δικτύου ΚΑΠΑ αποτελούν ένα σύνολο εντελώς απαραίτητο, πρώτα απ' όλους για όσους φιλοδοξούν να ρυθμίζουν θέματα του συνεταιριστικού θεσμού, αλλά και για τις ηγεσίες και τα μέλη και το προσωπικό των συνεταιρισμών.

Οι εργασίες στις οποίες αναφερόμαστε είναι:

1. Το Σχέδιο Αρχών της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Νομοθεσίας (PECOL), που δημοσιεύθηκε στο τεύχος 6 (Οκτ.-Δεκ.) του 2015
2. Οι Κατευθυντήριες Γραμμές των Ηνωμένων Εθνών, που στοχεύουν στη δημιουργία υποστηρικτικού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών, που δημοσιεύθηκε στο τεύχος 5 (Ιούλ.-Σεπτ.) του 2015
3. Η Σύσταση Νο. 193 του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας (ILO) για την προώθηση των Συνεταιρισμών, που δημοσιεύθηκε στο τεύχος 3 (Ιαν.-Μαρ.) του 2015
4. Οι Ερμηνευτικές Οδηγίες για τις Συνεταιριστικές Αρχές, της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ICA), που δημοσιεύονται στο παρόν τεύχος 7, και
5. Ο Σχολιασμός στο σύνολο και κατ' άρθρο του Σχεδίου Νόμου για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, που δημοσιεύεται επίσης στο παρόν τεύχος 7, όπου επεξηγείται γιατί πλήθος διατάξεων είναι αδόκιμες και ακατάλληλες για τον συνεταιριστικό θεσμό

Σε αυτές τις εργασίες πρέπει να προστεθεί και η εργασία του Henry Hagen Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Συνεταιριστική Νομοθεσία (2^η έκδοση), που έχει δημοσιευθεί στα ελληνικά με μέρημα του Δικτύου ΚΑΠΑ

(<http://www.diktio-kapa.dos.gr/keimena/kateyuintiries%20gramesGR.pdf>). Η πολύ σημαντική αυτή εργασία έχει κυκλοφορήσει και σε τρίτη έκδοση, την οποία επεξεργαζόμαστε σε συνεργασία με το Δίκτυο ΚΑΠΑ για να την προσφέρουμε στους αναγνώστες μας και στους επισκέπτες του Δικτύου ΚΑΠΑ.

Η δεύτερη εργασία αυτού του τεύχους, είναι ο προαναφερθείς Σχολιασμός του Σχεδίου Νόμου για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς, τον οποίο έχει επεξεργαστεί η δικηγόρος και πρώην Νομικός Σύμβουλος της ΠΑΣΕΓΕΣ Ανδριανή – Άννα Μητροπούλου, και την οποία ομόφωνα αποδέχθηκε η Γενική Συνέλευση του Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών (ΙΣΕΜ) στη συνεδρίαση της 2ας Δεκεμβρίου 2015. Η εργασία αυτή τεκμηριώνει έναν σοβαρό αντίλογο για πλείστες διατάξεις του Σχεδίου Νόμου που δόθηκε προς διαβούλευση, σε βαθμό που το καθιστούν ακατάλληλο προς περαιτέρω προώθηση και ψήφιση από τη Βουλή.

Στο πρώτο από τα Σχόλια που ακολουθούν, τονίζονται μερικά σημεία από τις δεσμεύσεις που το ελληνικό κράτος ανέλαβε με τη δέσμευση εφαρμογής της Σύστασης 193 του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας και επαναλαμβάνονται από την εργασία της Επιτροπής Αρχών της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, οι οποίες δεσμεύσεις δεν τηρούνται. Στο δεύτερο Σχόλιο σχολιάζονται τα διαφορετικά μηνύματα που εκπέμπουν διαφορετικοί κυβερνητικοί παράγοντες σχετικά με τη συνεταιριστική νομοθεσία, ενώ στο τρίτο, με βάση Κλαδική Μελέτη της Εθνικής Τράπεζας, σχολιάζονται οι επιπτώσεις που υπήρξαν για την αποτελεσματικότητα της ελληνικής γεωργίας εξ αιτίας των πολλαπλών αναστατώσεων που προκλήθηκαν στους συνεταιρισμούς, ενώ οι δυνατότητες παραμένουν σημαντικές, αν οι αδυναμίες αντιμετωπισθούν.

Στον τομέα των Συνεταιριστικών Οργανώσεων προβάλλεται συνοπτικά το πρωτοποριακό έργο του συνεταιρισμού «Εύκαρπον», που μπορεί ν' αποτελέσει παράδειγμα για συνεταιρισμούς Νέας Γενιάς, καθώς και ένα ενδιαφέρον σεμινάριο από συνεταιρισμούς για συνεταιρισμούς.

Αποχαιρετισμός στον Δημήτρη Γαμβρούλη

Νέα βιβλία

**International
Co-operative
Alliance**

Ερμηνευτικές Οδηγίες για τις Συνεταιριστικές Αρχές

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους στα μέσα μιας συνιδιοκτητικής και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

Οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στις αρχές της αυτοβοήθειας, της αυτευθύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης. Ακολουθώντας την παράδοση των πρωτεργατών, τα μέλη των συνεταιρισμών στηρίζονται στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας της κοινωνικής υπευθυνότητας και της φροντίδας για τους άλλους

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ: Οι συνεταιριστικές αρχές αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες οι συνεταιρισμοί θέτουν σε εφαρμογή τις αξίες τους.

1η Αρχή: Εθελοντική και Ελεύθερη Συμμετοχή.

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις, ανοικτές σε όλα τα πρόσωπα που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και επιθυμούν να αποδεχθούν τις ευθύνες του μέλους, χωρίς διακρίσεις φύλου, κοινωνικού επιπέδου, φυλής, πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας.

2η Αρχή: Δημοκρατική Διοίκηση εκ μέρους των Μελών.

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις διοικούμενες από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη των αποφάσεων. Άνδρες και γυναίκες που προσφέρουν υπηρεσίες ως αιρετοί εκπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος μία ψήφο) και στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο.

3η Αρχή: Οικονομική Συμμετοχή των Μελών.

Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα και διαχειρίζονται δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Ένα μέρος τουλάχιστον από το κεφάλαιο αυτό αποτελεί συνήθως την κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη συνήθως απολαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση ή καθόλου για το κεφάλαιο που καταθέτουν για να γίνουν μέλη. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε ή για όλους από τους ακόλουθους σκοπούς: α) Ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, από τα οποία μέρος τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα, β) Απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό και γ) Υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.

4η Αρχή: Αυτονομία και Ανεξαρτησία.

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας, διοικούμενες από τα μέλη τους. Εάν συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, το πράττουν με όρους που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία.

5η Αρχή: Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση.

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση στα μέλη τους, στα αιρετά μέλη της διοίκησης, στα διευθυντικά στελέχη και στους υπαλλήλους, ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους. Παρέχουν πληροφόρηση στο κοινό - ιδιαίτερα στους νέους και στους διαμορφωτές της κοινής γνώμης - σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας.

6η Αρχή: Συνεργασία μεταξύ Συνεταιρισμών.

Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν με τη μέγιστη αποτελεσματικότητα τα μέλη τους και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση όταν συνεργάζονται μεταξύ τους δια μέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου.

7η Αρχή: Ενδιαφέρον για την Κοινότητα.

Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους, με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

Αφιερωμένο στη μνήμη του

καθηγητή Ian MacPherson 1929 - 2013

Συνεταιριστή ηγέτη, Καθηγητή Πανεπιστημίου,

Ιδρυτή και Πρόεδρο της Καναδικής Συνεταιριστικής Ένωσης

Σύμβουλο της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές

Copyright © Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση 2015.

Επιτρέπεται η επαναχρησιμοποίηση, εφόσον αναφέρεται την πηγή.

Πίνακας περιεχομένων

Διακήρυξη σχετικά με τη Συνεταιριστική Ταυτότητα.....	8
Πρόλογος της Pauline Green, Προέδρου της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης	13
Πρόλογος του Jean-Louis Bancel, Προέδρου της Επιτροπής Αρχών	14
Ευχαριστίες.....	15
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	18
1η Αρχή: Εθελοντική και Ελεύθερη Συμμετοχή	21
2η Αρχή: Δημοκρατικός Έλεγχος από τα Μέλη.....	29
3η Αρχή: Οικονομική Συμμετοχή των Μελών	39
4η Αρχή: Αυτονομία και Ανεξαρτησία	53
5η Αρχή: Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση.....	63
6η αρχή: Συνεργασία μεταξύ Συνεταιρισμών.....	73
7η Αρχή: Ενδιαφέρον για την κοινότητα.....	82
Συνομογραφίες και Γλωσσάριο.....	93
Διακήρυξη σχετικά με την Συνεταιριστική Ταυτότητα	96

Πρόλογος

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (ΔΣΕ) είναι ο παγκόσμιος θεματοφύλακας της Δήλωσης σχετικά με την Συνεταιριστική Ταυτότητα - τις Αξίες και τις Αρχές της συνεταιριστικής κίνησης - και είναι υπεύθυνη να διασφαλίσει ότι οι επτά Αρχές που στηρίζουν την συνεταιριστική επιχείρηση μπορούν να ερμηνευθούν ορθά. Στο πλαίσιο αυτό, το έγγραφο αυτό έχει καθυστερήσει πολύ.

Τα τελευταία χρόνια, προς μεγάλη χαρά των συνεταιριστών, οι Αρχές έχουν κερδίσει την αναγνώριση και παραδοχή σε όλο το κόσμο. Αναφέρονται σε έγγραφα πολιτικής του δημοσίου, σε κείμενα των Ηνωμένων Εθνών και της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, και επισυνάπτονται ή είναι αναπόσπαστο μέρος της εθνικής νομοθεσίας σε πολλές χώρες. Όταν το 2011 η Περιφερειακή Οργάνωση Αμερικής της ΔΣΕ πρότεινε να εξετασθεί η τροποποίηση της 7ης Αρχής, η επίπτωση που αυτό θα είχε παγκοσμίως έγινε προφανής.

Η συζήτηση το 2011, μας οδήγησε να αναγνωρίσουμε δύο πράγματα. Πρώτον, ότι μια διαδικασία για την τροποποίηση των Αρχών ήταν αναγκαία. Συγκροτήσαμε την Επιτροπή Αρχών - μια ομάδα από μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΣΕ και συμβούλους εμπειρογνώμονες που ορίστηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ - για να εξετάσουν και να συμβουλευθούν για κάθε μελλοντική πρόταση για την τροποποίηση των Αρχών. Το 2012 η Έκτακτη Γενική Συνέλευση συμφώνησε τη διαδικασία. Η διαδικασία αυτή σέβεται τη σημασία των Αρχών που έχουν παγκοσμίως αναγνωρισθεί ως ο πυρήνας της συνεταιριστικής φιλοσοφίας, από το 1844.

Δεύτερον, αναγνωρίσαμε την ανάγκη για πιο λεπτομερή σύγχρονη ερμηνεία για την εφαρμογή των Αρχών στη διακυβέρνηση και τη λειτουργία των συνεταιρισμών στον 21ο αιώνα, και αναθέσαμε στην Επιτροπή Αρχών την επίβλεψη της προετοιμασίας της. Μετά από τρία χρόνια λεπτομερούς και επίπονου έργου από την Επιτροπή Αρχών, τους εμπειρογνώμονες συμβούλους και τον Επιμελητή - επίπονο έργο που έχει συμπεριλάβει τις διαφορετικές γνώμες των συνεταιριστών ανά τον κόσμο - είμαι στην ευχάριστη θέση να σας παρουσιάσω την καθοδήγηση σε αυτές τις Ερμηνευτικές Οδηγίες. Αυτές είναι "ζωντανές" με την έννοια ότι προορίζονται ειδικά ώστε να επικαιροποιούνται με την πάροδο του χρόνου, καθώς οι κοινωνίες αλλάζουν, τα περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα εξελίσσονται, και οι εμπορικοί και χρηματοπιστωτικοί κανονισμοί και οι ανάγκες μεταβάλλονται. Επιτρέπουν στους ίδιους τους συνεταιρισμούς να κατανοήσουν πλήρως τι ακριβώς σημαίνει να είσαι συνεταιρισμός σ' έναν κόσμο στον οποίο τώρα λειτουργούν. Παρέχουν επίσης καθοδήγηση σε όσους έχουν το έργο της καταχώρισης, της ρύθμισης ή της εποπτείας των συνεταιρισμών σε τοπικές, εθνικές και περιφερειακές οικονομίες στον κόσμο.

Οι συνεταιριστές πιστεύουν ότι οι άνθρωποι του κόσμου δεν θα πρέπει να υποβάλλονται σε απειλές από την παγκόσμια οικονομία, όπως εκείνη του 2007. Επιπλέον, πιστεύουν ότι μια πιο διαφοροποιημένη και πλουραλιστική παγκόσμια οικονομία είναι ένας τρόπος για να εξασφαλιστεί ότι κάθε μελλοντική απειλή αυτού του είδους θα ελαχιστοποιηθεί.

Ως μέρος του έργου του θεματοφύλακα της Δήλωσης για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα, η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση έχει αποφασίσει να ενθαρρύνει έναν εποικοδομητικό και διαδραστικό διάλογο μεταξύ των δημόσιων αρχών και των συνεταιρισμών, για τη στήριξη μιας μεγαλύτερης διαφοροποίησης μέσω της υγιούς ανάπτυξης των συνεταιριστικών επιχειρήσεων σε κάθε επίπεδο της παγκόσμιας οικονομίας.

Πιστεύουμε ότι αυτό το έγγραφο θα είναι ο καταλύτης για αυτόν τον διάλογο τώρα και στο μέλλον.

Pauline Green
Πρόεδρος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ICA)

Πρόλογος

Είχα την ευθύνη και την ευχαρίστηση να προεδρεύσω της Επιτροπής Αρχών της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ΔΣΕ), που επέβλεψε τη σύνταξη και την δημοσίευση αυτών των Ερμηνευτικών Οδηγιών για τις Συνεταιριστικές Αρχές.

Οι Αρχές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της δήλωσης της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Ταυτότητα και πρέπει να γίνουν κατανοητές σε αυτό το πλαίσιο. Η Συνεταιριστική Ταυτότητα έχει δύο διαστάσεις. Η πρώτη είναι ότι ένας συνεταιρισμός είναι μια ένωση (Οργάνωση) προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους. Το δεύτερο είναι ότι αυτές οι ανάγκες και επιδιώξεις αντιμετωπίζονται μέσω μιας από κοινού ιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης.

Οι επτά Συνεταιριστικές Αρχές είναι οι διεθνώς συμφωνημένες θεμελιώδεις αρχές, οι οποίες, όταν εφαρμόζονται στην καθημερινή διακυβέρνηση και διαχείριση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, επιτρέπουν σ' αυτές να επιτύχουν το στόχο τους να καλύψουν τις ανάγκες και τις επιδιώξεις των μελών τους. Οι Αρχές δεν είναι χαραγμένες σε πέτρα, ούτε είναι άκαμπτοι κανόνες που πρέπει να ακολουθούνται. Είναι οι χρηστές ηθικές αρχές που πρέπει να εφαρμόζονται με όραμα και αναλογικά, σύμφωνα με το εθνικό οικονομικό, πολιτιστικό, κοινωνικό, νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο και τις ιδιαιτερότητες εντός των οποίων λειτουργεί κάθε συνεταιριστική επιχείρηση. Ένας συνεταιρισμός είναι η μόνη μορφή οργάνωσης της επιχειρηματικότητας με έναν διεθνώς συμφωνημένο και αναγνωρισμένο ορισμό, αξίες και αρχές. Οι Αρχές δημιουργούν μια πολύτιμη διαφορά.

Αυτές οι Ερμηνευτικές Οδηγίες παρέχουν λεπτομερείς οδηγίες και συμβουλές για την πρακτική εφαρμογή των Αρχών στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις. Βασικό κοινό στο οποίο απευθύνονται είναι η επερχόμενη γενιά συνεταιριστικών ηγετών: οι Οδηγίες επιδιώκουν να ενσωματώσουν τη γνώση και την εμπειρία της τρέχουσας γενιάς συνεταιριστών προς όφελος της επόμενης. Στόχος τους είναι να βοηθήσουν τα μέλη των συνεταιρισμών, τους ηγέτες και τους διαχειριστές να λειτουργούν τους συνεταιρισμούς τους πιο αποδοτικά και αποτελεσματικά. Ελπίζουμε επίσης ότι θα αποτελέσουν ένα παγκόσμιο κεφάλαιο για τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευόμενους των συνεταιρισμών και για άλλους που προσπαθούν να κατανοήσουν πώς πρέπει να εφαρμόζονται οι Αρχές στην πράξη.

Η διαδικασία την οποία επέβλεψε η Επιτροπή Αρχών για την παραγωγή των Ερμηνευτικών Οδηγιών υπήρξε εξαντλητική και συνεργατική. Στην αρχή ζητήσαμε από τους διεθνείς εμπειρογνώμονες να παραγάγουν προσχέδια διαλόγου για κάθε Αρχή. Αυτά εξετάστηκαν σε βάθος από την Επιτροπή Αρχών με τον David Rodgers, πρώην Πρόεδρο της Διεθνούς Οργάνωσης Συνεταιριστικής Στέγασης, στον οποίο αναθέσαμε να επεξεργαστεί τα προσχέδια υπό το φως των συζητήσεων της Επιτροπής Αρχών και να εξασφαλίσει ότι κάθε Οδηγία ήταν συνεπής ως προς τη δομή, το ύφος και τη χρήση της γλώσσας. Μετά την εξέταση από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ, τα Περιφερειακά Γραφεία, και τις Τομεακές Οργανώσεις, τα αναθεωρημένα προσχέδια δημοσιεύθηκαν για μια μεγάλη παγκόσμια διαβούλευση με τα μέλη της ΔΣΕ και άλλους που επιθυμούσαν να τα σχολιάσουν. Αυτό ήταν μια γνήσια άσκηση διαβούλευσης. Κάθε απάντηση εξετάστηκε προσεκτικά και, όπου χρειαζόταν, έγιναν περαιτέρω τροποποιήσεις, ώστε να παραχθούν οι Ερμηνευτικές Οδηγίες αυτού του βιβλίου.

Οι εν λόγω Ερμηνευτικές Οδηγίες δεν είναι χαραγμένες σε πέτρα ή στάσιμες εσαεί. Πρόκειται για μια δήλωση για το πώς κατανοούμε τις Αρχές τώρα, αλλά αποτελούν ζωντανά έγγραφα, όχι στατικά. Οι Αρχές και οι Ερμηνευτικές Οδηγίες μας για την εφαρμογή τους, μπορεί να εξελιχθούν και πάλι όπως εξελίσσεται η συνεταιριστική κίνηση και να ανταποκρίνεται στις νέες προκλήσεις και ευκαιρίες. Αυτές οι Ερμηνευτικές Οδηγίες έχουν ως στόχο να δηλώσουν πως εμείς κατανοούμε την εφαρμογή των Αρχών με σύγχρονους όρους για τον 21ο αιώνα.

Ελπίζω ότι θα κερδίσετε κατανόηση και έμπνευση από αυτές.

Jean-Louis Bancel
Πρόεδρος της Επιτροπής Αρχών

Ευχαριστίες

Η Επιτροπή Αρχών και η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση επιθυμούν να ευχαριστήσουν όλους εκείνους από τις οργανώσεις-μέλη, τις Τομεακές Οργανώσεις της ΔΣΕ και άτομα από την παγκόσμια Συνεταιριστική Κίνηση σε πολλές χώρες, που σχολίασαν και έδωσαν πολύτιμες πληροφορίες για τα πολυάριθμα σχέδια των εν λόγω Ερμηνευτικών Οδηγιών και εκείνους που απάντησαν στα ερωτήματα της ηλεκτρονικής έρευνας σχετικά με το σχέδιο διαβούλευσης.

Η Επιτροπή Αρχών απευθύνει επίσης ευχαριστίες προς όλα εκείνα τα άτομα και φορείς που ξεπέρασαν τον εαυτό τους στη στήριξη και συμβολή για την εξειδίκευση των Ερμηνευτικών Οδηγιών. Πολλές ευχαριστίες στους:

- **Kenki Maeda** (Ιαπωνία)
- **Haruyoshi Amano** (Ιαπωνία)
- **Bruno Roelants** (Βέλγιο)
- **José Carlos Guisado** (Ισπανία)
- **Andreas Kappes** και οι συνεργάτες του DGRV (Γερμανία)
- **Hans-H. Munkner** (Γερμανία)
- **Hagen Henry** (Φινλανδία)
- **Stefania Marcone** και οι συνεργάτες της Alliance of Italian Co-operatives (Ιταλία)
- iCOOP (Κορέα)
- **Conseil Québécois de la coopération et de la mutualité CQCM** (Καναδάς)
- **Co-operatives UK** (Ηνωμένο Βασίλειο)
- **Desjardins** (Καναδάς)
- **Peter Davis** και **Sonja Novkovic** of Saint Mary's University (Καναδάς)
- **Manuel Marino** (Cooperatives of the Americas);
- **Hadrien Appeltants** και οι μεταφραστές της TransPerfect, και τελευταία αλλά όχι λιγότερο
- **Lynne Murray** (Ηνωμένο Βασίλειο) για την υποστήριξη του συζύγου της **David Rodgers**, καθώς ο ίδιος συνεργάστηκε μαζί μας στην αγαπημένη εργασία για την ανάπτυξη και την επιμέλεια αυτών των Ερμηνευτικών Οδηγιών.

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΡΧΩΝ

υπεύθυνα για την εξέταση των προσχεδίων και επίβλεψη της επιμέλειας και παραγωγής των Ερμηνευτικών Οδηγιών:

- **Jean-Louis Bancel**, Γαλλία (πρόεδρος)
- **Akira Banzai**, Ιαπωνία.
- **Suleman Chambo**, Τανζανία.
- **Dante Cracogna**, Αργεντινή.
- **Ramon Imperial Zuniga**, Μεξικό.
- **Akira Kurimoto**, Ιαπωνία.
- **Jan Anders Lago**, Σουηδία.
- **Mervyn Wilson**, Ηνωμένο Βασίλειο

ΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΤΩΝ ΑΡΧΙΚΩΝ ΠΡΟΣΧΕΔΙΩΝ

- 1^η Αρχή – **Akira Kurimoto**, Consumer Co-operative Institute of Japan.
- 2^η Αρχή – **Jean-François Draperi**, Conservatoire des Arts et Métiers, Editor in Chief of the Revue des Etudes Coopératives, Mutualistes et Associatives (RECMA), Paris, France.
- 3^η Αρχή – **Jean-Louis Bancel**, Credit Coopératif, France
- 4^η Αρχή – **Sonja Novkovic**, Saint Mary's University, Nova Scotia, Canada.
- 5^η Αρχή – **Mervyn Wilson** and **Linda Shaw**, Co-operative College, United Kingdom.
- 6^η Αρχή – **Emily Lippold Cheney**, **Matt Davis**, **Aaron Reser**, United States
- 7^η Αρχή – **Dante Cracogna**, School of Law, University of Buenos Aires, Argentina.

ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΝ

Του ανατέθηκε, σε συνεργασία με την Επιτροπή Αρχών, να προσφέρει συμβουλευτικές υπηρεσίες και τελικά προσχέδια των Ερμηνευτικών Οδηγιών:

David Rodgers, President Co-operative Housing International 2009-13, CEO of CDS Co-operatives 1979-2012, local Labour and Co-operative councillor, London Borough of Ealing, United Kingdom.

ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣΗ ΔΟΚΙΜΙΩΝ

Gillian Lonergan, Co-operative College, United Kingdom

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΡΧΩΝ

Hanan El-Youssef, Alliance Strategy Manager, United States

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι συνεταιρισμοί δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας. Ένα βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα είναι ότι οι συνεταιρισμοί δημιουργούν πλούτο για τα πολλά μέλη των συνεταιρισμών, τα οποία ασχολούνται σε συνεταιριστικές επιχειρήσεις ως χρήστες υπηρεσιών, παραγωγοί, ιδιοκτήτες ανεξάρτητων επιχειρηματιών, καταναλωτές, και εργαζομένους,¹ όχι μόνο για τους λίγους που είναι αρκετά πλούσιοι, για να επενδύουν κεφάλαια σε επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές. Οι συνεταιρισμοί βοηθούν να αντισταθμιστεί η τεράστια αύξηση της ανισότητας μεταξύ πλουσίων και φτωχών στον κόσμο, ένα θέμα που, αν δεν αντιμετωπιστεί, θα έχει σημαντικές οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντικές και πολιτικές συνέπειες.

Στο πλαίσιο του ρόλου της ως θεματοφύλακα της ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (ΔΣΕ)² ενέκρινε το 1995, τη Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα, τις Αξίες και τις Αρχές, ("η Δήλωση"), που παρατίθεται στο παράρτημα των Ερμηνευτικών Οδηγιών. Οι Συνεταιριστικές Αρχές που περιλαμβάνονται στη Δήλωση έχουν σφυρηλατηθεί στο καμίνι των πάνω από 150 ετών πρακτικής εμπειρίας, για το ποιο είναι το περιεχόμενο των θεμελιωδών αρχών, που απαιτούνται για την επιτυχή λειτουργία μιας βιώσιμης συνεταιριστικής επιχείρησης.

Η Δήλωση έγινε αποδεκτή από την ΔΣΕ στο Συνέδριο και Γενική Συνέλευση της Εκατονταετίας το 1995 στο Μάντσεστερ, Αγγλία. Η Δήλωση, που προτάθηκε στη Γενική Συνέλευση από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ, ήταν το προϊόν μιας μακράς διαδικασίας διαβούλευσης με τη συμμετοχή χιλιάδων συνεταιριστών από όλο τον κόσμο. Η Δήλωση περιλαμβάνει τον ορισμό των συνεταιρισμών, έναν κατάλογο με τις βασικές αξίες της παγκόσμιας συνεταιριστικής κίνησης, καθώς και μια αναμόρφωση των αρχών της συνεταιριστικής κίνησης για την καθοδήγηση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων στις καθημερινές δραστηριότητές τους.

Η συνεταιριστική ταυτότητα και οι αξίες μας είναι αμετάβλητες, αλλά οι αρχές έχουν αναθεωρηθεί και αναμορφωθεί. Στην ιστορία της ΔΣΕ, αναθεωρήσεις των αρχών έχουν εγκριθεί τρεις φορές μετά από ειδικές επιτροπές και διαβούλευση με τα μέλη της ΔΣΕ στο Συνέδριο του Παρισιού το 1937, στο Συνέδριο της Βιέννης το 1966, και στο Μάντσεστερ το 1995. Ενώ οι αρχές έχουν αναμορφωθεί και αναδιατυπωθεί, η ουσία τους παραμένει: είναι οι κατευθυντήριες αρχές με τις οποίες η συνεταιριστική ταυτότητα και οι αξίες μας εφαρμόζονται στην πράξη, στις καθημερινές εργασίες μιας συνεταιριστικής επιχείρησης.

Οι Συνεταιριστικές Αρχές, οι οποίες αποτελούν το αντικείμενο των Ερμηνευτικών Οδηγιών, έχουν από πολλού γίνει γνωστές διεθνώς ως οι Αρχές της Rochdale, αν και η ΔΣΕ αναγνωρίζει

¹ Υπάρχουν πολλοί διαφορετικοί τύποι των συνεταιρισμών που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας. Σε αυτές τις ερμηνευτικές οδηγίες ο όρος "μέλη" χρησιμοποιείται ως γενικός όρος για όλα τα διαφορετικά είδη των μεμονωμένων ατόμων και των εταιρικών (νομικών) προσώπων, που είναι μέλη σε όλους τους διαφορετικούς τύπους των συνεταιρισμών.

² Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση – ΔΣΕ (ή Συμμαχία) είναι ο θεματοφύλακας των Συνεταιριστικών Αξιών και Αρχών. Η ΔΣΕ είναι μια μη κερδοσκοπική διεθνής ένωση, που ιδρύθηκε το 1895 για να προωθεί το συνεταιριστικό μοντέλο κοινωνικής επιχείρησης. Η ΔΣΕ είναι η κορυφαία οργάνωση για τους συνεταιρισμούς όλου του κόσμου, που εκπροσωπούν 284 συνεταιριστικές ενώσεις και οργανισμούς σε 95 χώρες (στοιχεία Ιανουαρίου 2015).

τη συμβολή πολλών συνεταιριστών ιδρυτών σε διάφορες χώρες, ιδίως του Charles Gide στη Γαλλία, του Alfonse και Dorimene Desjardins στο Κεμπέκ του Καναδά, του Friedrich Wilhelm Raiffeisen και του Hermann Schulze-Delitzsch στη Γερμανία, του Horace Plunket στην Ιρλανδία, του Frs. Jimmy Thompson και του Moses_Xavier της Antigonish Movement in Nova Scotia και του Πατέρα Jose Maria Arizmendiarieta στο Μοντραγκόν στην Ισπανία. Η ανθρώπινη και διεθνής φύση των Αρχών φαίνεται από το γεγονός ότι οι Σκαπανείς της Rochdale δεν ισχυρίστηκαν ποτέ ότι οι Αρχές είναι ιδιοκτησία τους. Στο Μουσείο των Πρωτοπόρων της Rochdale στην Αγγλία, εμφανίζεται το ακόλουθο απόσπασμα δίπλα στη Δήλωση της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Ταυτότητα - λέξεις που αξίζει να θυμόμαστε:

"Το συνεταιριστικό ιδανικό είναι τόσο παλιό όσο και η ανθρώπινη κοινωνία. Είναι η ιδέα της σύγκρουσης και του ανταγωνισμού ως αρχή της οικονομικής προόδου που είναι νέα. Η ανάπτυξη της ιδέας του συνεργατισμού στον 19ο αιώνα μπορεί να κατανοηθεί καλύτερα ως μια προσπάθεια να καταστήσει σαφή μια αρχή που είναι συμφυής με τη συγκρότηση της κοινωνίας, αλλά η οποία έχει ξεχαστεί στην αναταραχή και την αποσύνθεση της γρήγορης οικονομικής προόδου.³"

Το ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης της ΔΣΕ το 1995, υιοθετώντας τη Δήλωση πρόσθεσε: "ότι εάν απαιτείται περαιτέρω κατανόηση, θα πρέπει να γίνει αναφορά στο συνοδευτικό έγγραφο υποδομής".⁴ Αυτό το έγγραφο υποδομής, γραμμένο από τον αείμνηστο καθηγητή Ian MacPherson, επιδίωξε να παρουσιάσει οδηγίες σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή των Συνεταιριστικών Αξιών και Αρχών στο σύγχρονο κόσμο.

Ο κόσμος δεν σταματά να εξελίσσεται. Ο κόσμος έχει αλλάξει σημαντικά από το κείμενο υποδομής που δημοσιεύθηκε το 1996. Η κοινωνία έχει αλλάξει, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας προχωρεί με γοργό ρυθμό, έχει υπάρξει μια παγκόσμια οικονομική κρίση, και νέες τεχνολογίες έχουν αναδυθεί, όπως έχουν κάνει από τότε που οι ίδιοι οι συνεταιρισμοί εμφανίστηκαν στην αρχή της βιομηχανικής επανάστασης. Όλες αυτές οι αλλαγές έχουν οδηγήσει στην απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της ΔΣΕ το 2012 για την έκδοση αυτών των Ερμηνευτικών Οδηγιών σχετικά με την πρακτική εφαρμογή των Συνεταιριστικών Αρχών στο σύγχρονο κόσμο του 21ου αιώνα.

Ανεξάρτητα από αυτές τις ευρύτερες παγκόσμιες αλλαγές, τα βασικά στοιχεία της συνεταιριστικής επιχείρησης παραμένουν αναλλοίωτα. Η γενεσιουργός ουσία του τί κάνει μια συνεταιριστική επιχείρηση 'συνεταιρισμό' είναι τόσο ζωτική και σχετική με την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ποιότητα της ανθρώπινης κοινωνίας σήμερα, όπως ήταν όταν ξεκίνησε για πρώτη φορά από τους πρωτοπόρους θεμελιωτές των συνεταιρισμών τον 19ο και τον 20ο αιώνα. Οι αξίες μας είναι αμετάβλητες, αλλά η εφαρμογή των Συνεταιριστικών Αρχών απαιτεί συνεχή επαναξιολόγηση υπό το πρίσμα των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών, και πολιτικών αλλαγών και προκλήσεων.

³ Από το "Consumers' Co-operation in Great Britain", AM Carr-Saunders, P Sargant Φλωρεντία και Robert Peers, G Allen και Unwin, Λονδίνο (1938).

⁴ Βλέπε: <http://www.uwcc.wisc.edu/icic/issues/prin/21-cent/background.html>

Οι Συνεταιριστικές Αρχές δεν είναι ανεξάρτητες η μία από την άλλη. Είναι αλληλοεξαρτώμενες αρχές, οι οποίες στηρίζουν και ενισχύουν η μία την άλλη. Για παράδειγμα, η 5η Αρχή για την Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση, εάν εφαρμόζεται, θα ισχυροποιήσει και διευρύνει τη 2η Αρχή για Δημοκρατικό Έλεγχο εκ μέρους των Μελών. Αν όλες οι Αρχές τηρούνται και εφαρμόζονται κατά τη διάρκεια της λειτουργίας της συνεταιριστικής επιχείρησης, η εν λόγω συνεταιριστική επιχείρηση θα γίνει ισχυρότερη και πιο βιώσιμη.

Η δήλωση σχετικά με την Συνεταιριστική Ταυτότητα που εγκρίθηκε από τα μέλη της ΔΣΕ το 1995, δημιούργησε ένα ορόσημο στην ιστορία της αναγνώρισης των συνεταιρισμών. Η σαφήνειά της επέτρεψε να αναγνωρισθεί η ουσιαστική φύση της συνεταιριστικής επιχείρησης από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών με το ψήφισμα 56/114⁵ του 2001. Τη Δήλωση υποστηρίζει, επίσης, η Σύσταση 193 του 2002 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ), η οποία έχει ευρέως χρησιμοποιηθεί για την επανεξέταση και την επικαιροποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας σε πάνω από εκατό χώρες και είναι ένα ισχυρό εργαλείο για τους συνεταιρισμούς σε όλο τον κόσμο, για να προβάλλει έναν ζωτικό και επεκτεινόμενο τομέα συνεταιριστικών επιχειρήσεων της οικονομίας. Οι συνεταιρισμοί είναι το μόνο είδος επιχείρησης που διαθέτει έναν διεθνώς συμφωνημένο ηθικό κώδικα αξιών και λειτουργούν σύμφωνα με αρχές, που έχουν δημοκρατικά και διεθνώς συμφωνηθεί από συνεταιρισμούς, που είναι μέλη της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης.

Οι Συνεταιριστικές Αρχές και οι παρούσες Ερμηνευτικές Οδηγίες για την εφαρμογή τους δεν είναι ένα δόγμα που πρέπει να τηρείται, ούτε είναι ένας ζουρλομανδύας για την επιχειρηματική καινοτομία των συνεταιρισμών, που επιδιώκουν να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και περιβαλλοντικές ανάγκες των μελών τους. Η καινοτομία για την κάλυψη των αναγκών των μελών των συνεταιρισμών ήταν πάντα η μητέρα και ο πατέρας της συνεταιριστικής επιχείρησης και θα παραμείνουν έτσι. Οι τωρινές Ερμηνευτικές Οδηγίες είναι ακριβώς: οδηγίες για τους συνεταιρισμούς που δραστηριοποιούνται κάτω από διαφορετικές νομοθεσίες με διαφορετικές κανονιστικές απαιτήσεις, που εξυπηρετούν πολλές διαφορετικές κοινότητες και πολιτισμούς. Οι Συνεταιριστικές Αρχές είναι παγκόσμιες ενώ οι τωρινές Ερμηνευτικές Οδηγίες δεν σκοπεύουν να είναι αυστηρές συνταγές. Επιδιώκουν να διερευνήσουν και να ενσωματώσουν το πώς οι βασικές αρχές μιας συνεταιριστικής επιχείρησης πρέπει να εφαρμόζονται σε πολύ διαφορετικές συνθήκες από εκείνες που υπήρχαν, όταν ιδρύθηκαν οι πρώτοι συνεταιρισμοί. Πρόκειται για τις κατευθυντήριες γραμμές, που θα πρέπει να είναι σε θέση να ερμηνεύονται από συνεταιρισμούς και, με τα παραδείγματα καλής πρακτικής, που περιλαμβάνονται σε αυτές, να βοηθούν τον ανερχόμενο τομέα των συνεταιριστικών επιχειρήσεων στην παγκόσμια οικονομία.

Η παγκόσμια συνεταιριστική κίνηση που εκπροσωπείται από την ΔΣΕ είναι πολύ ποικιλόμορφη. Το πώς οι Συνεταιριστικές Αρχές μπορούν να εφαρμοστούν νόμιμα μέσω της ερμηνείας και της εφαρμογής των εν λόγω ερμηνευτικών οδηγιών, θα παρουσιάζει διαφορές, όχι μόνο μεταξύ των πολιτισμών και των παραδόσεων αλλά και λόγω μεγέθους, σταδίου ανάπτυξης και της εστίασης της συνεταιριστικής επιχείρησης. Μικροί συνεταιρισμοί μπορεί να λειτουργούν με τρόπους που είναι λιγότερο τυπικοί από ότι συμβουλευουν αυτές οι οδηγίες. Καθιερωμένοι συνεταιρισμοί που αναπτύσσουν καινοτόμα νέα προϊόντα και υπηρεσίες για την μέλη τους ή αντιμετωπίζουν

⁵ Βλέπε: <http://www.caledonia.org.uk/UN-res-56-114.htm>

νέες κανονιστικές απαιτήσεις, μπορεί να εφαρμόσουν τις Συνεταιριστικές Αρχές με τρόπους που δεν έχουν προβλεφθεί στις τωρινές ερμηνευτικές οδηγίες. Η συνάφεια αυτών των οδηγιών και η πρακτική εφαρμογή τους αφήνεται να αποφασισθεί δημοκρατικά από κάθε συνεταιρισμό, αλλά η προσήλωση στο πνεύμα και την τυπική εφαρμογή τους, ανάλογα με την περίπτωση, θα ωφελήσει κάθε συνεταιριστική επιχείρηση και τα μέλη της.

Οι θεμελιωτές των συνεταιρισμών μας ήθελαν να επιτύχουν πολύ περισσότερα από την ίδρυση και λειτουργία επιτυχημένων επιχειρήσεων. Ενδιαφέρονταν για κοινωνική δικαιοσύνη και παρακινούνταν από ένα πάθος για να βοηθήσουν να αλλάξουν τις ζωές εκείνων των οποίων τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές ανάγκες οραματίζονταν να επιδιώξουν να καλύψουν μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης. Κατά την παράδοση των προτεργατών μας, η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση επίσης επιδιώκει, μέσα από αυτές τις ερμηνευτικές οδηγίες, να δείξει ότι υπάρχει το ίδιο πάθος για κοινωνική δικαιοσύνη και αναμόρφωση και ένα ανανεωμένο όραμα για το πώς οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις στον 21ο αιώνα μπορούν πράγματι να οικοδομήσουν έναν καλύτερο κόσμο, εφαρμόζοντας τη Συνεταιριστική Ταυτότητα, τις Αξίες και τις Αρχές μας στην πράξη.

1η Αρχή: Εθελοντική και Ελεύθερη Συμμετοχή

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις, ανοικτές σε όλα τα πρόσωπα που είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες τους και επιθυμούν να αποδεχθούν τις ευθύνες του μέλους, χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου, κοινωνικής καταγωγής, φυλής, πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας.

1. Εισαγωγή

Η Εθελοντική και ελεύθερη είσοδο μελών χωρίς διακρίσεις σε πρόσωπα που είναι πρόθυμοι να αποδεχθούν τις ευθύνες των μελών, αποτελεί βασική αρχή και υπήρξε από την αρχή της συνεταιριστικής κινήσεως κατά το πρώτο μισό του 19ου αιώνα. Η δήλωση ότι: "Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις" επιβεβαιώνει τη σημασία των ανθρώπων που επέλεξαν εθελοντικά να συμμετάσχουν και να δεσμευθούν στον συνεταιρισμό τους. Οι άνθρωποι δεν μπορούν να εξωθηθούν να γίνουν συνεταιριστές. Η εγγραφή και η δραστηριοποίηση σε ένα συνεταιρισμό μαζί με άλλους, για την ικανοποίηση κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών, αποτελεί μια εθελοντική πράξη.

Η σημασία της εθελοντικής και ελεύθερης ένταξης φαίνεται από την αποδοχή της εκ μέρους της παγκόσμιας συνεταιριστικής κίνησης ως της 1^{ης} Συνεταιριστικής Αρχής στην πρώτη διατύπωση των Συνεταιριστικών Αρχών εκ μέρους της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ΔΣΕ) στο Παρίσι το 1937. Αυτό επιβεβαιώθηκε κατά την επαναδιατύπωση των Αρχών στη Βιέννη το 1966 και πάλι όταν οι Αρχές αναμορφώθηκαν, ύστερα από την επεξεργασία εκ μέρους της ΔΣΕ στην τρίτη αναθεώρηση στο Μάντσεστερ το 1995.

Αυτή η πρώτη αρχή είναι μια έκφραση του δικαιώματος στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι. Το δικαίωμα της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι, δηλαδή να συνεργάζεται ή να μην συνεργάζεται κάποιος με άλλους για να επιδιώξουν κοινούς στόχους, είναι ένα από τα θεμελιώδη δικαιώματα στην Οικουμενική Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και στο Διεθνές Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα⁶ του 1966. Η 1^η Αρχή υποστηρίζει το δικαίωμα κάθε ατόμου να επιλέγει ελεύθερα να

⁶ Το άρθρο 22 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, του 1966, το οποίο δεσμεύει νομικά στο διεθνές δίκαιο, ορίζει ότι:

ενταχθεί ή να αποχωρήσει από ένα συνεταιρισμό και να αναλαμβάνει συλλογική δράση για την επιδίωξη των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών συμφερόντων των μελών του.

Η συσπείρωση και η απαγόρευση των διακρίσεων, αποτελεί παράδοση για τους θεμελιωτές της συνεταιριστικής κίνησης. Στην δεκαετία του 1840 οι Σκαπανείς της πόλης Rochdale ήταν κοινωνικά προοδευτικοί και ριζικά μπροστά από την εποχή τους, αναφορικά με την αποδοχή γυναικών και ατόμων από όλες τις κοινωνικές τάξεις, ανεξαρτήτως πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεων, ως ισότιμων μελών του συνεταιρισμού τους.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

"Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις". Μια "εθελοντική οργάνωση" είναι αυτή που σχηματίζεται από την ελεύθερη επιλογή των προσώπων που είναι μέλη της. Ως εθελοντικές οργανώσεις, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να έχουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους, και την ελευθερία των μελών τους για το σχηματισμό τους, προστατευόμενες από το νόμο.

"Ανοιχτές σε όλα τα πρόσωπα", επιβεβαιώνει μια γενική δέσμευση για την αναγνώριση της θεμελιώδους αξιοπρέπειας του κάθε ατόμου και το δικαίωμά του για συμμετοχή σε ένα συνεταιρισμό, η οποία έχει αποτελέσει μια βασική δέσμευση όλων των συνεταιρισμών από την εμφάνισή τους το 19ο αιώνα. Επιβεβαιώνει ότι: δεν πρέπει να υπάρχουν αυθαίρετοι περιορισμοί που επιβάλλονται σε όσους επιθυμούν να γίνουν μέλη, οι μόνοι περιορισμοί για την ένταξη είναι οι όροι που επιβάλλονται από τον σκοπό του συνεταιρισμού.

"Που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους", αναγνωρίζει ότι οι συνεταιρισμοί σχηματίζονται για συγκεκριμένους σκοπούς. Σε πολλές περιπτώσεις, μπορούν μόνο να εξυπηρετήσουν αποτελεσματικά μια ορισμένη κατηγορία μελών ή έναν περιορισμένο αριθμό μελών. Για παράδειγμα, οι αλιευτικοί συνεταιρισμοί εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο εκείνους που ασχολούνται επαγγελματικά με την αλιεία, συνήθως σε ένα μόνο λιμάνι ή περιοχή. Οι στεγαστικοί συνεταιρισμοί μπορούν να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένο αριθμό μελών. Οι συνεταιρισμοί εργαζομένων μπορούν να απασχολούν μόνο έναν περιορισμένο αριθμό μελών. Με άλλα λόγια, μπορεί να υπάρχουν κατανοητοί και αποδεκτοί λόγοι για τους οποίους ένας συνεταιρισμός μπορεί να επιβάλει έναν περιορισμό στη δυνατότητα εγγραφής περισσότερων μελών. Διαφορετικά, ένας συνεταιρισμός δεν θα πρέπει να θέτει περιορισμό στην εγγραφή νέων μελών. Οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί για τη διανομή τροφίμων, οι ασφαλιστικοί συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστικές τράπεζες προσφέρονται για όλους τους καταναλωτές των υπηρεσιών τους ή / και τις κοινότητες στις οποίες λειτουργούν.

"Επιθυμούν να αποδεχθούν τις ευθύνες του μέλους", υπενθυμίζει στα μέλη ότι, ενώ η συμμετοχή είναι ελεύθερη σε αυτά, τα μέλη πρέπει επίσης να είναι πρόθυμα να δεχτούν τα καθήκοντα που συνεπάγεται η ιδιότητα του μέλους. "Ευθύνη", αναφέρεται σε καθήκοντα που αναλαμβάνει κάποιος ή στην υποχρέωση να ασκεί έλεγχο σε κάτι.

"Ιδιότητα του μέλους", αποτελεί ένα κεντρικό στοιχείο μιας συνεταιριστικής επιχείρησης που ανήκει στα μέλη και διοικείται δημοκρατικά από άτομα που επέλεξαν να προσχωρήσουν σε αυτήν. Ένα "μέλος" θα είναι συνήθως ένα πρόσωπο (φυσικό) σε έναν πρωτοβάθμιο συνεταιρισμό, αλλά μπορεί επίσης να είναι ένα εταιρικό (νομικό) πρόσωπο σε έναν συνεταιρισμό που παρέχει υπηρεσίες σε άλλες επιχειρήσεις ή οργανισμούς. Νομικά πρόσωπα μπορεί επίσης να είναι μέλη πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών, όπου πολλοί ενδιαφερόμενοι φορείς είναι μέλη. Άλλοι συνεταιρισμοί κανονικά θα είναι τα μέλη δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων συνεταιρισμών.

"Διάκριση", είναι η άδικη ή προκατειλημμένη μεταχείριση των διαφορετικών κατηγοριών των ανθρώπων. Στη φράση "χωρίς διακρίσεις λόγω φύλου, κοινωνικής καταγωγής, φυλής, πολιτικών ή θρησκευτικών πεποιθήσεων", η

"1. Ο καθένας θα έχει το δικαίωμα στην ελευθερία του συνεταιριζέσθαι με άλλους, περιλαμβανομένου του δικαιώματος να σχηματίζουν και να μετέχουν σε συνδικάτα για την προστασία των συμφερόντων τους.

2. Δεν πρέπει να τίθενται περιορισμοί στην άσκηση του δικαιώματος αυτού, εκτός από εκείνους που προβλέπονται από το νόμο και που είναι αναγκαίοι σε μια δημοκρατική κοινωνία, προς το συμφέρον της εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας ασφάλειας, της δημόσιας τάξης (ordre public), την προστασία της δημόσιας υγείας ή της ηθικής ή την προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των άλλων."

πρόθεση "χωρίς" απευθύνεται στο ουσιαστικό "διακρίσεις". Ως εκ τούτου, η Αρχή απαιτεί την ένταξη να είναι ελεύθερη σε όλα τα άτομα "χωρίς διακρίσεις", ανεξάρτητα από οποιοδήποτε προσωπικό χαρακτηριστικό.

3. Ερμηνευτικές Οδηγίες

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Στην ιστορία των συνεταιρισμών, υπάρχουν πολλά παραδείγματα όπου δεν έχει τηρηθεί η αρχή της εθελοντικής ένωσης σε συνεταιρισμούς. Πολιτισμικοί περιορισμοί, όπως η απαίτηση να παύουν οι γυναίκες να είναι μέλη των συνεταιρισμών όταν παντρεύονται ή να μην επιτρέπεται στις γυναίκες να γίνονται μέλη, διότι οι άνδρες είναι επικεφαλής των νοικοκυριών, αποτελούν σαφή παραβίαση της αρχής αυτής. Μερικές κυβερνήσεις που χρησιμοποίησαν τους συνεταιρισμούς ως κατευθυνόμενους από το κράτος μηχανισμούς οικονομικής ανάπτυξης, έκαναν υποχρεωτική τη συμμετοχή σε συνεταιρισμούς. Αυτό επίσης παραβιάζει αυτή την 1^η Αρχή. Το δικαίωμα εθελοντικής συνεργασίας για την ίδρυση συνεταιρισμών, μπορεί επίσης να παραβιάζεται από το εθνικό νομοθετικό, φορολογικό και διοικητικό σύστημα, το οποίο ευνοεί το εταιρικό επιχειρηματικό μοντέλο επιχειρήσεων και δεν λαμβάνει υπόψη την ειδική φυσιογνωμία της συνεταιριστικής επιχείρησης, εξ ου και η σημασία των συνεταιρισμών να κινητοποιούνται πολιτικά για να επηρεάζουν το νομικό, οικονομικό και διοικητικό καθεστώς, εντός του οποίου λειτουργούν οι επιχειρήσεις τους.

Παραβιάσεις της 1^{ης} Αρχής της εθελοντικής και ελεύθερης συμμετοχής των μελών δεν συνάδουν με το γράμμα ή το πνεύμα των ιδρυτικών αρχών της συνεταιριστικής κίνησης. Αναιρούν την ανάπτυξη των συνεταιρισμών ως αυτόνομων εθελοντικών ενώσεων προσώπων, που συνεργάζονται για την αντιμετώπιση των κοινών αναγκών και προσδοκιών τους.

Εάν η συμμετοχή είναι υποχρεωτική, η συμμετοχή γίνεται μάλλον συμβολική και δεν αποτελεί μια άσκηση του θεμελιώδους ανθρώπινου δικαιώματος στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι. Αν τα μέλη αναγκάζονται να παύσουν να είναι μέλη, για λόγους άλλους, εκτός από α) την παραβίαση των υποχρεώσεών τους ως μέλη ή β) επειδή δεν χρησιμοποιούν πλέον τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού, αυτό επίσης αποδυναμώνει τους συνεταιρισμούς και συνιστά επίσης παραβίαση της θεμελιώδους 1^{ης} Αρχής.

Ο εθελοντικός χαρακτήρας της συμμετοχής στους συνεταιρισμούς είναι ένα απαραίτητο οργανωτικό χαρακτηριστικό, που τους καθιστά βιώσιμους και αειφόρους σε ανταγωνιστικές αγορές. Οι συνεταιρισμοί δεν μπορούν να επιβιώσουν χωρίς την εθελοντική στήριξη των μελών που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού τους και παρέχουν κεφάλαια γι' αυτόν με τις μερίδες των μελών που συνεπάγονται δικαιώματα ψήφου, και για τις οποίες μερίδες λαμβάνουν μόνο μια περιορισμένη απόδοση, ή καθόλου. Ο ρόλος των μελών ως εθελοντών να υπηρετήσουν ως αιρετά στελέχη και σε διοικητικά συμβούλια ή επιτροπές, είναι επίσης ένα βασικό χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών. Σε ορισμένους συνεταιρισμούς, η εθελοντική υποστήριξη των μελών στην καθημερινή λειτουργία τους είναι επίσης ουσιαστική για την επιτυχία τους.

Η δήλωση ότι "οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις", επιβεβαιώνει τη θεμελιώδη σημασία των ανθρώπων που επιλέγουν να δημιουργήσουν μια δέσμευση με τον συνεταιρισμό τους. Οι άνθρωποι δεν είναι συνεταιριστές αν δεν το θέλουν, ούτε θα πρέπει να εξαναγκάζονται από τις κυβερνήσεις ή από άλλους να γίνουν μέλη. Σε περίπτωση που οι οικονομικές πιέσεις ή κρατικοί κανόνες ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να γίνουν μέλη, οι συνεταιρισμοί έχουν μια ιδιαίτερη ευθύνη να διασφαλίσουν ότι όλα τα μέλη θα συμμετέχουν πλήρως και θα είναι ενημερωμένα για την εθελοντική και ελεύθερη φύση της συνεταιριστικής επιχείρησής τους, ώστε εθελοντικά να την υποστηρίζουν.

Σε ορισμένες χώρες, συνεταιρισμοί, όπως οι συνεταιρισμοί υπηρεσιών κοινής ωφέλειας, δρουν ως καθιερωμένες από την κυβέρνηση μονοπωλιακές επιχειρήσεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις, η συμμετοχή είναι ανοικτή σε εκείνους που κατοικούν σε συγκεκριμένη περιφέρεια. Μέσα στην καλυπτόμενη περιφέρεια, οι κυβερνήσεις δεν θα πρέπει να απαιτούν από τα πρόσωπα να γίνουν μέλη, προκειμένου να λάβουν βασικές υπηρεσίες. Για παράδειγμα, οι συνεταιρισμοί που παρέχουν υπηρεσίες τηλεφώνου ή διανομής ηλεκτρισμού, μπορούν να παρέχουν υπηρεσία σε όσους ζητούν, ενώ υπάρχει "δικαίωμα εξαίρεσης" για θρησκευτικούς ή άλλους λόγους.

Ελεύθερη εθελοντική συμμετοχή σημαίνει επίσης ότι τα μέλη είναι ελεύθερα να παύσουν να είναι μέλη, εφόσον το επιλέξουν. Σε ορισμένους συνεταιρισμούς, μπορεί να χρειαστεί να εφαρμοστούν πρακτικοί περιορισμοί για τα μέλη που επιθυμούν να αποχωρήσουν, αν και οι περιορισμοί εξόδου θα πρέπει να είναι ολίγοι. Για παράδειγμα, σε έναν στεγαστικό συνεταιρισμό, μπορεί να απαιτηθεί από το μέλος να εκχωρήσει τα δικαιώματα κατοχής της συνεταιριστικής κατοικίας σε ένα νέο μέλος. Σε έναν γεωργικό ή εργατικό συνεταιρισμό, η επιστροφή του κεφαλαίου όταν το μέλος αποχωρεί, μπορεί να χρειαστεί να κλιμακωθεί χρονικά ή να υπόκειται σε λογικές καθυστερήσεις, για να αποφευχθεί η αποσταθεροποίηση της ευρωστίας των οικονομικών του συνεταιρισμού, αλλά η αρχή του δικαιώματος ενός μέλους να αποχωρήσει θα πρέπει να τηρείται.

Η ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ

Τα μέλη ενός συνεταιρισμού είναι άτομα (φυσικά πρόσωπα) ή εταιρικής μορφής οργανώσεις (νομικά πρόσωπα), που είναι χρήστες των υπηρεσιών του συνεταιρισμού ή συμμετέχουν στην επιχείρησή του ως καταναλωτές, εργαζόμενοι, παραγωγοί ή ανεξάρτητοι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων. Ο τύπος των μελών θα εξαρτηθεί από τη φύση του κάθε συνεταιρισμού. Μέλη είναι επίσης ενδιαφερόμενα μέρη του συνεταιρισμού, ως συν-ιδιοκτήτες και φορείς που μετέχουν δικαιωματικά στη λήψη σημαντικών επιχειρηματικών αποφάσεων.

Η κεντρική σημασία της συμμετοχής των μελών μπορεί να φανεί σε όλες τις επτά Συνεταιριστικές Αρχές και είναι μια από τις πιο ισχυρές έννοιες. Στην ουσία, η συμμετοχή μελών σημαίνει ότι θα πρέπει να υπάρχει μια ειδική σχέση μεταξύ του συνεταιρισμού και των ανθρώπων των οποίων τις ανάγκες προορίζεται να εξυπηρετήσει. Αυτή η σχέση θα πρέπει να καθορίσει το είδος της επιχείρησης που αναλαμβάνει ο συνεταιρισμός, να επηρεάσει τον τρόπο που χειρίζεται την επιχείρηση, και να διαμορφώνει τα σχέδιά της για το μέλλον. Μια αναγνώριση της κεντρικής σημασίας της συμμετοχής των μελών, συνιστά το ότι οι συνεταιρισμοί θα δεσμευθούν να εφαρμόζουν ιδιαίτερα υψηλής ποιότητας εξυπηρέτηση στα μέλη, που αποτελούν τον πρωταρχικό λόγο ύπαρξής τους.

Η ταυτότητα των μελών που δημοκρατικά εκλέγονται για να διοικούν τον συνεταιρισμό, αποτελεί ένα οργανωσιακό γνώρισμα, που διαφοροποιεί τους συνεταιρισμούς από τις μετοχικές εταιρείες και τις εταιρείες επενδύσεων κεφαλαίου, όπου πελάτες, επενδυτές, εργαζόμενοι και διαχειριστές είναι ξεχωριστά και διακριτά μέρη. Οι συνεταιρισμοί είναι οργανώσεις που τις καθοδηγούν οι χρήστες (ή οι εργαζόμενοι στους συνεταιρισμούς εργαζομένων), που ιδρύονται, ανήκουν και λειτουργούν για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και προσδοκιών των μελών τους.

Πολλές εμπορικές επιχειρήσεις μιμούνται τη διασύνδεση των μελών με τον συνεταιρισμό, καλώντας τους πελάτες να συμμετάσχουν σε λέσχες χονδρικής, σε εμπορικά συστήματα έκπτωσης σε καλούς πελάτες, σε συχνή παραλαβή διαφημιστικών φυλλαδίων ή σε προγράμματα εκπαιδευτικών καρτών. Αυτό καταδεικνύει την επιχειρηματική αξία της σχέσης με τα μέλη σε ανταγωνιστικές αγορές. Η ιδιότητα του μέλους ενός συνεταιρισμού είναι εντελώς διαφορετική από τις ρυθμίσεις αυτές, οι οποίες δεν είναι τίποτα περισσότερο από εργαλεία μάρκετινγκ, που δεν χορηγούν δικαιώματα κυριότητας σε "μέλη" ή οποιαδήποτε συμμετοχή στη λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΙΣΟΔΟΣ ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΡΟΣΩΠΟ

Η ελεύθερη είσοδος σε κάθε πρόσωπο, συνεπάγεται ότι δεν πρέπει να υπάρχει κάποιο δύσκολο εμπόδιο για να γίνει κάποιος μέλος. Σε γενικές γραμμές, το ύψος της μερίδας του μέλους σε έναν καταναλωτικό συνεταιρισμό ορίζεται σε ένα ονομαστικό χαμηλό επίπεδο, αν και τα μέλη μπορεί επίσης να ενθαρρύνονται να συνεισφέρουν στο κεφάλαιο της συνεταιρισμού. Οι μερίδες των μελών οι οποίες συνιστούν τα ίδια κεφάλαια τείνουν να είναι πολύ μεγαλύτερες σε παραγωγικούς ή συνεταιρισμούς εργατών, ώστε να χρηματοδοτούν επιχειρηματικές δραστηριότητες. Ωστόσο, εάν το ύψος της μερίδας που απαιτείται για να γίνει κάποιος μέλος οριστεί σε υψηλό επίπεδο, αυτό μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για τους ανθρώπους να ενταχθούν στον συνεταιρισμό. Σε περίπτωση που οπωσδήποτε απαιτείται σημαντικό κεφάλαιο από τις μερίδες νέων μελών, πρέπει να εφαρμόζονται ρυθμίσεις για την κλιμάκωση της πληρωμής, όπως πληρωμή σε δόσεις, ή πιστωτικές διευκολύνσεις από μια συνδεδεμένη συνεταιριστική τράπεζα ή από μια πιστωτική ένωση.

Η συμμετοχή σε δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς, οι οποίοι είναι συνεταιρισμοί που παρέχουν υπηρεσίες σε άλλους συνεταιρισμούς, θα πρέπει επίσης να είναι ελεύθερη, χωρίς αυθαίρετο περιορισμό σε οποιονδήποτε συνεταιρισμό που είναι σε θέση να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες που παρέχει η δευτεροβάθμια συνεταιριστική οργάνωση. Σε ορισμένα νομικά συστήματα, η συμμετοχή σε δευτεροβάθμιες οργανώσεις είναι υποχρεωτική. Όπως

στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, το ύψος της μερίδας που απαιτείται για την εγγραφή μέλους, δεν θα πρέπει να οριστεί κατά τρόπο που να περιορίζει την εγγραφή μελών ή να είναι απρόσιτο για νέους ή μικρότερους συνεταιρισμούς.

ΕΠΙΘΥΜΟΥΝ ΝΑ ΑΠΟΔΕΧΘΟΥΝ ΤΙΣ ΕΥΘΥΝΕΣ ΤΟΥ ΜΕΛΟΥΣ

Τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις που απαιτούνται από τα συνεταιριζόμενα μέλη ποικίλλουν από συνεταιρισμό σε συνεταιρισμό, αλλά περιλαμβάνουν την άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου, την συμμετοχή σε συνελεύσεις, τη χρησιμοποίηση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού, την παροχή κεφαλαίων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν η ευθύνη των μελών δεν περιορίζεται από το νόμο ή τον σχεδιασμό, την ανάληψη μέρους των ζημιών, εάν είναι απαραίτητο.

Οι ευθύνες των μελών πρέπει να τονίζονται συνεχώς αλλά θα πρέπει να αναλαμβάνονται από τα μέλη ελεύθερα και πρόθυμα. Για παράδειγμα, ένας Αγροτικός Συνεταιρισμός μπορεί να απαιτεί από τα μέλη να συνάπτουν συμβάσεις αποκλειστικής χρήσης κατά τις οποίες τα μέλη υποχρεούνται να διαθέτουν τα προϊόντα τους στην αγορά, να αγοράζουν εισροές από τον συνεταιρισμό και να χρησιμοποιούν γεωργικά μηχανήματα του συνεταιρισμού. Αυτές οι ευθύνες του μέλους χρήστη ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα των συνεταιρισμών, με αύξηση της ισχύος τους στην αγορά. Από τους συνεταιρισμούς θα απαιτηθεί να συμμορφώνονται προς την εθνική αντιμονοπωλιακή νομοθεσία και με το δίκαιο του ανταγωνισμού, αλλά αυτοί οι νόμοι που περιορίζουν την ανταγωνιστικότητα των συνεταιρισμών, μπορούν από μόνοι τους να στρεβλώσουν την ελευθερία των αγορών.⁷

Ορισμένοι συνεταιρισμοί έχουν εμπειρία των μελών που θέλουν να είναι μέλη και να μοιράζονται τα οφέλη της ιδιότητας του μέλους, όταν οι συνθήκες της αγοράς είναι κακές, αλλά δεν είναι διατεθειμένοι να αποδεχθούν τις ευθύνες της συμμετοχής ως μελών όταν η αγορά για τα αγαθά και τις υπηρεσίες τους είναι καλή.⁸ Τα μέλη αυτά, πρέπει δικαιολογημένα να αποκλείονται ή να διαγράφονται, διότι, με τις ενέργειές τους, έχουν αποδείξει ότι δεν είναι διατεθειμένοι να αποδεχθούν τις ευθύνες των μελών.

ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Από τα πρώτα χρόνια της η συνεταιριστική κίνηση διατράνωσε την ποικιλομορφία της ανθρώπινης κοινωνίας και προσπάθησε να φέρει σε επαφή ανθρώπους από διαφορετικές κοινωνικές ομάδες και τάξεις, διαφορετικές φυλές, διαφορετικές πολιτικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις. Αυτό το καλωσόρισμα της ανθρώπινης ποικιλομορφίας, σε όλες τις μορφές της, είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών και βρίσκει έκφραση στην 1^η Αρχή.

Κανένα πρόσωπο που υποβάλλει αίτηση για ένταξη σε συνεταιρισμό δεν πρέπει να αντιμετωπίσει άρνηση λόγω κάποιου προσωπικού χαρακτηριστικού. Η απαγόρευση των διακρίσεων εκ μέρους της 1^{ης} Αρχής είναι απόλυτη. Η συμπερίληψη των λέξεων "φύλο, κοινωνική, φυλετική, πολιτική ή θρησκευτική διάκριση", που τονίζει τις κατηγορίες των ανθρώπων που μπορεί να αντιμετωπισθούν άδικα, δεν περιορίζει την αρχή της αναγνώρισης των δικαιωμάτων εγγραφής μελών χωρίς διακρίσεις. Η αναφορά σε παραδείγματα κατηγοριών ατόμων που ενδέχεται να υφίστανται διακρίσεις σε μια ξεκάθαρη δήλωση, είναι ένας αρχαίος ρητορικός τρόπος απεικόνισης του ευρέος πεδίου εφαρμογής της 1^{ης} Αρχής.⁹

⁷ Για παράδειγμα, ο ισχύων ιαπωνικός νόμος για τους γεωργικούς συνεταιρισμούς θέτει ορισμένους περιορισμούς σχετικά με τους όρους των συμβάσεων και απαγορεύει στους συνεταιρισμούς να υποχρεώνουν τα μέλη να συνάπτουν τέτοιες συμβάσεις, η δε ρυθμιστική αρχή μπορεί να ακυρώνει τις συμβάσεις, εφόσον διαπιστωθεί ότι είναι αντίθετες προς το δημόσιο συμφέρον.

⁸ Μερικοί γεωργικοί συνεταιρισμοί στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, ειδικότερα, είχαν αυτή την εμπειρία, που έχει περιγραφεί ως "λαθρεπιβάτες, ελικόπτερα, ή μέλη καιροσκόποι", που θέλουν να είναι μέλη σε χαλεπούς οικονομικούς καιρούς, αλλά όχι σε καλούς.

⁹ Πρόκειται για ένα ρητορικό σχήμα που ονομάζεται "Merism", κατά το οποίο γίνεται μια απόλυτη δήλωση και στη συνέχεια παραθέτονται παραδείγματα. Είναι ένα ρητορικό σχήμα που χρονολογείται από την αρχαία Ελλάδα και τη Ρώμη. Είναι αυτό που ο Άγγλος γλωσσολόγος Mark Forsyth στην εξαιρετική εργασία του σχετικά με τη ρητορική

Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του 1966 έχουν λάβει μια παρόμοια μορφή.¹⁰

Η κοινωνία έχει αλλάξει από τότε που οι Συνεταιριστικές Αρχές διατυπώθηκαν τελευταία φορά το 1995. Υπάρχει μια ευπρόσδεκτη παγκόσμια τάση για να γιορτάζεται η ανθρώπινη ποικιλομορφία και μια αυξανόμενη δέσμευση για το δικαίωμα στην ίση μεταχείριση για όλους τους ανθρώπους. Το "χωρίς διακρίσεις" σε αυτή την Αρχή επιβάλλει την υποχρέωση στους συνεταιρισμούς να ανταποκριθούν στην πρόκληση της ένταξης όλων των ανθρώπων ως μελών, μια πρόκληση που είναι ιδιαίτερα έντονη σε χώρες και πολιτισμούς όπου οι διακρίσεις για λόγους όπως οι θρησκευτικές πεποιθήσεις, η εθνότητα, η φυλή, το φύλο ο γενετήσιος προσανατολισμού είναι ένα πολιτισμικό κριτήριο.

Προκειμένου να είναι ανοικτοί σε όλους τους ανθρώπους, οι συνεταιρισμοί μπορεί να χρειαστεί να λάβουν θετικά μέτρα για να αποφεύγονται οι αποκλεισμοί. Οι συνεταιριστικές εγκαταστάσεις μπορεί να χρειάζονται προσαρμογές, ώστε να είναι προσβάσιμες σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Τυφλοί ή άτομα με προβλήματα όρασης, ενδέχεται να χρειάζονται ειδική βοήθεια για τη χρησιμοποίηση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού. Νέα μέλη που δεν είχαν τα οφέλη της τυπικής εκπαίδευσης, μπορεί να χρειαστεί να τους δοθούν ευκαιρίες να αναπτύξουν την ικανότητα ανάγνωσης και αριθμητικής, προκειμένου να συμμετέχουν πλήρως ως μέλη.

Οποιαδήποτε μορφή διακρίσεων λόγω ηλικίας πρέπει επίσης να αμφισβητηθεί. Δημοκρατική ανανέωση μέσω ευκαιριών κατάρτισης, ώστε να ενθαρρυνθούν τα νεότερα μέλη να θέτουν υποψηφιότητα για εκλογή, είναι προτιμότερη από τα αυθαίρετα όρια ηλικίας που αποσκοπούν να αποκλείσουν τα παλαιότερα μέλη από την ενεργό συμμετοχή. Τα μέλη των συνεταιρισμών χρειάζονται συνεχή ανανέωση. Κάθε συνεταιριστική επιχείρηση έχει ανάγκη από διαρκή ανανέωση. Κάθε συνεταιριστική επιχείρηση χρειάζεται νέα, νεότερα μέλη προκειμένου να είναι βιώσιμη. Πρέπει να αναγνωριστεί ότι ο κίνδυνος του ελέγχου από τα παλαιότερα μέλη, ταλανίζει σοβαρά την ενασχόληση της νεότερης γενιάς. Ένας συνεταιρισμός είναι τόσο ισχυρός όσο επόμενη γενιά των μελών του. Οι δημοκρατικές δομές και η εκπροσώπηση θα πρέπει να αντανακλά τη δημογραφική δομή των μελών του συνεταιρισμού. Η συνεταιριστική κίνηση ορισμένων χωρών έχει ειδικά ενθαρρύνει την ανάπτυξη συνεταιρισμών νέων και φοιτητών, για να προσελκύσουν την επόμενη γενιά. Η ίδρυση συνεταιρισμών σε σχολεία και πανεπιστήμια μπορεί να είναι ένας τρόπος για να ενθαρρυνθούν οι νέοι να γνωρίσουν και να εκτιμήσουν τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης που θα οδηγήσει στη συνακόλουθη δέσμευσή τους στην ευρύτερη συνεταιριστική κίνηση.

ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Έχουν γίνει ιδιαίτερες προσπάθειες για τη διασφάλιση της ισότητας των φύλων σε συνεταιρισμούς σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, αλλά η αισθητή πρόοδος ήταν πολύ αργή. Για παράδειγμα, στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, οι γυναίκες αποτελούν συχνά την πλειοψηφία των μελών τους, λόγω του παραδοσιακού ρόλου τους στην οικογένεια, ενώ τα περισσότερα στελέχη και οι διευθυντές σε πολλούς συνεταιρισμούς είναι άνδρες. Σε παραγωγικούς συνεταιρισμούς, οι γυναίκες συχνά αποκλείονται από τη συμμετοχή, εξαιτίας κυρίως της έλλειψης δικαιωμάτων ιδιοκτησίας, αν και ένα μεγάλο μέρος των γεωργικών εργασιών βαρύνει τις γυναίκες. Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι γυναίκες συμμετέχουν ισότιμα στα προγράμματα εκπαίδευσης και ανάπτυξης ηγετικών ικανοτήτων.

Σε ορισμένες χώρες και πολιτισμούς, όπου οι γυναίκες εξακολουθούν να θεωρούνται ως υποταγμένες στους άνδρες, οι γυναίκες μπορούν να συστήσουν συνεταιρισμούς γυναικών, για να ξεπεράσουν τις διακρίσεις και να αποκτήσουν φωνή και μια θέση για τις γυναίκες που δεν είναι προσιτή σε αυτές λόγω των θρησκευτικών ή πολιτιστικών διακρίσεων λόγω φύλου. Οι γυναίκες αναλαμβάνουν πιστωτικές και τραπεζικές υπηρεσίες, καταστήματα καταναλωτικών ειδών, γεωργικές και βιοτεχνικές εργασίες, και μικρές μεταποιητικές μονάδες. Αυτοί οι συνεταιρισμοί, όπου η συμμετοχή είναι ανοιχτή μόνο σε γυναίκες, δεν παραβιάζουν την 1^η Αρχή, όταν ιδρύονται

χρήση της γλώσσας, "Τα συστατικά της ευλωτίας", λέει είναι ένα ρητορικό σχήμα "που ψάχνει για σύνολα, και αφήνει τρύπες". (The Elements of Eloquence, Icon Books Ltd, 2014).

¹⁰ Το άρθρο 2 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών αναφέρει ότι: "Ο καθένας έχει δικαίωμα σε όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση, όπως ...", <http://-un.org/en/documents/udhr>

για να ξεπεραστούν οι διακρίσεις λόγω φύλου και τα μειονεκτήματα. Μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία ευκαιριών για τις γυναίκες, στην κατάρτιση σχετικά με τις συνεταιριστικές επιχειρήσεις και τη διαχείρισή τους, στην συσώρευση κεφαλαίου, και στο να ξεπεραστεί η έλλειψη ισότητας των φύλων σε κοινωνίες όπου οι γυναίκες παραδοσιακά αποκλείονται από τις επιχειρηματικές ή / και ηγετικές θέσεις και δραστηριότητες. Υπό αυτές τις συνθήκες, μόνο οι συνεταιρισμοί επιτρέπουν στις γυναίκες να αποκτήσουν τις δεξιότητες και την απαραίτητη εμπειρία για να συμμετάσχουν σε μεγαλύτερους συνεταιρισμούς. Σε περίπτωση που ο περιορισμός συμμετοχής γυναικών είναι μια άμεση αντανάκλαση ευρύτερων διακρίσεων λόγω φύλου και των μειονεκτημάτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στην κοινωνία, ο περιορισμός της ένταξης μόνο των γυναικών δεν παραβιάζει αυτή την 1η Αρχή.

Σε αυτό το 21^ο αιώνα, η δυαδική έννοια του φύλου ως μεμονωμένα αρσενικό ή θηλυκό δεν είναι πλέον επαρκής για να αντανακλά τις πραγματικότητες των δύο φύλων όλων των ανθρώπων. Το φύλο δεν είναι μόνο άνδρες και γυναίκες. Πρόκειται για το πώς οι άνθρωποι αυτοπροσδιορίζονται και περιλαμβάνει ανθρώπους που είναι τρανσζέουαλ ή έχουν επιλέξει την αλλαγή φύλου. Η 1^η Αρχή της μη διάκρισης λόγω φύλου επεκτείνεται σε όλα τα πρόσωπα.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΧΩΡΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ, ΦΥΛΕΤΙΚΗ Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Η 1^η Αρχή υποστηρίζει συγκεκριμένα την αρχή της ελεύθερης εγγραφής μελών, χωρίς κοινωνική, φυλετική, πολιτική ή θρησκευτική διάκριση.

Ορισμένοι συνεταιρισμοί ιδρύονται ειδικά για την εξυπηρέτηση μειονοτήτων πολιτιστικών, εθνικών ή θρησκευτικών ομάδων. Συνεταιρισμοί που στηρίζονται στη θρησκεία και θρησκευτικοί ηγέτες ειδικότερα, έχουν μια υπερήφανη ιστορία για την προώθηση της ανάπτυξης των συνεταιρισμών για την αντιμετώπιση της φτώχειας και την προώθηση της χρηματοοικονομικής ολοκλήρωσης. Πολλοί από αυτούς τους συνεταιρισμούς είναι ανοικτοί σε ανθρώπους άλλων θρησκειών. Θρησκευτικοί συνεταιρισμοί έχουν κάθε δικαίωμα να υπάρχουν, όπου είναι εγκατεστημένοι, προκειμένου να ξεπεραστεί ο αποκλεισμός και τα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν οι μειονοτικές ομάδες, εφόσον δεν κάνουν διακρίσεις σε βάρος άλλων, δεν εμποδίζουν την οργάνωση παρόμοιων συνεταιρισμών από άλλες πολιτιστικές ομάδες, δεν εκμεταλλεύονται τα μη μέλη στις κοινότητές τους, και εφ' όσον αποδέχονται την ευθύνη για τη συμμετοχή και την προώθηση της ανάπτυξης της ευρύτερης συνεταιριστικής κίνησης.

Ενώ τα μέλη των συνεταιρισμών είναι ελεύθερα να ανήκουν σε οποιοδήποτε πολιτικό κόμμα, θρησκευτική ή πολιτιστική ομάδα, δεν είναι ελεύθερα να κάνουν διακρίσεις εις βάρος άλλων μελών. Από την πρώτη ίδρυσή της από τα ιδανικά του Robert Owen, η συνεταιριστική κίνηση ήταν πάντοτε ανοικτή σε ανθρώπους όλων των πολιτικών πεποιθήσεων. Το Συνεταιριστικό Κογκρέσο των υποστηρικτών του Οουεν το 1832 ενέκρινε το ακόλουθο ψήφισμα, το οποίο σαφώς επισημάνθηκε στην επανεξέταση των Αρχών το 1937 όσον αφορά την αρχή της "πολιτικής και θρησκευτικής ουδετερότητας":

"Ενώ ο συνεταιριστικός κόσμος περιέχει άτομα όλων των θρησκευτικών ομάδων, καθώς και όλων των πολιτικών κομμάτων, αποφασίζεται ομόφωνα ότι οι καθαυτοί συνεταιριστές, δεν ταυτίζονται με οποιοδήποτε θρησκευτικό ή άθρησκο ή οποιοδήποτε πολιτικό δόγμα, ούτε με εκείνα του κ. Owen, ούτε οποιοδήποτε άλλου ατόμου".

Ομοίως, οι Κανόνες Συμπεριφοράς των Σκαπανέων της Ροτσντέιλ του 1860 περιλάμβανε μια εισαγωγική παράγραφο, που έλεγε:

"Η παρούσα συνεταιριστική κίνηση δεν προτίθεται να αναμειχθεί με τις διάφορες θρησκευτικές ή πολιτικές διαφορές που υπάρχουν σήμερα στην κοινωνία, αλλά με έναν κοινό δεσμό, δηλαδή του προσωπικού συμφέροντος, να ενώσουν τα μέσα, τις δραστηριότητες και τα ταλέντα όλων για το κοινό όφελος καθενός".

Αυτή η αρχή της πολιτικής και θρησκευτικής ουδετερότητας έχει διατηρηθεί σε κάθε αναθεώρηση και αναδιατύπωση των εν λόγω Συνεταιριστικών Αρχών.

Η πολιτική¹¹ ενασχόληση των συνεταιρισμών δεν εμπλέκεται με την πολιτική ουδετερότητα που περιέχεται σε αυτή την 1^η Αρχή, αν η δυνατότητα συμμετοχής στους συνεταιρισμούς διατηρείται ελεύθερη ανεξαρτήτως των προσωπικών πολιτικών πεποιθήσεων του κάθε μέλους. Η πολιτική ουδετερότητα δεν είναι το ίδιο με την πολιτική αδιαφορία. Προς το συμφέρον των μελών τους, οι συνεταιρισμοί πρέπει να συμπεριφέρονται ως "πολίτες", που συμπράττουν με άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ή έχουν επαφές με πολιτικούς θεσμούς, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι εθνικές νομοθεσίες, τα φορολογικά καθεστώτα και οι κανονισμοί για τις επιχειρήσεις δεν τους θέτουν σε μειονεκτική θέση σε σχέση με τις επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές. Η σύμπραξη μπορεί να είναι άμεση ή μέσω των εθνικών ομοσπονδιών συνεταιριστικών οργανώσεων ή κορυφαίων οργανώσεων. Όπως ο περίφημος Γάλλος οικονομολόγος και ακούραστος πρωταθλητής της πρώιμης περιόδου της συνεταιριστικής κίνησης, Charles Gide, δήλωσε: "οι συνεταιρισμοί δεν πρέπει ποτέ να απέχουν από το να παίρνουν θέση σε συζητήσεις για τα μεγάλα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα που ενδιαφέρουν τον Συνεργατισμό".¹²

Η κοινωνική καταγωγή ή η κάστα δεν έχει καμία επίπτωση στο δικαίωμα των ατόμων να γίνουν μέλη. Οι συνεταιρισμοί είναι ανοικτοί σε πλούσιους και φτωχούς. Άλλες κοινωνικές διακρίσεις ή προσωπικά χαρακτηριστικά δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για να περιορίζουν την αρχή της ελεύθερης εισόδου μελών. Η φυλή δεν είναι επίσης ένα χαρακτηριστικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διαφοροποίηση της μεταχείρισης εκείνων που επιθυμούν να γίνουν μέλη. Τα φυλετικά χαρακτηριστικά είναι επιφανειακά και δεν συνιστούν λόγους διακρίσεων. Οι πολιτιστικές διαφορές είναι πιο σημαντικές, αλλά οι διαφορές αυτές θα πρέπει να χαιρετίζονται ως το μεγαλειώδες ουράνιο τόξο της ανθρώπινης ποικιλομορφίας και όχι να χρησιμοποιούνται για παρεμπόδιση ένταξης μελών.

Οι συνεταιρισμοί πάντα υπήρξαν κοινωνικά προοδευτικές οργανώσεις. Όταν αντιμετωπίζουν την προκατάληψη, η οποία εκδηλώνεται σε αποκλεισμούς και σε διακρίσεις, θα πρέπει, κατά την παράδοση των ιδρυτών τους, να την αμφισβητούν. Αυτό πρέπει να γίνεται, ιδίως, σε κάθε συνεταιρισμό με την εφαρμογή της 1^{ης} Αρχής της ανοικτής πόρτας για την εγγραφή μελών, χωρίς διακρίσεις. Όλοι οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνονται να παίρνουν μέτρα για να αίρονται τα εμπόδια στην ένταξη μελών και να διευκολύνουν τη συμμετοχή όλων των αποκλεισμένων ομάδων στην κοινωνία.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ ΜΕ ΜΗ ΜΕΛΗ

Η κλίμακα των συναλλαγών με μη-μέλη πρέπει να συζητηθεί στις περιπτώσεις των συνεταιρισμών που παρέχουν υπηρεσίες στα μέλη και συναλλάσσονται επίσης με μη-μέλη. Ενώ η βελτίωση της οικονομίας των συνεταιρισμών, μέσω των συναλλαγών με μη-μέλη, είναι αποδεκτή, εάν οι συναλλαγές με μη-μέλη υπερβαίνουν τις συναλλαγές με τα μέλη, θα πρέπει να εξεταστούν οι λόγοι γι' αυτό, ιδίως αν ο συνεταιρισμός εφαρμόζει στην πράξη την 1^η Αρχή της ελεύθερης και εθελοντικής συμμετοχής. Αν οι χρήστες των υπηρεσιών ενός συνεταιρισμού επιλέγουν να μην γίνουν μέλη, θα πρέπει να υιοθετηθούν νέοι τρόποι για να τους ενθαρρύνει να γίνουν μέλη. Σύμφωνα με την 5^η Αρχή, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να πληροφορούν τους ανθρώπους σχετικά με τα οφέλη της ιδιότητας του μέλους και να αναπτύξουν αποκλειστικά πλεονεκτήματα για τα μέλη.

Ομοίως, αν τα μέλη δεν είναι χρήστες των υπηρεσιών ενός συνεταιρισμού, οι λόγοι για τους οποίους δεν είναι χρήστες θα πρέπει να αναλυθούν και το δικαίωμά τους να παραμένουν μέλη θα πρέπει να εξετασθεί.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ 1^{ης} ΑΡΧΗΣ ΣΕ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

¹¹ Το "Πολιτική" εδώ χρησιμοποιείται με την αρχική κλασική της έννοια "που σχετίζεται με τις κυβερνήσεις ή δημόσιες υποθέσεις" και "μέριμνα για το κοινό συμφέρον των πολιτών".

¹² Αναφερόμενο από τον Paul Lambert, General Co-operative Society (Βέλγιο) σε μια εργασία με τίτλο "The Rochdale Principles and the International Co-operative Alliance", 1965, a background paper for the 1965 debate on the reformulation of the Co-operative Principles

Πώς οι μεγαλύτεροι και πιο πολύπλοκοι Όμιλοι οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν και άλλες επιχειρήσεις ως θυγατρικές και συναλλάσσονται με μη μέλη, τηρούν την Αρχή της ελεύθερης και εθελοντικής συμμετοχής; Ενώ αυτοί οι συνεταιρισμοί έχουν ελευθερία επιλογής ως προς τον τρόπο εφαρμογής αυτής της 1^{ης} Αρχής, θα πρέπει να εξετάσουν πώς θα λογοδοτήσουν ανοιχτά στους χρήστες τους και τους εμπλεκόμενους φορείς για την εκ μέρους τους εφαρμογή της ελεύθερης συμμετοχής και για τις διατάξεις περί μη διακρίσεων αυτής της 1^{ης} Αρχής.

2η Αρχή: Δημοκρατικός Έλεγχος από τα Μέλη

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις διοικούμενες από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη των αποφάσεων. Άνδρες και οι γυναίκες που προσφέρουν υπηρεσίες ως αιρετοί εκπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος, μία ψήφος) και στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο.

1. Εισαγωγή

Η δημοκρατία είναι μια απλή έννοια: η διακυβέρνηση ή έλεγχος ενός φορέα από τα μέλη του μέσω της λήψης αποφάσεων με πλειοψηφία. Στην πράξη, η δημοκρατική διακυβέρνηση του κάθε ανθρώπινου φορέα είναι ένα πολύπλοκο έργο. Η ορθή δημοκρατική διακυβέρνηση των συνεταιρισμών δεν αποτελεί εξαίρεση.

Ο αγώνας για τα δημοκρατικά δικαιώματα σε πολιτικό επίπεδο, είναι ένα κοινό θέμα της ιστορίας των δύο τελευταίων αιώνων, και παραμένει έτσι σε πολλά μέρη του κόσμου σήμερα. Η δημοκρατία μπορεί κάλλιστα να θεωρηθεί ως ένα σύνολο δικαιωμάτων: δικαιώματα συμμετοχής στην κυβέρνηση ενός κράτους ή οργανισμού. Η αρχή του δημοκρατικού ελέγχου από τα μέλη ήταν πολύ ριζοσπαστική, όταν οι πρώτοι συνεταιρισμοί ιδρύθηκαν στα μέσα του 19^{ου} αιώνα, ιδιαίτερα η καθολική εφαρμογή της σε όλα τα μέλη, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών. Προηγείται της επέκτασης του δικαιώματος ψήφου χωρίς αναφορά στο φύλο ή στην ιδιοκτησία.

Στους συνεταιρισμούς, η "δημοκρατία" περιλαμβάνει θέματα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, οι οποίες παρακολουθούν τα εν λόγω δικαιώματα. Αλλά αυτό σημαίνει επίσης την προώθηση του πνεύματος της δημοκρατίας στο εσωτερικό των συνεταιρισμών, ένα αέναο, δύσκολο, αλλά κοινωνικά πολύτιμο και ουσιαστικό έργο. Ένα από τα βασικά οφέλη των συνεταιρισμών είναι ότι βοηθούν να εμφυτεύσουν βαθιές δημοκρατικές ρίζες μέσα στο εύφορο έδαφος της κοινωνίας των πολιτών.

Θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι η δημοκρατική διαδικασία, από μόνη της, δεν εγγυάται επάρκεια. Ένα βασικό χαρακτηριστικό όλων των βιώσιμων δημοκρατικών συστημάτων είναι ότι η δημοκρατία χρειάζεται την προστασία επαρκών δημοκρατικών νόμων, κωδίκων διακυβέρνησης, διαδικασιών και διεργασιών, όπως τυποποιημένα μοντέλα οργάνωσης και διοίκησης επιχειρήσεων. Η δημοκρατία, επίσης, δεν συνδέεται μόνο με την ψηφοφορία σε εκλογές και γενικές συνελεύσεις. Απαιτεί επίσης τον διαχωρισμό των δημοκρατικών από τις εκτελεστικές εξουσίες, με ελέγχους και ισορροπίες υπό τον έλεγχο των μελών. Αυτά θα πρέπει να καθιερωθούν μέσω των διαφόρων οργάνων του συνεταιρισμού που είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση των εκλογών, τη χάραξη της στρατηγικής διακυβέρνησης και την εποπτεία των ελέγχων διακυβέρνησης και των εκθέσεων διακυβέρνησης που απευθύνονται στα μέλη.

Από την πρώτη περίοδο της συνεταιριστικής κινήσεως, αυτή η 2^η δημοκρατική Αρχή αποτέλεσε ένα βασικό χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών. Είναι η καρδιά και η ψυχή της συνεταιριστικής διακυβέρνησης. Μέλη που ενεργούν στο πλαίσιο δημοκρατικών διαδικασιών, που συμφωνήθηκαν από αυτά κατά την άσκηση του δικαιώματός τους στην εθελοντική και ελεύθερη ένωση, είναι κυρίαρχα. Ο δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη κινητοποιεί κάθε συνεταιρισμό.

Στα δημοκρατικά συστήματα υπάρχει ένα φάσμα της δημοκρατικής συμμετοχής: από την αντιπροσωπευτική δημοκρατία μέσω της εκλογής αντιπροσώπων κάθε λίγα χρόνια, στη διαβουλευτική δημοκρατία για θέματα μείζονος σημασίας, και στη συμμετοχική δημοκρατία με τη συνεχή συμμετοχή των μελών στην καθημερινή λήψη αποφάσεων. Οι συνεταιρισμοί τείνουν προς τη διαβουλευτική και συμμετοχική πλευρά του δημοκρατικού φάσματος. Τα μέλη θα πρέπει να ασχολούνται με την πρόταση και έγκριση βασικών αποφάσεων στρατηγικής και κατά διαστήματα, σε γενική συνέλευση, να καλούν εκλεγμένους αντιπροσώπους σε διοικητικά συμβούλια ή επιτροπές και ανώτερα στελέχη, να λογοδοτήσουν.

Προκειμένου να ενθαρρυνθεί ένα υψηλότερο επίπεδο συμμετοχής, ορισμένοι συνεταιρισμοί χρησιμοποιούν κίνητρα συμμετοχής. Αυτά μπορεί να είναι απλά, όπως η παροχή αναψυκτικών κατά τις συνεδριάσεις, ή πιο σύνθετα, όπως βραβεύσεις ή άλλες θετικές ανταμοιβές για τα ενεργά μέλη. Ωστόσο, οι συνεταιρισμοί δεν θα πρέπει να βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στην παροχή κινήτρων. Μέσω της εφαρμογής της 5^{ης} Αρχής για την Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Ενημέρωση, τα μέλη θα πρέπει να εκπαιδεύονται και να ενημερώνονται σχετικά με τα δικαιώματα και τις ευθύνες τους ως μέλη, για να ασκούν το δημοκρατικό έλεγχο του συνεταιρισμού τους. Οι συνεταιρισμοί θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιήσουν καινοτόμους συμμετοχικούς μηχανισμούς, για παράδειγμα, ηλεκτρονική συμμετοχή και ψήφιση στις γενικές συνέλευσεις και την ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης για τα νέα μέλη διοικητικών συμβουλίων προς ενθάρρυνση περισσότερων νέων να ασχοληθούν με τον συνεταιρισμό τους.

Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι συνεταιρισμοί στην εφαρμογή της Αρχής του Δημοκρατικού Ελέγχου από τα Μέλη είναι η δημιουργία μιας νοοτροπίας, που χαιρετίζει και ενθαρρύνει τη συζήτηση, αντί να την πνίγει. Ζωηρή προκλητική συζήτηση θα πρέπει να θεωρείται ως ένα σημάδι μιας υγιούς δημοκρατίας, που πρέπει να αντικατοπτρίζεται στις πιο τυπικές περιοχές της δημοκρατικής δομής ενός συνεταιρισμού, ιδίως ενθαρρύνοντας τα μέλη να γίνουν ενεργά μέλη του συνεταιρισμού τους και να εξωθηθούν να θέσουν υποψηφιότητα στις εκλογές.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

"Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις διοικούμενες από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη των αποφάσεων." Το καθοριστικό χαρακτηριστικό μιας δημοκρατικής οργάνωσης είναι ότι τα μέλη της είναι η απόλυτη εξουσία. Αυτή η πρόταση τονίζει ότι τελικά τα μέλη ελέγχουν τον συνεταιρισμό τους. Τονίζει, επίσης, ότι το κάνουν τόσο ενεργά με δημοκρατικό τρόπο, μέσω του δικαιώματός τους να ψηφίζουν για τις βασικές αποφάσεις στρατηγικής και να συμμετέχουν στην εκλογή των εκπροσώπων που κατευθύνουν τις καθημερινές επιχειρηματικές δραστηριότητες του συνεταιρισμού τους. Η διάκριση μεταξύ του τι είναι βασικές αποφάσεις στρατηγικής και ποιες αποφάσεις μεταβιβάζονται στο εκλεγμένο διοικητικό συμβούλιο, ανήκει σε κάθε συνεταιρισμό να αποφασίσει.

"Οι άνδρες και οι γυναίκες που υπηρετούν ως αιρετοί εκπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη". Αυτή η φράση υπενθυμίζει στους εκλεγμένους εκπροσώπους ότι κατέχουν το αιρετό αξίωμά τους εξ ονόματος του άμεσου και μακροπρόθεσμου συμφέροντος των μελών. Οι συνεταιρισμοί δεν "ανήκουν" στους αιρετούς αξιωματούχους περισσότερο από ότι "ανήκουν" στα στελέχη και τους εργαζόμενους που λογοδοτούν στους αξιωματούχους αυτούς. Οι συνεταιρισμοί ανήκουν από κοινού στα μέλη τους και όλοι οι εκλεγμένοι αξιωματούχοι είναι υπόλογοι για τις πράξεις τους στα μέλη, κατά τις αρχαιρεσίες και καθ' όλη τη διάρκεια της θητείας τους.

"Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος, μία ψήφος)." Αυτή η φράση περιγράφει τους συνήθεις κανόνες για την ψηφοφορία στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς. Το 1995, την τελευταία φορά αναδιατύπωσης των Αρχών, οι περισσότεροι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί είχαν μια ενιαία ομοιογενή ομάδα μελών. Σε αυτούς τους συνεταιρισμούς ο κανόνας για ίσα δικαιώματα ψήφου, ένα μέλος, μία ψήφος, είναι αυτονόητος. Στους συνεταιρισμούς με πολλές ομάδες ενδιαφερόμενων φορέων ή υβριδικούς πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς, διαφορετικά συστήματα ψηφοφορίας μπορούν, για σοβαρό λόγο, να εφαρμόζονται.

"Και στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο". Η δήλωση σχετικά με την ψηφοφορία σε συνεταιρισμούς εκτός των πρωτοβάθμιων δεν προσδιορίζει τρόπο, επειδή οι ίδιες οι συνεταιριστικές κινήσεις είναι πιο κατάλληλες να ορίσουν τι είναι δημοκρατικός τρόπος σε μια δεδομένη

περίσταση. Η φράση αυτή αναγνωρίζει ότι σε πολλούς δευτεροβάθμιους και τριτοβάθμιους συνεταιρισμούς, συστήματα για την αναλογική ψήφο έχουν υιοθετηθεί για να ανταποκρίνονται στην ποικιλία των ενδιαφερομένων, τον αριθμό μελών των συνδεδεμένων μελών-συνεταιρισμών και το βαθμό συνεργασίας των μελών σε αυτές.

Η ποικιλομορφία των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων συνεταιριστικών οργανώσεων είναι τόση, ώστε η Αρχή να μην έχει συγκεκριμένη διατύπωση, εκτός του ότι θα πρέπει να "οργανώνονται με δημοκρατικό τρόπο". Οι ρυθμίσεις αυτές θα πρέπει να επανεξετάζονται περιοδικά προκειμένου να εξασφαλίζεται ότι παραμένουν κατάλληλες για τον δημοκρατικό σκοπό τους. Είναι κατά κανόνα ανεπιθύμητο, οι μικρότεροι συνεταιρισμοί σε τέτοιες ρυθμίσεις να έχουν τόσο μικρή επιρροή που αισθάνονται περιθωριοποιημένοι.

3. Ερμηνευτικές οδηγίες

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΕΣΜΕΥΣΗ

Είναι σημαντικό για τη συνεταιριστική δημοκρατία να επωφεληθεί από τις τεχνολογικές εξελίξεις. Οι πρόοδοι στη σύγχρονη κινητή τηλεφωνία και στη διαδικτυακή τεχνολογία της επικοινωνίας, καθιστούν ευκολότερη την ανάπτυξη στρατηγικών που δεσμεύουν ενεργά τα μέλη στις δημοκρατικές διαδικασίες ενός συνεταιρισμού.

Ωστόσο, η αξία της φυσικής συνεύρεσης των μελών στις γενικές συνελεύσεις πριν από την ψηφοφορία δεν πρέπει να υποτιμάται. Αλληλεπιδράσεις των μελών μεταξύ τους - που επιτρέπουν την εξέταση και συζήτηση πριν από την άσκηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων ψήφου τους σε βασικά ζητήματα - είναι ένα ζωτικό μέρος της δημοκρατικής διαδικασίας. Η δημοκρατική συμμετοχή των μελών, σύμφωνα με τους κανόνες του συνεταιρισμού και με το καταστατικό, είναι μια ποιοτική, δεν είναι μόνο μια ποσοτική διαδικασία.

Δεν υπάρχει προκαθορισμένος τρόπος για την οργάνωση της διακυβέρνησης ενός συνεταιρισμού. Κάθε συνεταιρισμός θα πρέπει να διαμορφώσει τη δική του δημοκρατική διακυβέρνηση και το καταστατικό για να είναι κατάλληλα για το σκοπό, δεδομένης της φύσης των δραστηριοτήτων του, της κλίμακας λειτουργίας του, της γεωγραφικής έκτασης λειτουργίας και των εθνικών νόμων¹³. Οι σχετικές ρυθμίσεις που θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι ο δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη είναι πραγματικός και αποτελεσματικός και όχι μια επίφαση δημοκρατίας, που ελέγχεται από τους διαχειριστές ή από μια αυτο-διαϊωνιζόμενη ελίτ. Σε κάθε δημοκρατία υπάρχει ο κίνδυνος σφετερισμού του δημοκρατικού ελέγχου από μια ομάδα ελίτ και πρέπει να υπάρξει προφύλαξη από αυτό με ενέργειες που σέβονται τα δικαιώματα όλων των μελών να συμμετέχουν και να ασχολούνται με τις δημοκρατικές διαδικασίες του συνεταιρισμού και να θέτουν υποψηφιότητα εκλογής. Τα χαμηλά επίπεδα συμμετοχής καθιστούν σχετικά εύκολο σε συγκροτημένες ομάδες, είτε πρόκειται για το προσωπικό, μεσαία και ανώτερα διευθυντικά στελέχη, ή εκλογικές ομάδες, να αποκτήσουν δυσανάλογο έλεγχο και επιρροή, η οποία συχνά ενισχύεται από την ομάδα που τότε καθίσταται ο φορέας που καθορίζει τα προσόντα και τους κανόνες για την αρχαιρεσίες.

Η προσπάθεια να γίνει ουσιαστική και να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των μελών, αποτελεί ένα έργο που αντιμετωπίζουν όλοι οι συνεταιρισμοί, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή το στάδιο της ανάπτυξής τους. Σε ορισμένους συνεταιρισμούς η αίσθηση ιδιοκτησίας και ελέγχου της συνεταιριστικής επιχείρησης από τα μέλη μπορεί να μειωθεί αν τα μέλη είναι πολύ απομακρυσμένα από τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και ελέγχου, χωρίς την κατάλληλη και αποτελεσματική διοχέτευση πληροφοριών, ευκαιριών κατάρτισης και εκπαίδευσης και αποτελεσματικών καναλιών για την συμμετοχή του μέλους. Αυτός ο κίνδυνος αυξάνεται εάν η αύξηση του αριθμού των μελών προωθείται χωρίς τα νέα μέλη να έχουν την ευκαιρία να κατανοήσουν τη φύση του συνεταιρισμού στον οποίο εγγράφονται ή όταν χορηγείται η ιδιότητα μελών χωρίς να συνδέεται με προσωπική επένδυση κεφαλαίου στον συνεταιρισμό. Στους μικρότερους συνεταιρισμούς ή εκείνους που βρίσκονται στο αρχικό τους στάδιο μπορεί να είναι ευκολότερο να καθιστούν ουσιαστική τη συμμετοχή, αλλά το να καθίσταται η συμμετοχή ουσιαστική και να ενθαρρύνεται η συμμετοχή των μελών είναι ένα έργο που αντιμετωπίζουν όλοι οι συνεταιρισμοί, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή το στάδιο της ανάπτυξής τους. Αυτό είναι μια πρόκληση που ενισχύει τη σημασία της 5^{ης} Αρχής της συνεχούς

¹³ Για οδηγίες σχετικά με την κατάλληλη νομοθεσία για τους συνεταιρισμούς, βλέπε "Κατευθυντήριες γραμμές για την συνεταιριστική νομοθεσία" Hagen Henry, 3η έκδοση, 2012, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας.

εκπαίδευσης και κατάρτισης. Σε μεγάλους συνεταιρισμούς, οι οποίοι έχουν θυγατρικές και σε δομές ομίλων, θα πρέπει να δοθεί προσοχή, ώστε να διασφαλισθεί ότι η εποπτεία από τα μέλη και η λογοδοσία σε αυτά να ισχύει για όλες τις οργανώσεις της ομάδας, εξασφαλίζοντας κυρίως ότι η πλειοψηφία του διοικητικού συμβουλίου προέρχεται από μέλη πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς.

Στους περισσότερους συνεταιρισμούς, τα μέλη παραδοσιακά αποτελούνται από ένα μόνο είδος ενδιαφερομένων. Ιστορικά, αυτός ο ομοιογενής χαρακτήρας των μελών, ιδιαίτερα στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, αποτέλεσε σημαντική επιρροή, όταν διαμορφώθηκαν οι Συνεταιριστικές Αρχές. Νέοι τύποι συνεταιρισμών με πολλαπλούς ενδιαφερόμενους, αντιμετωπίζουν μια ιδιαίτερη πρόκληση και ευθύνη να δώσουν νόημα στη συμμετοχή για όλα τα μέλη τους. Η βασική κινητήρια δύναμη για τη δέσμευση των μελών σε όλους τους συνεταιρισμούς, είναι η σημασία της αμοιβαιότητας του σκοπού του συνεταιρισμού προς ικανοποίηση των αναγκών και των προσδοκιών των μελών.

ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΚΙΛΟΜΟΡΦΙΑΣ

Τα μέλη που εκλέγονται σε θέσεις ευθύνης ενός συνεταιρισμού, πρέπει γενικά να αντανακλούν την ποικιλομορφία των μελών του. Αν δεν το κάνουν, θα πρέπει να γίνουν ενέργειες προκειμένου να ενθαρρυνθούν άνδρες και γυναίκες από τα ανεπαρκώς εκπροσωπούμενα τμήματα των μελών να θέσουν υποψηφιότητα στις αρχαιρεσίες. Εάν υπάρχουν εμπόδια σε ορισμένες ομάδες των μελών να θέσουν υποψηφιότητα, όπως οι γυναίκες, θα πρέπει να γίνουν οι κατάλληλες ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση του αποκλεισμού των μειονεκτούντων τμημάτων των μελών από την επιδίωξη ανάληψης αιρετού αξιώματος.

Η παροχή στα νέα και νεαρότερα μέλη ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης, αποτελεί αναγκαία ενέργεια για την αύξηση του αριθμού και της κατηγορίας των μελών που είναι πρόθυμα να θέσουν υποψηφιότητα στις εκλογές. Τα συστήματα ποσοστώσεων μπορεί να χρησιμοποιηθούν για να εξασφαλιστεί ότι οι εκλογές παράγουν αποτελέσματα τα οποία αντιπροσωπεύουν την ποικιλομορφία των μελών, αλλά και αυτά δεν είναι πανάκεια και θα πρέπει να αιτιολογούνται και να αναθεωρούνται περιοδικά.

ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ, ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ

Η ειλικρίνεια, η διαφάνεια και η λογοδοσία είναι τα συνθήματα μιας καλής δημοκρατικής διακυβέρνησης. Οι ημερήσιες διατάξεις και τα πρακτικά των συνεδριάσεων των εκλεγμένων επιτροπών και συμβουλίων πρέπει να τίθενται στη διάθεση των μελών, σε απευθείας σύνδεση, αν είναι δυνατόν, όπου οι συνεταιρισμοί έχουν μια παρουσία στο διαδίκτυο.

Η εμπορική ευαισθησία, οι κανονιστικές απαιτήσεις και ο σεβασμός της ιδιωτικής ζωής του προσωπικού, αναπόφευκτα θα θέσουν περιορισμούς σχετικά με την ειλικρίνεια. Ωστόσο, στο πλαίσιο των περιορισμών αυτών, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα μέλη έχουν την ευκαιρία να συζητούν και να ζητούν από το διοικητικό συμβούλιο να λογοδοτεί για τις βασικές εμπορικές αποφάσεις. Όπου υπάρχουν βάσιμοι λόγοι για τη διατήρηση θεμάτων ως εμπιστευτικών από το κυρίαρχο σώμα των μελών, οι λόγοι γι' αυτό πρέπει πάντα να εξηγούνται και να αιτιολογούνται στα μέλη.

Κατά την παράδοση των Πρωτοπόρων των Συνεταιρισμών, οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι θα πρέπει να θέτουν στη διάθεση των μελών τακτικά την κατάσταση των λογαριασμών, οικονομικές εκθέσεις και εκθέσεις "κατάστασης της επιχείρησης" και τις επιδόσεις της στα μέλη, παρουσιασμένα με τρόπο που να είναι προσιτά στα μέλη που δεν διαθέτουν χρηματοοικονομική κατάρτιση. Οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι θα πρέπει, επίσης, τακτικά, σε γενικές συνελεύσεις και σε άλλες συνελεύσεις των μελών, να αναφέρουν και να λογοδοτούν στα μέλη για το έργο και τις δράσεις τους ως εκλεγμένοι αντιπρόσωποι. Οι ημερήσιες διατάξεις και άλλες πληροφορίες για τις γενικές συνελεύσεις, θα πρέπει να διατίθενται εκ των προτέρων και εγκαίρως, όπως απαιτείται από τους κανόνες και τα καταστατικά των συνεταιρισμών, έτσι ώστε τα μέλη να έχουν το χρόνο να εξετάσουν τα θέματα που θα συζητηθούν.

Ο δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη αποτελεί ένα διαφοροποιό στοιχείο των συνεταιρισμών σε σύγκριση με τις επιχειρήσεις επενδυτών ή μετόχων. Ένα δεύτερο βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι τα μέλη-ιδιοκτήτες τους έχουν

ένα μη κερδοσκοπικό μερίδιο στην επιχείρηση που διαχειρίζεται ο συνεταιρισμός.¹⁴ Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να προσβλέπουν προς την καλύτερη, ειλικρινή, διαφανή, δημοκρατική και υπεύθυνη πρακτική. Οι δημοκρατικές πρακτικές του κάθε συνεταιρισμού θα πρέπει να υπόκεινται σε επιμελημένη κριτική αξιολόγηση, η οποία μπορεί να επιτευχθεί μέσω ειδικών συνεταιριστικών ελέγχων.

ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΥΣΗ ΕΚΛΕΓΜΕΝΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ

Οι δημοκρατικοί κανόνες και οι διαδικασίες ενός συνεταιρισμού θα πρέπει επίσης να προβλέπουν τη δυνατότητα των μελών να ανακαλούν ή να παύουν, με κατάλληλες δημοκρατικές διαδικασίες, αιρετούς εκπροσώπους οι οποίοι καταχρώνται τις θέσεις τους ή αδυνατούν να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους ως εκλεγμένοι εκπρόσωποι.

Ο ΡΟΛΟΣ ΕΝΟΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗ Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΡΙΑΣ

Οι μεγάλοι συνεταιρισμοί μπορεί να επιθυμούν να διορίσουν έναν ανεξάρτητο διαμεσολαβητή ή διαμεσολαβήτριας για την αντιμετώπιση των παραπόνων των μελών. Τα μέλη θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να διαμαρτύρονται για την έλλειψη ευκαιριών δημοκρατικής συμμετοχής, ή για την κατάχρηση της δημοκρατικής διαδικασίας, καθώς και να υποβάλλουν καταγγελίες σχετικά με την παροχή των υπηρεσιών προς τα μέλη εκ μέρους του συνεταιρισμού.

ΚΩΔΙΚΕΣ ΚΑΛΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 μετά από μια σειρά αποτυχιών της εταιρικής διακυβέρνησης υψηλού κύρους μεγάλων επιχειρήσεων, αναγνωρίστηκε η σημασία της καλής εταιρικής διακυβέρνησης. Αυτό οδήγησε στην Επιτροπή Cadbury για την Εταιρική Διακυβέρνηση, το 1992, ακολουθούμενη από την Επιτροπή Greenbury, το 1995 και την Έκθεση Hampel το 1998, το σύνολο των οποίων είχε παγκόσμιο αντίκτυπο στη βελτίωση της βέλτιστης πρακτικής εταιρικής διακυβέρνησης. Ο δημοκρατικός έλεγχος εκ μέρους των μελών προστατεύεται και ενισχύεται μέσω της αποτελεσματικής συνεταιριστικής νομοθεσίας. Όπου η νομοθεσία δεν είναι αποτελεσματική, είναι σημαντικό οι συνεταιρισμοί να αποκτήσουν εσωτερικό κανονισμό σχεδιασμένο ώστε να διασφαλίζεται καλή πρακτική εταιρικής διακυβέρνησης. Αυτοί θα περιλαμβάνουν ρυθμίσεις για θέματα όπως κανόνες για σύγκρουση συμφερόντων για τα εκλεγμένα μέλη και τους διαχειριστές, καταγραφή των συμφερόντων, καταγραφή των δώρων και της φιλοξενίας που προσφέρεται και που ανταποδίδεται, ετήσιες αξιολογήσεις του συμβουλίου και ελέγχους των δεξιοτήτων του συμβουλίου.

Η συμμετοχή των εκλεγμένων μελών στην καθημερινή λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων στους συνεταιρισμούς διαφοροποιεί τους συνεταιρισμούς από τις άλλες μορφές επιχειρήσεων. Τα μέλη των συνεταιρισμών έχουν μια διπλή σχέση με τον συνεταιρισμό τους: είναι ταυτόχρονα δικαιούχοι της επιχείρησης, αλλά και την ελέγχουν δημοκρατικά. Η πολιτική και οι διαδικασίες σύγκρουσης συμφερόντων δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για να αποκλείουν τα εκλεγμένα μέλη από τη συμμετοχή σε επιχειρηματικές αποφάσεις που επηρεάζουν όλα τα μέλη. Οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι έχουν αναπόφευκτα συμφέροντα σε οποιαδήποτε απόφαση που τους επηρεάζει, όπως και τα άλλα μέλη. Ο αποκλεισμός των μελών από τη συμμετοχή σε τέτοιες αποφάσεις, μπορεί να αποτελέσει μια ύπουλη μορφή αποαμοιβαιοποίησης, που θα αφήνει σημαντικές αποφάσεις στα χέρια των μη εκλεγμένων στελεχών ή μη εκλεγμένων διορισμένων ή τρίτων που μετέχουν στο διοικητικό συμβούλιο. Ένα μέλος που έχει εκλεγεί ως εκπρόσωπος θα πρέπει να αποκλεισθεί από τη συμμετοχή σε μια απόφαση βάσει των κανόνων σύγκρουσης συμφερόντων, μόνο εάν το προσωπικό συμφέρον θα οδηγήσει στη απόκτηση ενός οφέλους που δεν αποκτάται εξίσου από τα άλλα μέλη.

Ένα σημαντικό ζήτημα που έχει τεθεί σε κώδικες εταιρικής διακυβέρνησης είναι η ευθύνη των διοικητικών συμβουλίων να διαβουλευονται με τα μέλη τους για σημαντικές επιχειρηματικές αποφάσεις, όπως εξαγορές, εκποιήσεις ή εισπράξεις από μεταφορές δεσμεύσεων άλλων συνεταιρισμών, τα οποία μπορεί να επηρεάσουν την ίδια τη φύση ενός συνεταιρισμού. Οι κανόνες και οι κανονισμοί που διέπουν τις εν λόγω αποφάσεις και τα θέματα για τα οποία απαιτείται έγκριση ή διαβούλευση με τα μέλη, διατυπώνονται με τον καλύτερο τρόπο στα συνεταιριστικά καταστατικά ή τους εσωτερικούς κανονισμούς. Εάν για πρακτικούς ή ουσιαστικούς λόγους τα

¹⁴ Μέλη είναι οι εμπλεκόμενοι με τον συνεταιρισμό ως χρήστες, εργαζόμενοι, οι κάτοικοι στον τομέα της στέγασης, οι μαθητές στους σχολικούς και εκπαιδευτικούς συνεταιρισμούς, οι χρήστες των υπηρεσιών υγείας, ή πιστωτικών ή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών κ.λπ.

διοικητικά συμβούλια έχουν την εξουσία να λαμβάνουν τέτοιες κρίσιμες επιχειρηματικές αποφάσεις, αυτό θα πρέπει να είναι εντός του πλαισίου μιας επιχειρηματικής στρατηγικής και διαχείρισης κινδύνου, που εγκρίνεται από τα μέλη.

Η πολυπλοκότητα των διαδικασιών και των κωδίκων διακυβέρνησης θα πρέπει κατ' ανάγκη να καθορίζεται από το μέγεθος και την ανάπτυξη του κάθε συνεταιρισμού. Μια μικρή νέα συνεταιριστική επιχείρηση σε μια αναδυόμενη οικονομία, θα χρειάζεται απλούστερες διαδικασίες και λιγότερο πολύπλοκους κώδικες διακυβέρνησης από μια μεγαλύτερη, πιο ώριμη συνεταιριστική επιχείρηση με χιλιάδες ή εκατομμύρια μέλη. Μια μεγάλη συνεταιριστική επιχείρηση είναι εύλογο να χρειάζεται ένα λεπτομερές εγχειρίδιο διακυβέρνησης. Είτε μικρές ή μεγάλες (οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις), η εφαρμογή των βασικών κωδίκων καλής δημοκρατικής διακυβέρνησης και βέλτιστων πρακτικών θα εγγυάται την κυριαρχία των μελών και των δημοκρατικών δικαιωμάτων των μελών. Πολυεπίπεδες δημοκρατικές δομές έχουν προκύψει σε μεγάλους συνεταιρισμούς που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή για να διασφαλιστεί ότι τα απλά μέλη διατηρούν τη δημοκρατική ευκαιρία για τη λήψη στρατηγικών αποφάσεων πολιτικής, εκλέγουν το διοικητικό συμβούλιο και υποχρεώνουν τους εκλεγμένους εκπροσώπους να λογοδοτούν, ακόμη και όταν υπάρχουν και άλλα επίπεδα στη δημοκρατική δομή μέσω των οποίων τα απλά μέλη μπορούν να συμμετέχουν.

Τα εκλεγμένα μέλη θα πρέπει να φροντίζουν να διακρίνουν την ευθύνη διακυβέρνησης από τα εκλεγμένα μέλη και τα στελέχη από την ευθύνη της καθημερινής ευθύνης διαχείρισης της επιχείρησης εκ μέρους διευθυνόντων συμβούλων και ανώτερων διευθυντικών στελεχών. Τα εκλεγμένα μέλη οφείλουν να μην παρεμβαίνουν στην καθημερινή ευθύνη των στελεχών να διαχειρίζονται τη συνεταιριστική επιχείρηση αποτελεσματικά και να εφαρμόζουν τις επιχειρηματικές στρατηγικές που εγκρίθηκαν από τα μέλη. Εξίσου, διευθύνοντες σύμβουλοι και ανώτερα διευθυντικά στελέχη πρέπει να σέβονται τα δικαιώματα των μελών να ελέγχουν δημοκρατικά τον συνεταιρισμό τους και να λαμβάνουν βασικές στρατηγικές αποφάσεις. Οι συνεταιρισμοί μπορεί να επιθυμούν οι διευθύνοντες σύμβουλοί τους και τα άλλα ανώτερα διευθυντικά στελέχη να είναι μέλη του διοικητικού συμβουλίου, αλλά όχι σε πλειοψηφία, για να εξασφαλίζεται ότι συμμερίζονται πλήρως την ευθύνη για τη διακυβέρνηση του συνεταιρισμού τους. Ωστόσο, ακόμη και όταν τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη δεν είναι πλήρη μέλη του διοικητικού συμβουλίου, έχουν καθήκον να συμβουλεύουν και να καθοδηγούν το διοικητικό συμβούλιο σχετικά με θέματα διακυβέρνησης και βασικών επιχειρηματικών αποφάσεων.

ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΩΝ ΕΥΘΥΝΩΝ ΤΩΝ ΑΙΡΕΤΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΩΝ

Κάθε εκλεγμένο μέλος έχει ατομική ευθύνη να τηρεί τον κώδικα δεοντολογίας που εξηγεί τις ευθύνες τους και την ηθική συμπεριφορά που απαιτείται από αυτούς. Ο κώδικας δεοντολογίας θα πρέπει να είναι μέρος του εσωτερικού κανονισμού του συνεταιρισμού, που κάθε εκλεγμένο μέλος δεσμεύεται να αποδεχθεί και να τηρεί. Θα πρέπει, επίσης, να δημοσιεύεται και να τίθενται στη διάθεση των μελών, των εργαζομένων και του ευρύτερου κοινού.

ΠΡΟΣΟΝΤΑ ΜΕΛΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

Η δημοκρατική διαδικασία, από μόνη της, δεν εγγυάται ότι το διοικητικό συμβούλιο ενός συνεταιρισμού θα έχει τα προσόντα και το εύρος των δεξιοτήτων και της εμπειρογνομosόνης που απαιτούνται για να διασφαλιστεί η ορθή και αποτελεσματική διακυβέρνηση ενός συνεταιρισμού, ή ότι θα έχει την ικανότητα να απαιτήσει από τα στελέχη να λογοδοτήσουν. Ετήσιος έλεγχος των δεξιοτήτων του διοικητικού συμβουλίου είναι σκόπιμο να γίνεται, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα διοικητικά συμβούλια έχουν τη συλλογική εικόνα και το εύρος των γνώσεων και των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου της διακυβέρνησης. Όταν ο έλεγχος των δεξιοτήτων διαπιστώνει κενά στα προσόντα του διοικητικού συμβουλίου, τα κενά μπορούν να καλυφθούν από προγραμματισμένη κατάρτιση για μέλη του, με την συν-επιλογή μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου με την εμπειρία ή τις δεξιότητες που το διοικητικό συμβούλιο δεν έχει, ή, με θετικά μέτρα, την ενθάρρυνση μελών που διαθέτουν τις δεξιότητες και την εμπειρία που απαιτούνται να θέσουν υποψηφιότητα για εκλογή στο διοικητικό συμβούλιο.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΤΗΣΗΣ ΠΡΟΣΟΝΤΩΝ

Τα συνήθη επιχειρηματικά μέσα ενημέρωσης συχνά σχολιάζουν σχετικά αυτό που θεωρείται ως η έλλειψη εξειδίκευσης στη διακυβέρνηση, όταν μια συνεταιριστική επιχείρηση αποτυγχάνει ή αντιμετωπίζει προβλήματα. Αυτό συνήθως αποδίδεται στην έλλειψη επιχειρηματικής εμπειρίας των εκλεγμένων συμβουλίων. Ενώ αυτό μπορεί να είναι ένας αιτιώδης παράγοντας, δεν είναι απαραίτητος έτσι και δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως λόγος για να υπονομευθεί ο δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη. Για να αποφευχθεί η κατηγορία της έλλειψης εξειδίκευσης, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η κατάλληλη εξάσκηση είναι στη διάθεση όλων των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των μελών επιτροπών. Όλοι οι συνεταιρισμοί, αλλά κυρίως συνεταιρισμοί σε κλάδους που υπόκεινται σε κυβερνητικές ρυθμίσεις, όπως οι τραπεζικοί και ασφαλιστικοί συνεταιρισμοί, μπορεί εύλογα να απαιτούν από τα μέλη που επιθυμούν να υποβάλουν υποψηφιότητα να έχουν τα προσόντα που είναι κατάλληλα για τον ρόλο που επιδιώκουν να εκλεγούν, καθώς και να αποδείξουν τη δέσμευσή τους για τις Συνεταιριστικές Αρχές και Αξίες.

Όλοι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξετάσουν κατά πόσον είναι σκόπιμο να διαμορφώσουν προσόντα τα οποία να είναι απαραίτητα να διαθέτουν τα μέλη πριν θέσουν υποψηφιότητα για αιρετό αξίωμα. Η απαίτηση από τους υποψηφίους για τις εκλογές να διαθέτουν συγκεκριμένα προσόντα πριν θέσουν υποψηφιότητα, πρέπει να ενθαρρυνθεί και θα πρέπει να εγκριθεί από τα μέλη σε γενική συνέλευση. Ωστόσο, η απαίτηση για προσόντα δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ως μέσο σκόπιμης εξαίρεσης μελών από την επιζήτηση αιρετού αξιώματος. Όταν απαιτούνται συγκεκριμένα προσόντα και έχουν εγκριθεί από τα μέλη, στα μέλη που επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα θα πρέπει να παρέχονται ευκαιρίες κατάρτισης για να αποκτήσουν τα προσόντα που απαιτούνται.

Σε περίπτωση που υπάρχει απαίτηση για προσόντα, ιδιαίτερα σε οργανωμένους ή μεγάλους συνεταιρισμούς, είναι ευκολότερο για τα άτομα που κατέχουν ήδη τα απαιτούμενα προσόντα να αναλάβουν τον έλεγχο ενός συνεταιρισμού. Αυτός ο κίνδυνος σφετερισμού του ελέγχου ενός συνεταιρισμού πρέπει να αποσοβηθεί με δομημένες δημοκρατικές διαδικασίες και επαρκείς ελέγχους και ισορροπίες, ιδίως με ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης για άλλα μέλη.

Ιστορικά, ορισμένοι συνεταιρισμοί έχουν συμπεριλάβει ως προσόν το ύψος των αγορών ή των συναλλαγών, με σκοπό να φανεί ότι ένας υποψήφιος υπήρξε τακτικό μέλος συναλλασσόμενο με τον συνεταιρισμό. Άλλοι το έχουν αντικαταστήσει αυτό με απαίτηση σε εισφερόμενο κεφάλαιο, αλλά αυτό δημιουργεί τον κίνδυνο να συνιστά διάκριση σε βάρος των μελών που έχουν συμβάλει με μικρό εταιρικό κεφάλαιο. Άλλα προσόντα για υποψηφιότητα είναι συχνά η χρονική διάρκεια συμμετοχής στον συνεταιρισμό, π.χ. τουλάχιστον δύο χρόνια, πριν να είναι κάποιος επιλέξιμος για να θέσει υποψηφιότητα για τις εκλογές. Ενώ αυτά μπορεί να είναι χρήσιμα για την πρόληψη εχθρικών εξαγορών, θα πρέπει να επιτευχθεί ισορροπία ως προς το εύλογο τέτοιων κανόνων. Όπου υπάρχουν τέτοιοι κανόνες, θα πρέπει να είναι δικαιολογημένοι και να έχουν εγκριθεί από τα μέλη στη Γενική Συνέλευση.

ΕΚΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Οι συνεταιρισμοί, ιδίως εκείνοι με διαφορετικές ομάδες μελών ή μεγάλοι συνεταιρισμοί με πολύπλοκες εκλογικές ρυθμίσεις ή κλιμακωτή δημοκρατική δομή, ενδεχομένως να επιλέγουν να δημιουργήσουν ανεξάρτητες εκλογικές επιτροπές από τα μέλη για να επιβλέπουν την εκλογική διαδικασία. Αυτό είναι ανάλογο με ότι συμβαίνει συνήθως στις εθνικές εκλογές, όπου ανεξάρτητες εκλογικές επιτροπές μπορούν να επιβλέπουν τις εκλογές και να επικυρώνουν την ψηφοφορία. Εφόσον έχουν αναδειχθεί εκλογικές επιτροπές, είναι σημαντικό οι εκλογικές επιτροπές να είναι υπεύθυνες για τον καθορισμό των προσόντων που απαιτούνται για τα υποψηφία προς εκλογή μέλη και όχι το εκλεγμένο διοικητικό συμβούλιο. Η δυνατότητα των υφιστάμενων αξιωματούχων στο διοικητικό συμβούλιο ή άλλες επιτροπές να ορίσουν και να εγκρίνουν τα προσόντα για εκλογιότητα είναι ένας από τους σημαντικότερους μηχανισμούς που χρησιμοποιούνται από τις ελίτ για να διατηρήσουν την κυριαρχία τους στα αξιώματα. Μπορεί επίσης να είναι ένας μηχανισμός που χρησιμοποιείται από εκείνους που επιδιώκουν την αποαμοιβαιοποίηση ενός συνεταιρισμού και την ιδιωτικοποίηση των περιουσιακών του στοιχείων.

Οι εκλογικές επιτροπές δεν πρέπει να ορίζονται από, ή να λογοδοτούν στο υπάρχον εκλεγμένο διοικητικό συμβούλιο ή σε επιτροπή. Τα μέλη που υπηρετούν σε εκλογικές επιτροπές πρέπει να εκλέγονται ή να εγκρίνονται από και να λογοδοτούν στη γενική συνέλευση για τη διασφάλιση ότι οι εκλογές διεξάγονται με ένα ανοικτό και διαφανή τρόπο και αποτελούν την κυρίαρχη θέληση των μελών.

ΕΛΕΓΧΟΙ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Οι συνεταιρισμοί καλούνται να διενεργούν τακτικούς εσωτερικούς και εξωτερικούς ελέγχους που να περιλαμβάνουν έλεγχο των διαδικασιών δημοκρατικής διακυβέρνησης. Αυτοί θα βοηθήσουν στην προστασία των δημοκρατικών δικαιωμάτων των μελών, θα εξασφαλίσουν ότι η δημοκρατική διακυβέρνηση εναρμονίζεται με τις βέλτιστες πρακτικές και αντέχει σε κάθε εσωτερικό ή εξωτερικό έλεγχο.

Δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος οδηγός ως προς τον τρόπο με τον οποίο τέτοιο έλεγχοι θα πρέπει να διενεργούνται ή από ποιούς. Σε ορισμένες χώρες (όπως η Γερμανία, η Γαλλία και η Αυστρία) υπάρχουν νομικές διατάξεις και μια μακρά και επιτυχημένη παράδοση για τον υποχρεωτικό ειδικό έλεγχο των συνεταιρισμών. Ωστόσο, κατά γενικό κανόνα, ο τρόπος ελέγχου θα πρέπει να καθορίζεται από το μέγεθος του συνεταιρισμού και τη φύση των δραστηριοτήτων της συνεταιριστικής επιχείρησης.

Είτε γίνει από μέλη ή από διορισμένους ελεγκτές, η έκθεση ελέγχου θα πρέπει να εκπονείται με αναφορά στους σχετικούς εξωτερικές κώδικες καλής διακυβέρνησης και στα πρότυπα χρηστής διακυβέρνησης. Η έκθεση ελέγχου και τυχόν συστάσεις της θα πρέπει να είναι στη διάθεση και να εξετάζεται από όλα τα μέλη στη γενική συνέλευση.

Ορισμένες εθνικές συνεταιριστικές ομοσπονδίες ή κορυφαίες οργανώσεις και κλαδικές οργανώσεις της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης έχουν αναπτύξει τυποποιημένες κατευθυντήριες γραμμές και διαδικασίες για τους ελέγχους διακυβέρνησης και για τους ελέγχους δημοκρατικής "υγείας" που ανταποκρίνονται στις περιστάσεις των συνεταιρισμών μελών. Το πλεονέκτημα της χρήσης αυτών των τυποποιημένων διαδικασιών για τη διενέργεια ελέγχων διακυβέρνησης, είναι ότι επιτρέπουν στους συνεταιρισμούς να συγκρίνουν τις επιδόσεις τους στη διακυβέρνηση με τους ομοίους τους.

Δεν υπάρχουν καθορισμένες προθεσμίες για τη διενέργεια ελέγχου της διακυβέρνησης. Ορισμένοι συνεταιρισμοί που αναγνωρίζουν την ανάγκη να εξετάζουν συνεχώς τις διαφανείς διαδικασίες διαχείρισης και δημοκρατικής διακυβέρνησής τους, διενεργούν ελέγχους διακυβέρνησης κάθε δύο χρόνια. Ωστόσο, οι συνεταιρισμοί θα έπρεπε να προβληματίζονται, αν ένας τακτικός συνεταιριστικός ειδικός έλεγχος που περιλαμβάνει εξέταση της δημοκρατικής διακυβέρνησης δεν έχει πραγματοποιηθεί μέσα στα τελευταία πέντε χρόνια.

ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

Υπάρχουν σοβαροί επιχειρηματικοί λόγοι για τους οποίους οι συνεταιρισμοί μπορεί να επιθυμούν να εξετάσουν τη χορήγηση στους εργαζόμενους της δυνατότητας να ακούγεται η γνώμη τους στη δημοκρατική διακυβέρνησή τους, ιδίως όταν οι εργαζόμενοι δεν επιτρέπεται να είναι μέλη. Αυτή η ενέργεια βελτιώνει την κατανόηση από τους εργαζόμενους του συνεταιριστικού χαρακτήρα της επιχείρησης του εργοδότη τους και θα αυξήσει την αφοσίωση και τη δέσμευσή τους για την επιτυχία της επιχείρησης. Οι εργαζόμενοι είναι βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, που επιθυμούν να συμβάλουν στην επιτυχία του συνεταιρισμού τους. Επομένως, είναι σημαντικό να έχουν τη δυνατότητα έκφρασης γνώμης μέσα στις δημοκρατικές δομές του συνεταιρισμού, αλλά και άσκηση κριτικής, χωρίς αυτή τη φωνή να είναι σε θέση να επιβληθεί στα δημοκρατικά δικαιώματα των άλλων μελών και ενδιαφερομένων μερών.

Σε πολυσύνθετους συνεταιρισμούς, όπου οι εργαζόμενοι είναι μέλη, η φωνή των εργαζομένων θα ακούγεται από το δημοκρατικό τους δικαίωμα να συμμετέχουν στις εκλογές για το διοικητικό συμβούλιο. Άλλοι συνεταιρισμοί μπορούν να επιλέξουν να επιτρέπουν στα εργασιακά συμβούλια ή στα συνδικαλιστικά όργανα των υπαλλήλων τους να εκλέγουν εκπροσώπους των εργαζομένων για να υπηρετήσουν στο διοικητικό συμβούλιο. Εναλλακτικά, οι συνεταιρισμοί μπορεί να επιθυμούν να διατηρούν τα μέλη τη δυνατότητα να εκλέγουν τους εκπροσώπους των εργαζομένων, με βάση την αρχή "ένα μέλος, μία ψήφος", από τους υποψηφίους των εργαζομένων που επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα. Δεν υπάρχουν δεσμευτικοί μηχανισμοί για τη διασφάλιση ότι οι εργαζόμενοι έχουν δυνατότητα έκφρασης γνώμης, αλλά με τη συμμετοχή αυτή μια συνεταιριστική επιχείρηση θα είναι ισχυρότερη και πιο ανθεκτική.

ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΟΤΙ ΟΛΕΣ ΟΙ ΦΩΝΕΣ ΑΚΟΥΓΟΝΤΑΙ

Ένας συνεταιρισμός διακινδυνεύει κατακερματισμό της επιχειρηματικής δραστηριότητας και απώλεια μελών, αν ορισμένα μέλη πιστεύουν ότι η φωνή τους δεν ακούγεται και ότι δεν εκπροσωπούνται μέσω της δημοκρατικής διαδικασίας.

Οι συγκρουσιακές εκλογές, όπου εκπρόσωποι από μόνο ένα κυρίαρχο τμήμα των μελών επικρατεί, μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να μην ικανοποιούνται οι ανάγκες και οι προσδοκίες της μειοψηφίας των μελών. Για να αποφευχθεί αυτό, είναι καλύτερο αν τα εκλεγόμενα διοικητικά συμβούλια αντιπροσωπεύουν τις διαφορετικές απόψεις των μελών.

Δεν υπάρχει εύκολος τρόπος για να εξασφαλιστεί ότι αυτό θα συμβεί σε ένα ανοιχτό δημοκρατικό σύστημα. Τα μέλη έχουν την ευθύνη να λάβουν υπόψη τους, όταν ψηφίζουν, τον κίνδυνο από την απομόνωση των μειονοτήτων. Τα συμβούλια μπορεί επίσης να επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν τις εξουσίες της συν-επιλογής για να διασφαλίσουν ότι οι μειονότητες έχουν φωνή. Τα εκλεγμένα μέλη πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη να εκπροσωπούν τα συμφέροντα του συνόλου των μελών, όχι μόνο της ομάδας της πλειοψηφίας που τους εξέλεξε.

ΑΝΩΤΕΡΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

Πρέπει να υπάρξει μια σαφής κατανόηση των δημοκρατικών δικαιωμάτων και των ευθυνών του αιρετού διοικητικού συμβουλίου ενός συνεταιρισμού και στην εστίασή του στην μακροπρόθεσμη στρατηγική της επιχείρησης και του ρόλου των επαγγελματικών ανώτερων στελεχών, που λογοδοτούν στο διοικητικό συμβούλιο και που είναι επιφορτισμένα με την καθημερινή διαχείριση. Τα ανώτερα στελέχη πρέπει να αποδεικνύουν στην πράξη τη δέσμευσή τους και τον σεβασμό της αρχής του δημοκρατικού ελέγχου από τα μέλη με τον τρόπο με τον οποίο υποστηρίζουν και υπηρετούν την λήψη επιχειρηματικών αποφάσεων του συνεταιρισμού.

Οι βασικές στρατηγικές αποφάσεις πολιτικής πρέπει να εξηγούνται με σαφήνεια στα μέλη, συνοπτικά και με τέτοιο τρόπο ώστε το σύνολο των μελών να μπορεί να καταλάβει, με παράλληλη αναφορά στις εναλλακτικές επιλογές που προσφέρονται ανάλογα με την περίπτωση. Η παρουσίαση των οικονομικών και επιχειρηματικών πληροφοριών σε διοικητικά συμβούλια και μέλη στη γενική συνέλευση πρέπει να είναι σε μορφή που να συμμορφώνεται με τις νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις, αλλά και κατά τρόπο ώστε τα μέλη, ιδίως εκείνα που έχουν εκλεγεί να υπηρετήσουν στο διοικητικό συμβούλιο, να μπορούν να καταλάβουν για να μπορέσουν να ασκήσουν τις ευθύνες της διακυβέρνησής τους, με εναλλακτικές επιλογές και στρατηγικές που περιγράφονται και παρουσιάζονται αναλυτικά. Οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι που συνδέονται με τις αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν από τα εκλεγμένα μέλη πρέπει να είναι λεπτομερείς και οι στρατηγικές διαχείρισης κινδύνων να εξειδικεύονται.

Τα ανώτερα διαχειριστικά στελέχη, είτε είναι μέλη του διοικητικού συμβουλίου είτε όχι, έχουν καθήκον να συμβουλεύουν το διοικητικό συμβούλιο σχετικά με το ποιες θεωρούν ως τις πλέον κατάλληλες επιχειρηματικές αποφάσεις και δράσεις να αναληφθούν, αλλά δεν θα πρέπει απλά να περιμένουν τα εκλεγμένα μέλη να επικυρώσουν τις αποφάσεις που πρότειναν. Πρέπει να υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός για τους δύο διακριτούς ρόλους της στρατηγικής ευθύνης διακυβέρνησης του διοικητικού συμβουλίου και των αρμοδιοτήτων καθημερινής διαχείρισης των επιχειρήσεων εκ μέρους των ανώτερων στελεχών.

ΑΜΟΙΒΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Οι αμοιβές των διευθυντικών στελεχών και οι αποζημιώσεις των μελών του διοικητικού συμβουλίου θα πρέπει τελικά να υπόκεινται σε δημοκρατικό έλεγχο εκ μέρους των μελών. Αυτό προφυλάσσει από υπερβολικές δαπάνες για τα διαχειριστικά στελέχη και το διοικητικό συμβούλιο, γεγονός το οποίο αυξάνει την ανισότητα του πλούτου και μειώνει τα οικονομικά οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης για τα συνεταιρισμένα μέλη. Οι αποζημιώσεις του Διοικητικού Συμβουλίου θα πρέπει πάντα να υπόκεινται σε έγκριση από τα μέλη στη Γενική Συνέλευση. Όταν συγκροτούνται επιτροπές αμοιβών για την παροχή συμβουλών σχετικά με τις αμοιβές των ανώτερων διαχειριστικών στελεχών και του συμβουλίου, οι προτάσεις τους για τον τρόπο καθορισμού των αμοιβών των διαχειριστικών στελεχών και σε τίνοσ την έγκριση θα υπόκεινται, θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο επικύρωσης από τα μέλη στη γενική συνέλευση.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΚΑΙ ΟΡΙΑ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΤΗΣ ΘΗΤΕΙΑΣ

Η συνεχής δημοκρατική ανανέωση των συνεταιρισμών με νέους υποψηφίους για αιρετό αξίωμα είναι υγιής και πρέπει να επικροτηθεί. Οι συνεταιρισμοί με στατικά διοικητικά συμβούλια από τα ίδια μέλη που έχουν υπηρετήσει

για μεγάλο χρονικό διάστημα, έχουν τον κίνδυνο να ανθίστανται στην αλλαγή και να κινδυνεύουν να χάσουν την ικανότητα να ανταποκρίνονται προληπτικά σε αλλαγές στο επιχειρηματικό τους περιβάλλον. Η κατάθεση υποψηφιότητας έναντι μελών που υπηρέτησαν επί μακρόν, δεν θα πρέπει να κρίνεται ως μια έμμεση κριτική ή ως υπονόμηση του κύρους των υφιστάμενων προσώπων, αλλά μάλλον ως μια θετική αντανάκλαση της επιθυμίας άλλων μελών του συνεταιρισμού να συμβάλουν στη συνεχιζόμενη επιτυχία.

Οι ανοικτές, ανταγωνιστικές εκλογικές διαδικασίες θα πρέπει να ενθαρρύνονται, για να ενθαρρύνονται τα πιο ταλαντούχα μέλη να θέσουν υποψηφιότητα για εκλογή. Οι δηλώσεις των υποψηφίων στις εκλογές και η προεκλογική διαδικασία βοηθούν να καταδειχθούν οι δεξιότητες και η δέσμευση που θα φέρουν οι υποψήφιοι κατά τη θητεία τους και θα δώσει τη δυνατότητα στα μέλη να αποφασίσουν ποιον υποψήφιο ή υποψηφίους να ψηφίσουν.

Η καθορισμένη διάρκεια της θητείας, π.χ. τριών ή τεσσάρων ετών, με το ένα τρίτο ή το ένα τέταρτο των εκλεγέντων μελών να αποσύρονται και να επιζητούν εκλογή κάθε χρόνο, συνιστάται για να επιτευχθεί μια ισορροπία ανάμεσα στη δημοκρατική ανανέωση και στη διατήρηση της εμπειρίας. Για να διασφαλιστεί η εφαρμογή δημοκρατικής ανανέωσης, είναι καλή πρακτική να ορίζεται όριο στη θητεία εκλεγμένων μελών του συμβουλίου, το οποίο θα ορίζει μέγιστη διάρκεια ετών, που ένα εκλεγμένο μέλος μπορεί να υπηρετήσει. Τέτοιοι περιορισμοί έχουν γίνει ο κανόνας για μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου σε εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες και οι συνεταιρισμοί θα πρέπει επίσης να δώσουν το παράδειγμα, υιοθετώντας αυτή την τόσο καλή δημοκρατική πρακτική.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΟΜΕΑΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

Οι εθνικές συνεταιριστικές ομοσπονδίες ή εθνικές κορυφαίες οργανώσεις έχουν ένα ιδιαίτερο ρόλο και ευθύνη για την προστασία της αποτελεσματικότητας και της φήμης της συνεταιριστικής κίνησης στη χώρα τους με την προώθηση της χρηστής δημοκρατικής διακυβέρνησης και καλών πρακτικών διακυβέρνησης. Οι παγκόσμιες και περιφερειακές κλαδικές οργανώσεις και τα περιφερειακά γραφεία της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης έχουν ένα παρόμοιο ρόλο και την ευθύνη για την προώθηση προτύπων χρηστής διακυβέρνησης, που είναι κοινά στον συνεταιριστικό επιχειρηματικό τομέα τους. Καλοί κώδικες διακυβέρνησης, συμβουλές, κατάρτιση και υποστήριξη από τομεακές οργανώσεις, εθνικές, περιφερειακές και από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση είναι ιδιαίτερης σημασίας για νέους συνεταιρισμούς.

Η ευθύνη αυτή εξυπηρετείται καλύτερα μέσω της ανάπτυξης οδηγιών καλής δημοκρατικής πρακτικής, ρυθμίσεων ελέγχου και κωδίκων μοντέλου διακυβέρνησης προσαρμοσμένων στις εθνικές νομοθεσίες. Η καθοδήγηση για δημοκρατική καλή πρακτική και κώδικες διαχείρισης, θέτουν ένα μέτρο, βάσει του οποίου η πρακτική σε κάθε συνεταιρισμό μέλος μπορεί να συγκριθεί και να κριθεί. Παρέχουν επίσης ένα μέσο που επιτρέπει στα μέλη ενός συνεταιρισμού να συγκρίνουν τις επιδόσεις του συνεταιρισμού τους με εκείνες των ομοίων τους και να θέσουν πολιτικές που επιδιώκουν την αριστεία στη δημοκρατική διακυβέρνηση.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΟΜΙΛΟΥΣ ΚΑΙ ΠΟΛΥΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Υπάρχει μεγάλη ποικιλία ως προς το μέγεθος και τη φύση των συνεταιρισμών. Η εμφάνιση των πολυσυμμετοχικών πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών, στις αρχές του 21^{ου} αιώνα με περισσότερες από μία ομάδες μελών, όπως οι καταναλωτές, οι εργαζόμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας, οι ανεξάρτητοι επιχειρηματίες και τα εταιρικά (νομικά) πρόσωπα ως ενδιαφερόμενα μέρη, παρουσιάζει νέες δημοκρατικές προκλήσεις για τα μέλη τους. Αυτοί οι συνεταιρισμοί, που δεν επιτρέπονται σε ορισμένα εθνικά νομικά συστήματα, απαιτούν ειδικές ρυθμίσεις στους κανόνες των εσωτερικών κανονισμών, κατάλληλους για την ειδική φύση και τη λειτουργία τους, για να εφαρμόσουν αυτήν την 2^η Αρχή του Δημοκρατικού Ελέγχου εκ μέρους των Μελών. Σε τέτοιους συνεταιρισμούς διαφορετικές σχετικές σταθμίσεις ή αναλογίες των δικαιωμάτων ψήφου μπορεί να είναι κατάλληλες για τις διάφορες κατηγορίες μελών.

Οι μεγάλοι και πολυσυμμετοχικοί συνεταιρισμοί μπορεί αναπόφευκτα να χρειαστεί να εξετάσουν, να προσαρμόσουν και να εφαρμόσουν νέες δομές για τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη, με τρόπο που να είναι κατάλληλος για το μέγεθος και τη δομή του συνεταιρισμού τους. Όποιες και αν είναι οι δομές που δημιουργήθηκαν, υπάρχει ανάγκη να διασφαλιστεί ότι η ουσία αυτής της 2^{ης} Αρχής τηρείται. Χωρίς πραγματικό και αποτελεσματικό έλεγχο από τα μέλη θα χαθεί ένα ουσιώδες γενικό χαρακτηριστικό της συνεταιριστικής μας ταυτότητας.

Παρόμοιες δημοκρατικές προκλήσεις προκύπτουν στις πολυεπίπεδες δημοκρατικές δομές, που έχουν προκύψει σε μεγάλους συνεταιρισμούς. Ένα βασικό ερώτημα είναι πώς τόσο μεγάλοι και πολύπλοκοι συνεταιρισμοί διασφαλίζουν ότι τα δημοκρατικά δικαιώματα όλων των μελών να λάβουν μέρος σε εκλογές για διοικητικό συμβούλιο και να επηρεάσουν στρατηγικές επιχειρηματικές αποφάσεις, προστατεύονται και τηρούνται;

Ορισμένοι μεγαλύτεροι συνεταιρισμοί με χρηματοδοτική ικανότητα έχουν αγοράσει επιχειρήσεις πρώην επενδυτών τις οποίες διαχειρίζονται ως θυγατρικές, μερικές από τις οποίες βρίσκονται σε χώρες άλλες από εκείνη στην οποία λειτουργεί ο συνεταιρισμός. Αυτό επίσης εγείρει προκλήσεις και ερωτήματα σχετικά με τη διατήρηση του δημοκρατικού ελέγχου εκ μέρους των μελών και κατά πόσον οι πελάτες ή / και οι εργαζόμενοι των θυγατρικών αυτών πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να γίνουν μέλη.

ΜΕΓΙΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΘΗΤΕΙΑΣ

Δεν υπάρχει καμία οριστική καθοδήγηση σχετικά με το μέγιστο χρονικό διάστημα που ένα μέλος μπορεί να θητεύσει σε ένα αιρετό διοικητικό συμβούλιο ή επιτροπή ή σε μια συγκεκριμένη αιρετή θέση, εκτός από το ότι ο καθορισμός ανώτατων ορίων διάρκειας για τους αιρετούς εκπροσώπους είναι καλή πρακτική διακυβέρνησης. Μερικοί κώδικες διακυβέρνησης θέτουν περιορισμούς διάρκειας θητείας σε τρία χρόνια πριν ο αντιπρόσωπος υποχρεωθεί να προσέλθει για επανεκλογή, με ανώτατο όριο τα εννέα έτη. Άλλοι, συμπεριλαμβανομένης της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, έχουν μεγαλύτερα μέγιστα όρια διάρκειας: η μεγαλύτερη χρονική διάρκεια που ένα αιρετό πρόσωπο μπορεί να υπηρετήσει στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ είναι τα 18 έτη. Οι κορυφαίες εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις μπορούν να θέλουν να ορίσουν όρια στους δικούς τους κώδικες διακυβέρνησης και η ΔΣΕ μπορεί να επιθυμεί να εκδώσει περαιτέρω κατευθυντήριες γραμμές για το θέμα αυτό σε εύθετο χρόνο, μετά από διαβούλευση με τα μέλη της.

3η Αρχή: Οικονομική συμμετοχή των μελών

Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα και διαχειρίζονται δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους. Ένα μέρος τουλάχιστον του κεφαλαίου αυτού αποτελεί συνήθως την κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη συνήθως απολαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση, ή καθόλου, για το κεφάλαιο που καταθέτουν για να γίνουν μέλη. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε από τους ακόλουθους σκοπούς: την ανάπτυξη του συνεταιρισμού τους, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα, απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό, και υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.

1. Εισαγωγή

Οι συνεταιρισμοί υπάρχουν για να καλύπτουν τις ανάγκες των ανθρώπων, όχι κυρίως για να πετύχουν μια κερδοσκοπική απόδοση του κεφαλαίου που επενδύεται. Το πρωταρχικό κίνητρο για τους ανθρώπους που σχηματίζουν ένα συνεταιρισμό είναι να στηρίζονται στον εαυτό τους. Αυτή η 3^η Αρχή περιγράφει πώς τα μέλη επενδύουν στον συνεταιρισμό τους, συγκεντρώνουν ή δημιουργούν κεφάλαιο και διαθέτουν τα πλεονάσματα.

Αυτή η 3^η Αρχή της Οικονομικής Συμμετοχής των Μελών εγκρίθηκε στη σημερινή της μορφή, όταν οι Συνεταιριστικές Αρχές και Αξίες τροποποιήθηκαν την τελευταία φορά στη γενική συνέλευση της ΔΣΕ στο Μάντσεστερ της Αγγλίας, το 1995. Είναι ένας συνδυασμός της φύσης και των αρχών που διέπουν την οικονομική

συμμετοχή των μελών σε ένα συνεταιρισμό, οι οποίες είχαν προηγουμένως περιληφθεί σε δύο χωριστές αρχές πριν από την αναδιτύπωση του 1995. Αυτές οι δύο χωριστές αρχές ήταν:

"Το κεφάλαιο των μερίδων θα πρέπει να λαμβάνει μόνο ένα αυστηρά περιορισμένο επιτόκιο, ή καθόλου. "

"Το πλεόνασμα θα πρέπει να διανέμεται με δίκαιο τρόπο:

- κατάθεση στο αποθεματικό
- πρόβλεψη για κοινές υπηρεσίες
- κατανομή στα μέλη κατ' αναλογία προς τη χρήση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού από τα μέλη".

Στην επανεξέταση των αρχών το 1966, η ΔΣΕ εγκατέλειψε τις συναλλαγές με μετρητά ως κύρια Συνεταιριστική Αρχή, δεδομένου ότι η αναθεώρηση του 1937 είχε ήδη δηλώσει ότι η τήρησή της δεν ήταν μία από τις τρεις βασικές Αρχές που απαιτούνται για την ένταξη μελών. Η αναδιτύπωση της 3^{ης} Αρχής το 1995 ήταν, ως εκ τούτου, ο καρπός μιας μακράς περιόδου συζήτησης.

Η γενική συνέλευση της ΔΣΕ του 1995, που ενέκρινε την κατάργηση των αυστηρών ορίων για την αμοιβή των εισφορών κεφαλαίου εκ μέρους των μελών των συνεταιρισμών, επίσης, με τροπολογία, εισήγαγε την έννοια της συλλογικής ιδιοκτησίας κεφαλαίου. Η τροπολογία αυτή κατατέθηκε από τη Γαλλική αντιπροσωπία, η οποία θέλησε να διασφαλίσει ότι η έννοια της συλλογικής ιδιοκτησίας, που είναι τόσο σημαντική για τους συνεταιρισμούς εργαζομένων, δεν εξαφανίστηκε. Η ιδέα της συλλογικής ιδιοκτησίας κεφαλαίου από τους συνεταιρισμούς, όπως και ένας αριθμός από τις Συνεταιριστικές Αρχές, μπορούν να ιχνηλατηθούν στο παρελθόν, στους "Κανονισμούς για τους συνεταιρισμούς που υιοθέτησε ομόφωνα το 3^ο Συνεταιριστικό Συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Λονδίνο το 1832 με πρόεδρο τον Robert Owen". Οι κανονισμοί τους περιλάμβαναν τα ακόλουθα:

"Προκειμένου να διασφαλιστεί χωρίς καμία πιθανότητα αποτυχίας η επιτυχής ολοκλήρωση αυτών των επιθυμητών στόχων, αποτελεί την ομόφωνη απόφαση των συνέδρων που συνήλθαν εδώ, ότι το κεφάλαιο που θα συσσωρευτεί από τις εν λόγω οργανώσεις θα πρέπει να καταστεί αδιανέμητο, και οποιεσδήποτε συναλλασσόμενες οργανώσεις ιδρυόμενες για τη συσσώρευση κερδών, με σκοπό απλώς να αποκοτούν μέρισμα από αυτό σε κάποια μελλοντική περίοδο, δεν μπορεί να αναγνωρίζονται από αυτό το Συνέδριο, ως ταυτιζόμενες με τον συνεταιριστικό κόσμο, ούτε να γίνονται δεκτές σε αυτή τη μεγάλη κοινωνική οικογένεια, που τώρα προχωρεί με ταχείς ρυθμούς σε μια κατάσταση ανεξάρτητης και εξισωτικής κοινότητας. "

Ο καθηγητής Ian MacPherson, Πρύτανης του Κέντρου Συνεταιριστικών και Κοινοτικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Βρετανικής Κολομβίας στη Victoria, Vancouver Island, Καναδάς, υπηρέτησε σε επιτροπές της ΔΣΕ και έγραψε τον οδηγό της ΔΣΕ στην αναδιτύπωση των Αρχών του 1995. Ο Ian, ένας ευχάριστος και αφοσιωμένος συνεταιριστής, που δυστυχώς έχει πεθάνει, εξήγησε κατ' εκείνη τη χρονική στιγμή:

"Ομοίως, η Τρίτη Αρχή, η οποία ασχολείται με την οικονομική συμμετοχή των μελών, στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην προοπτική των μελών. Είναι διαφορετική από τις προηγούμενες δύο αρχές σχετικά με τις οικονομικές δραστηριότητες του συνεταιρισμού από πολλές απόψεις. Ονομάζεται "Οικονομική Συμμετοχή των Μελών". Τονίζει τη ζωντανή σημασία των μελών που ελέγχουν το κεφάλαιο της οργάνωσής τους, και αναφέρει ότι θα πρέπει να λαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση για το κεφάλαιο που καταβάλλουν ως προϋπόθεση εγγραφής ως μελών.

Η αρχή επιτρέπει τη δυνατότητα χορήγησης επιτοκίου αγοράς για άλλο κεφάλαιο που επενδύεται από μέλη. Όσον αφορά κεφάλαια που προέρχονται από άλλες πηγές, κάποιος θα πρέπει να εξετάσει τις επιπτώσεις της προσέλκυσης τέτοιων κεφαλαίων υπό το πρίσμα της Αρχής της Αυτονομίας: ο βασικός προβληματισμός πρέπει πάντα να είναι η διατήρηση της ικανότητας των μελών να αποφασίζουν για την τύχη της οργάνωσής τους.

Υπήρξε μεγάλη συζήτηση για την συμπερίληψη αναφοράς σε αδιαίρετα αποθεματικά. Η διατύπωση του 1966 δεν αναφερόταν σε αυτή την φυσιολογική όψη της συνεταιριστικής οικονομικής δομής, ίσως επειδή το θέμα είχε γίνει ολοένα και πιο περίπλοκο και οι πρακτικές είχαν αρχίσει να ποικίλλουν. Το ατυχές αποτέλεσμα ήταν ότι πολλοί συνεταιριστές δεν έβλεπαν τη σημασία του κοινής ιδιοκτησίας κεφαλαίου, ως σύμβολο της συνεταιριστικής ιδιαιτερότητας, ως εγγύηση για την οικονομική ανάπτυξη, και ως προστάτη σε καιρούς αντιξοότητας.

Το πρόβλημα της συμπερίληψης αναφοράς στα αδιαίρετα αποθεματικά ήταν η εξεύρεση της καλύτερης διατύπωσης για ένα περιορισμένο χώρο. Μετά από πολλή συζήτηση σε δύο συνεδριάσεις, το διοικητικό συμβούλιο αποφάσισε

ότι ... η πιο κατάλληλη διατύπωση, προτάθηκε στη συνεδρίαση της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας, και ήταν να γίνουν δύο προσθήκες. Η πρώτη ήταν μια φράση: "Τουλάχιστον ένα μέρος του κεφαλαίου είναι συνήθως κοινή περιουσία του συνεταιρισμού". Το δεύτερο ήταν να δείξει ότι τα μέλη, όσον αφορά τη διάθεση μέρους ή του συνόλου των συνεταιριστικών πλεονασμάτων, θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο δημιουργίας αποθεμάτων, "μέρος τουλάχιστον των οποίων θα είναι αδιαίρετο."¹⁵ Αυτό το υπόβαθρο στη συζήτηση για τη διαμόρφωση αυτής της 3^{ης} Αρχής δείχνει ότι η βασική οικονομική έννοια, αποτυπωμένη σε αυτή, είναι ότι το συνεταιριστικό κεφάλαιο είναι ο υπηρέτης, όχι το αφεντικό της επιχείρησης. Η όλη δομή της συνεταιριστικής επιχείρησης είναι σχεδιασμένη γύρω από την έννοια του κεφαλαίου να τίθεται στην υπηρεσία των ανθρώπων και της εργασίας, όχι η εργασία και οι άνθρωποι να είναι στην υπηρεσία του κεφαλαίου. Το βασικό ερώτημα που αναφέρεται σε αυτή την 3^η Αρχή είναι: "Πώς θα το κάνουμε αυτό να λειτουργήσει;" Όπως κάθε τι που σχετίζεται με το χρήμα, αυτή η 3^η Αρχή είναι το πιο ευαίσθητο και δύσκολο τμήμα των Συνεταιριστικών Αρχών, αν και όχι απαραίτητα το πιο σημαντικό. Πράγματι, αυτή η 3η αρχή είναι κυρίως μια οικονομική μεταφορά του ορισμού της ταυτότητας του συνεταιρισμού και των χρηματοπιστωτικών επιπτώσεων της 2^{ης} Αρχής του Δημοκρατικού Ελέγχου από τα μέλη.

Λαμβάνοντας υπόψη την τεράστια κλίμακα και ποικιλομορφία της συνεταιριστικής επιχείρησης, αυτή η 3^η Οικονομική Αρχή είναι, κατ' ανάγκην, εκείνη που έχει πολλές επιφυλάξεις για την πρακτική εφαρμογή της. Επιφυλάξεις προκύπτουν από το "τουλάχιστον" και το "συνήθως" στη διατύπωση της Αρχής. Αυτές οι πρακτικές προειδοποιήσεις έχουν σταθερά ενσωματωθεί σε αυτήν την 3^η Αρχή, προκειμένου να καλυφθεί το σημαντικό εύρος των διαφορετικών πρακτικών των συνεταιρισμών.

Αυτές οι προειδοποιήσεις δείχνουν την ευαισθησία και την πρόκληση να γίνεται το κεφάλαιο υπηρέτης και όχι αφεντικό. Παρέχουν κάποια περιθώρια ελιγμών στους συνεταιρισμούς να είναι δημιουργικοί και καινοτόμοι στην άντληση κεφαλαίων, ένα ζήτημα το οποίο εξετάζεται σε βάθος από την Ανώτατη Επιτροπή (Blue Ribbon Commission) της ΔΣΕ για το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο.¹⁶ Οι συνεταιρισμοί με πολύ υψηλές κεφαλαιακές απαιτήσεις, όπως οι βιομηχανικοί, γεωργικοί ή χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί, μπορεί να χρειαστούν αυτό το περιθώριο ελιγμών, προκειμένου να συμμορφωθούν με τις κανονιστικές απαιτήσεις που δεν λαμβάνουν δεόντως υπόψη τη φύση του κεφαλαίου των μελών και τον κίνδυνο στους συνεταιρισμούς. Η ουσία αυτής της 3^{ης} Αρχής είναι ότι το κεφάλαιο πρέπει να αντλείται κατά τρόπο που να είναι συμβατός με τον ορισμό του συνεταιρισμού στη Δήλωση για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα και τον δημοκρατικό χαρακτήρα της συνεταιριστικής επιχείρησης.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

"Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα, και διαχειρίζονται δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους." Σε αυτή την πρόταση, η λέξη "κεφάλαιο" πρέπει να νοείται ως οικονομική έννοια και όχι μόνο με την έννοια που χρησιμοποιείται στη λογιστική για να οριστεί το μετοχικό κεφάλαιο μιας επιχείρησης. Οι μερίδες των μελών που παρέχουν κεφάλαια σε έναν συνεταιρισμό, δεν είναι όπως οι μετοχές των καφαλαιουχικών ανωνύμων εταιρειών των επενδυτών. Το κεφάλαιο που καταβάλλεται από τα μέλη δεν είναι χρήματα που επενδύονται κυρίως για να φέρουν ένα επενδυτικό κέρδος από το κεφάλαιο, αλλά είναι "σωρευόμενο κεφάλαιο", που επενδύεται για την παροχή αγαθών, υπηρεσιών ή απασχόλησης που απαιτούνται από τα μέλη σε δίκαιη τιμή.

"Συμμετέχουν ισότιμα" είναι αυτό που ένας αμερόληπτος παρατηρητής θα έκρινε ότι είναι μια δίκαιη και εύλογη συνεισφορά, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών κάθε συνεταιρισμού και τη δυνατότητα των μελών του. Αυτό δεν σημαίνει ότι όλα τα μέλη πρέπει να συμβάλουν εξίσου.

Επίσης, δεν σημαίνει ότι τα νέα μέλη πρέπει να κάνουν την ίδια συμβολή στο κεφάλαιο για να γίνουν μέλη, ανεξάρτητα από την ηλικία του συνεταιρισμού και του συσσωρευμένου πλούτου που κατέχει ο συνεταιρισμός. Η συμβολή σε κεφάλαιο και ο δημοκρατικός έλεγχος του κεφαλαίου του συνεταιρισμού συνδέει σταθερά αυτή την Αρχή με τη 2^η Αρχή του δημοκρατικού Ελέγχου εκ μέρους των Μελών. Τα μέλη μπορούν να συνεισφέρουν κεφάλαιο με τέσσερις τρόπους:

¹⁵ I Ian MacPherson; "Co-operative Principles", ICA Review, Vol. 88 No. 4, 1995. in www.uwcc.wisc.edu/icic/orgs/ica/pubs/review/ICA-Review-Vol--88-No--4--1995/

¹⁶ <http://www.ica.coop/en/scs>

Πρώτον, στους περισσότερους συνεταιρισμούς τα μέλη της καλούνται να συνεισφέρουν στο κοινό κεφάλαιο του συνεταιρισμού με την επένδυση σε μια μερίδα μέλους ή έναν αριθμό μερίδων των μελών (οι οποίες μπορεί να έχουν δικαίωμα ψήφου ή ένα συνδυασμό μερίδων με ψήφο και μερίδων χωρίς δικαίωμα ψήφου), προκειμένου να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού και να επωφεληθούν από την ένταξη. Τόκος δεν καταβάλλεται συνήθως σε τέτοιο κεφάλαιο μερίδας ή μερίδων, και εάν καταβάλλεται τόκος είναι συνήθως σε χαμηλό επίπεδο.

Δεύτερον, καθώς οι συνεταιρισμοί οδηγούνται σε ευημερία, μπορούν να δημιουργήσουν αποθεματικά, που προέρχονται από παρακρατούμενα πλεονάσματα από τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού.

Τρίτον, οι συνεταιρισμοί μπορεί να έχουν ανάγκες για κεφάλαιο πολύ μεγαλύτερες από ότι μπορούν να συγκεντρώσουν από την οικονομική τους δραστηριότητα. Πολλοί συνεταιρισμοί αναμένουν ότι τα μέλη θα συνεισφέρουν τακτικά ένα μέρος από τα επιστρεφόμενα στα μέλη πλεονάσματα (μερικές φορές αποκαλούνται "επιστροφές στα συναλλασσόμενα μέλη"), τα οποία θα διατηρούνται στα αποθεματικά. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι συνεταιρισμοί δεν θα καταβάλλουν τόκους για τα επιστρεφόμενα στα μέλη ποσά (ή στις επιστροφές στα συναλλασσόμενα μέλη) τα διατηρούμενα στα αποθεματικά. Τα μέλη επωφελούνται από την συνεχή συμμετοχή και τις μελλοντικές επιστροφές (ή επιστροφές στα συναλλασσόμενα μέλη). Στους περισσότερους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, τα επιστρεφόμενα στα μέλη πλεονάσματα (ή επιστροφές στα συναλλασσόμενα μέλη) τηρούνται στους ατομικούς λογαριασμούς μερίδων των μελών, και όχι στα αποθεματικά του συνεταιρισμού, και λαμβάνουν περιορισμένο τόκο.

Τέταρτον, οι συνεταιρισμοί μπορούν να καλούν τα μέλη να προβούν σε περαιτέρω εθελοντικές επενδύσεις κεφαλαίου, οι οποίες δεν παρέχουν δικαίωμα ψήφου.

"Τουλάχιστον ένα μέρος του κεφαλαίου αποτελεί συνήθως την κοινή περιουσία του συνεταιρισμού." Αυτή η δήλωση ενισχύει την ανάγκη για τα μέλη να συνεισφέρουν στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους και να το πράξουν ισότιμα. Τα μέλη επίσης ελέγχουν το κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους. Υπάρχουν δύο βασικοί τρόποι με τους οποίους μπορούν να το πράξουν:

Πρώτον, ανεξάρτητα από το πώς οι συνεταιρισμοί αντλούν κεφάλαια για τις δραστηριότητές τους, η τελική εξουσία για όλες τις αποφάσεις πρέπει να στηρίζεται στη γενική συνέλευση των μελών.

Δεύτερον, τα μέλη πρέπει να έχουν το δικαίωμα να κατέχουν τουλάχιστον ένα μέρος του κεφαλαίου τους συλλογικά, μια αντανάκλαση των όσων έχουν επιτευχθεί συλλογικά ως συνεταιρισμός.

"Η κοινή περιουσία του συνεταιρισμού" παραπέμπει στην οικονομική έννοια του κεφαλαίου. Αυτό σημαίνει ότι ένα μέρος του κεφαλαίου ενός συνεταιρισμού, είτε αποτελείται από παρακρατηθέντα πλεονάσματα ή από καταβληθέντα ποσά κατά την εγγραφή ως μερίδες μελών, είναι η κοινή περιουσία του συνεταιρισμού και δεν ανήκει και δεν μπορεί να αποσυρθεί από τα μέλη, δηλαδή είναι "αδιαίρετη" (σημ. Μετ. = αδιανέμητη).

"Τα μέλη συνήθως λαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση, ή καθόλου, για το κεφάλαιο το οποίο καταθέτουν για να γίνουν μέλη". Το κεφάλαιο που επενδύεται ως προϋπόθεση της εγγραφής μέλους, με τη μορφή μερίδων που συνεπάγονται δικαιώματα ψήφου, συνήθως λαμβάνει περιορισμένο επιτόκιο ή αποζημίωση, ή και καθόλου. Το κεφάλαιο που επενδύεται εθελοντικά, δεν καταβάλλεται ως προϋπόθεση εγγραφής μέλους και, επομένως, μπορεί να είναι σκόπιμο να καταβληθεί τόκος στο κεφάλαιο αυτό, αλλά σε "δίκαιο επίπεδο", όχι σε κερδοσκοπικό επίπεδο. Στην αναθεώρηση των Αρχών, 1934/1937, αυτό το "δίκαιο επίπεδο", το οποίο ονομάζεται επίσης "αντισταθμιστική αποζημίωση" χαρακτηρίστηκε ως "το χαμηλότερο επιτόκιο που θα ήταν επαρκές για να ληφθούν τα απαραίτητα κεφάλαια". Πρόκειται για έναν δύσκολο και σημαντικό περιορισμό για αυτοσυγκράτηση, διότι ο κίνδυνος υπέρβασης ενός δίκαιου επιπέδου (ή αντισταθμιστικής αποζημίωσης) είναι ότι τα μέλη μπορεί να αρχίσουν να επενδύουν σε έναν συνεταιρισμό για την απολαβή από το κεφάλαιό τους και όχι για να εξασφαλιστεί η επιτυχία της συνεταιριστικής επιχείρησής τους.

"Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε από τους ακόλουθους σκοπούς: την ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα, απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό, και υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη." Αυτή η φράση εξηγεί τους τρεις τρόπους με τους οποίους τα πλεονάσματα μπορούν

να χρησιμοποιηθούν όταν η δραστηριότητα των συνεταιρισμών δημιουργεί πλεονάσματα. Αν και τα μέλη έχουν πάντα επίγνωση της μακρόχρονης βιωσιμότητας του συνεταιρισμού τους, έχουν το δικαίωμα και το καθήκον, συλλογικά, να αποφασίσουν πώς θα πρέπει να διατεθούν τα πλεονάσματα.

"Ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος τουλάχιστον των οποίων θα είναι αδιανέμητα." Κανονικά, το σύνολο ή μεγάλο μέρος από τα πλεονάσματα ενός συνεταιρισμού, που απαρτίζουν τα "αδιανέμητα αποθεματικά" του συνεταιρισμού, ανήκουν στο σύνολο συλλογικά. Σε παλαιούς συνεταιρισμούς, αυτά τα αδιανέμητα αποθεματικά θα εκφράζουν τα επιτεύγματα πολλών γενεών μελών και είναι συχνά ο στόχος εκείνων που επιδιώκουν την αποαμοιβαιοποίηση των συνεταιρισμών. Αυτή η εθελοντική προστασία των "συλλογικών κεφαλαίων" των συνεταιρισμών μπορεί, σε ορισμένες έννομες τάξεις να ενισχυθεί από το νόμο μέσω ενός νομικού "κλειδώματος περιουσιακών στοιχείων", που εμποδίζει την διανομή του υπόλοιπου του ενεργητικού στα μέλη κατά τη διάλυση ενός συνεταιρισμού. Τα περιουσιακά στοιχεία είναι πάντα κοινή ιδιοκτησία και δεν μπορούν ποτέ να μοιραστούν σε περίπτωση διάλυσης ή εκκαθάρισης. Μετά την εξόφληση όλων των υπόλοιπων υποχρεώσεων, τα περιουσιακά στοιχεία που απομένουν πρέπει να παραμείνουν αδιαίρετα και να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη της συνεταιριστικής κίνησης. Αυτός είναι ο ορισμός και η έννοια των "αδιαίρετων αποθεματικών" .¹⁷

3. Ενημερωτικές οδηγίες

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΤΙ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: ΕΚΦΡΑΖΟΥΝ ΕΠΙΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ

Η 3^η Αρχή είναι εξ ολοκλήρου αφιερωμένη στην οικονομική συμμετοχή των μελών στον συνεταιρισμό τους. Ωστόσο, θα ήταν λάθος να ερμηνεύσουμε αυτή την Αρχή ξεχωριστά και έτσι να υποβιβασθούν οι συνεταιρισμοί σε κάτι λίγο περισσότερο από την οικονομική τους διάσταση. Αυτή η 3^η Αρχή είναι μόνο μια έκφανση της συνεταιριστικής ταυτότητας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο αξίζει να μελετήσουμε αυτή την Αρχή, σε συνδυασμό με τα άλλα συστατικά στοιχεία του ορισμού για την Συνεταιριστική Ταυτότητα στη Δήλωση της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Ταυτότητα, τις Αξίες και τις Αρχές.

Κατά τον ορισμό της ΔΣΕ για τη συνεταιριστική ταυτότητα, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αν και η οικονομική διάσταση των συνεταιρισμών αναφέρεται πρώτη, οι κοινές κοινωνικές και πολιτιστικές "προσδοκίες και ανάγκες" αναφέρονται επί ίσοις όροις. Αυτό αντανακλά την ιεράρχηση των ιδρυτών της σύγχρονης συνεταιριστικής κίνησης, που επιδίωξαν να μετασχηματίσουν την κοινωνία και είδαν τους συνεταιρισμούς τους ως περισσότερο από μόνο μια οικονομική επιχείρηση.

Οι κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες και φιλοδοξίες βρίσκονται στο πλευρό της οικονομικής διάστασης όλων των συνεταιρισμών. Αυτό επιβεβαιώνει την ιδέα ότι ο συνεταιρισμός είναι μια επιχείρηση με ανθρώπινη δέσμευση από τους ανθρώπους που είναι μέλη του και οι οποίοι κάνουν τον συνεταιρισμό μια οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική πραγματικότητα. Αλλά επίσης μπορεί να έχει και άλλες διαστάσεις και σκοπούς, όπως για παράδειγμα, οι κοινωνικοί ή πολιτιστικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι δεν ασκούν εμπορικές δραστηριότητες στην αγορά. Σε αυτή την τελευταία περίπτωση, η οικονομική διάσταση δεν είναι παρά ένα μέσο για ένα σκοπό, για τις δραστηριότητες ενός συνεταιρισμού.

ΜΙΑ ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΑ ΔΙΟΙΚΟΥΜΕΝΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η Δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα ορίζει τον συνεταιρισμό ως "αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών τους μέσω μιας συνιδιοκτητής και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης". Είναι αυτός ο ορισμός που σηματοδοτεί τη διαφορά μεταξύ της αξίας της μερίδας συμμετοχής σε έναν συνεταιρισμό και απόκτησης μετοχής σε προσωπική ιδιόκτητη και / ή ανώνυμη εταιρεία επενδύτων. Μια μερίδα συμμετοχής σε έναν συνεταιρισμό επενδύεται στον συνεταιρισμό ως κοινό λειτουργικό κεφάλαιο για τη λειτουργία

¹⁷ Blue Ribbon, Επιτροπή της ΔΣΕ για το Κεφάλαιο διερευνά τους πρακτικούς μηχανισμούς που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επένδυση των αδιανέμητων αποθεματικών πίσω στη συνεταιριστική οικονομία.

της επιχείρησης προς ικανοποίηση αναγκών και προσδοκιών των μελών και δεν είναι ένα εμπορεύσιμο περιουσιακό στοιχείο.. Μια συνεταιριστική μερίδα είναι ουσιαστικά διαφορετική από τη μετοχή, (που αποτελεί μέρος του μετοχικού κεφαλαίου) σε μια εταιρεία επενδυτών: η τελευταία στοχεύει στην απόληψη πρόσθετου κεφαλαίου από τον επενδυτή, συμπεριλαμβανομένων των κερδών του κεφαλαίου, και είναι, γενικά, διαπραγματεύσιμη.

Η ΑΛΗΘΙΝΗ "ΑΥΤΟΒΟΗΘΗΤΙΚΗ" ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΣΥΜΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Ο "Κανονισμός Πρώτος" το Συνεταιρισμού των Δίκαιων Σκαπανέων της Ροτσντέιλ του 1844, όριζε ότι:

"Τα αντικείμενα και τα σχέδια αυτού του συνεταιρισμού είναι να διαμορφώσει ρυθμίσεις για το οικονομικό όφελος και για τη βελτίωση των κοινωνικών και οικιακών συνθηκών των μελών, με την άντληση επαρκούς ποσού κεφαλαίου σε μερίδες της £1 καθεμιά, για να θέσουν σε λειτουργία τα ακόλουθα σχέδια και ρυθμίσεις: "

Κατά το έτος 1860 τη δέσμευση των Πρωτοπόρων στις αρχές της αυτοβοήθειας και της αυτάρκειας ήταν τέτοια που οι "Κανόνες Συμπεριφοράς" για τον συνεταιρισμό τους όριζαν: "Αυτό το κεφάλαιο θα πρέπει το προμηθεύσουν εξ ιδίων ...".

Το 1844 οι Πρωτοπόροι αποταμίευαν επί ένα χρόνο για να συγκεντρώσουν κεφάλαια σε μερίδες της £1 από κάθε μέλος, ένα σημαντικό ποσό το οποίο ισοδυναμούσε με ημερομίσθια μιάμισης εβδομάδας για έναν ειδικευμένο εργάτη κατά την έναρξη της Βιομηχανικής Επανάστασης. Ορισμένοι συνεταιρισμοί έχουν μειώσει την επένδυση σε κεφάλαιο που απαιτείται για να γίνει κάποιος μέλος και να αποκτήσει δικαιώματα ψήφου σε ένα ασήμαντο ονομαστικό ποσό. Αυτό υποβαθμίζει την ιδιότητα του μέλους και δημιουργεί έναν εγγενή κίνδυνο ότι οι βασικές συνεταιριστικές αξίες της αυτοβοήθειας και αυτεθύνης δεν τηρούνται.

Ένας συνεταιρισμός που στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στις εξωτερικές πηγές για το κεφάλαιο που απαιτείται για τη χρηματοδότηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του, δημιουργεί τον κίνδυνο να παραβεί την 4^η Αρχή της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας μέσω των χρηματοδοτικών και συμβατικών υποχρεώσεων του που επιβάλλονται από εμπορικούς δανειστές ή επενδυτές επιχειρηματικών κεφαλαίων.

Η ισορροπία μεταξύ του σχετικού βάρους των κεφαλαίων των μελών και των εξωτερικών κεφαλαίων θα πρέπει να παρακολουθείται προσεκτικά από τα μέλη. Πάρα πολλή εξάρτηση από ξένα κεφάλαια μπορεί να οδηγήσει σε απώλεια της αυτονομίας, της ανεξαρτησίας και του δημοκρατικού ελέγχου, με τους επενδυτές να αποκτούν τον έλεγχο των βασικών επιχειρηματικών αποφάσεων ως προϋπόθεση για τις επενδύσεις τους.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Οι μερίδες των μελών έχουν διττό χαρακτήρα: παρέχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και συμβάλλουν στα κεφάλαια κίνησης που χρειάζεται ένας συνεταιρισμός για να χρηματοδοτήσει τις δραστηριότητές του. Λόγω αυτής της διττής φύσης, οι μερίδες των μελών και η ελάχιστη συνεισφορά κεφαλαίου που απαιτείται από τα μέλη πρέπει να είναι οικονομικά προσιτά μεγέθη σε όσους χρειάζονται τις υπηρεσίες ενός συνεταιρισμού. Δεν πρέπει να αποτελούν εμπόδιο για την εγγραφή μελών. Αν είναι πολύ υψηλά, υπάρχει ο κίνδυνος παράβασης της 1^{ης} Αρχής της ελεύθερης συμμετοχής μελών. Εάν είναι πολύ χαμηλά, υπάρχει ο κίνδυνος υποβάθμισης σημασίας της συμμετοχής των μελών και παραμέλησης της δυνατότητας των μελών του ως πηγή άντλησης κεφαλαίων. Ορισμένες νομοθεσίες επιτρέπουν στους συνεταιρισμούς να ιδρυθούν χωρίς μετοχικό κεφάλαιο, με τα δικαιώματα εγγραφής μελών να καθορίζονται από τα μέλη με βάση τη χρήση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού.

Η βασική αρχή είναι ότι μία μόνο μερίδα, ή ένας ελάχιστος αριθμός μερίδων που ορίζεται από τη γενική συνέλευση των μελών του συνεταιρισμού ή, σε χώρες που το επιτρέπει η νομοθεσία, η χρησιμοποίηση του συνεταιρισμού, αποτελούν προϋπόθεση από όλα τα μέλη για να έχουν δικαίωμα ψήφου.

Οι συνεταιρισμοί, όπως και όλες οι επιχειρήσεις, χρειάζονται κεφάλαια για τη χρηματοδότηση και την ανάπτυξη των επιχειρήσεών τους. Η άντληση κεφαλαίου από τα μέλη πρέπει να ευνοείται, αλλά ο τόκος στο βασικό κεφάλαιο των μερίδων των μελών που χορηγούν δικαίωμα ψήφου, πρέπει να είναι περιορισμένος. Κάποια αμοιβή του κεφαλαίου μπορεί να δικαιολογηθεί για την αποζημίωση των μελών για τη χρήση του από τον συνεταιρισμό ή την

απώλεια της πραγματικής αξίας μέσω του πληθωρισμού, αλλά αυτή η 3^η Αρχή επιβάλλει μια τέτοια αποζημίωση να είναι περιορισμένη. Αν δεν είναι περιορισμένη, η απαίτηση να αποδοθεί αποζημίωση στο κεφάλαιο μεγαλύτερη από αυτή που απαιτείται για να διατηρήσει τη σχετική αξία της, θα μειώσει το λειτουργικό πλεόνασμα ενός συνεταιρισμού και θα αποτρέψει την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του.

Ωστόσο, πηγές κεφαλαίου, άλλες από εκείνη από την οποία μπορεί να αντληθεί κεφάλαιο από τα μέλη μέσω των μερίδων που συνεπάγονται δικαίωμα ψήφου, μπορεί να χρειάζονται από έναν συνεταιρισμό. Ο προτιμώμενος τρόπος για να αντληθούν πρόσθετα κεφάλαια είναι να δοθεί η δυνατότητα στα μέλη που το επιθυμούν και διαθέτουν την ικανότητα να το πράξουν, να εγγραφούν για πρόσθετες μερίδες κεφαλαίου χωρίς δικαίωμα ψήφου. Κεφάλαιο ή μακροπρόθεσμη επένδυση χωρίς δικαίωμα ψήφου, που μερικές φορές ονομάζεται "μερίδες χωρίς δικαίωμα ψήφου", μπορεί να λάβει εγγυημένη αποζημίωση σε "δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστικό επιτόκιο" για να δώσει μια εύλογη απόδοση για την επένδυση, χωρίς αύξηση του ελέγχου. Η "δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστικό επιτόκιο" χρησιμεύει επίσης ως κίνητρο για τα μέλη να επενδύσουν περισσότερα από την ελάχιστη μερίδα που δίδει δικαίωμα ψήφου.

Τι αποτελεί μια "δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστικό επιτόκιο" αφήνεται στα μέλη να αποφασίσουν σε γενική συνέλευση, υπό το πρίσμα των αναγκών του συνεταιρισμού σε κεφάλαιο και των συνθηκών στις χρηματοπιστωτικές αγορές, από τις οποίες αντλούνται κεφάλαια από τα μέλη. Σε ορισμένες χώρες, οι ρυθμιστικές αρχές ανησυχούν ότι αυτό που μπορεί να θεωρηθεί από κάποιους συνεταιριστές να είναι "μια δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστικό επιτόκιο" μπορεί απλώς να προσελκύσει κερδοσκοπικές επενδύσεις κεφαλαίου. Η κατευθυντήρια αρχή για το τι είναι "μια δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστικό επιτόκιο" παραμένει "το χαμηλότερο ποσοστό που θα ήταν επαρκές για να ληφθούν τα απαραίτητα κεφάλαια".

Αν ένα μέλος επιθυμεί να αποσύρει κεφάλαια που δεν έχουν δικαίωμα ψήφου επενδεδυμένα σε έναν συνεταιρισμό, αυτός / αυτή μπορεί να ανακτήσει το κεφάλαιο των μερίδων, χωρίς ειδική έγκριση της γενικής συνέλευσης, και να λάβουν ένα ποσό που θα καθορίζεται από τον ίδιο τον συνεταιρισμό, διασφαλίζοντας μια αποζημίωση για τη συμμετοχή του μέλους στον εφοδιασμό του συνεταιρισμού με κεφάλαιο. Το ποσό αυτό δεν πρέπει να είναι τόσο υψηλό ώστε να θέτει σε κίνδυνο τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα του συνεταιρισμού. Με την επιφύλαξη τυχόν εθνικών κανονιστικών απαιτήσεων, ο συνεταιρισμός σε γενική συνέλευση θα πρέπει να εγκρίνει την περίοδο προειδοποίησης που απαιτείται και τους όρους υπό τους οποίους τα μέλη μπορούν να αποσύρουν κεφάλαια που δεν έχουν δικαίωμα ψήφου.

NOMIKA ΠΡΟΣΩΠΑ ΜΕΛΗ

Ορισμένοι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί, για κατανοητούς επαγγελματικούς λόγους, επιτρέπουν σε νομικά πρόσωπα (εταιρείες) να γίνουν μέλη και να συμβάλουν στο συνεταιριστικό κεφάλαιο. Αυτοί οι πολυσυμμετοχικοί συνεταιρισμοί μπορεί να κάνουν πρόβλεψη να διαχωρίζονται τα μέλη σε διαφορετικές κατηγορίες και να συμμετέχουν με διαφορετικά ποσά στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού μέσω των μερίδων των μελών. Τα νομικά πρόσωπα που μπορούν να συμβάλουν στο συνεταιριστικό κεφάλαιο με την αγορά μερίδων είναι άλλοι συνεταιρισμοί, ταμεία αλληλασφάλισης, ή άλλοι οικονομικοί παράγοντες, όπως οι εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές δημόσιες αρχές. Όπου οι κανόνες του συνεταιρισμού ή το καταστατικό επιτρέπουν την αποδοχή των νομικών προσώπων ως μελών, υπάρχουν ισχυροί λόγοι για την ενθάρρυνση άλλων συνεταιριστικών επιχειρήσεων ή αλληλασφαλιστικών ταμείων να γίνουν μέλη.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Σε ορισμένες χώρες, η προσωπική ευθύνη ερμηνεύεται ως απαίτηση από τα μέλη του συνεταιρισμού να αναλαμβάνουν προσωπική ευθύνη για τυχόν ζημιές του συνεταιρισμού. Σε αυτές τις χώρες δεν υπάρχει κανένα όριο όσον αφορά την ευθύνη των μελών για τα χρέη του συνεταιρισμού. Σε περίπτωση που η ευθύνη των μελών δεν περιορίζεται από το νόμο, ένας συνεταιρισμός που αντιμετωπίζει οικονομική δυσκολία μπορεί να χρειαστεί να καλέσει τα μέλη να επενδύσουν επιπλέον κεφάλαια, είτε με την αύξηση του βασικού αριθμού και της αξίας των μερίδων με δικαίωμα ψήφου, είτε με απαίτηση από τα μέλη να επενδύουν κεφάλαια, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Σε άλλες χώρες, με ειδική συνεταιριστική νομοθεσία, η χρηματοοικονομική υποχρέωση των μελών ενός συνεταιρισμού μπορεί να περιορίζεται από το νόμο ή από σύμβαση, είτε στην αξία της μερίδας συμμετοχής και

άλλου κεφαλαίου που έχουν επενδύσει στον συνεταιρισμό ή σε πολλαπλάσιό τους. Η έκταση της ευθύνης των μελών εξαρτάται εξ ολοκλήρου από την εθνική νομοθεσία της χώρας στην οποία δραστηριοποιείται ένας συνεταιρισμός και το ρυθμιστικό καθεστώς της δικαιοδοσίας τους, με το οποίο οι συνεταιρισμοί οφείλουν να συμμορφώνονται. Ένα από τα βασικά πολιτικά ζητήματα για τους συνεταιρισμούς είναι να εξασφαλιστεί ότι είναι εξίσου σε θέση να επωφεληθούν από την εθνική νομοθεσία που περιορίζει την ευθύνη των μελών όπως είναι σε προσωπικές και σε ανώνυμες εταιρείες επενδυτών.

Αυτός ο κανόνας προσωπικής ευθύνης σε σχέση με τις εισφορές κεφαλαίου των μελών σε ένα συνεταιρισμό είναι σημαντικός, διότι έχουν τη δυνατότητα οι πιστωτές να εγείρουν αξίωση επί του κεφαλαίου των μελών ως μέρους των ιδίων κεφαλαίων του συνεταιρισμού, που στηρίζουν την επιχειρηματική λειτουργία του συνεταιρισμού.

ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΩΣ ΚΟΙΝΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Για να εκπληρώσει τις επιδιώξεις και τους στόχους του, ένας συνεταιρισμός χρειάζεται γενιές μελών να διαθέσουν πόρους σε μακροπρόθεσμη βάση, χωρίς κερδοσκοπική προοπτική. Ακόμη και αν η επένδυσή τους είναι εξαγοράσιμη, συμφωνούν πλήρως να μην τους επιστραφούν περισσότερα από τα χρήματα που έχουν επενδύσει και, το πιο πολύ μια περιορισμένη "δίκαιη τιμή ή αντισταθμιστικό επιτόκιο" ή όφελος με βάση το ποσό αυτό. Επίσης, συμφωνούν ότι δεν θα εξαργυρώσουν ή αποσύρουν την επένδυσή τους χωρίς να δώσουν στον συνεταιρισμό την προειδοποίηση που απαιτείται από τους κανόνες του συνεταιρισμού για την απόσυρση της επένδυσής τους. Έτσι, τα μέλη αποδέχονται ότι ένα μέρος των πλεονασμάτων του συνεταιρισμού δεν θα γίνει ποτέ ατομική ιδιοκτησία οποιουδήποτε μέλους ή μελλοντικού μέλους. Προς το συμφέρον του συνεταιρισμού, αυτό το μέρος του πλεονάσματος μπορεί να διατεθεί σε αδιανέμητα αποθεματικά, τα οποία είναι κοινή περιουσία του συνεταιρισμού.

Ένας συνεταιρισμός μπορεί να έχει κανόνες ή διατάξεις που επιτρέπουν στα μέλη να αποσύρουν το ποσό των μερίδων τους, μείον τυχόν ανατίμησή τους, εκτός αν ρητώς αποφασιστεί από τη Γενική Συνέλευση. Διαφορετικοί κανόνες για την απόσυρση κεφαλαίου μπορεί να εφαρμοστούν σε μερίδες που συνδέονται και που δεν συνδέονται με δικαίωμα ψήφου, αλλά η απόσυρση του κεφαλαίου των μελών πρέπει να υπάγεται σε πολύ αυστηρές προϋποθέσεις, ώστε να μην θέτουν σε κίνδυνο τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα του συνεταιρισμού.

Η αντιμετώπιση των αποθεματικών του συνεταιρισμού, που δημιουργούνται με τη συσσώρευση κεφαλαίου που αντιπροσωπεύει τη συλλογική επένδυση πλεονασμάτων από πολλές γενιές μελών, είναι ένα πολύ διαφορετικό θέμα. Τα αποθεματικά του συνεταιρισμού είναι αδιανέμητα και δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο από μία γενιά συνεταιριστών.

Το μέρος του κεφαλαίου των μερίδων των μελών ενός συνεταιρισμού που δεν μπορεί να αποσυρθεί και τα αδιανέμητα αποθεματικά του συνεταιρισμού, αποτελούν κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Δεν ανήκουν σε μία μόνο γενιά των μελών των συνεταιρισμών, αλλά στον συνεταιρισμό στο σύνολό του, ως νομικό πρόσωπο. Η αρχαία αρχή του Ρωμαϊκού δικαίου "επικαρπίας" επιβεβαιώνεται στη σχέση των σημερινών μελών με την μη-απόσυρση του κεφαλαίου των μερίδων και των αδιανέμητων αποθεματικών.

Αυτή η νομική αρχή της "επικαρπίας" (usufruct) προέρχεται από δύο λατινικές λέξεις: "usus" και "fructus". "Usus" είναι "το δικαίωμα χρήσης και απόλαυσης ενός κατεχόμενου πράγματος. "Fructus" είναι "ο καρπός του". Τα μέλη έχουν δικαίωμα "χρήσης" της κοινής ιδιοκτησίας και να απολαμβάνουν την "καρποφορία" των μη-αποσυρόμενων μερίδων κεφαλαίου και των αδιανέμητων αποθεματικών του συνεταιρισμού μέσω των οφελών που παράγει η συνεταιριστική επιχείρηση, αλλά μη-αποσυρόμενες μερίδες κεφαλαίου και τα αδιανέμητα αποθεματικά δεν μπορούν να διανεμηθούν στα μέλη, διότι δεν είναι ιδιοκτήτες ατομικά της κοινής περιουσίας. Η σημερινή γενιά των μελών δεν μπορεί να οικειοποιηθεί μη-αποσυρόμενες μερίδες κεφαλαίου και αδιανέμητων αποθεματικών για προσωπικό τους ιδιοτελές όφελος, μέσω αποαμοιβαιοποίησης ή διάλυσης του συνεταιρισμού.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΑΔΙΑΝΕΜΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΛΥΣΗ ΕΝΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Τα σημερινά μέλη ενός συνεταιρισμού είναι οι τωρινοί κάτοχοι μερίδων, είναι οι χρήστες των υπηρεσιών του, που είναι οι παραγωγοί ή οι εργαζόμενοι και οι θεματοφύλακες των αδιανέμητων αποθεματικών για το παρελθόν, το παρόν και τις μελλοντικές γενιές. Τα τωρινά μέλη έχουν μια κληρονομική ευθύνη να εξασφαλίσουν ότι ο

συνεταιρισμός επιβιώνει, ως μια ισχυρή και ζωντανή επιχείρηση, προς όφελος των μελλοντικών γενεών μελών και της ευρύτερης κοινότητας που εξυπηρετεί ο συνεταιρισμός.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι συνεταιρισμοί είναι βιώσιμες επιχειρήσεις ακόμη και σε περιόδους οικονομικής κρίσης.¹⁸ Ωστόσο, όπως και κάθε άλλη επιχείρηση, οι συνεταιρισμοί μπορούν, μέσω των αλλαγών στις συνθήκες της αγοράς ή την πάροδο του χρόνου, να οδηγηθούν στο τέλος της κοινωνικής και οικονομικής χρησιμότητάς τους. Οι συνεταιρισμοί μπορούν επίσης να εκκαθαρισθούν οικειοθελώς με την ελεύθερη απόφαση των μελών τους.

Όταν συμβαίνει αυτό, και τα μέλη αποφασίζουν ότι ένας συνεταιρισμός θα πρέπει να πάψει να λειτουργεί και να διαλυθούν τα περιουσιακά του στοιχεία, δεν υπάρχει υποχρέωση συνυφασμένη με αυτή την 3^η Αρχή, που, στην περίπτωση διάλυσης μιας συνεταιριστικής επιχείρησης, να αποτρέπει τη διανομή στα μέλη της αξίας των υπολειμματικών περιουσιακών στοιχείων του συνεταιρισμού, που αντιπροσωπεύουν τα αδιανέμητα αποθεματικά του. Αυτό, ωστόσο, πρέπει να αποθαρρύνεται, διότι η εξουσία να διανέμεται η υπολειμματική αξία του ενεργητικού ενός συνεταιρισμού στα μέλη σε περίπτωση διάλυσής του μπορεί να επιταχύνει την εκκαθάριση του συνεταιρισμού. Θα μπορούσε να γίνει στόχος για μέλη και άλλους που μπορεί να επιθυμούν να αποαμοιβαιοποιήσουν τον συνεταιρισμό, για να επιτύχουν αδικαιολόγητο προσωπικό όφελος από τη διανομή των αποθεματικών του συνεταιρισμού. Αυτό προσβάλλει την αρχή της ισοτιμίας, δεδομένης της συμβολής των προηγούμενων γενεών των μελών.

Σε ορισμένες χώρες, τα αδιανέμητα αποθεματικά των συνεταιρισμών προστατεύονται από νομικό "κλείδωμα παγίων", το οποίο εμποδίζει τη διανομή τους στα μέλη στην περίπτωση διάλυσης ή εκκαθάρισης μιας συνεταιριστικής επιχείρησης: Τα αδιανέμητα αποθεματικά πρέπει να μεταφέρονται σε άλλον συνεταιριστικό ή σε μια φιλανθρωπική οργάνωση. Όταν δεν υπάρχει ένα "κλείδωμα παγίων" στην εθνική νομοθεσία, ορισμένοι συνεταιρισμοί προστατεύουν τα αδιανέμητα αποθεματικά από τη διανομή στα μέλη μέσω διατάξεων σε κανόνες ή στα καταστατικά τους, που δεν μπορούν να τροποποιηθούν. Αυτό πρέπει να ενθαρρυνθεί.

Σε νομοθεσίες χωρών που δεν περιλαμβάνουν ένα "κλείδωμα παγίων" για τα περιουσιακά στοιχεία των συνεταιρισμών, ο κίνδυνος της διανομής του υπολοίπου του ενεργητικού στα σημερινά μέλη κατά τη διάλυση ενός συνεταιρισμού μπορεί να αποσοβηθεί καλύτερα με διατάξεις στο καταστατικό του συνεταιρισμού που να απαιτούν ότι, κατά τη διάλυση του συνεταιρισμού, η υπολειμματική καθαρή αξία του συνεταιρισμού θα μεταβιβάζεται σε μια άλλη συνεταιριστική επιχείρηση ή σε μια μη-κερδοσκοπική κοινότητα ή φιλανθρωπική οργάνωση επιλεγόμενη από τα μέλη.

Η ηθική αρχή που καθοδηγεί αυτούς τους περιορισμούς είναι ότι το υπόλοιπο του ενεργητικού του συνεταιρισμού, τα αδιανέμητα αποθεματικά που δημιουργήθηκαν από γενιές μελών των συνεταιρισμών, δεν θα έπρεπε να θεωρείται ότι ανήκουν στα σημερινά μέλη και να είναι διαθέσιμα για προσωπικό όφελος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΩΣ ΚΟΙΝΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ Ο ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Η ικανότητα απορρόφησης ζημιών που δημιουργούνται, από το κεφάλαιο που εισφέρουν τα μέλη, δικαιολογεί τη μεταχείριση του κεφαλαίου των μελών ως ιδίου κεφαλαίου και όχι ως δανειακού κεφαλαίου, παρ' ότι οι μερίδες του κεφαλαίου των μελών μπορούν να εξαγοράζονται από τον συνεταιρισμό. Οι μερίδες των μελών αποτελούν μέρος των ιδίων πόρων του κεφαλαίου ενός συνεταιρισμού, που εγγυώνται τη συνέχιση της συνεταιριστικής επιχείρησης. Με άλλα λόγια, το κεφάλαιο των μελών θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μέρος των ιδίων κεφαλαίων του συνεταιρισμού και όχι ως δανειακό κεφάλαιο (παθητικό στον ισολογισμό του συνεταιρισμού). Αυτή είναι μια σημαντική πραγματικότητα, που πρέπει να γίνει κατανοητή, ιδίως λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες πολιτικές και τις οδηγίες του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων για τη λογιστική και οικονομική μεταχείριση των μερίδων των μελών του Συνεταιρισμού.

Για να επιτευχθεί ένα παγκόσμιο πρότυπο λογιστικού χειρισμού αυτού του κεφαλαίου και των αδιανέμητων αποθεματικών, που συσσωρεύονται κατά τη διάρκεια ετών, ως ιδίων κεφαλαίων και όχι ως χρέους, σε καμία

¹⁸ Johnston Birchall and Lou Hammond Ketilson, ILO 2009 "Resilience of the Cooperative Business Model in Times of Crisis", www.ilo.org

περίπτωση δεν πρέπει το μη-αποσυρόμενο κεφάλαιο των μερίδων και τα αδιανέμητα αποθεματικά να υπόκεινται σε κίνδυνο διανομής στα μέλη του συνεταιρισμού. Ο χειρισμός των μη αποσυρόμενων μερίδων των μελών και των αδιανέμητων αποθεματικών ως ίδιου κεφαλαίου είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις συνεταιριστικές τράπεζες, όπου το κεφάλαιο των μελών πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μέρος της "κατηγορίας 1 Βασικά Ίδια Κεφάλαια" της συνεταιριστικής τράπεζας, όταν υπολογίζεται ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας της τράπεζας και το συνολικό σταθμισμένο ενεργητικό από τις κεντρικές τράπεζες.

Η ιστορική μεταχείριση του κεφαλαίου των μελών ως μέρους των ιδίων κεφαλαιακών πόρων του συνεταιρισμού, που στηρίζουν τις επιχειρηματικές λειτουργίες του και όχι ως χρέος, προκύπτει σαφώς από την πρώτη καταγραφή των μερίδων του συνεταιρισμού των Δικαίων Σκαπανέων της Rochdale. Οι σελίδες του μητρώου δείχνουν τα ποσά των μερίδων των μελών να αυξάνουν με την καταβολή επιστροφών με βάση το ύψος των αγορών τους. Δείχνουν επίσης πώς τα μέλη άφηναν τις επιστροφές τους στα χέρια του συνεταιρισμού τους για να έχει κεφάλαια για την ανάπτυξη του και να στηρίζουν τις δραστηριότητές του. Τα κεφάλαια των μελών που προέρχονταν από τις οικονομίες τους ήταν θεμελιώδους σημασίας για την επιτυχία των Σκαπανέων της Rochdale

ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Οι συνεταιρισμοί με υψηλή κεφαλαιοποίηση και επενδυτικές ανάγκες μπορεί να απαιτούν κεφάλαιο άλλο από εκείνο που τα μέλη μπορούν να παρέχουν. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα σε επιχειρηματικούς τομείς εντάσεως κεφαλαίου, όπως είναι οι συνεταιρισμοί ηλεκτροδότησης, χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστικές τράπεζες, οι συνεταιρισμοί ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και οι συνεταιρισμοί εργαζομένων σε μεταποιητικές βιομηχανίες. Πράγματι, είναι ίσως η ιστορική δυσκολία άντλησης κεφαλαίων, που είναι η αιτία του περιορισμένου αριθμού συνεταιρισμών βιομηχανικής παραγωγής.

Οι συνεταιρισμοί με υψηλές απαιτήσεις κεφαλαιοποίησης ενδέχεται να χρειαστεί να προμηθευτούν δανειακά ή ίδια κεφάλαια από τις χρηματαγορές. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω δανείων εξασφαλισμένων με περιουσιακά στοιχεία του συνεταιρισμού, συνεταιριστικά πιστοποιητικά επενδύσεων ή με την έκδοση άλλων επίσημων επενδυτικών μέσων της χρηματοοικονομικής αγοράς, όπως τα ομόλογα με εξασφαλισμένη απόδοση. Χρηματοδότηση από το πλήθος μέσω των διαδικτυακών τόπων και της κοινωνικής δικτύωσης είναι επίσης μια συνεχώς διευρυνόμενη πηγή κεφαλαίων, ιδιαίτερα για μια κοινωνικά υπεύθυνη και ηθική επιχείρηση, όπως ο συνεταιρισμός. Μεγάλη προσοχή απαιτείται στην άντληση κεφαλαίων από άλλες πηγές εκτός από τα ενεργά συναλλασσόμενα μέλη, διότι ρυθμίσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα σε ορισμένες χώρες έχουν προκαλέσει πραγματικές ανησυχίες για τον κίνδυνο ότι οι συνεταιρισμοί που αντλούν κεφάλαια, ή, ακόμη χειρότερα, ψευδο-συνεταιρισμοί που αντλούν κεφάλαια, θα μπορούσαν να καταστρατηγήσουν τις ρυθμιστικές απαιτήσεις που αποσκοπούν στην προστασία όλων των επενδυτών.

Εδώ δεν είναι το κατάλληλο μέρος για να δοθούν λεπτομερείς οδηγίες σχετικά με την πολυπλοκότητα και τους κινδύνους άντλησης κεφαλαίου, δηλαδή πέραν του ότι μπορούν να προσφέρουν τα μέλη του συνεταιρισμού. Η Ανώτατη Επιτροπή της ΔΣΕ για το Κεφάλαιο (Blue Ribbon) μελετά σε βάθος το ζήτημα της άντλησης συνεταιριστικών κεφαλαίων. Η έκθεσή της θα πρέπει να μελετηθεί.

Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει, ωστόσο, πάντα να γνωρίζουν το σχετικό βάρος και την ισορροπία μεταξύ των κεφαλαίων που προμηθεύουν τα μέλη και των κεφαλαίων από εξωτερικές πηγές. Αν το κεφάλαιο από εξωτερικές πηγές γίνει η κυρίαρχη πηγή, τα μέλη κινδυνεύουν να χάσουν τον δημοκρατικό έλεγχο σε εξωτερικούς επενδυτές. Σε περιπτώσεις που για πρακτικούς λόγους χρειάζεται να το πράξουν, θα πρέπει να καθορίζονται επενδυτικοί κανόνες που να διασφαλίζουν ότι τυχόν απόσυρση των κεφαλαίων από τους επενδυτές δεν θα αποσταθεροποιήσει ή θέσει σε κίνδυνο τον συνεταιρισμό.

Οι συνεταιρισμοί που αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές πρέπει επίσης να έχουν επίγνωση του κινδύνου της απώλειας του δημοκρατικού ελέγχου από τα ανώτερα στελέχη. Εάν το κεφάλαιο προέρχεται από πηγές του ίδιου του συνεταιρισμού μέσω μερίδων των μελών και από μερίδες χωρίς ψήφο και τη δημιουργία αδιανέμητων αποθεματικών, ο έλεγχος από τα μέλη εξασφαλίζεται. Εάν το κεφάλαιο αντλείται από εξωτερικές πηγές, όπως οι τράπεζες και άλλοι επενδυτές, είναι τα ανώτερα στελέχη του συνεταιρισμού, που διαπραγματεύονται και διαχειρίζονται τη σχέση του συνεταιρισμού με τους προμηθευτές του κεφαλαίου, τα οποία αποκτούν μεγαλύτερο έλεγχο του συνεταιρισμού. Οι συνεταιρισμοί που χρησιμοποιούν εξωτερικά κεφάλαια πρέπει να διασφαλίσουν ότι η

δημοκρατική διακυβέρνηση αποτελεί μια αποτελεσματική προστασία από τον κίνδυνο να καταλάβουν τα ανώτερα στελέχη τον έλεγχο, για το δικό τους συμφέρον.

Ο ίδιος κίνδυνος προκύπτει όταν το μεγαλύτερο ποσοστό της κεφαλαιακής βάσης ενός συνεταιρισμού αλλάζει από κεφάλαιο μερίδων των μελών που μπορούν να αποσυρθούν σε αποθέματα, ειδικά σε ανατιμήσεις αποθεμάτων, που προκύπτουν από την αναπροσαρμογή της αξίας των παγίων περιουσιακών στοιχείων σε περιόδους υψηλού πληθωρισμού. Τα αποθέματα ελέγχονται από ανώτερα στελέχη. Η κύρωση της απειλής των μελών ότι θα αποσύρουν μετοχικό κεφάλαιο χάνεται μέσα από αυτή την αναδιάρθρωση του ισολογισμού, εκτός αν ο έλεγχος των αποθεμάτων ανήκει στα μέλη, μέσω πολιτικών αποθεμάτων που απαιτούν ειδική έγκριση από τα μέλη της Γενικής Συνέλευσης, για τη χρήση των συνεταιριστικών αποθεμάτων.

Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει πάντα να λαμβάνουν υπόψη τη σχετική προτεραιότητα για την άντληση κεφαλαίων από τις ακόλουθες πηγές:

- 1ο - τα ίδια τα μέλη ενός συνεταιρισμού,
- 2ο - άλλους συνεταιρισμούς και συνεταιριστικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα,
- 3ο - κοινωνικές ομολογίες και κοινωνικούς επενδυτές,
- 4ο - εμπορικούς δανειστές - οι χρηματοπιστωτικές αγορές.

ΙΣΟΤΙΜΙΑ ΚΑΙ ΟΡΘΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Οι κυριαρχούσες Συνεταιριστικές Αξίες ισχύουν για όλες τις πτυχές των δραστηριοτήτων ενός συνεταιρισμού. Αν και δεν αναφέρεται ρητά στην 3^η Αρχή, η συνεταιριστική αξία της ισοτιμίας ισχύει επίσης και για την οικονομική και εμπορική δραστηριότητα ενός συνεταιρισμού. Όλα τα μέλη θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ισότιμα. Το εμπόριο με μη μέλη θα πρέπει επίσης να υπακούει στις ηθικές αξίες και να μην είναι εκμεταλλευτικό, αν και στα μέλη μπορούν να δοθούν συγκεκριμένα εμπορικά οφέλη, λόγω της συμμετοχής τους ως μελών.

ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΩΝ

Στον συνεταιριστικό επιχειρηματικό κόσμο μιλάμε για συνεταιρισμούς που παράγουν "πλεόνασμα" και όχι "κέρδος". "Κέρδος" είναι το συνολικό ετήσιο θετικό αποτέλεσμα των επιχειρηματικών συναλλαγών με μη μέλη, ενώ "πλεόνασμα" είναι το αποτέλεσμα που προέρχεται από την οικονομική σχέση με τα μέλη. Ως γενική εφαρμογή αυτής της 3^{ης} Συνεταιριστικής Αρχής, το κέρδος θα πρέπει να διατίθεται στα αδιανέμητα αποθεματικά και δεν διανέμεται στα μέλη.¹⁹

Κάθε συνεταιρισμός πρέπει να πραγματοποιεί ένα πλεόνασμα για να είναι βιώσιμος, να διατηρήσει την αξία του κεφαλαίου που έχουν επενδύσει τα μέλη στην επιχείρηση και στα αδιανέμητα αποθεματικά του, και να καταστεί δυνατό ο συνεταιρισμός να επιτύχει το στόχο της κάλυψης των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και προσδοκιών των μελών. Αλλά αυτό το πλεόνασμα ανήκει στα μέλη, και ανήκει στα μέλη να αποφασίσουν πώς χρησιμοποιείται.

¹⁹ Στη δημιουργική εργασία του για τη συνεταιριστική νομοθεσία, ο Hagen Henry καθορίζει τη διάκριση μεταξύ "πλεονάσματος" και "κέρδους" ως εξής: "Από τη στιγμή που η οικονομική οντότητα πρέπει να είναι, ή τουλάχιστον να γίνει, οικονομικά αυτοτελής και μόλις αρχίσει να ασκεί οικονομικές δραστηριότητες ή ακόμα έχει μια επιχείρηση, θα πρέπει να παράγει ένα θετικό αποτέλεσμα ... Οι συνεταιρισμοί πρέπει να κάνουν διάκριση μεταξύ των συστατικών μερών του θετικού αποτελέσματος, δηλαδή του κέρδους (που προέρχεται από συναλλαγές με μη μέλη) και του πλεονάσματος (που προέρχεται σύμφωνα με τις συνεταιριστικές αρχές από συναλλαγές με μέλη). Σύμφωνα με τις αυστηρές συνεταιριστικές αρχές, τα κέρδη θα μεταφερθούν σε ένα λογαριασμό αδιανέμητου αποθεματικού. Το πλεόνασμα θα πρέπει να διανεμηθεί μεταξύ των μελών, τουλάχιστον εν μέρει, κατ' αναλογία προς τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό σε ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα". Hagen Henry "Guidelines for cooperative legislation", International Labour Organization, Geneva: ILO, 2012 ISBN 978-92-2-126794-2 (print) ISBN 978-92-2-126795-9 (web pdf) page 35.

Η 3^η Αρχή καθορίζει τρεις τρόπους με τους οποίους τα μέλη της μπορούν να επιλέξουν να χρησιμοποιήσουν τα πλεονάσματα που δημιουργούνται από μια συνεταιριστική επιχείρηση. Τα μέλη μπορούν να επιλέξουν να χρησιμοποιήσουν τα πλεονάσματά:

- Για να αναπτύξουν τον συνεταιρισμό τους, "ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητο". Αυτή η προσέγγιση επένδυσης των πλεονασμάτων για την ανάπτυξη της επιχείρησης του συνεταιρισμού τους, θα πρέπει να είναι ο κανονικός τρόπος διάθεσης των πλεονασμάτων που δεν επιστρέφονται στα μέλη. Είναι ζωτικής σημασίας για την ενίσχυση της επιχείρησης του συνεταιρισμού και την εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητάς της. Επιτρέπει, επίσης, σε ένα συνεταιρισμό να διαφοροποιηθεί και να παρέχει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που χρειάζονται τα μέλη του. Ένα μέρος από το πλεόνασμα, σε ένα επίπεδο που καθορίζεται από τη γενική συνέλευση, επαρκές για την εξασφάλιση της μακροχρόνιας βιωσιμότητας, πρέπει πάντα να χρησιμοποιείται για την ενίσχυση και ανάπτυξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων του συνεταιρισμού. Ισχυρότεροι συνεταιρισμοί προστατεύουν καλύτερα και εξυπηρετούν τα μέλη τους.

- Επανεπένδυση στον εκσυγχρονισμό των φυσικών και άλλων υποδομών και στη βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού. Επένδυση σε ανθρώπινους πόρους, στην εκπαίδευση και την κατάρτιση των μελών, των εργαζομένων και γενικά του κοινού, θα πρέπει να θεωρηθεί ως πραγματική αύξηση στο άυλο "ανθρώπινο κεφάλαιο" και αντάξια της επένδυσης.

- Ανάπτυξη νέων συνεταιριστικών δραστηριοτήτων με στόχο τη διαφοροποίηση της συνεταιριστικής οικονομίας. Οι συνεταιρισμοί που παρέχουν ένα πλήρες φάσμα των υπηρεσιών προς τα μέλη ήταν ένας αρχικός στόχος των Πρωτοπόρων της Rochdale. Οι δραστηριότητες αυτές θα πρέπει, κατά προτεραιότητα, να αναπτύσσονται μέσω εισφορών κεφαλαίου. Μια προσέγγιση επιχειρηματικού κεφαλαίου, που θα δώσει τη δυνατότητα μακροχρόνιας ανάπτυξης νέων συνεταιριστικών δραστηριοτήτων από τον συνεταιρισμό ή με την υποστήριξη της ανάπτυξης νέων ή άλλων συνεταιρισμών σε συστάδες μπορεί να είναι κατάλληλη. Ένας αστερισμός των οικονομικών δραστηριοτήτων, καθώς οι συνεταιρισμοί μπορούν να ενθαρρύνονται από μια τέτοια προσέγγιση, αν και δεν είναι ο μόνος τρόπος για να υποστηριχθεί νέα συνεταιριστική ανάπτυξη.

- Για να καταβληθεί μια επιστροφή προς τα μέλη, η οποία συχνά αναφέρεται ως "μέρισμα ή επιστροφή στους συναλλασσόμενους", με βάση τη συμμετοχή του μέλους στη συνεταιριστική δραστηριότητα. Αυτός είναι ο παραδοσιακός τρόπος για να ανταμειφθούν τα μέλη για την υποστήριξή τους στον συνεταιρισμό. Το "Μέρισμα Rochdale" είναι μία από τις βασικές ανθρωποκεντρικές επιχειρηματικές καινοτομίες, η οποία οδήγησε στην επιτυχία του Πρωτοπόρων της Rochdale.

- Για την υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τη δέσμευση των συνεταιρισμών για την υποστήριξη των κοινοτήτων μέσα στις οποίες λειτουργούν. Αυτό περιλαμβάνει την υποστήριξη δραστηριοτήτων σύμφωνα με την 5^η Αρχή, Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση, την 6^η Αρχή, συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών και την 7^η Αρχή, μέριμνα για την κοινότητα.

Μια από τις πιο σημαντικές άλλες δραστηριότητες που τα μέλη μπορούν - και πρέπει - να επιλέγουν να στηρίζουν, είναι η προώθηση ενός οικονομικού περιβάλλοντος ευνοϊκού για την περαιτέρω ανάπτυξη της συνεταιριστικής κίνησης, σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνονται να εξετάζουν την καταβολή ενός μέρους των πλεονασμάτων τους σε ένα ταμείο για την ίδρυση και ενίσχυση άλλων συνεταιρισμών. Οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνονται επίσης να υποστηρίζουν τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση με το να γίνονται μέλη ή συνδεδεμένα μέλη, απευθείας ή μέσω των εθνικών κορυφαίων συνεταιριστικών οργανώσεών τους.

Χρησιμοποιώντας πλεονάσματα για τη χρηματοδότηση δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν τις κοινότητες στις οποίες λειτουργούν, οι συνεταιρισμοί συνδέουν σταθερά την 5^η Οικονομική Αρχή με την 7^η Αρχή, Ενδιαφέρον για τις Κοινότητες.

Μεγάλη προσοχή θα πρέπει να δίνεται κατά την πώληση των περιουσιακών στοιχείων ενός συνεταιρισμού. Πλεόνασμα που παράγεται από την πώληση περιουσιακών στοιχείων δεν θα πρέπει να διανέμεται στα μέλη, διότι ο στόχος ενός συνεταιρισμού είναι να παρέχει τις υπηρεσίες του στα μέλη και όχι να δημιουργήσει πλεόνασμα για διανομή στα μέλη από την πώληση περιουσιακών στοιχείων.

ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΠΟΣΩΝ ΣΕ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ, ΕΝ ΜΕΡΕΙ ΑΔΙΑΝΕΜΗΤΑ

Τα πλεονάσματα που προκύπτουν από συνεταιρισμούς θα πρέπει να χρησιμοποιούνται πρωτίστως για να ενισχύσουν τα κεφάλαιά τους. Ένα ελάχιστο μερίδιο του ετήσιου πλεονάσματος που πρέπει να καταβληθεί στα αποθεματικά θα πρέπει να καθορίζεται από τη γενική συνέλευση. Αυτή η "προικοδότηση" είναι αδιανέμητη. Ενισχύει τη βιωσιμότητα του συνεταιριστικού οικονομικού μοντέλου και ενισχύει την πραγματική αξία του συνεταιρισμού. Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, το κεφάλαιο αυτό πρέπει να αναγνωρίζεται από όλες τις δημόσιες αρχές, σε όλες τις χώρες, ως ίδια κεφάλαια και όχι ως χρέος.

Αντί να λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις καταβολές στα αποθεματικά στο τέλος κάθε λογιστικής χρήσης, όταν γίνουν γνωστά τα αποτελέσματα για το έτος, συνιστάται κάθε συνεταιρισμός να διαμορφώνει μια πολιτική αποθεματικών, η οποία να εγκριθεί από τα μέλη του στη Γενική Συνέλευση. Η πολιτική αποθεματικών πρέπει να καθορίζει τι ποσοστό θα πρέπει να καταβάλλεται από κάθε ετήσιο πλεόνασμα στα αδιανέμητα αποθεματικά του συνεταιρισμού. Οποιαδήποτε αλλαγή στην πολιτική αυτή θα πρέπει επίσης να υπόκειται σε έγκριση από τη γενική συνέλευση.

ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΩΝ ΠΛΕΟΝΑΣΜΑΤΟΣ

Η επιστροφή πλεονασμάτων στα μέλη του συνεταιρισμού, με τη μορφή μερισμάτων (που από ορισμένους συνεταιρισμούς ονομάζονται "επιστροφές στα συναλλασσόμενα μέλη"), πρέπει να αποφασίζονται από τη γενική συνέλευση, λαμβάνοντας υπόψη τα ετήσια αποτελέσματα του συνεταιρισμού και την ανάγκη να εξασφαλιστεί το μέλλον του και η περαιτέρω ανάπτυξη.

Η επιστροφή του μέρους του πλεονάσματος ενός συνεταιρισμού στα μέλη του μπορεί να γίνει είτε:

- με μετρητά,
- ως εκπτώσεις στις τιμές των προϊόντων ή των υπηρεσιών,
- ως μερίδες χωρίς ψήφο.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΑΠΟΔΟΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΩΣ ΜΕΛΩΝ ΣΤΟΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟ

Θα πρέπει να εξεταστεί, σε ορισμένους τύπους των συνεταιρισμών, ιδιαίτερα σε εκείνους που έχουν ευρύτερους στόχους δημόσιας ωφέλειας, ή βασίζονται σε περιουσιακά στοιχεία που μεταβιβάστηκαν από τον δημόσιο τομέα, να επιτραπεί η αποδοχή στα εταιρικά μέλη εθνικών, περιφερειακών και τοπικών δημόσιων φορέων. Η συμβολή των εν λόγω φορέων πρέπει να προέρχεται από την αγορά ειδικών μεριδίων σε ποσά μεγαλύτερα από εκείνα των μεμονωμένων μελών των συνεταιρισμών. Πράγματι, οι χρηματοδοτικές εισφορές τους μπορούν να παραμένουν χωρίς όριο. Όπου αυτό επιτρέπεται, η δημιουργία μιας ειδικής κατηγορίας μελών για τους δημόσιους φορείς θα ήταν σκόπιμη. Αυτή η κατηγορία των μελών δεν πρέπει να κατέχει μια αναστέλλουσα μειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου: Η πρόκληση είναι πώς να εξισορροπείται τη δύναμη αυτής της κατηγορίας μελών με τη δύναμη των άλλων μελών του συνεταιρισμού, και χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ανεξαρτησία και η αυτονομία του συνεταιρισμού, η οποία πρέπει να γίνει σεβαστή.

ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΑ

Οι συνεταιρισμοί προάγουν την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των μελών τους και την ανάπτυξη συνεταιρισμών και άλλων κοινωνικά υπεύθυνων οικονομικών παραγόντων στον ιστό των τοπικών οικονομιών. Πολλοί το κάνουν αυτό χωρίς να επιδιώκουν να αποκομίσουν οικονομικό κέρδος, αλλά αντίθετα στοχεύουν στην ανάπτυξη και ενίσχυση των τοπικών οικονομιών, προς όφελος των μελών τους και της ευρύτερης κοινότητας.

Η οικονομική και κοινωνική συμβολή των συνεταιρισμών στην τοπική ή περιφερειακή οικονομία είναι μια κοινωνική προσφορά που ωφελεί την κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών. Οι συνεταιρισμοί, που πραγματοποιούν μία τέτοια συμβολή μπορούν να περιγραφούν ως "διαχειριστές κοινού πλούτου" προς όφελος της τοπικής κοινότητας, της οικονομίας και της κοινωνίας της.

Σε περίπτωση που η συνεισφορά αυτή είναι αφιερωμένη σε έναν ειδικό στόχο, είναι σκόπιμο να αναγνωριστεί από τις δημόσιες αρχές, αναγνωρίζοντάς τους συνεταιρισμούς ειδική νομική και φορολογική μεταχείριση ως αναγνώριση της ευρύτερης συμβολής τους στην αντιμετώπιση της ανισότητας του πλούτου. Αυτό το θέμα είναι άξιο συζήτησης με τις εθνικές κυβερνήσεις.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΩΝ ΜΕΡΙΔΩΝ

Ορισμένοι μεγάλοι εδραιωμένοι συνεταιρισμοί έχουν αντλήσει πρόσθετα κεφάλαια με την έκδοση μερίδων για εξωτερικούς επενδυτές που δεν είναι μέλη, οι οποίες μερίδες είναι εισηγμένες και διαπραγματεύσιμες σε χρηματιστηριακές αγορές. Χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί από τους οποίους οι ρυθμιστικές αρχές απαιτούν να αυξήσουν το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειάς τους στο σύνολο της σταθμισμένης αξίας των περιουσιακών στοιχείων, μπορεί επίσης να χρειαστεί να αναζητήσουν επενδύσεις στο κεφάλαιο των μερίδων, ως μέρος των σχεδίων τους να ανταποκριθούν στις κανονιστικές απαιτήσεις. Οι ρυθμίσεις αυτές δημιουργούν αυτό που, στην πραγματικότητα, είναι υβριδικοί συνεταιρισμοί, που συγχωνεύουν δύο οργανωτικά μοντέλα, του συνεταιρισμού και του μοντέλου ιδιοκτησίας επενδυτών.

Η δημιουργία αυτών των υβριδικών επιχειρήσεων μεταξύ συνεταιρισμών και επενδυτών στο κεφάλαιο των μερίδων, προκαλεί τους συνεταιρισμούς να το πράξουν με έναν τρόπο που διατηρεί τα βασικά γενικά χαρακτηριστικά του συνεταιρισμού, που ορίζονται στη Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα και εξειδικεύονται στην 1^η, 2^η, 3^η και 4^η Συνεταιριστική Αρχή. Προσοχή πρέπει επίσης να δοθεί στο αν υπάρχουν και ποια θα είναι τα δικαιώματα ψήφου των συμμετόχων που δεν είναι μέλη και ποιοι περιορισμοί και άλλοι έλεγχοι πρόκειται να τεθούν, για να διασφαλισθεί ότι οι επενδυτές στο κεφάλαιο των μερίδων δεν σφετερίζονται τον δημοκρατικό έλεγχο του συνεταιρισμού από τα μέλη του. Αυτά είναι δύσκολα θέματα, αλλά όχι αζεπέραστα.²⁰

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΩΣ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ορισμένοι επιτυχημένοι συνεταιρισμοί έχουν αγοράσει εμπορικές επιχειρήσεις ιδιοκτησίας επενδυτών, μερικές από τις οποίες βρίσκονται σε άλλες χώρες, και τις ενσωμάτωσαν στη δομή του επιχειρηματικού ομίλου. Το κίνητρο για να γίνεται αυτό ποικίλλει, αλλά σε ορισμένες περιπτώσεις ήταν απλώς να καρπώνονται τα κέρδη που αυτές οι εμπορικές επιχειρήσεις δημιουργούν και να αυξήσουν τα πλεονάσματα προς όφελος των μελών τους. Αυτό εγείρει μια σειρά από σημαντικά ηθικά ζητήματα για τους συνεταιρισμούς. Η ΔΣΕ ίσως θελήσει να εκδώσει κατευθυντήριες οδηγίες για το θέμα αυτό σε εύθετο χρόνο.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΔΙΑΝΕΜΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ

Οι συνεταιρισμοί πρέπει να συνεχίσουν να πιέζουν για τη συνεπή παγκόσμια λογιστική μεταχείριση του κεφαλαίου των μερίδων των μελών και των αδιανέμητων αποθεματικών, που πρέπει να θεωρούνται ως μέρη των ιδίων κεφαλαίων ενός συνεταιρισμού, όχι ως υποχρεώσεις, διότι το κεφάλαιο αυτό μπορεί να απορροφήσει τις ζημιές ενός συνεταιρισμού. Για να επιτευχθεί αυτό και να ενισχυθεί ο συνεταιρισμός, οι συνεταιρισμοί πρέπει να διασφαλίσουν ότι το κεφάλαιο των μερίδων των μελών και τα αδιανέμητα αποθεματικά δεν μπορεί να υπόκειται σε κανέναν κίνδυνο διανομής στα υφιστάμενα μέλη του συνεταιρισμού. Το αδιανέμητο πρέπει να παραμείνει ο κανόνας, για να αποφευχθεί οποιαδήποτε οικειοποίηση ή διαρροή στο στόχο της επίτευξης αυτού του παγκόσμιου λογιστικού χειρισμού.

ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ

Οι συνεταιρισμοί αντιμετωπίζουν την πρόκληση της ικανοποίησης ρυθμιστικών απαιτήσεων που τους έχουν επιβληθεί λόγω της έλλειψης κατανόησης της φύσης και της ουσίας μιας συνεταιριστικής επιχείρησης, που είναι

²⁰ Για παράδειγμα, στην Ιταλία, τα μέλη επενδυτές δεν μπορούν ποτέ να κατέχουν περισσότερες από το ένα τρίτο του συνόλου των ψήφων στη γενική συνέλευση του συνεταιρισμού και το ποσοστό αυτό δεν πρέπει επίσης να υπερβαίνεται στον αριθμό των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου και του Συμβουλίου των θεσμικών ελεγκτών.

διαφορετική από την ανώνυμη κεφαλαιουχική εταιρεία επενδυτών, η οποία είναι το τυπικό επιχειρηματικό μοντέλο που διδάσκεται σε σχολές διοίκησης επιχειρήσεων και στα περισσότερα οικονομικά εγχειρίδια. Υπάρχει ανάγκη να αναπτυχθεί μεγαλύτερη κατανόηση μεταξύ των κυβερνήσεων και των ρυθμιστικών φορέων, για τη συνεταιριστική μορφή επιχειρήσεων, τη θέση της στη σύγχρονη οικονομία και την ικανότητά της να είναι συντελεστής οικονομικού, πολιτιστικού και κοινωνικού μετασχηματισμού όταν είναι σε θέση να λειτουργεί μέσα σε κατάλληλο νομικό και ρυθμιστικό καθεστώς.

4η Αρχή: Αυτονομία και Ανεξαρτησία

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες, οργανώσεις αυτοβοήθειας διοικούμενες από τα μέλη τους. Εάν συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, είναι σ' αυτό ελεύθεροι, ακολουθώντας κανόνες που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία τους.

1. Εισαγωγή

Η 4η Αρχή της Αυτονομίας και της Ανεξαρτησίας εισήχθη για πρώτη φορά ως ειδική Αρχή της συνεταιριστικής επιχείρησης, όταν οι Συνεταιριστικές Αρχές αναδιατυπώθηκαν το 1995. Η Αρχή επικεντρώνεται κυρίως στη σχέση των συνεταιρισμών με τις εθνικές κυβερνήσεις και τους διεθνείς κυβερνητικούς οργανισμούς, αν και έχει επίσης επιπτώσεις για τη σχέση μεταξύ των συνεταιρισμών και των άλλων εμπορικών φορέων, όπως ένας εμπορικός δανειστής που χορηγεί κεφάλαιο σε έναν συνεταιρισμό και προμηθευτές και άλλοι με δεσπόζουσα θέση στην αλυσίδα αξίας.

Πριν από το 1995, το ιδανικό των συνεταιρισμών να είναι αυτόνομες και ανεξάρτητες οργανώσεις δημοκρατικά διοικούμενες από τα μέλη τους ήταν ένα αυτονόητο συστατικό της συνεταιριστικής ταυτότητας, αντί να αναφέρεται ρητά. Η 4^η Αρχή και ο ορισμός του συνεταιρισμού εκ μέρους της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, τώρα αναφέρει σαφώς ότι η αυτονομία και η ανεξαρτησία αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό ενός συνεταιρισμού. Η ακεραιότητα ενός συνεταιρισμού ως αυτόνομης και ανεξάρτητης οργάνωσης στηρίζεται στις συνεταιριστικές αξίες της αυτοβοήθειας, της αυτεθύνης και της δημοκρατίας, που έχουν κεντρική σημασία στη συνεταιριστική ταυτότητα από την εμφάνιση βιώσιμων συνεταιριστικών επιχειρήσεων τον 19ο αιώνα.

Οι παλαιότεροι συνεταιριστές σε πολλές χώρες διερεύνησαν ιδέες που θα οδηγούσαν σε μια δίκαιη και καλύτερη κοινωνία, συχνά με έντονες συζητήσεις. Επιδίωξαν να αποσπάσουν και να κρατήσουν τους ανθρώπους μακριά από τη φτώχεια που επικρατούσε τότε. Αυτοί οι πρώτοι συνεταιριστές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι δεν είχε νόημα να περιμένουν από τις κυβερνήσεις ή από αυτούς που κατείχαν πλούτο και δύναμη να επιφέρουν θεμελιώδεις αλλαγές στις συνθήκες εκείνων που ζουν σε συνθήκες φτώχειας, αλλά η αλλαγή αυτή προς ένα δικαιότερο οικονομικά κόσμο θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο μέσω της συνεργασίας και εφαρμόζοντας τις αξίες της αυτοβοήθειας και αυτεθύνης σε συνεργασία με τους άλλους.

Οι επιτυχίες των πρωτοπόρων συνεταιριστών²¹ δεν οφείλονται σε κάποια νομοθετική στήριξη ή οικονομική βοήθεια από την κυβέρνηση. Ωστόσο, όπως αυτοί οι πρωτοπόροι, οι συνεταιρισμοί σε όλα τα μέρη του κόσμου εξακολουθούν να επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τη σχέση τους με το κράτος. Οι κυβερνήσεις καθορίζουν το νομοθετικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν οι συνεταιρισμοί. Στους τομείς της φορολογίας, των οικονομικών και των κοινωνικών πολιτικών, οι κυβερνήσεις μπορεί να είναι χρήσιμες ή επιβλαβείς στις σχέσεις τους με τους

²¹ Για παράδειγμα, οι Σκαπανείς της Rochdale στην Αγγλία, οι Alfonse και Dorimène Dejardins στο Κεμπέκ του Καναδά, ο Friedrich Wilhelm Raiffeisen και ο Hermann Schulze-Delitzsch στη Γερμανία, ο Horace Plunket στην Ιρλανδία, η Κίνηση Antigonish στη Nova Scotia, και ο Πατέρας José María Arizmendiarieta στο Μοντραγκόν, Ισπανία.

συνεταιρισμούς. Για το λόγο αυτό, όλοι οι συνεταιρισμοί πρέπει να είναι προσεκτικοί και να χτίζουν ανοικτές, σαφείς και, όπου είναι δυνατόν, εποικοδομητικές σχέσεις με τις κυβερνήσεις.

Μετά την απελευθέρωση των παγκόσμιων αγορών για τη χρηματοδότηση και το εμπόριο από τις μεγαλύτερες ανεπτυγμένες οικονομίες στη δεκαετία του 1980, η ανισότητα πλούτου και εισοδήματος έχει μεγαλώσει στις περισσότερες χώρες και μαζί με αυτή η απειλή κοινωνικής και δημοκρατικής αστάθειας. Η αναζήτηση για μια πιο ανθρώπινη κοινωνία, στην οποία ο πλούτος είναι πιο δίκαια κατανομημένος και το πώς μπορεί να επιτευχθεί, παραμένει μια οξεία παγκόσμια πρόκληση σήμερα.

Η επικράτηση του οικονομικού δόγματος που αναγνωρίζει τις επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές ως το κυρίαρχο μοντέλο της επιχείρησης, παρουσιάζει προκλήσεις για υφιστάμενους και νέους συνεταιρισμούς, οι οποίοι, αν και παρουσιάζουν ένα εναλλακτικό και πιο βιώσιμο οικονομικό μοντέλο, πρέπει να ζουν εντός του νομικού, οικονομικού, φορολογικού και ρυθμιστικού πλαισίου που έχει σχεδιασθεί να προστατεύει και να υποστηρίζει το κυρίαρχο οικονομικό μοντέλο. Το πλαίσιο αυτό δημιουργεί περιορισμούς που παρουσιάζουν νέες προκλήσεις για την αυτονομία και την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών.

Η ραγδαία επιτάχυνση της παγκοσμιοποίησης από τη δεκαετία του 1980 έχει επίσης ως αποτέλεσμα την συγκέντρωση οικονομικής δύναμης στα χέρια μιας μικρής ομάδας προνομιούχων, πολύ πλούσιων ιδιωτών, κυρίαρχων επενδυτικών ταμείων, και τραπεζών που ανήκουν σε επενδυτές, και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η ισχύς αυτή, σε συνδυασμό με εκείνη των νέων παγκόσμιων επιχειρήσεων, οι οποίες είναι επίσης προμηθευτές ή πελάτες των συνεταιρισμών, παρουσιάζει νέες απειλές για την αυτονομία και την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών. Μια συνεταιριστική επιχείρηση που εν πολλοίς εξαρτάται από τη συναλλαγή με μια εμπορική επιχείρηση, που ανήκει σε έναν επενδυτή του ιδιωτικού τομέα, σε μεγάλο βαθμό δημιουργεί σοβαρό κίνδυνο για την αυτονομία και την ανεξαρτησία της.

Η κυριαρχία του μοντέλου της επιχείρησης που ανήκει σε επενδυτές, αποδεικνύεται από το γεγονός ότι συχνά είναι η μόνη οικονομική θεωρία που διδάσκεται σε οικονομικές σχολές των πανεπιστημίων και στις σχολές διοίκησης επιχειρήσεων, ενώ οι συνεταιρισμοί αναφέρονται μόνο εν παρόδω και σπάνια αντιμετωπίζονται από τα οικονομικά εγχειρίδια. Παρ' όλα αυτά, υπάρχει μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση μεταξύ των κυβερνήσεων και των διεθνών διακυβερνητικών οργανισμών, όπως τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ), η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) και ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO), των Ηνωμένων Εθνών, για το δυναμικό των συνεταιρισμών να βελτιώσει το βιοτικό επίπεδο των φτωχών και να αντιμετωπίσει την αυξανόμενη κρίση της ανισότητας. Επιπλέον, σε πολλές χώρες, ο ρόλος των συνεταιρισμών έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει την αγορά με τη δημιουργία δικαιοτέρου ανταγωνισμού για τους πελάτες.

Το ψήφισμα 56/114 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ του 2001 για τους Συνεταιρισμούς στην Κοινωνική Ανάπτυξη και το σχέδιο Κατευθυντήριων Γραμμών του ΟΗΕ για τη Δημιουργία Ευνοϊκού Περιβάλλοντος για την Ανάπτυξη των Συνεταιρισμών²² μαζί με τη Σύσταση 193 της ΔΟΕ του 2002 για την Προώθηση των Συνεταιρισμών²³ ρίχνουν ένα φως σχετικά με την αυξανόμενη συνειδητοποίηση της σημασίας των συνεταιρισμών για την αντιμετώπιση της φτώχειας και της ανισότητας. Η σημασία των συνεταιρισμών ως οχημάτων επίτευξης "Βιώσιμων Αναπτυξιακών Στόχων", αναγνωρίζεται επίσης από τον ΟΗΕ.

Ο ΟΗΕ και η ΔΟΕ τονίζουν ότι η ειδική φύση των συνεταιρισμών – συμπεριλαμβανομένης της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας τους ως δημοκρατικών οργανώσεων που ελέγχονται από τα μέλη τους - θα πρέπει να αναγνωρίζεται και να γίνεται σεβαστή και ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα δίκαιο, ισότιμο κλίμα για τους συνεταιρισμούς, στο εθνικό και στο διεθνές δίκαιο, στα οικονομικά, στα φορολογικά και στα ρυθμιστικά καθεστάτα. Η ανεξαρτησία από την κυβέρνηση και η σημασία της δημιουργίας ίσων όρων ανταγωνισμού για τους συνεταιρισμούς, δεν αποκλείει οι κυβερνήσεις να αναγνωρίζουν την αξία των συνεταιρισμών και να υποστηρίζουν την ανάπτυξή τους. Αυτό μπορεί να γίνει με τη νομοθεσία και τις πολιτικές που προωθούν την ανάπτυξη των συνεταιρισμών, διατηρώντας παράλληλα την ανεξαρτησία και την αυτονομία τους. Οι συνεταιρισμοί είναι εγγενώς χρήσιμοι για τις κυβερνήσεις

²² <http://www.un.org/documents/ecosoc/docs/2001/e2001-68.pdf>

²³ http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R193

που επιθυμούν να αναπτύξουν τις εθνικές οικονομίες τους με τρόπους που είναι οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμοι.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

"Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες, οργανώσεις αυτοβοήθειας." Σε αυτή την φράση το επίθετο "αυτόνομες" περιγράφει ένα χαρακτηριστικό του ουσιαστικού, "οργανώσεις": περιγράφει τους συνεταιρισμούς ως οργανώσεις που έχουν την ελευθερία να λειτουργούν ανεξάρτητα για να κυβερνούν τον εαυτό τους, να ελέγχουν τις δικές τους υποθέσεις και να θέτουν τους δικούς τους κανόνες λειτουργίας.

"Διοικούμενες από τα μέλη τους". Αυτή η φράση αναφέρεται σε ένα άλλο αναπόσπαστο χαρακτηριστικό των συνεταιρισμών. Όπως αναφέρεται στον ορισμό της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για τον συνεταιρισμό, ένας συνεταιρισμός είναι "μια αυτόνομη ένωση προσώπων που αντιμετωπίζουν τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες τους μέσω μιας από κοινού ιδιόκτητης και δημοκρατικής διοικούμενης οργάνωσης". Η φράση "διοικούμενες από τα μέλη τους", αναφέρεται, επίσης, στη 2η Αρχή της Δημοκρατικής Διοίκησης από τα Μέλη και ενσωματώνει τη διοίκηση από τα μέλη στην έννοια της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας. Ένας συνεταιρισμός δεν είναι αυτόνομος και ανεξάρτητος αν δεν διοικείται από τα μέλη του, σύμφωνα με ορθή, ανοικτή, διαφανή και υπεύθυνη δημοκρατική πρακτική.

"Αν συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, είναι σ' αυτό ελεύθεροι, ακολουθώντας κανόνες που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία". Αυτή η πρόταση, στο σύνολό της, προσδιορίζει τη σχέση που πρέπει να υπάρχει μεταξύ οποιουδήποτε συνεταιρισμού και οποιουδήποτε άλλου οργανισμού, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, με τους οποίους ένας συνεταιρισμός μπορεί να συνάπτει συμφωνία. Επιστά την προσοχή και προτρέπει τους συνεταιρισμούς να μην διακινδυνεύσουν την ανεξαρτησία και τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη με τη σύναψη οποιασδήποτε συμφωνίας που θέτει σε κίνδυνο την αυτονομία του συνεταιρισμού. Υπάρχουν τρεις διαστάσεις σε αυτή την επισήμανση και την προτροπή: "συμφωνίες με κυβερνήσεις", "συμφωνίες με άλλους οργανισμούς" και, όταν ένας συνεταιρισμός αντλεί κεφάλαια, συμφωνίες για "κεφάλαια από εξωτερικές πηγές". Και οι τρεις κατηγορίες συμφωνιών έχουν τη δυνατότητα να θέσουν σε κίνδυνο την αυτονομία και την ανεξαρτησία του συνεταιρισμού και το δικαίωμα των μελών του για την άσκηση δημοκρατικού ελέγχου στις υποθέσεις του.

3. Ερμηνευτικές οδηγίες

ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Το Ψήφισμα των Ηνωμένων Εθνών 56/114, που εγκρίθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 19 Δεκεμβρίου 2001 επέστησε την προσοχή των Κρατών Μελών στο σχέδιο κατευθυντήριων γραμμών, που στοχεύει στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών, με σκοπό να ληφθεί υπόψη από αυτά (τα Κράτη Μέλη) στην ανάπτυξη ή αναθεώρηση των εθνικών τους πολιτικών για τους συνεταιρισμούς. Οι κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών σκοπεύουν να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών. Οι αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές ενθάρρυναν τις κυβερνήσεις των κρατών μελών να "διατηρούν υπό επανεξέταση, ανάλογα με την περίπτωση, τις νομικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν τις δραστηριότητες των συνεταιρισμών, με στόχο την εξασφάλιση ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τους ίδιους και για την προστασία και προώθηση των δυνατοτήτων των συνεταιρισμών, ώστε να βοηθηθούν να επιτύχουν τους στόχους τους".²⁴

Οι κατευθυντήριες γραμμές των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τους συνεταιρισμούς είναι σαφείς, δηλώνοντας ότι: "η Δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα θα πρέπει να ληφθεί ως βάση και να καταστεί λειτουργική από την άποψη της θέσης των

²⁴ Ψήφισμα του ΟΗΕ 56/114, βλ. http://www.un.org/esa/socdev/social/papers/coop_dres.pdf

συνεταιρισμών στο πλαίσιο της αγοράς, ως διακριτών φορέων σε σχέση με τις άλλες μορφές επιχειρήσεων".²⁵ Αυτή είναι μια ξεκάθαρη υιοθέτηση της ιδιότητας των συνεταιρισμών ως αυτόνομων συνιδιοκτητών και δημοκρατικά ελεγχόμενων επιχειρήσεων.

Η άποψη του ΟΗΕ σχετικά με τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τους συνεταιρισμούς προτρέπει: "το κράτος και τους συνεταιρισμούς να συνάψουν μια επιτυχημένη και αποτελεσματική εταιρική σχέση. Ενώ πάρα πολύς Κριτικός έλεγχος είναι κακό, καμιά ανάμιξη του Κράτους μπορεί να είναι εξίσου αρνητική και κοντόφθαλμη. Γενικά:

- Η Κυβέρνηση δεν θα πρέπει να στηρίζει τους συνεταιρισμούς μόνο και μόνο επειδή είναι συνεταιρισμοί, αλλά λόγω αυτού που κάνουν και πόσο καλά το κάνουν, παράλληλα με άλλες εταιρείες και επιχειρήσεις, σε ανταγωνιστική βάση.

- Οι συνεταιρισμοί δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως εργαλείο του Κράτους και πρέπει να είναι σε θέση να ενεργούν αυτόνομα.

- Οι πολιτικές πρέπει να ωθούν τους συνεταιρισμούς μακριά από την εξάρτηση από το κράτος.

Οι συνεταιρισμοί δεν πρέπει να προωθούνται ως όργανα εφαρμογής κυβερνητικών πολιτικών και τεχνικών προγραμμάτων βοήθειας, ως αγωγοί επιδοτούμενων δανείων ή ελλειμματικών εμπορευμάτων, ως βήματα για πολιτική καθοδήγηση των ανθρώπων, ως μέσο επισημοποίησης της παραοικονομίας ή ως εντεταλμένοι για τη βοήθεια των φτωχών. Η εμπειρία δείχνει ότι οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν άριστα στην κοινωνία όταν είναι πιστοί στις αξίες και τις αρχές τους".²⁶

ΣΥΣΤΑΣΗ 193 ΤΗΣ ΔΟΕ

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) ιδρύθηκε μετά τη Διάσκεψη Ειρήνης των Παρισίων που πραγματοποιήθηκε στον απόηχο της φρίκης του 1ου Παγκοσμίου Πολέμου. Επίσημα αναγνωρίστηκε ως διεθνής οργανισμός από τη Συνθήκη των Βερσαλλιών του 1919. Ιδρύθηκε επειδή τα έθνη του κόσμου, που είχαν πολεμήσει σ' εκείνη την τρομερή σύγκρουση αναγνώρισαν ότι: "παγκόσμια και διαρκής ειρήνη μπορεί να εγκαθιδρυθεί μόνο εάν βασίζεται στην κοινωνική δικαιοσύνη".²⁷

Η ΔΟΕ έχει ασχοληθεί με τους συνεταιρισμούς από την ίδια τη θεμελίωσή της, με τον Albert Thomas, έναν δραστήριο συνεταιριστή, πρώτο Γενικό Διευθυντή της ΔΟΕ. Το τμήμα Συνεταιριστικών Υπηρεσιών της ΔΟΕ ιδρύθηκε το 1920. Το παρακάτω είναι ένα απόσπασμα από τη δεύτερη συνεδρίαση του διοικητικού οργάνου της ΔΟΕ το 1920:

"Η συνθήκη ειρήνης προβλέπει ότι η ΔΟΕ δεν θα πρέπει να ασχολείται μόνο με τις συνθήκες εργασίας, αλλά και με τις συνθήκες των εργαζομένων. Σε γενικές γραμμές, είναι υπό την οργανωτική μορφή των συνεταιρισμών που η μέριμνα αυτή εκδηλώνεται καλύτερα για το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού. Το συνεταιριστικό τμήμα δεν θα περιοριστεί στο θέμα της διανομής, αλλά θα ερευνήσει επίσης το ζήτημα της στέγασης, του ελεύθερου χρόνου των εργαζομένων και της μετακίνηση των εργαζομένων ...".

Κοντά στο τέλος του 2^{ου} Παγκοσμίου Πολέμου, η Διακήρυξη της Φιλαδέλφειας του 1944 επεξέτεινε την εμβέλεια του αρχικού καταστατικού της ΔΟΕ, ωθώντας την εντολή του οργανισμού πέρα από τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας για να συμπεριλάβει την προώθηση των δικαιων οικονομικών συνθηκών, την ανάπτυξη και το εμπόριο στην οικονομία κατά την περίοδο μετά τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Η Διακήρυξη αναγνωρίζει τα δικαιώματα όλων

²⁵ http://www.un.org/esa/socdev/social/documents/coop_egm_report.pdf σελίδα 5

²⁶ Αυτόθι σελίδα 6

²⁷ Βλέπε: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---webdev/documents/publication/wcms_082364.pdf σελίδα 4

των ανθρώπων να επιδιώκουν την υλική τους ευημερία και πνευματική ανάπτυξη "σε συνθήκες ελευθερίας και αξιοπρέπειας, οικονομικής ασφάλειας και ίσων ευκαιριών".²⁸

Η ΔΟΕ είναι μια εξειδικευμένη υπηρεσία του ΟΗΕ, η οποία συνδέθηκε με μια επίσημη νομική σχέση με τον ΟΗΕ, βάσει του άρθρου 57 του Καταστατικού²⁹ του ΟΗΕ. Ο καταστατικός χάρτης της ΔΟΕ έχει συμφωνηθεί από τα 185 κράτη μέλη.³⁰ Το έργο της ΔΟΕ, συμβάσεις της, δηλώσεις και οι συστάσεις είναι ως εκ τούτου στενά συνδεδεμένες με τα ψηφίσματα του ΟΗΕ.

Σύμφωνα με τον καταστατικό χάρτη της ΔΟΕ, τα κράτη μέλη απαιτείται να δίνουν τη δέουσα προσοχή στις συστάσεις της ΔΟΕ και να παρουσιάζουν εκθέσεις στις εθνικές νομοθετικές συνελεύσεις σχετικά με την εφαρμογή τους, ή όχι, στην εθνική νομοθεσία.³¹ Το 2002 η ΔΟΕ εξέδωσε τη Σύσταση 193 σχετικά με την Προώθηση των Συνεταιρισμών. Αναφέρει σαφώς την απαίτηση της ΔΟΕ ότι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να αναγνωρίζονται και να γίνονται σεβαστοί ως αυτόνομες και ανεξάρτητες οργανώσεις.

Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ, ενσωματώνει τον ορισμό της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για τον συνεταιρισμό και δηλώνει ότι: "Για τους σκοπούς της παρούσας Σύστασης, ως "συνεταιρισμός" νοείται μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για να ικανοποιήσει τις κοινές τους οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες και προσδοκίες, διαμέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης".³² Αυτό δίνει στη Δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα τα χαρακτηριστικά ενός κειμένου που αναγνωρίζεται διεθνώς. Αυτό αποτελεί μια σημαντική αλλαγή στο κύρος και στη νομική αξία της Δήλωσης της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα. Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ προτρέπει τις κυβερνήσεις να "ενθαρρύνουν την ανάπτυξη των συνεταιρισμών ως αυτόνομων και αυτοδιαχειριζόμενων επιχειρήσεων, ιδίως σε τομείς όπου οι συνεταιρισμοί έχουν σημαντικό ρόλο να παίξουν ή να παρέχουν υπηρεσίες που δεν παρέχονται με άλλο τρόπο".

Κάθε κράτος-μέλος της ΔΟΕ έχει την υποχρέωση να λαμβάνει υπόψη τις συστάσεις της ΔΟΕ και να υποβάλλει στο εθνικό νομοθετικό σώμα έκθεση για κατά πόσον συμμορφώνεται ή όχι με τη Σύσταση 193. Εάν δεν την ακολουθεί, υποχρεούται να αναφέρει τις ενέργειες που το κράτος μέλος σκοπεύει να λάβει προκειμένου να διασφαλίσει συμμόρφωση. Αυτό ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να συμμορφωθούν με τις συστάσεις της ΔΟΕ. Αφότου η Σύσταση 193 συμφωνήθηκε το 2002, πάνω από 100 κράτη-μέλη της ΔΟΕ την έχουν χρησιμοποιήσει για να αναθεωρήσουν τη συνεταιριστική νομοθεσία τους. Η Επιτροπή της ΔΟΕ για τις Εφαρμογές των Συμβάσεων και των Συστάσεων έχει περιλάβει τη Σύσταση 193 της ΔΟΕ, στη Γενική Επισκόπηση του 2010. Έτσι, επιβεβαίωσε τη σημασία της Σύστασης 193 της ΔΟΕ και, μέσω της Γενικής Επισκόπησης, εμμέσως τη σημασία της Δήλωσης της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα.

Ο ουσιαστικός ρόλος των κυβερνήσεων αναφέρεται λεπτομερώς στη σύσταση 193 της ΔΟΕ. Καλεί τις κυβερνήσεις να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον στο οποίο οι συνεταιρισμοί να μπορούν να ευδοκιμήσουν. Η ΔΟΕ 193 αντιπροσωπεύει ένα μεγάλο επίτευγμα στην επιβεβαίωση της αρχής της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας μετά την έγκριση από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση της Δήλωσης σχετικά με τη Συνεταιριστική Ταυτότητα. Παρέχει σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για τα έθνη να επανεξετάσουν τη συνεταιριστική νομοθεσία και πολιτική.

Είναι επίσης χρήσιμη στους συνεταιρισμούς, όταν η αυτονομία και η ανεξαρτησία τους απειλείται από τις κυβερνήσεις. Παρέχει ένα πλαίσιο για να υποστηρίξει τη θέση ότι οι Συνεταιρισμοί πρέπει να τυγχάνουν "μεταχείρισης σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική και με όρους όχι λιγότερο ευνοϊκούς από αυτούς που ισχύουν για άλλες μορφές επιχειρήσεων. "

²⁸ http://blue.lim.ilo.org/cariblex/pdfs/ILO_dec_philadelphia.pdf

²⁹ <http://www.ilo.org/public/english/bureau/leg/agreements/nu.htm>

³⁰ http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:62:0::NO:62:P62_LIST_ENTRIE_ID:2453907:NO

³¹ Ibid, άρθρο 19

³² http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R193

Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ σχετικά με την Προώθηση των Συνεταιρισμών αξίζει να μελετηθεί λεπτομερώς, καθώς και ο άριστος οδηγός για τη Σύσταση 193 της ΔΟΕ, που γράφτηκε από τον Stirling Smith του Συνεταιριστικού Κολλεγίου του Ηνωμένου Βασιλείου και δημοσιεύθηκε από την ΔΟΕ.³³

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ

Από την αρχή τους οι συνεταιρισμοί χρειάστηκε να συνεργαστούν με τις κυβερνήσεις και τους νομοθέτες, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα νομικό πλαίσιο που αναγνωρίζει τα διακριτικά χαρακτηριστικά των συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

Οι πρωτοπόροι συνεταιριστές είχαν συχνά τη βοήθεια σε αυτή τη διαδικασία από φωτισμένους μεταρρυθμιστές, που διέβλεψαν τη δύναμη και την αντοχή των οργανώσεων αυτοβοήθειας στην αντιμετώπιση θεμελιωδών κοινωνικών ανισοτήτων.

Οι πρωτοπόροι συνεταιριστές και οι συνεταιρισμοί που αυτοί συνέβαλαν να δημιουργηθούν, εργάστηκαν για τη δημιουργία νομικών και πολιτικών πλαισίων, που θα τους επέτρεπαν να ικανοποιήσουν τις δυνατότητες των συνεταιρισμών και να παρέχουν μια μορφή νομικής προστασίας. Αυτό περιλαμβάνει την προστασία της χρήσης του ονόματος "συνεταιρισμός", παράλληλα με την αναδύομενη νομοθεσία για άλλες μορφές επιχειρήσεων. Ο ΟΗΕ συνιστά ότι "ένας ακριβής ορισμός του συνεταιρισμού είναι απαραίτητος για να εμποδίζει τους "ψευδείς" συνεταιρισμούς από το να επωφελούνται παράνομα από συνεταιριστικές πολιτικές και να κηλιδώνουν την εικόνα των συνεταιρισμών".³⁴

Νέες ευκαιρίες, όπως η δημιουργία δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών, συχνά χρειάστηκαν νέες μορφές νομοθεσίας. Αυτό τονίζει την ανάγκη για τους συνεταιρισμούς να είναι σε θέση να μιλούν με μία φωνή σε τέτοιο διάλογο. Η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών σύμφωνα με την 6^η Αρχή είναι το κλειδί για την επιτυχή προώθηση και την υπεράσπιση των συνεταιρισμών.

Η συνεργασία με την κυβέρνηση σχετικά με νομικά θέματα και θέματα πολιτικής, δεν σημαίνει ωστόσο ότι διακυβεύεται η αυτονομία και ανεξαρτησία των συνεταιρισμών και η ικανότητα των μελών να διαχειρίζονται δημοκρατικά τις οργανώσεις τους, χωρίς κυβερνητική παρέμβαση. Αυτή η 4^η Αρχή της Αυτονομίας και της Ανεξαρτησίας σημαίνει ότι τα μέλη των συνεταιρισμών έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν αποφάσεις για τον συνεταιρισμό τους, χωρίς αδικαιολόγητη επιρροή από την κυβέρνηση, πέρα από ένα ευρύτερο περιβάλλον πολιτικής, που επηρεάζει εξίσου άλλες μορφές οικονομικής οργάνωσης.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

Η ρύθμιση των αγορών είναι μια εγγενής και αναπόφευκτη ευθύνη των διεθνών και εθνικών κυβερνήσεων. Ο κίνδυνος της ελλιπούς ρύθμισης αποδείχθηκε πανηγυρικά από την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2007/2008, στην οποία σύνθετα χρηματοοικονομικά εργαλεία εξασφαλισμένα με τοξικά περιουσιακά στοιχεία έκαναν την παγκόσμια χρηματοπιστωτική αγορά να γονατίσει. Η παγκόσμια οικονομία εξακολουθεί να υποφέρει από τις συνέπειες αυτής της έλλειψης ρύθμισης σήμερα, μέσα από την ύφεση της οικονομίας και τα μέτρα λιτότητας που πάρθηκαν από πολλές κυβερνήσεις.

Αυτορρύθμιση από συνεταιρισμούς, ακολουθώντας οικειοθελώς κώδικες καλής διακυβέρνησης και πρότυπα αναφοράς, μπορεί να αποτελούν εναλλακτική λύση στις ρυθμίσεις που τους επιβάλλονται, αν και η παγκόσμια τάση είναι να γίνονται ρυθμιστικές παρακολουθήσεις και οι καθιερωμένοι έλεγχοι περισσότερο, όχι λιγότερο, δεσμευτικοί. Η ρύθμιση, είτε πρόκειται για αυτορρύθμιση ή θεσμική ρύθμιση, πρέπει να είναι αποτελεσματική και ικανή να αποτρέψει παράνομους, ψεύτικους συνεταιρισμούς να ιδρυθούν. Η αποτελεσματικότητα απαιτεί ότι η αυτορρύθμιση θα είναι σύμφωνη με τις ηθικές συνεταιριστικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας, της κοινωνικής ευθύνης και της φροντίδας για τους άλλους. Για να είναι επιτυχής, η αυτορρύθμιση από συνεταιρισμούς

³³ http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/---coop/documents/publication/wcms_311447.pdf, γραμμένο από τον Stirling Smith στο Ηνωμένο Βασίλειο Συνεταιριστικό Κολλέγιο, www.co-op.ac.uk

³⁴ http://www.un.org/esa/socdev/social/documents/coop_egm_report.pdf σελίδες 9 και 10

πρέπει να είναι ανοικτή, διαφανής και υπεύθυνη, έτσι ώστε η ρύθμιση από το κράτος να μην είναι απαραίτητη. Αυτό είναι ένα υψηλό ηθικό επίπεδο, το οποίο οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να επιτύχουν σε όλες τις δραστηριότητές τους. Οι κορυφαίες εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν ένα σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση των αποτελεσματικών συστημάτων αυτορρύθμισης.

Σε πολλούς επιχειρηματικούς τομείς, ιδιαίτερα στους χρηματοπιστωτικούς τομείς των τραπεζών, των ασφαλειών και των συντάξεων, αλλά και σε άλλους τομείς, όπως η παραγωγή, η διανομή και η ασφάλεια τροφίμων, η ρύθμιση από το κράτος και από διεθνείς οργανισμούς θα είναι αναπόφευκτη. Η συμμόρφωση με αυτά τα απαραίτητα και επιθυμητά ρυθμιστικά καθεστώτα, πρέπει πρόθυμα να γίνονται αποδεκτά από τους συνεταιρισμούς.

Υπάρχει, φυσικά, μια τεράστια διαφορά μεταξύ ορθής και κατάλληλης ρύθμισης από τις κυβερνήσεις και ρύθμισης που εισάγει διακρίσεις εις βάρος των συνεταιρισμών και επιδιώκει να περιορίσει τη δραστηριότητά τους στις αγορές, σε σύγκριση με άλλες μορφές επιχειρήσεων. Η ορθή και κατάλληλη ρύθμιση είναι ευπρόσδεκτη. Μη ορθή και μεροληπτική διάκριση, δεν είναι.

Οι συνεταιρισμοί μπορούν να παρηγορηθούν από τη διατύπωση της Σύστασης 193 της ΔΟΕ, ότι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να "αντιμετωπίζονται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και πρακτική και με όρους όχι λιγότερο ευνοϊκούς από αυτούς που ισχύουν για άλλες μορφές επιχειρήσεων". Αυτή η διατύπωση της ΔΟΕ 193 μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε διαπραγματεύσεις με τις κυβερνήσεις σε θέματα σχετικά με την κατάλληλη ρύθμιση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΩΣ ΕΝΑ ΒΑΣΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μια σημαντική πρόκληση στις σχέσεις των συνεταιρισμών με την κυβέρνηση είναι όταν η κυβέρνηση βλέπει την ανάπτυξη των συνεταιρισμών ως βασικό εργαλείο πολιτικής, για παράδειγμα στην παροχή υπηρεσιών σε ορισμένους οικονομικούς τομείς, ή ως εργαλείο για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ανακούφιση της φτώχειας. Σε πολλές χώρες οι συνεταιρισμοί έχουν συμπεριληφθεί στις εθνικές στρατηγικές για τη μείωση της φτώχειας, λόγω της αποδεδειγμένης ικανότητάς τους να κινητοποιήσουν οικονομικά τους περιθωριοποιημένους. Αυτό, με τη σειρά του, επέτρεψε μεγάλη χρηματοδότηση από χορηγούς να στραφεί σε συνεταιριστική ανάπτυξη, μέσω διεθνώς χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.

Τα τελευταία χρόνια, ιδιαίτερα σε ορισμένες από τις μετα-βιομηχανικές οικονομίες στο Βόρειο ημισφαίριο, οι συνεταιρισμοί και τα αλληλασφαλιστικά ταμεία έχουν θεωρηθεί από τις κυβερνήσεις ως ένα μέσο για την παροχή υπηρεσιών που προηγουμένως παρείχε ο δημόσιος τομέας. Οι συνεταιρισμοί δεν αποτελούν "μαγική λύση", όπου οι εθνικές ή τοπικές κυβερνήσεις δεν είναι πλέον σε θέση να παρέχουν στις βασικές υπηρεσίες που είναι πολύ αναγκαίες. Ωστόσο, η ικανότητα των συνεταιρισμών να προμηθεύονται πρόσθετο ανθρώπινο και χρηματικό κεφάλαιο, πρόθυμο να δεχθεί κοινωνική απόδοση των επενδύσεων που πραγματοποιούνται από μια συνεταιριστική επιχείρηση, συνιστά μια πηγή έμπνευσης για την ίδρυση νέων συνεταιρισμών που υποκινούνται από κοινωνικά αποτελέσματα, και όχι απλά οικονομικά οφέλη για τα μέλη. Η αύξηση των κοινωνικών συνεταιρισμών στην Ιταλία και σε άλλες χώρες είναι μια εκδήλωση αυτής της δυνατότητας της συνεταιριστικής επιχείρησης.

Υπάρχει πάντα ο κίνδυνος από πλαίσια πολιτικής που δημιουργούν συνθήκες που μπορεί να απειλήσουν την αυτονομία και την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών ως γνήσιων οργανώσεων που ανήκουν και ελέγχονται από τα μέλη τους. Ενώ είναι λογικό, και σε πολλές περιπτώσεις είναι επιθυμητό, να λαμβάνονται προστατευτικά μέτρα - για παράδειγμα, όταν κρατικά περιουσιακά στοιχεία μεταβιβάζονται σε νέα συνεταιριστικά μοντέλα παροχής υπηρεσιών - η προστασία αυτή, εάν συμπεριλαμβάνει το διορισμό κυβερνητικών αξιωματούχων στο συμβούλιο, δεν θα πρέπει να γίνεται με περιορισμό των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των μελών.

Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ είναι χρήσιμη και εδώ. Λέει ξεκάθαρα ότι: "οι κυβερνήσεις πρέπει να εφαρμόζουν μέτρα στήριξης, ανάλογα με την περίπτωση, για τις δραστηριότητες των συνεταιρισμών που ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένα αποτελέσματα της κοινωνικής και δημόσιας πολιτικής, όπως η προώθηση της απασχόλησης ή η ανάπτυξη δραστηριοτήτων προς όφελος μειονεκτικών ομάδων ή περιοχών. Τέτοια μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, και στο μέτρο του δυνατού, φορολογικές ελαφρύνσεις, δάνεια, επιχορηγήσεις,

πρόσβαση σε προγράμματα δημόσιων έργων, καθώς και ειδικές διατάξεις συμβάσεων".³⁵ Αλλά αυτό δεν πρέπει να γίνεται με τρόπο που θέτει σε κίνδυνο την υπέρτερη αναγνώριση στη Σύσταση 193 της ΔΟΕ, της Δήλωσης της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα ότι: ως "συνεταιρισμός" νοείται μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης".³⁶

Η βασική αρχή είναι ότι η κυβερνητική στήριξη για τους συνεταιρισμούς δεν πρέπει να ισοδυναμεί με τον κυβερνητικό έλεγχο των συνεταιρισμών. Η αυτονομία και ανεξαρτησία των συνεταιρισμών, και τα δημοκρατικά δικαιώματα των μελών για τον έλεγχό τους, πρέπει πάντοτε να τηρούνται από την κυβέρνηση.

ΣΥΝΑΨΗ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΓΙΑ ΑΥΞΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Μία από τις πρώτες αρχές των Σκαπανέων της Rochdale ήταν ότι θα καταβάλλεται περιορισμένος τόκος στο κεφάλαιο των μερίδων των μελών. Αυτό έγινε για να αποφευχθεί η στήριξη μιας σχέσης των μελών με τον συνεταιρισμό τους στηριζόμενης σε κίνητρα καθαρά επενδύσεων επιχειρηματικού κεφαλαίου. Όπως εξηγείται στην ερμηνευτική οδηγία για την 3^η Αρχή, όταν οι συνεταιρισμοί έρχονται αντιμέτωποι με την πρόκληση της εξασφάλισης κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης ή για να παραμείνουν ανταγωνιστικοί σε μια αγορά, που απαιτεί σημαντικές επενδύσεις κεφαλαίου, οι συνεταιρισμοί μπορεί να χρειαστεί να εξασφαλίσουν χρηματοδότηση από εξωτερικές πηγές.

Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να είναι ενήμεροι για τους κινδύνους που αυτό δημιουργεί για την αυτονομία και την ανεξαρτησία. Πολύ συχνά έχει οδηγήσει σε απώλεια του ελέγχου με την πάροδο του χρόνου, σε περαιτέρω απαιτήσιες κεφαλαίου που οδηγεί σε μεγαλύτερη συμμετοχή στο κεφάλαιο αυτών των επενδυτών, ή σε πραγματικό έλεγχο επί των επιχειρήσεων του συνεταιρισμού, που ασκείται μέσω χρηματοοικονομικών όρων και υποχρεώσεων συμμόρφωσης. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην εκχώρηση του ελέγχου από τα μέλη στους επενδυτές.

Οι συνεταιρισμοί πρέπει να διασφαλίζουν ότι η σχέση με τις χρηματοπιστωτικές αγορές και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δεν θέτει σε κίνδυνο αυτή την 4^η Αρχή. Στον απόηχο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι τράπεζες και οι λοιποί χρηματοδότες έχουν γίνει πιο συνετοί ως προς τους όρους και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες είναι πρόθυμοι να δανείσουν, τις εγγυήσεις και ρήτρες συμμόρφωσης που απαιτούνται από τους δανειολήπτες, και τη δυνατότητα παρέμβασης, εάν ο οφειλέτης αθετεί τους όρους της δανειακής σύμβασης.

Ο κίνδυνος είναι μεγαλύτερος όταν οι μεγάλες κεφαλαιακές απαιτήσεις χρηματοδοτούνται από τη χρηματαγορά. Για παράδειγμα, η εξαγορά άλλης επιχείρησης από ένα συνεταιρισμό. Αθέτηση πληρωμής ή παραβίαση των οικονομικών και των ρητρών συμμόρφωσης, μπορεί να οδηγήσουν στην διακινδύνευση της αυτονομίας, της ανεξαρτησίας και του δημοκρατικού ελέγχου του συνεταιρισμού από τα μέλη, λόγω των όρων των εν λόγω συμφωνιών δανεισμού. Η αυτονομία, η ανεξαρτησία και η κυριαρχία των μελών μπορεί να είναι απατηλές βάσει τέτοιων συμφωνιών, διότι ο αποτελεσματικός έλεγχος των δραστηριοτήτων ενός συνεταιρισμού θα είναι στα χέρια των δανειστών. Οι όροι κάθε χρηματοδοτικής συμφωνίας που έχει σημαντικό αντίκτυπο στις επιχειρήσεις ενός συνεταιρισμού θα πρέπει να συμφωνούνται και να εγκρίνονται από τα μέλη της γενικής συνέλευσης.

Η διατύπωση αυτής της 4^{ης} Αρχής προειδοποιεί για τον οικονομικό κίνδυνο για την αυτονομία και την ανεξαρτησία, όταν αναφέρει ότι, όταν οι συνεταιρισμοί "αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, θα πρέπει να το κάνουν με όρους που να διασφαλίζουν τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη τους και διατηρούν την συνεταιριστική τους ταυτότητα".

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΚΑΙ ΠΕΛΑΤΕΣ: ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΙΔΙΩΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

Οικονομικοί κινδύνων από τις συναλλαγές μπορεί επίσης να θέσουν σε κίνδυνο την αυτονομία και την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών.

³⁵ http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:R193, ρήτρα 7 (2).

³⁶ Ο.π., ρήτρα 2

Από τότε που διατυπώθηκε η δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα και οι Συνεταιριστικές Αρχές αναδιατυπώθηκαν από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση το 1995, υπήρξε μια τεράστια αύξηση στη δύναμη των γιγάντιων επιχειρήσεων και οργανισμών σε παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού. Το μέγεθος, η κλίμακα και η παγκόσμια δικτύωση τέτοιων επιχειρήσεων, τους παρέχει τη δυνατότητα να ασκούν επιρροή σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού. Αυτό έχει πρόσφατα αποδειχθεί από το "πληρώνεις και μένεις" σύστημα, σύμφωνα με το οποίο μεγάλες εταιρείες παραγωγής απαιτούν από τους προμηθευτές να επιστρέφουν ένα ποσοστό της αξίας της συμφωνίας, προκειμένου να παραμείνουν αποδεκτοί προμηθευτές. Τέτοιες ρυθμίσεις αποτελούν σημαντικές προκλήσεις για τους συνεταιρισμούς και άλλους μικρούς παραγωγούς, που προμηθεύουν αυτές τις τεράστιες εταιρείες που κυριαρχούν στην αγορά.

Η αυτονομία και η ανεξαρτησία μπορεί να τεθούν σε κίνδυνο όταν εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από έναν αγοραστή του προϊόντος ή των υπηρεσιών του συνεταιρισμού και εξίσου, από την υπερβολική εξάρτηση από μία βασική κυρίαρχη πηγή εφοδιασμού. Υπάρχουν ιδιαίτεροι κίνδυνοι για την αυτονομία και την ανεξαρτησία των νεότερων και αναπτυσσόμενων συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Οι συνεταιρισμοί παραγωγών μπορεί να προσελκυσθούν από τον όγκο των συμφωνητικών που τους προσφέρονται από ένα μεγάλο αγοραστή, αλλά ενδεχομένως θα καταστούν υπερβολικά εξαρτημένοι από μια τέτοια συμφωνία και ευάλωτοι, εάν στη συνέχεια ο μεγάλος αγοραστής επιδιώξει να καθορισθούν σημαντικά χαμηλότερες τιμές.

Νέες μορφές συνεταιρισμών που παρέχουν υπηρεσίες στην κοινότητα, στους τομείς της οικονομίας που θα έπρεπε κανονικά να έχουν παρασχεθεί από τις δημόσιες αρχές, μπορεί να είναι ιδιαίτερα ευάλωτες σε ρυθμίσεις στις οποίες οι συμβάσεις συνάπτονται για ορισμένο χρονικό διάστημα, μετά το οποίο θα πρέπει να ανταγωνιστούν πολύ μεγαλύτερες οργανώσεις, που είναι διατεθειμένες να χρησιμοποιήσουν εξοντωτική τιμολόγηση, για να αποτρέψουν έναν επιτυχημένο συνεταιρισμό να εμφανισθεί ως ανταγωνιστής.

Οι υγιείς πρακτικές διαχείρισης των επιχειρήσεων μπορεί να βοηθήσουν στη διαχείριση των εν λόγω κινδύνων. Η χαρτογράφηση και η ανάλυση κινδύνου μπορεί να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά για την αναγνώριση των επαγγελματικών και άλλων κινδύνων, για την αξιολόγηση του αντικτύπου τους, την εξέταση τρόπων αποφυγής και μετριασμού του κινδύνου, διευκρίνιση ποιος εντός του συνεταιρισμού έχει την ευθύνη για τη διαχείριση του κινδύνου, και ποια μέτρα μπορούν να ληφθούν, εάν ένας κίνδυνος προκύψει. Σε περίπτωση που δεν μπορεί να αποφευχθεί ο εμπορικός κίνδυνος, συνιστάται αποτελεσματική διαχείριση κινδύνου.

ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ - Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΩΝ

Τα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των συνεταιρισμών έχουν ιδιαίτερη ευθύνη για τη διατήρηση της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας του συνεταιρισμού τους, η οποία είναι απαραίτητη για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά του.

Χαμηλού επιπέδου διακυβέρνηση και κακή διαχείριση μπορεί να απειλήσουν τη βιωσιμότητα κάθε επιχείρησης. Οι συνεταιρισμοί δεν αποτελούν εξαίρεση. Δεν υπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος για την αυτονομία και την ανεξαρτησία από την αφερέγγυη που προκαλείται από την ανεπαρκή διακυβέρνηση και την κακή διαχείριση.

Αποτυχίες στη διακυβέρνηση και τη διαχείριση των συνεταιρισμών, έχουν οδηγήσει ορισμένους επιχειρηματικούς ηγέτες και σχολιαστές, κάποιους ακόμη και μέσα από τη συνεταιριστική κίνηση, να συμπεραίνουν ότι οι αιρετοί του διοικητικού συμβουλίου δεν έχουν και δεν μπορούν να έχουν τις δεξιότητες και την εμπειρία που απαιτούνται για τη διαχείριση μεγάλων επιχειρήσεων σε μια σύγχρονη οικονομία. Η λύση που συνήθως προτείνεται είναι ο διορισμός περισσότερων ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών, που να διαθέτουν τις δεξιότητες που δεν διαθέτουν τα δημοκρατικά εκλεγμένα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, μια λύση που μπορεί να απειλήσει την αυτονομία, ανεξαρτησία και τον δημοκρατικό έλεγχο ενός συνεταιρισμού. Η εναλλακτική συνεταιριστική προσέγγιση είναι να εξασφαλιστεί ότι, μέσω της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και των ευκαιριών ανάπτυξης για μέλη του διοικητικού συμβουλίου και για μελλοντικά μέλη του διοικητικού συμβουλίου, το εκλεγμένο διοικητικό συμβούλιο, συλλογικά, θα έχει τις δεξιότητες, τις γνώσεις και την ικανότητα να ανταποκριθεί στο ρόλο της εταιρικής διακυβέρνησης. Οι συνεταιρισμοί που εντοπίζουν κενά στις δεξιότητες του διοικητικού συμβουλίου, στη γνώση και την ικανότητα, μέσω ελέγχων των δεξιοτήτων του συμβουλίου, θα μπορούσαν να εξετάσουν την επιλογή μελών του διοικητικού συμβουλίου για να καλυφθούν τα κενά που εντοπίστηκαν.

Αυτό εγείρει συγκεκριμένα ζητήματα για τους συνεταιρισμούς στην πρακτική καθημερινή εφαρμογή της 4^{ης} Αρχής της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας. Ιδιαίτερα κατά πόσον ο δημοκρατικός έλεγχος συμβιβάζεται με εκλεγμένους ηγέτες που έχουν πρόσβαση στις δεξιότητες, τις γνώσεις και την εμπειρία που χρειάζονται για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική διακυβέρνηση και να ζητούν λογοδοσία από τη διαχειριστική ομάδα.

Η απάντηση, βέβαια, έγκειται κυρίως στην 5η Αρχή: Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση. Οι επιτυχημένοι συνεταιρισμοί εξασφαλίζουν ότι όλα τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και όσοι φιλοδοξούν να γίνουν μέλη του διοικητικού συμβουλίου έχουν πρόσβαση στις ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης που απαιτούνται για να κυβερνηθεί αποτελεσματικά ο συνεταιρισμός και να επιζητείται λογοδοσία από τους διαχειριστές. Τα διοικητικά συμβούλια απαιτούν επίσης επιχειρηματικές πληροφορίες να υποβληθούν από ανώτερα στελέχη και συμβούλους επιχειρήσεων, με σαφήνεια και ευκρίνεια, για να καταστεί δυνατή η λήψη βασικών επιχειρηματικών αποφάσεων και να είναι σε θέση να αμφισβητήσουν αποτελεσματικά τις συστάσεις ανώτερων διαχειριστικών στελεχών.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα της κάθε συνεταιριστικής επιχείρησης, οι δεξιότητες όλων των μελών του διοικητικού συμβουλίου και των ανώτερων διευθυντικών στελεχών πρέπει να περιλαμβάνουν ένα σαφές όραμα και κατανόηση των Συνεταιριστικών Αξιών και Αρχών και πώς να μην τεθεί σε κίνδυνο η αυτονομία και ανεξαρτησία του συνεταιρισμού.

Η αυτονομία και η ανεξαρτησία ενός συνεταιρισμού θα ενισχυθεί με κανόνες και καταστατικό που επιβάλουν τη διακυβέρνηση του συνεταιρισμού από το διοικητικό του συμβούλιο, σαφώς υπεύθυνου να λογοδοτεί στη γενική συνέλευση των μελών. Οι ρυθμίσεις για τη διακυβέρνηση πρέπει να ενσωματώνουν ελέγχους και κλείσιμο λογαριασμών, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων που αναφέρονται στο κενό γνώσεων μεταξύ επαγγελματικών στελεχών και μελών, που περιλαμβάνουν εσωτερικές και εξωτερικές διαδικασίες λογιστικού ελέγχου για να εξασφαλιστεί ότι τα μέλη στη γενική συνέλευση λαμβάνουν ανεξάρτητες εκθέσεις των ελεγκτών, σχετικά με τη διακυβέρνηση και τη διαχείριση του συνεταιρισμού τους, τη συμμόρφωσή του με την 4^η Αρχή και τυχόν κινδύνους για την αυτονομία και την ανεξαρτησία του.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΥΦΑΙΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

Οι κορυφαίες εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις, σε συνεργασία με τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση, έχουν ένα σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν στη διασφάλιση ότι τα εθνικά κράτη συμμορφώνονται με τους διεθνώς αποδεκτούς κανόνες, για τη δημιουργία νομικού και κανονιστικού πλαισίου, στο οποίο οι συνεταιρισμοί μπορούν να ευδοκιμήσουν. Οι κορυφαίες οργανώσεις έχουν επίσης ένα ρόλο στην παροχή συμβουλών και οδηγιών καλής πρακτικής στους συνεταιρισμούς, για το πώς να αποφεύγουν ή / και να διαχειρίζονται τους κινδύνους για την αυτονομία και την ανεξαρτησία των συνεταιρισμών μελών, που θέτουν οι κυρίαρχοι προμηθευτές ή αγοραστές των προϊόντων και υπηρεσιών και ένα ρόλο στη συνεργασία με τις ρυθμιστικές αρχές για να διασφαλιστεί μια κατάλληλη και αποτελεσματική ρύθμιση.

Μετά την έγκριση της Δήλωσης σχετικά με τη Συνεταιριστική Ταυτότητα, το 1995, υπήρξε μια αυξανόμενη συνειδητοποίηση ότι οι συνεταιρισμοί έχουν πολλά να προσφέρουν, όχι μόνο για τα μέλη, τους πελάτες και τους υπαλλήλους των συνεταιρισμών, αλλά για την κοινωνία στο σύνολό της. Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ παρέχει ένα πλαίσιο για τις κυβερνήσεις να αναπτύξουν το νομικό, φορολογικό, κανονιστικό, οικονομικό και διοικητικό σύστημα και τις πολιτικές που θα επιτρέψουν στους συνεταιρισμούς να αναπτυχθούν, με πλήρη σεβασμό και διατήρηση της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας τους. Ανεξαρτησία από την κυβέρνηση σημαίνει ότι τα μέλη του συνεταιρισμού είναι ελεύθερα και έχουν τη δυνατότητα να λαμβάνουν με δημοκρατικό τρόπο αποφάσεις στηριζόμενες σε ότι κρίνεται συμφέρον για τα μέλη τους και τις ευρύτερες κοινότητες που εξυπηρετούν οι συνεταιρισμοί.

Η πρόκληση για καθένα συνεταιρισμό και για τις κορυφαίες εθνικές συνεταιριστικές οργανώσεις που έχουν επαφές με την κυβέρνηση, είναι πώς να επιτευχθεί η αποτελεσματική υποστήριξη των συνεταιρισμών από την κυβέρνηση, χωρίς αυτό να καταλήγει σε αδικαιολόγητη κυβερνητική επιρροή στους συνεταιρισμούς. Σε ακραίες περιπτώσεις, οι συνεταιρισμοί θα κληθούν να αντισταθούν στην τάση ορισμένων πολιτικών, οι οποίοι δεν κατανοούν τη φύση και τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης, να ζητούν την αποαμοιβαιοποίησης και την καταστροφή των συνεταιρισμών.

Η δέσμευση της 5^{ης} Αρχής της Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Πληροφόρησης είναι η απάντηση σε αυτές τις προκλήσεις. Όσο περισσότερο τα μέλη, οι εργαζόμενοι, οι πολιτικοί, και το ευρύ κοινό γνωρίζουν σχετικά με τα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά οφέλη, που οι συνεταιρισμοί φέρουν στο τραπέζι της ανθρωπότητας, τόσο περισσότερο θα προστατευθούν η αυτονομία, η ανεξαρτησία και τα δημοκρατικά δικαιώματά τους.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΜΗ ΧΡΗΣΤΕΣ ΚΑΙ ΜΕΛΗ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ

Οι συνεταιρισμοί που δέχονται μέλη μη-χρήστες ή μέλη-επενδυτές, αναλαμβάνουν ένα πιθανό κίνδυνο για την αυτονομία και την ανεξαρτησία του συνεταιρισμού, εκτός από τον κίνδυνο παράβασης της 3^{ης} Αρχής της "περιορισμένης αποζημίωσης για το κεφάλαιο το οποίο κατατίθεται, ως προϋπόθεση για την εγγραφή μέλους". Αυτός ο κίνδυνος προκύπτει επειδή τα μέλη αυτά αναπόφευκτα δεν θα έχουν την ίδια δέσμευση για τη μακροπρόθεσμη βιώσιμη αυτονομία και ανεξαρτησία του συνεταιρισμού, όπως τα μέλη-χρήστες. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση όπου στους μη-χρήστες ή στα μέλη-επενδυτές παρέχονται δικαιώματα ψήφου στη γενική συνέλευση του συνεταιρισμού ή δικαιώματα διορισμού υποψηφίων στο διοικητικό συμβούλιο. Όπως αναφέρεται στο ερμηνευτικό σημείωμα για την 3^η Αρχή, οι ρυθμίσεις αυτές μπορεί επίσης να δημιουργήσουν προβλήματα με τις ρυθμιστικές αρχές, που μπορούν να δουν την εισδοχή των επενδυτών ως καταστρατήγηση των επενδυτικών κανόνων, που αποσκοπούν στην προστασία όλων των επενδυτών. Οι συνεταιρισμοί οφείλουν να εξετάσουν με προσοχή την απειλή για την αυτονομία και την ανεξαρτησία τους και τον κίνδυνο μη συμμόρφωσης πριν προχωρήσουν σε τέτοιου είδους συμφωνίες.

5η Αρχή: Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση για τα μέλη τους, τους εκλεγμένους αντιπροσώπους, τα διευθυντικά στελέχη και τους εργαζομένους, ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους. Πληροφορούν το ευρύ κοινό, ιδιαίτερα τους νέους και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης, σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας.

1. Εισαγωγή

Η συνεταιριστική κίνηση έχει μια μακροχρόνια και διακεκριμένη δέσμευση για την εκπαίδευση. Η εκπαίδευση είναι μία από τις θεμελιώδεις αρχές της. Οι αρχικοί κανόνες συμπεριφοράς των Σκαπανέων της Rochdale που δημοσιεύονται στο ετήσιο ημερολόγιο των Πρωτοπόρων απαιτούσαν: "Ότι ένα καθορισμένο ποσοστό των κερδών θα πρέπει να διατίθεται για την εκπαίδευση". Η δέσμευση για την εκπαίδευση ήταν μία από τις βασικές αρχές της συνεταιριστικής κίνησης, επειδή διατυπώθηκε για πρώτη φορά.

Οι πρωτεργάτες συνεταιριστές ζούσαν σε κοινωνίες όπου η εκπαίδευση ήταν αποκλειστικά για τους προνομιούχους. Αναγνώρισαν τότε, όπως και σήμερα, ότι η εκπαίδευση ήταν θεμελιώδης για την αλλαγή της ποιότητας ζωής. Είναι το κλειδί για τη φώτιση και την κοινωνική πρόοδο. Οι πρωτοπόροι συνεταιριστές αναγνώρισαν την ευθύνη τους για να βοηθήσουν να εκπαιδευθούν τα μέλη τους και οι οικογένειές τους, διαθέτοντας μέρος των εμπορικών πλεονασμάτων του συνεταιρισμού τους στην εκπαίδευση.

Η εξέλιξη του μοντέλου συνεργασίας της Rochdale και οι λειτουργικές πρακτικές, που στη συνέχεια ονομάστηκαν αρχές της Rochdale, είναι το άμεσο αποτέλεσμα της εκπαίδευσης και της μάθησης. Οι Σκαπανείς ανέλυσαν πάνω από ένα χρόνο αναπτύσσοντας το μοντέλο τους για συνεργασία, διδασκόμενοι από τις εμπειρίες των πρωτοπόρων του συνεργατισμού από τη εποχή του Ρόμπερτ Όουεν, και με την καθοδήγηση από κορυφαίες συνεταιριστικές προσωπικότητες, όπως ο George Jacob Holyoake. Υπάρχουν σαφείς δεσμοί μεταξύ αρχών που είχαν υιοθετηθεί από

τους Σκαπανείς και εκείνων που αναπτύχθηκαν από το Συνεταιριστικό Συνέδριο του 1832, υπό την προεδρία του Robert Owen. Αυτό δείχνει ότι οι Σκαπανείς ανέπτυξαν ιδέες, μάλλον και δεν τις ξεκίνησαν, ένα θέμα για το οποίο οι ίδιοι ήταν πάντα σαφείς.

Είναι επίσης γνωστό ότι οι Σκαπανείς είχαν διαβάσει το "The Co-operator", ένα μικρό περιοδικό φύλλο πωλούμενο προς μία πένα, που δημοσιεύθηκε σε 28 μηνιαία φύλλα μεταξύ Μαΐου του 1828 και Αυγούστου του 1830 από τον Δρ William King, γιατρό που εργάστηκε με τους φτωχούς στο Brighton της Αγγλίας. Ο Δρ Κίνγκ ήταν ένθερμος υποστηρικτής της εκπαίδευσης για την εργατική τάξη και υποστήριξε την ίδρυση, το 1825, ενός Ινστιτούτου Μηχανικής, γνωστού ως Ινστιτούτο Μπράιτον, όπου ήταν τακτικός ομιλητής, το οποίο υποστήριξε την ανάπτυξη των συνεταιρισμών. Υπάρχει επίσης τεκμηρίωση ότι τουλάχιστον μερικοί από τους Σκαπανείς παρακολούθησαν διαλέξεις σε ένα Συνεταιριστικό Σχολείο υποστηρικτών του Όουεν, που λειτουργήσε στο Σάλφορντ κοντά στο Μάντσεστερ από τη δεκαετία του 1830.

Το συστατικό που μεταμόρφωσε τον πειραματισμό μισού αιώνα με τον συνεργατισμό σε ένα επιτυχημένο επιχειρηματικό μοντέλο, που στη συνέχεια αναπαράχθηκε σε όλον τον κόσμο, ήταν η προθυμία να διαδοθούν οι εμπειρίες και να εξαχθούν διδάγματα από τις προηγούμενες επιτυχίες, αποτυχίες και οπισθοδρομήσεις. Χωρίς μια τέτοια ανταλλαγή ιδεών και εμπειριών είναι απίθανο ότι η σημερινή ποικιλόμορφη συνεταιριστική κίνηση θα είχε αναδυθεί. Η συνεταιριστική εκπαίδευση διαδραμάτισε επίσης κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη της κίνησης των Raiffeisen, Antigonish και Μοντραγκόν. Η εκπαίδευση ήταν και παραμένει η ψυχή όλων των συνεταιρισμών και ένας οδηγός της συνεταιριστικής ανάπτυξης.

Όταν οι Σκαπανείς απέκτησαν τον πλήρη έλεγχο του κτιρίου στο οποίο άνοιξαν το πρώτο τους κατάστημα στην Toad Lane στο Rochdale της Αγγλίας, το οποίο είναι πλέον Μουσείο των Σκαπανέων της Rochdale, άλλαξαν τον πρώτο όροφο σε αναγνωστήριο για τα μέλη. Οι πρώτοι συνεταιριστές έσπευσαν να αγκαλιάσουν τις αναδυόμενες τεχνολογίες της εποχής από το μαγικό φανάρι προβολής διαφανειών στην πρωτοποριακή χρήση φιλμ ως εκπαιδευτικό και πληροφοριακό εργαλείο. Ακολουθώντας το παράδειγμα των πρωτοπόρων της Rochdale, οι συνεταιρισμοί ίδρυσαν δανειστικές βιβλιοθήκες και αναγνωστήρια, πρωτοστάτησαν στην εξ αποστάσεως μάθηση και σφυρηλάτησαν συνεργασίες με πανεπιστήμια και άλλους για να επεκτείνουν την εμβέλεια των προγραμμάτων τους.

Η συνεταιριστική εκπαίδευση πρέπει να είναι εξίσου τολμηρή, πρωτότυπη και ευρηματική σήμερα, αγκαλιάζοντας τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες, ενισχύοντας τους δεσμούς με τα πανεπιστήμια προς ενθάρρυνση της έρευνας, και χρησιμοποιώντας την εκπαίδευση για τη διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας, για την ενημέρωση των φορέων χάραξης πολιτικής, τα μέλη και το ευρύ κοινό. Η επιτυχής συνεταιριστική εκπαίδευση πρέπει να είναι προσαρμόσιμη και ποτέ να μην ξεχνά το βασικό σκοπό της, δηλαδή την ανάπτυξη μιας βαθύτερης κατανόησης της φύσης και των ωφελημάτων της συνεργασίας σήμερα και στο μέλλον.

Η συνεταιριστική εκπαίδευση ήταν το συστατικό που μεταμόρφωσε το όραμα και τις προσδοκίες των πρωτοπόρων της σημερινής παγκόσμιας συνεταιριστικής κίνησης σε επιτυχία. Η συνεταιριστική κίνηση δεν είναι μια κίνηση στηριζόμενη σε κανόνες, αλλά μια κίνηση που βασίζεται σε αξίες και αρχές. Οι συνεταιριστές πρέπει να κατανοήσουν τις αρχές που αποτελούν τα δημιουργικά θεμέλια όλων των συνεταιρισμών και να μάθουν να τις εφαρμόζουν στον σημερινό ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο. Τυπική μάθηση σε συνδυασμό με την άτυπη μάθηση από την πρακτική εμπειρία, παραμένει ουσιώδης για την οικοδόμηση επιτυχημένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων σήμερα. Τα αποτελεσματικά συνεταιριστικά εκπαιδευτικά προγράμματα μπορούν να υποστηρίξουν την αναγέννηση και την ανανέωση μιας καθιερωμένης συνεταιριστικής κίνησης και να βοηθήσουν να ξεκλειδωθεί το όραμα και οι ενέργειες μιας νέας γενιάς, αποκαλύπτοντας πώς το συνεταιριστικό μοντέλο μπορεί να εφαρμοστεί για τη σημερινή και την μελλοντική πρόκληση οικοδόμησης ενός καλύτερου κόσμου.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

Η πρώτη φράση, "Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση για τα μέλη τους, εκλεγμένους αντιπροσώπους, διευθυντικά στελέχη και υπαλλήλους", είναι μια απλή δήλωση του τι όλοι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να κάνουν. Οι συνεταιρισμοί αγνοούν την ευθύνη για την παροχή εκπαίδευσης και κατάρτισης για τα μέλη τους, τους εκλεγμένους αντιπροσώπους, τους διευθυντές και τους υπαλλήλους τους, θέτοντας τον εαυτό τους σε

κίνδυνο. Αυτή είναι μια ουσιαστική δραστηριότητα επειδή είναι θεμελιώδους σημασίας για την επιτυχία και τη βιωσιμότητα κάθε συνεταιριστικής επιχείρησης.

Η πρώτη πρόταση τελειώνει με μια σκοπίμως ειδική φράση: "ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους". Αυτό είναι, φυσικά, ο πρωταρχικός στόχος της συνεταιριστικής εκπαίδευσης: να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη μιας επιτυχούς και βιώσιμης συνεταιριστικής επιχείρησης. Θα ήταν λάθος, ωστόσο, να ερμηνεύσουμε αυτή τη φράση στενά. Όπως εξηγεί η εισαγωγή αυτής της Ερμηνευτικής Οδηγίας, οι συνεταιρισμοί πάντα είχαν κατανοήσει την ευρύτερη αξία της εκπαίδευσης. Τα μέλη των συνεταιρισμών σε χώρες όπου πολλοί δεν έχουν ευκαιρία επίσημης εκπαίδευσης ή έχουν μέλη που δεν έχουν καλές επιδόσεις στο σχολείο, μπορεί να χρειάζονται την ευκαιρία να αποκτήσουν βασικές δεξιότητες ανάγνωσης και αριθμητικής, προκειμένου να συμμετάσχουν πλήρως στον συνεταιρισμό τους.

"Ενημερώνουν το ευρύ κοινό, ιδιαίτερα τους νέους και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης, σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας". Αυτή η πρόταση δείχνει ότι η δέσμευση ενός συνεταιρισμού για την εκπαίδευση δεν απευθύνεται απλώς προς τα μέσα, προς τα μέλη, αιρετά μέλη, διευθυντικά στελέχη και τους υπαλλήλους, αλλά και προς τα έξω. Απαιτεί από τους συνεταιρισμούς να "ενημερώνουν το ευρύ κοινό ... σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας". Η υποχρέωση αυτή να ενημερώνουν τους άλλους σχετικά με τη φύση και τα οφέλη των συνεταιρισμών ισχύει "ιδιαίτερα" για "τους νέους και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης". Η έννοια των "νέων σε ηλικία" είναι αυτονόητη: είναι η επόμενη και οι επερχόμενες γενιές. Ως "διαμορφωτές της κοινής γνώμης" νοούνται όλοι εκείνοι που επηρεάζουν την κοινή γνώμη μεταξύ των οποίων πολιτικοί, δημόσιοι υπάλληλοι, εκπρόσωποι των ΜΜΕ, και εκπαιδευτικοί. Αξίζει να σημειωθούν τα τρία διακριτά συστατικά της εκπαίδευσης σε αυτή την 5^η Αρχή: "εκπαίδευση", "κατάρτιση" και "πληροφόρηση", καθένα από τα οποία έχει διαφορετικό ρόλο στη συνεταιριστική εκπαίδευση.

"Εκπαίδευση", είναι η κατανόηση σχετικά με τις Συνεταιριστικές Αρχές και Αξίες και η γνώση πώς να εφαρμόζονται στην καθημερινή λειτουργία της συνεταιριστικής επιχείρησης. Επίσης ασχολείται με την ευρύτερη μόρφωση που προσφέρεται στα μέλη για την κοινωνική τους ανάπτυξη. Η συνεταιριστική εκπαίδευση περιλαμβάνει απασχόληση της νοητικής λειτουργίας των μελών, των εκλεγμένων ηγετών, των διευθυντικών στελεχών και των υπαλλήλων, έτσι ώστε να κατανοήσουν πλήρως την πολυπλοκότητα και τον πλούτο της συνεταιριστικής σκέψης και δράσης και των κοινωνικών επιπτώσεών της.

"Κατάρτιση", αναφέρεται στην ανάπτυξη των πρακτικών δεξιοτήτων των μελών και των υπαλλήλων, που χρειάζονται για να υπηρετούν ένα συνεταιρισμό, σύμφωνα με αποτελεσματικές και ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές και να ελέγχουν δημοκρατικά τη συνεταιριστική επιχείρηση με υπευθυνότητα και διαφάνεια. Σε όλους τους συνεταιρισμούς, υπάρχει επίσης ανάγκη για την κατάρτιση των εργαζομένων και των εκλεγμένων αξιωματούχων, με σκοπό να διευθύνουν την επιχείρηση του συνεταιρισμού αποτελεσματικά σε μια ανταγωνιστική οικονομία.

"Πληροφόρηση", είναι ένα καθήκον για να διασφαλισθεί ότι οι άλλοι, οι οποίοι είναι μέλη του ευρύτερου κοινού, αλλά "ιδιαίτερα οι νέοι και οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης", γνωρίζουν για τη συνεταιριστική επιχείρηση. Η γνώση που θα προκύψει από την πληροφόρηση δεν είναι απλώς μια άσκηση μάρκετινγκ για έναν συνεταιρισμό ή τις υπηρεσίες που παρέχει, ούτε είναι προπαγάνδα. Είναι ένα καθήκον για ενημέρωση του ευρύτερου κοινού σχετικά με τις αξίες και τη φύση της συνεταιριστικής επιχείρησης που στηρίζεται σε αξίες και αρχές και τα ευρύτερα οφέλη για την ανθρώπινη κοινωνία που εισφέρει η συνεταιριστική επιχείρηση. Πάρα πολλοί συνεταιρισμοί σε πάρα πολλές χώρες αγνοούν αυτή την ευθύνη. Χωρίς εκπαίδευση, πληροφόρηση και κατάρτιση, οι άνθρωποι δεν θα εκτιμήσουν ή υποστηρίξουν αυτό που δεν καταλαβαίνουν.

Γιατί "ιδιαίτερα των νέων και των διαμορφωτών της κοινής γνώμης"; "Οι νέοι": διότι, όπως στην ερμηνευτική οδηγία για τη 2^η Αρχή εξηγήθηκε, κάθε δημοκρατική οργάνωση που ελέγχεται από τα μέλη της είναι τόσο καλή όσο η επόμενη γενιά των μελών της. Πιο σημαντικό, για το καλό του μέλλοντος του πλανήτη και της πολιτισμένης κοινωνίας, είναι το ότι αποβαίνει προς όφελος των νέων ανθρώπων, που κατανοούν τα κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα που συνεπάγεται η βιώσιμη συνεταιριστική επιχείρηση. "Διαμορφωτές της κοινής γνώμης": διότι, όπως εξηγήθηκε στην ερμηνευτική οδηγία για την 4^η Αρχή, οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης πρέπει να κατανοήσουν τον διαφορετικό χαρακτήρα της συνεταιριστικής επιχείρησης, τις αξίες και τις αρχές στις οποίες βασίζεται, προκειμένου να εκπληρώσει τα διεθνώς αποδεκτά πρότυπα, που απαιτούν οι συνεταιρισμοί να μην αντιμετωπίζονται λιγότερο ευνοϊκά από ότι οποιοδήποτε άλλο είδος επιχείρησης.

3. Ερμηνευτικές οδηγίες

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΥΤΟ-ΒΟΗΘΕΙΑ

Υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ αυτής της 5^{ης} Αρχής και των συνεταιριστικών αξιών της αυτοβοήθειας και της αυτεθύνης.

Τα άτομα αναπτύσσονται προσωπικά μέσα από την συνεταιριστική δράση με άλλους, από τις δεξιότητες που μαθαίνουν για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης του συνεταιρισμού τους, από την κατανόηση που συναντούν εκ μέρους των συναδέλφων τους, καθώς και από τη γνωριμία που αποκτούν για την ευρύτερη κοινωνία της οποίας είναι μέρος. Από αυτή την άποψη, οι συνεταιρισμοί είναι οργανισμοί που προάγουν τη συνεχή εκπαίδευση και ανάπτυξη όλων εκείνων που ασχολούνται με αυτά.

Αυτή η προώθηση της συνεχούς εκπαίδευσης δεν είναι μια στενή εστίαση στις εσωτερικές ανάγκες μιας συνεταιριστικής επιχείρησης για τα μέλη της, να εκπαιδευτούν επαρκώς και να ενημερώνονται. Αναγνωρίζει επίσης τα ευρύτερα οφέλη της εκπαίδευσης του μέλους, που επιτρέπει στα μέλη να αναπτύξουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που μπορούν να μεταφερθούν σε άλλες πτυχές της ζωής τους. Τους βοηθά να στηρίζονται στον εαυτό τους. Η σύνδεση ή επανασύνδεση με την εκπαίδευση σε έναν συνεταιρισμό, συχνά αποδεικνύεται ότι είναι το εφαλτήριο για τα μέλη να επιδοθούν σε άλλες ευκαιρίες δια βίου μάθησης και οικοδομεί την αυτοπεποίθησή τους να το πράξουν.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ

Από την αφετηρία τους οι συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστές αναγνώριζαν την κρίσιμη σημασία της διασφάλισης ότι τα μέλη κατανόησαν το όραμα, τις αξίες και τις φιλοδοξίες του συνεταιρισμού τους. Οι Σκαπανείς δήλωσαν το όραμά τους στο "Κανονισμός Πρώτος" του καταστατικού τους. Ήταν σαφές σ' αυτούς ότι το άνοιγμα του καταστήματός τους ήταν το πρώτο βήμα για την οικονομική και κοινωνική χειραφέτηση των μελών τους, όπως αντικατοπτριζόταν στο στόχο τους:

"Ότι όσο το δυνατόν ενωρίτερα είναι εφικτό, ο συνεταιρισμός θα προχωρήσει για να συνδυάσει τις δυνάμεις της παραγωγής, της διανομής, της εκπαίδευσης και της διακυβέρνησης ή, με άλλα λόγια, να δημιουργήσει μια αυτο-υποστηριζόμενη αποικία κατοικίας με ταυτόσημα συμφέροντα ή να συνεργασθεί με άλλους συνεταιρισμούς στην εγκατάσταση τέτοιων αποικιών".

Η εκπαίδευση των μελών οφείλει να είναι ένας σημαντικός στόχος για τους συνεταιρισμούς, και σημαίνει κάτι περισσότερο από απλή ενημέρωση των μελών του συνεταιρισμού για την επιχείρηση και την ενθάρρυνση της αφοσίωσης στις συναλλαγές με τον συνεταιρισμό, αν και θα πρέπει να γίνονται αυτά επίσης. Θα πρέπει επίσης να παρέχει κατευθύνσεις για τα μέλη να μάθουν για την συνεταιριστική ταυτότητα, τις αξίες και την παγκόσμια συνεταιριστική οικογένεια, της οποίας ο συνεταιρισμός τους είναι μέλος. Η εκπαίδευση των μελών πρέπει επίσης να είναι προσβάσιμη για όλα τα μέλη, ιδίως για εκείνες οι ομάδες των μελών που υποεκπροσωπούνται στις δημοκρατικές δομές του συνεταιρισμού.

Για παράδειγμα, μπορεί να χρειάζονται ειδικές ρυθμίσεις, για να μπορούν τα μέλη με αναπηρία να έχουν ίσα δικαιώματα πρόσβασης σε προγράμματα εκπαίδευσης. Ανάλυση των κατηγοριών των μελών που συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης και συσχέτιση με την πολυμορφία των μελών ενός συνεταιρισμού, θα εξασφαλίσει ότι οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες είναι ανοικτές, προσιτές και διαθέσιμες σε όλους.

Η εκπαίδευση των μελών θα πρέπει να βοηθήσει τα μέλη να κατανοήσουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, συμπεριλαμβανομένου του καθήκοντος της άσκησης των δημοκρατικών δικαιωμάτων τους. Η εκπαίδευση των μελών μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση ενεργών και ενημερωμένων μελών και να διασφαλίσει ότι οι αιρετοί εκπρόσωποι και ηγέτες είναι αυτοί που συμμερίζονται το όραμα και τις φιλοδοξίες τους για την επιτυχία του συνεταιρισμού τους, και να έχουν τις απαραίτητες δεξιότητες για την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Τέτοια προγράμματα θα οδηγούσαν όχι μόνο σε καλύτερους, πιο αφοσιωμένους συνεταίρους, αλλά και πιο ενεργούς πολίτες. Οι ενεργοί συνεταίροι συχνά δραστηριοποιούνται και σε άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Η συνεταιριστική εκπαίδευση στοχεύει να αναπτύξει τις μεταβιβάσιμες δεξιότητες, που είναι απαραίτητες για την κοινωνία των πολιτών, όχι μόνο για τις οικονομικές μονάδες. Η συνεταιριστική εκπαίδευση των μελών θα πρέπει να ενδιαφέρεται για να εξασφαλιστεί ότι τα μέλη είναι ενεργά μέλη της κοινωνίας των πολιτών και να συμμετέχουν στις διάφορες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, όπου μπορούν, που ενισχύουν και εμπλουτίζουν τον κοινωνικό ιστό και τον πολιτισμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο Όουεν ονόμασε το πρώτο σχολείο του "Ινστιτούτο για τη διαμόρφωση του χαρακτήρα".

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας προσφέρει νέες προοπτικές για την προσφορά εκπαίδευσης στα μέλη, παρέχοντας τη δυνατότητα σε καινοτόμα προγράμματα και πόρους να διοχετευθούν σε μεγάλο αριθμό μελών με χαμηλό κόστος. Οι συνεταιρισμοί, ιδίως εκείνοι με ένα μεγάλο και γεωγραφικά διάσπαρτο αριθμό μελών, θα πρέπει να επωφεληθούν από την τεχνολογία και να βοηθήσουν στην προετοιμασία αποτελεσματικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τα μέλη. Ωστόσο, το όφελος της αλληλεπίδρασης των μελών στην ομαδική εκπαίδευση και κατάρτιση δεν πρέπει να υποτιμάται. Αλληλεπίδραση μέσω της εκπαίδευσης οικοδομεί την εμπιστοσύνη μεταξύ των μελών, και η εμπιστοσύνη είναι το νόμισμα για την ανθρώπινη συνεργασία.

ΑΙΡΕΤΟΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ

Η συνεταιριστική εκπαίδευση ανέκαθεν υπήρξε άρρηκτα συνδεδεμένη με την οικοδόμηση χρηστής διακυβέρνησης. Η χρηστή διακυβέρνηση στους συνεταιρισμούς στηρίζεται σε δραστήρια και καλά ενημερωμένα μέλη και στην ποιότητα των εκλεγόμενων να προσφέρουν υπηρεσία στις διάφορες επιτροπές και όργανα που αποτελούν τη δημοκρατική δομή ενός συνεταιρισμού. Η χρηστή διακυβέρνηση απαιτεί επίσης τα μέλη να κατανοήσουν τη σημασία των κωδίκων διακυβέρνησης και ορθών πρακτικών και να διαθέτουν τις διαπροσωπικές δεξιότητες που απαιτούνται για την εφαρμογή τους.

Σε πολλά μέρη του κόσμου, καθώς οι συνεταιρισμοί έχουν αυξηθεί, ο αριθμός των αιρετών αξιωματούχων έχει μειωθεί και πιο σύνθετες δομές έχουν αναπτυχθεί. Σε κάθε επίπεδο, από τον πιο μικρό συνεταιρισμό ως τον μεγαλύτερο, η επιτυχία ή η αποτυχία εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος από τις αποφάσεις που λαμβάνονται από τους εκλεγμένους αντιπρόσωπους. Είναι ζωτικής σημασίας οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι να είναι εξοπλισμένοι με τις δεξιότητες, τη γνώση και την κατανόηση, ώστε να μπορούν να παίρνουν αποφάσεις για τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα του συνεταιρισμού τους και των μελών του.

Όπως εξηγείται στην ερμηνευτική οδηγία της 2^{ης} Αρχής, η διαδικασία της δημοκρατικής εκλογής δεν αποτελεί εγγύηση επάρκειας. Η διακυβέρνηση πρέπει να υπόκεινται πάντα σε επανεξέταση της ποιότητάς της και σε έλεγχο. Οι εκλεγμένοι αντιπρόσωποι πρέπει να είναι πρόθυμοι να δεσμευτούν για τη συνεχή προσωπική ανάπτυξη των ικανοτήτων τους να κυβερνούν τον συνεταιρισμό τους αποτελεσματικά, με την πρόσβαση σε ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης που προσφέρει ο συνεταιρισμός τους. Με αυξημένες προσδοκίες όσον αφορά τη διακυβέρνηση, που ακολούθησαν τις αποτυχίες και τα σκάνδαλα στον ευρύτερο δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, οι συνεταιρισμοί και η συνεταιριστική εκπαίδευση πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι συνεταιρισμοί επιτυγχάνουν τα υψηλότερα πρότυπα διακυβέρνησης.

Υποστήριξη της κατάρτισης και της ανάπτυξης, με ρίζες στις συνεταιριστικές αξίες, που μπορούν να βοηθήσουν τα εκλεγμένα μέλη να αναπτύξουν τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για να μπορούν να παρέχουν δημιουργικά ερεθίσματα στα στελέχη, θα πρέπει να είναι ένα βασικό μέρος των προγραμμάτων της συνεταιριστικής εκπαίδευσης. Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξετάσουν το θέμα καθορισμού απαιτήσεων επάρκειας για όσους επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα για αιρετό αξίωμα. Όπως εξηγείται στην ερμηνευτική οδηγία της 2^{ης} Αρχής, εάν η επάρκεια συνδυάζεται με την ύπαρξη ευκαιριών εκπαίδευσης και κατάρτισης για τα μέλη, μπορεί να αποτελεί προϋπόθεση για όσους επιζητούν αιρετό αξίωμα, χωρίς να αποτελεί απειλή για τον δημοκρατικό έλεγχο εκ μέρους των μελών.

Πολλοί μεγάλοι και πιο πολύπλοκοι συνεταιρισμοί έχουν πλέον πολυεπίπεδη δημοκρατική δομή. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η υιοθέτηση της υποχρέωσης να συμπληρώνεται ένα πρόγραμμα κατάρτισης για να είναι κάποιος αποδεκτός να θέσει υποψηφιότητα για εκλογή σε υψηλότερα επίπεδα, σε συνδυασμό με το δικαίωμα για μια τέτοια κατάρτιση και υποστήριξη, μπορεί να είναι ένας κατάλληλος τρόπος χειρισμού. Τέτοια προγράμματα συνταιριάζουν

τη δημοκρατική διαδικασία με τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτούνται, ιδίως όταν συμπληρώνεται από άλλες μεθόδους συνεταιριστικής εκπαίδευσης, όπως είναι τα κέντρα ανάπτυξης διοικητικών συμβουλίων και επιτροπών.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ

Τα προγράμματα συνεταιριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να παρέχουν τη δυνατότητα στα διευθυντικά στελέχη και στους εργαζόμενους στους συνεταιρισμούς να κατανοήσουν την ιδιαίτερη φύση του συνεταιρισμού και τις ανάγκες των μελών του. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για εκείνους που έρχονται σε μια συνεταιριστική επιχείρηση από μια εταιρεία που ανήκει σε επενδυτές, όπου η ανάγκη για την εξασφάλιση κερδών για το κεφάλαιο των μετόχων είναι πολύ διαφορετικός στόχος από τον επιχειρηματικό στόχο ενός συνεταιρισμού, δηλ. την ικανοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών των μελών του. Τα διοικητικά συμβούλια των συνεταιρισμών θα πρέπει επίσης να εξετάσουν την υπαγωγή στις προδιαγραφές των υποψηφίων, στις συμβάσεις απασχόλησης και στην περιγραφή καθηκόντων για διευθυντικά στελέχη, μια απαίτηση, τα διευθυντικά στελέχη να μαθαίνουν, κατανοούν, υποστηρίζουν και ενισχύουν τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές της συνεταιριστικής επιχείρησής τους.

Με την επίδραση της παγκοσμιοποίησης βλέπουμε τώρα αυξημένο αριθμό διευθυντικών στελεχών και υπαλλήλων να μετακινούνται από επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές και στο δημόσιο τομέα σε συνεταιρισμούς. Ενώ "νέο αίμα" με ευρύτερη επιχειρηματική εμπειρία μπορεί να είναι καλό για έναν συνεταιρισμό, είναι ουσιάδες τα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι που προσλαμβάνονται στους συνεταιρισμούς να λαμβάνουν εισαγωγική κατάρτιση που να τους εκπαιδεύει αναφορικά με την ειδική φύση των συνεταιρισμών, τις αρχές και τις αξίες τους.

Για τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη, τα αποτελέσματα ενός εκπαιδευτικού προγράμματος θα πρέπει να περιλαμβάνουν την κατανόηση ότι η επιχειρηματική ανάπτυξη και η συνεχής βελτίωση θα πρέπει να κατευθύνονται στην ικανοποίηση των αναγκών των μελών. Η δημιουργία ενός αποτελεσματικού αμφίδρομου διαλόγου μεταξύ μελών και διευθυντικών στελεχών και μεταξύ των εργαζομένων, των προϊσταμένων τους και των δημοκρατικά εκλεγμένων ηγετών, αποτελεί βασικό μέρος αυτής της διαδικασίας.

Σε όλο τον κόσμο, τα συνεταιριστικά κολέγια έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο, βοηθώντας τη δημιουργία διευθυντικών στελεχών με κατάλληλες συνεταιριστικές δεξιότητες. Τα τελευταία χρόνια προγράμματα υψηλότερου επιπέδου, όπως το μεταπτυχιακό τίτλου σπουδών Master στο μανάτζμεντ συνεταιρισμών και πιστωτικών ενώσεων, έχουν δημιουργήσει ευκαιρίες για εμφανιζόμενους ηγέτες διαφόρων κατηγοριών συνεταιρισμών να συναντηθούν, παρέχοντας ευκαιρίες ανταλλαγής ιδεών εμπειριών, σε ένα περιβάλλον απευθείας μάθησης.

Παραδοσιακά οι συνεταιρισμοί έχουν προσφέρει προγράμματα για βοήθεια του προσωπικού πρώτης γραμμής, ώστε να αποκτήσουν τις επαγγελματικές δεξιότητες που χρειάζονται για να εκτελούν το έργο τους αποτελεσματικά. Είναι σημαντικό ότι η διαφορετική συνεταιριστική φύση της εργασίας τους δεν παραβλέπεται στα προγράμματα αυτά. Οι εργαζόμενοι πρώτης γραμμής είναι γενικά το κύριο σημείο επαφής με τα μέλη του συνεταιρισμού και με το ευρύτερο κοινό. Πριν από περισσότερο από έναν αιώνα οι συνεταιρισμοί αντιλήφθηκαν ότι, αν οι εργαζόμενοι δεν γνωρίζουν επαρκώς τη φύση της οργάνωσης και τα πλεονεκτήματά της, στο βαθμό που να θέλουν να είναι μέλη της, ήταν μάλλον απίθανο να μπορούν να πείσουν το ευρύτερο κοινό.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΚΟΙΝΟΥ

Το δεύτερο μέρος αυτής της 5^{ης} Αρχής περιγράφει τη σημασία της πληροφόρησης του κοινού σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας, ιδιαίτερα των νέων και των διαμορφωτών της κοινής γνώμης. Λίγο πριν το 2000, ο Ivano Barberini, ο τότε Πρόεδρος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, προειδοποίησε πως η παγκοσμιοποίηση οδηγεί στην αφάνεια των συνεταιρισμών. Αυτή η "αφάνεια" έχει εντοπιστεί από πανεπιστημιακούς, οι οποίοι αναφέρθηκαν στην εξαφάνιση των συνεταιρισμών από τα οικονομικά εγχειρίδια τον τελευταίο μισό αιώνα.

Μετά την έγκριση της Δήλωσης για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα, το 1995, οι προσπάθειες από τους συνεταιρισμούς επηρέασαν σημαντικά την ευρύτερη πολιτική ατζέντα. Η υιοθέτηση από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας της Σύστασης 193 για την Προώθηση των Συνεταιρισμών, έδωσε ευκαιρίες όχι μόνο να αναθεωρηθεί η

συνεταιριστική νομοθεσία, αλλά και να αυξηθεί η ενημέρωση για τους συνεταιρισμούς και την ξεχωριστή φύση τους, εντός των οργανώσεων που συγκροτούν τη ΔΟΕ, δηλαδή των κυβερνήσεων, των εργαζομένων, των συνδικάτων και των οργανώσεων των εργοδοτών σε κάθε ήπειρο. Η Σύσταση 193 της ΔΟΕ, απαιτεί επίσης να περιλαμβάνονται οι συνεταιρισμοί στα προγράμματα σπουδών σε όλα τα επίπεδα των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης.³⁷ Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να ενθαρρύνουν και να συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση του προγράμματος σπουδών και στην προώθηση της συνεταιρικής εκπαίδευσης στο εθνικό σύστημα εκπαίδευσης της χώρας τους.

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση και τα μέλη της έχουν τη γνώμη ότι όλα τα κράτη πρέπει, σε απάντηση στη Σύσταση 193 της ΔΟΕ και στο ψήφισμα 56/114 του ΟΗΕ, να ενθαρρύνονται να προστατεύουν τη χρήση της λέξης "συνεταιρισμός". Η χρήση της θα πρέπει να περιορίζεται αποκλειστικά και μόνο για να περιγράψει γνήσιους συνεταιρισμούς που λειτουργούν σύμφωνα με τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές. Ο κίνδυνος να επιτρέπεται σε άλλες επιχειρήσεις να χρησιμοποιούν τη λέξη "συνεταιρισμός" στην επωνυμία τους είναι ότι προκαλεί σύγχυση στο ευρύ κοινό και υποτιμά τους συνεταιρισμούς.

Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση αναγνωρίζει ότι ο περιορισμός της χρήσης της λέξης "συνεταιρισμός" ως περιγραφικό ουσιαστικό είναι προνόμιο των εθνικών κρατών. Η απαίτηση να χρησιμοποιείται η λέξη "συνεταιρισμός" μόνο στις επιχειρήσεις που συμμορφώνονται με τις συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές δικαιολογείται, διότι έτσι θα καταστεί πολύ πιο εύκολο να εκπαιδευθεί και να ενημερωθεί το ευρύ κοινό, οι νέοι και οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης. Θα είναι αμοιβαία επωφελής τόσο για τις κυβερνήσεις όσο και για τους συνεταιρισμούς.

Η επιδίωξη περιορισμού της χρήσης της λέξης "συνεταιρισμός" από τους γνήσιους συνεταιρισμούς, που ανταποκρίνονται στη Δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα και λειτουργούν σύμφωνα με τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές, είναι ένα σημαντικό μέρος της διαδικασίας εκπαίδευσης και ενημέρωσης του κοινού. Το ίδιο συμβαίνει με το παγκόσμιο Συνεταιριστικό Σήμα και το DotCoop, και τη συμμετοχή σε διεθνείς εκστρατείες και εκδηλώσεις, όπως εκείνες που παρουσιάζονται από το Διεθνές Έτος Συνεταιρισμών των Ηνωμένων Εθνών το 2012 και της ετήσιας Διεθνούς Συνεταιριστικής Ημέρας.

Οι Γενικές και Περιφερειακές Συνελεύσεις της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης και τα μεγάλα συνεταιριστικά συνέδρια παρέχουν επίσης ευκαιρίες για την ενίσχυση της προβολής των συνεταιρισμών και την ενημέρωση του κοινού, σχετικά με τη φύση και την επιτυχία τους. Αλλά, τα προγράμματα εκπαίδευσης και ενημέρωσης που επιδιώκουν ειδικά την εκπαίδευση και ενημέρωση των νέων, του κοινού και των διαμορφωτών της κοινής γνώμης στις τοπικές κοινότητες στις οποίες λειτουργούν οι συνεταιρισμοί, για τη φύση και τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης, είναι ζωτικής σημασίας, αν θέλουμε να υλοποιήσουμε το όραμα "Σχέδιο για μια Συνεταιριστική Δεκαετία" της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης. Αυτό το όραμα αναφέρεται στη συνεταιριστική μορφή επιχειρήσεων, να γίνουν, ως το 2020, ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, το μοντέλο που προτιμάται από τους ανθρώπους, και η ταχύτερα αναπτυσσόμενη μορφή επιχείρησης.

Εκτός από την μέριμνα για τα μέλη του συνεταιρισμού και τους εργαζόμενους, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να προωθήσουν προγράμματα εκπαίδευσης και πληροφόρησης που συμβάλλουν στην ενημέρωση για τον ρόλο και τις δυνατότητες του συνόλου του συνεταιριστικού τομέα, ώστε με τον τρόπο αυτό να αμφισβητηθεί ο τρόπος με τον οποίο ο τομέας αγνοείται από τα καθιερωμένα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σε συνεργασία με τις εθνικές κορυφαίες οργανώσεις, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα καθιερωμένα μέσα μαζικής ενημέρωσης θα αναφέρουν τακτικά τα οφέλη των συνεταιρισμών και την κλίμακα της συνεταιριστικής επιχείρησης, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Ο στόχος θα πρέπει να είναι ότι ίση βαρύτητα πρέπει να δίνεται από τα μέσα ενημέρωσης στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις, όπως στις επιχειρήσεις ιδιοκτησίας επενδυτών. Οι νέες τεχνολογίες κοινωνικής δικτύωσης προσφέρουν αποδοτικούς τρόπους ενημέρωσης για τη φύση και τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης. Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει επίσης να αναπτύξουν νέες στρατηγικές επικοινωνίας, προσαρμοσμένες στις δυνατότητες για βελτίωση της επικοινωνίας στο σύγχρονο τεχνολογικό κόσμο.

³⁷ Η Σύσταση 193, παρ. 8 (1) (στ) της ΔΟΕ ορίζει ότι: "(1) Η εθνική πολιτική θα πρέπει κυρίως: - "(στ) να προωθεί την εκπαίδευση και την κατάρτιση στις συνεταιριστικές αρχές και πρακτικές, σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα των εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, και της ευρύτερης κοινωνίας".

Ενώ αναγνωρίζεται ότι υπάρχει σχέση μεταξύ της αποτελεσματικής επικοινωνίας και της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της πληροφόρησης, η εφαρμογή αυτής της 5^{ης} Αρχής είναι κάτι πολύ περισσότερο από απλή επικοινωνία. Η εφαρμογή της Αρχής απαιτεί από τους συνεταιρισμούς να έχουν αποτελεσματικά προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και πληροφόρησης και να παρέχουν ευκαιρίες προσιτές σε όλα τα μέλη, τους εργαζόμενους και το ευρύ κοινό στις κοινότητες που εξυπηρετούν.

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Οι συνεταιρισμοί αποτελούν πηγή έμπνευσης για τη νέα γενιά των νέων ανθρώπων που υφίστανται στο μεγαλύτερο βαθμό ένα κοινωνικό και οικονομικό μειονέκτημα, ως αποτέλεσμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2007/8. Νέοι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο εξαναγκάζονται να προσαρμόσουν τον οικονομικό προβληματισμό τους, προκειμένου να επιβιώσουν σε έναν σκληρότερο κόσμο, με λιγότερη ισότητα. Οι συνεταιρισμοί σε πολλά μέρη του κόσμου έχουν συμβάλει στην ανάπτυξη της διδασκαλίας και της μάθησης για τους συνεταιρισμούς για τους νέους, μέσω του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος. Η ανάπτυξη εκπαιδευτικών συνεταιρισμών, συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών σχολείων, είναι υποδείγματα όπου το συνεταιριστικό μοντέλο επιχείρησης διδάσκεται ως ισότιμο μοντέλο προς τις επιχειρήσεις επενδυτών και ως μια ζωντανή και επιτυχημένη μορφή επιχείρησης.

Υπήρξε πάντα μια στενή σχέση μεταξύ της συνεταιριστικής εκπαίδευσης και της συνεταιριστικής ανάπτυξης. Η υψηλού επιπέδου ενημέρωση οδηγεί συχνά στη συνεταιριστική καινοτομία και ανάπτυξη. Ίσως τώρα το μεγαλύτερο δυναμικό για συνεταιριστική εκπαίδευση βρίσκεται στους συνεταιρισμούς νέων και μαθητών/φοιτητών. Σε ορισμένα μέρη της Αφρικής, όπως η Ουγκάντα και το Λεσόθο και σε σχολεία στη Λατινική Αμερική, η εκπαίδευση της νεολαίας και οι φοιτητικοί συνεταιρισμοί προχωρούν πέρα από την παροχή μιας μαθησιακής εμπειρίας γύρω από τον συνεταιρισμό. Επεκτείνεται στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την παραγωγή εισοδημάτων μέσω της ανάπτυξης νέων συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Η εμπειρία τους και η αξία της επιτυχίας τους επεκτείνονται ευρύτερα. Πανεπιστημιακοί συνεταιρισμοί στην Ιαπωνία και σε άλλες ασιατικές χώρες, επίσης, αποδεικνύονται να είναι μια πηγή και χώρος κατάρτισης για μια νέα γενιά ηγετών συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

Προγράμματα συνεταιριστικής εκπαίδευσης όπως αυτά παρέχουν μια εναλλακτική αφήγηση στην αντίληψη ότι η επιχειρηματικότητα είναι μόνο για μεμονωμένα άτομα. Ορισμένες χώρες, όπως η Πολωνία και η Μαλαισία, έχουν από μακρού καθιερώσει προγράμματα συνεταιριστικής εκπαίδευσης, που ενθαρρύνουν τη συνεταιριστική ανάπτυξη και επιβεβαιώνουν τη δύναμη της συλλογικής επιχειρηματικότητας. Η ταχεία αύξηση της ανεργίας των νέων μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση, προσφέρει ευκαιρίες για να ενημερωθούν και να εμπνευσθούν οι νέοι για τη φύση και τα οφέλη του συνεργατισμού. Η εκ μέρους του ΟΗΕ και της ΔΟΕ στήριξη της συνεταιριστικής επιχείρησης συνιστά αναγνώριση του ότι οι συνεταιρισμοί είναι "οικοδόμοι του μέλλοντος", που θα συμβάλουν στη δημιουργία μιας πιο δίκαιης παγκόσμιας οικονομίας για τους νέους και τις μελλοντικές γενιές.

Η καθιέρωση συμβουλίων των νέων στους συνεταιρισμούς παρέχουν ένα μέσο για τους καθιερωμένους συνεταιρισμούς να εκπαιδεύουν και να αναπτύσσουν διάλογο με τους νέους και να τους καθιστούν συμμετοχούς στην ανάπτυξη της συνεταιριστικής επιχείρησης. Η συμμετοχή των νέων ενθαρρύνεται από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση και πολλούς συνεταιρισμούς σε όλον τον κόσμο. Συνεταιριστικές οργανώσεις νέων σχηματίζονται σε πολλές χώρες και οι εκπρόσωποί τους ενθαρρύνονται και αποκτούν δυνατότητες να συμμετάσχουν ως μέλη των διοικητικών συμβουλίων των συνεταιρισμών. Οι συνεταιρισμοί νέων και σπουδαστών, έχουν τη δυνατότητα και αρχίζουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση της διευρυνόμενης κρίσης μιας χαμένης γενιάς, μέσω της ανεργίας των νέων. Αυτό επηρεάζει τα άτομα με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων και, όλο και περισσότερο, νέους με υψηλότερες δεξιότητες και πτυχιούχους.

Ο διευρυνόμενος τομέας της συνεταιριστικής εκπαίδευσης παρέχει ευκαιρίες εφαρμογής της 6^{ης} Αρχής, "Συνεργασία μεταξύ Συνεταιρισμών", και ενίσχυσης των δεσμών μεταξύ συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Αυτό θα βοηθήσει να διασφαλιστεί ότι τα ιδρύματα εκπαίδευσης λειτουργούν ως συνεταιρισμοί και μεγιστοποιούν τις ευκαιρίες συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΓΝΩΜΗΣ

Οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης είναι επίσης μια σημαντική ομάδα-στόχος στην οποία πρέπει να στραφεί η συνεταιριστική εκπαίδευση, πληροφόρηση, προβολή και οι δημόσιες σχέσεις.

Επειδή επηρεάζουν την κοινή γνώμη, είναι ζωτικής σημασίας να έχουν επίγνωση της συμβολής της συνεταιριστικής επιχείρησης στο γενικό κοινό καλό. Το Διεθνές Έτος των Συνεταιρισμών των Ηνωμένων Εθνών 2012, (ΔΕΣ 2012) ήταν μια ευκαιρία για να ενισχυθεί η ευρύτερη δημόσια αναγνώριση των συνεταιρισμών, αλλά, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως σε αυτή την ερμηνευτική οδηγία, ήταν μόνο η αρχή μιας αναγκαίας διαρκούς προσπάθειας των συνεταιρισμών.

Το κείμενο υποστήριξης του ΔΕΣ 2012, εκφράζοντας αυτή την 5^η Αρχή, τόνισε τη σημασία της ενημέρωσης των "διαμορφωτών της κοινής γνώμης" για τη "φύση και τα οφέλη" του συνεργατισμού. Ανέφερε:

"Εάν οι συνεταιρισμοί πρόκειται να παίξουν τους ρόλους που μπορούν στο μέλλον, αυτό είναι μια ευθύνη που θα πρέπει να προσεχθεί περισσότερο. "

4. Θέματα για περαιτέρω εξέταση

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Ένα σημαντικό θέμα που διαπερνά τα συνεταιριστικά εκπαιδευτικά προγράμματα είναι η αποτελεσματική χρήση της συνεταιριστικής κληρονομιάς για να ενημερώσει και να εμπνεύσει τους συνεταιριστές του σήμερα και του αύριο. Οι ιστορίες για το πώς οι συνεταιριστές αντιμετώπισαν σοβαρές προκλήσεις και τις ξεπέρασαν, αποτελούν τους μεγαλύτερους διαθέσιμους εκπαιδευτικούς πόρους. Δίνει την ευθύνη σε όλους τους συνεταιρισμούς: ευθύνη να αγαπούν και να διαφυλάσσουν την κληρονομιά τους και να τη χρησιμοποιούν αποτελεσματικά σε προγράμματα εκπαίδευσής τους. Ο δικτυακός τόπος Stories.coop είναι ένα παράδειγμα του πώς οι σύγχρονες ιστορίες μπορούν να γίνουν εύκολα διαθέσιμες. Ομοίως, η τεχνολογία επιτρέπει πλέον τα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς να γίνονται πιο εύκολα προσβάσιμα. Το πρωτοποριακό έργο του Co-operative Heritage Trust στο Ηνωμένο Βασίλειο για τη διασφάλιση της συνεταιριστικής κληρονομιάς αποτελεί υπόδειγμα καλής πρακτικής που μπορεί εύκολα να αναπαραχθεί και να γίνει ο ακρογωνιαίος λίθος της συνεταιριστικής εκπαίδευσης.

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Μια τρέχουσα πρόκληση που αντιμετωπίζει η συνεταιριστική εκπαίδευση είναι πώς να αντιμετωπίσει τη χαμηλή αναγνωρισιμότητα στα προγράμματα σπουδών στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και στα πανεπιστήμια. Υπάρχουν κάποιες βέλτιστες πρακτικές που παρουσιάζονται στα παραδείγματα ορθής πρακτικής που αναφέρονται στην παρούσα ερμηνευτική οδηγία, αλλά οι συνεταιρισμοί σπάνια διδάσκονται στις καθιερωμένες σχολές επιχειρηματικών σπουδών, στις νομικές σχολές, στην κοινωνιολογία και σε άλλους σχετικούς τομείς σπουδών. Αυτό το πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπιστεί από τους συνεταιρισμούς, επειδή πολλές από τις υφιστάμενες συνεταιριστικές σπουδές, ιδιαίτερα στις ανεπτυγμένες οικονομίες, κλείνουν ή αντικαθίστανται από την έμφαση στις "μη-κερδοσκοπικές" επιχειρήσεις σε διάφορα πανεπιστήμια.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΝΑΔΥΟΜΕΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΕΣ

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών θεωρεί την ανάπτυξη της συνεταιριστικής οικονομίας στην Αφρική ως ζωτικής σημασίας για την εξάλειψη της πείνας, τη βελτίωση της υγειονομικής περίθαλψης, την αντιμετώπιση της φτώχειας και την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ. Η συνεταιριστική εκπαίδευση είναι απαραίτητη, προκειμένου να αξιοποιηθεί το δυναμικό των συνεταιρισμών στην Αφρική και στις άλλες αναπτυσσόμενες οικονομίες, ως μέσο για την επίτευξη των στόχων της αιφόρου ανάπτυξης του ΟΗΕ. Η παγκόσμια συνεταιριστική κίνηση θα πρέπει να εξετάσει τον καλύτερο τρόπο για να υποστηρίξει τις εκπαιδευτικές ανάγκες των συνεταιρισμών στην Ανατολική Αφρική και σε άλλες αναδυόμενες οικονομίες.

ΕΙΔΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η συνεχιζόμενη σημασία των εξειδικευμένων φορέων παροχής συνεταιριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως συνεταιριστικά κολέγια και τμήματα συνεταιρισμών εντός των ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να αναγνωρίζεται. Η οικοδόμηση ισχυρότερων δικτύων και κοινοπραξιών μεταξύ

συνεταιρισμών και ειδικευμένων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η διευκόλυνση της ευρύτερης συνεργασίας μεταξύ τους, είναι ζωτικής σημασίας για το παγκόσμιο μέλλον της συνεταιριστικής εκπαίδευσης. Η κατάσταση των ειδικών προγραμμάτων για μέλη και διευθυντικά στελέχη συνεταιρισμών, όπως μεταπτυχιακούς τίτλους Μάστερ στη συνεταιριστική διοίκηση επιχειρήσεων, πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Είναι επίσης σημαντικό να αναγνωριστεί η σημασία της συνεταιριστικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και πληροφόρησης, εμπλουτισμένης από στιβαρή και λεπτομερή ακαδημαϊκή έρευνα και επίσης η ακαδημαϊκή έρευνα που υποστηρίζεται από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση και τα μέλη της. Η Επιτροπή για τη Συνεταιριστική Έρευνα της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης καλλιεργεί και διατηρεί δεσμούς μεταξύ συνεταιριστικών κινήσεων χωρών μελών και ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον τομέα της ερευνητικής συνεργασίας. Η παγκόσμια συνεταιριστική κίνηση πρέπει να εκτιμά και να εξετάζει πώς μπορεί να ενθαρρύνει και να ενισχύσει αυτήν την ερευνητική συνεργασία.

ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΓΝΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΔΙΑΘΕΣΙΜΕΣ ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

Παράλληλα, η συνεταιριστική εκπαίδευση πρέπει να κοιτάζει προς το μέλλον: θα πρέπει να αγκαλιάσει μια κοινωνία της γνώσης που παράγει, επεξεργάζεται, μετέχει και κάνει γενικά διαθέσιμη όλη τη γνώση, σε βάση ανοιχτής πρόσβασης, και η οποία ενθαρρύνει τη δια βίου μάθηση για τη βελτίωση της ανθρώπινης διαβίωσης. Η συμβολή που η συνεταιριστική εκπαίδευση μπορεί να κάνει για την οικοδόμηση μιας κουλτούρας της συμμετοχής των πολιτών και αλληλεγγύης και ως ένα εργαλείο για τον κοινωνικό μετασχηματισμό, θα πρέπει να εξεταστούν και να αναπτυχθούν.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ BIG DATA

Η ιδέα της σύγχρονης κοινωνίας της γνώσης στηρίζεται στην τεράστια αύξηση παραγωγής δεδομένων και διάδοσης πληροφοριών, που προκύπτουν από τις τεχνολογίες των πληροφοριών. Σε μια κοινωνία που βασίζεται στη γνώση, η εκπαίδευση δεν περιορίζεται στο σχολείο ή στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η έλευση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να αναζητήσουν πληροφορίες και να αναπτύξουν τη γνώση, ανά πάσα στιγμή και σε οποιοδήποτε μέρος, όπου η πρόσβαση είναι διαθέσιμη και απεριόριστη. Υπό αυτές τις συνθήκες, η ικανότητα του "μαθαίνω πώς να μαθαίνω", είναι ένα από τα πιο σημαντικά εργαλεία για να βοηθήσουν τους ανθρώπους να αποκτήσουν τυπική και άτυπη εκπαίδευση. Υπό αυτές τις συνθήκες, η ικανότητα εντοπισμού, ταξινόμησης και αξιολόγησης των πληροφοριών είναι απαραίτητη. Με τον εξοπλισμό με αυτή την ικανότητα, η χρήση των ΤΠΕ γίνεται αναπόσπαστο μέρος της παιδείας και της δια βίου μάθησης.

Μια νέα ανάγκη προκύπτει επίσης από τον "μεγάλο όγκο δεδομένων". Πρόκειται για τα δεδομένα για μας, που άλλοι συλλέγουν και χρησιμοποιούν, μέσω τη δικής μας χρήσης πολλών ηλεκτρονικών συσκευών που επικοινωνούν μέσω του διαδικτύου και χρησιμοποιούν υπηρεσίες διαδικτύου. Πώς μπορούν οι συνεταιρισμοί να έχουν πρόσβαση και να επανακτήσουν τον έλεγχο αυτών των δεδομένων και να τα χρησιμοποιήσουν για την περαιτέρω ανάπτυξη στον τομέα της συνεταιριστικής επιχείρησης της παγκόσμιας οικονομίας;

ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ ΤΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Είναι προφανές, από την ελλιπή αντίληψη του ευρύτερου κοινού της κλίμακας και των παγκόσμιων οικονομικών επιπτώσεων της συνεταιριστικής επιχείρησης, ότι χρειάζεται να γίνουν περισσότερα για να εκπαιδευθεί το ευρύ κοινό και οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης, μέσω της δημοσίευσης των συνεταιριστικών οικονομικών δεδομένων και στατιστικών στοιχείων για την απασχόληση. Κάθε μέρα η αξία και η απόδοση των επιχειρήσεων που ανήκουν σε επενδυτές, δημοσιεύονται σε απευθείας σύνδεση με τα χρηματιστήρια και σε δημοσιεύματα εφημερίδων. Όπως

αποδεικνύεται από τη μελέτη "Συνεταιρισμοί και απασχόληση - Παγκόσμια Έκθεση"³⁸, οι συνεταιριστικές στατιστικές απασχόλησης εξακολουθούν να υστερούν κατά πολύ από εκείνες των άλλων επιχειρηματικών τομέων, αλλά μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μεγάλο βαθμό προς υποστήριξη των συνεταιρισμών, όταν ασκούνται πιέσεις προς κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμούς. Το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί αποτελούν σημαντικό μέρος της παγκόσμιας οικονομίας, συμβάλλοντας στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του μισού του παγκόσμιου πληθυσμού,³⁹

περνά απαρατήρητο. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει γνωστή συνεταιριστική επιχείρηση εγγεγραμμένη σε φορολογικό παράδεισο για να αποφύγει την καταβολή φόρου στη χώρα στην οποία παράγεται το πλεόνασμα ή το κέρδος της. Αυτό δεν γίνεται αντιληπτό ούτε αναγνωρίζεται από το κοινό ή τους πολιτικούς ως ένα από τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης. Η πρόκληση για το πώς η συνεταιριστική κίνηση αντιμετωπίζει αυτό το θεμελιώδες χάσμα στη δημόσια κατανόηση, πρέπει να καλυφθεί. Η πρόκληση αυτή αναγνωρίστηκε στη Διακήρυξη των Συνεταιρισμών στην Κερθαγένη της Αμερικής το 2014, η οποία ανέφερε ότι: "Ένα από τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι συνεταιρισμοί στην Αμερική είναι η αύξηση της (δυνατότητας) ευαισθητοποίησης για τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις τους".

6η αρχή: Συνεργασία μεταξύ Συνεταιρισμών

Οι συνεταιρισμοί εξυπηρετούν τα μέλη τους περισσότερο αποτελεσματικά και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση συνεργαζόμενοι μεταξύ τους μέσω τοπικών, εθνικών, περιφερειακών και διεθνών δομών.

1. Εισαγωγή

Αυτή η 6^η Αρχή είναι μια πρακτική έκφραση της συνεταιριστικής αξίας της αλληλεγγύης. Είναι μια αρχή που διαφοροποιεί τους συνεταιρισμούς από άλλες μορφές επιχειρήσεων, μερικές από τις οποίες μπορεί να αποδέχονται τις αξίες των συνεταιρισμών, χωρίς δέσμευση στις Αξίες και τις Αρχές μας. Δέσμευση για συνεργασία των συνεταιρισμών μεταξύ τους, είναι το σήμα κατατεθέν της συνεταιριστικής επιχείρησης. Γιατί; Επειδή είναι η σαφέστερη έκφραση της κοινή μας επιθυμίας να δημιουργήσουμε ένα καλύτερο πιο βιώσιμο και δίκαιο οικονομικό μέλλον για όλη την ανθρωπότητα.

Η 6^η Αρχή δείχνει δύο διαστάσεις της φύσης των συνεταιρισμών. Η πρώτη διάσταση είναι ότι είναι οικονομικοί φορείς, που ασκούν συναλλαγές αγαθών και υπηρεσιών. Η δεύτερη είναι ότι αποτελούν κοινωνικές οντότητες των μελών που σχετίζονται θετικά με άλλους συνεταιρισμούς με τον τρόπο που ασκούν τις δραστηριότητές τους. Με τη ένταξη σε έναν συνεταιρισμό, τα μέλη δεν συμβάλλουν μόνο στην οικοδόμηση του συνεταιρισμού τους αλλά στην ευρύτερη συνεταιριστική κίνηση. Συνεργάζονται με άλλους συνεταιρισμούς για τη δημιουργία πλούτου για τους πολλούς, όχι προσωπικού πλούτου για λίγους, μέσω αχαλίνωτου ανταγωνισμού στην αγορά. Τα μέλη δεν ωφελούνται μόνο από τις ενέργειες του δικού τους συνεταιρισμού αλλά και από τις επιπτώσεις της συνεταιριστικής διασύνδεσης και το εμπόριο με άλλους συνεταιρισμούς.

Υπάρχει μια βασική διαφορά μεταξύ της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών και των δράσεων των επιχειρήσεων που ανήκουν σε επενδυτές, που χρησιμοποιούν τις συγχωνεύσεις και εξαγορές για να συγκεντρώσουν τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, να αυξήσουν το μερίδιό τους στην αγορά και για τη μεγιστοποίηση της απόδοσης των απασχολούμενων κεφαλαίων. Αν και ορισμένοι μεγάλοι συνεταιρισμοί έχουν δημιουργηθεί μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών, η κανονιστική προσέγγιση, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τους κανόνες ανταγωνισμού και της αντιμονοπωλιακής νομοθεσίας, είναι για τους συνεταιρισμούς να συνεργάζονται μεταξύ τους σε ανταγωνιστικές αγορές μέσω σχηματισμού συνεταιριστικών ομίλων, δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών και

³⁸ CICOPA - Desjardins 2014, <http://www.cicopa.coop/The-study-Cooperatives-and.html>

³⁹ Σύμφωνα με ~~ένα~~ έγγραφο εργασίας για τη Σύνοδο Κορυφής του 1995 των Ηνωμένων Εθνών για την Κοινωνική Ανάπτυξη, Κοπεγχάγη: <http://www.uwcc.wisc.edu/icic/def-hist/def/dim-int.html>

ομοσπονδιών, για να επιτύχουν το συνεταιριστικό πλεονέκτημα και να δημιουργήσουν κοινό πλούτο προς αμοιβαίο όφελος.

Από τον πρώτο καιρό, οι συνεταιρισμοί αναγνώρισαν την ανάγκη να εργαστούν από κοινού. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, τα πρώτα συνεταιριστικά συνέδρια πραγματοποιήθηκαν πάνω από μια δεκαετία πριν ανοίξουν το κατάστημά τους οι Σκαπανείς της Ροτσντέιλ το 1844. Σε όλο τον κόσμο, οι συνεταιρισμοί ίδρυσαν γρήγορα κορυφαίες εθνικές οργανώσεις για να ενώσουν και να εκπροσωπήσουν τους συνεταιρισμούς.

Το 1895 η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση ιδρύθηκε ως ένα παγκόσμιο αντιπροσωπευτικό σώμα. Η ΔΣΕ είναι σήμερα η μεγαλύτερη μη κυβερνητική οργάνωση στον κόσμο όσον αφορά τον αριθμό μελών και έχει σημαντική πρόσβαση, αναγνώριση και επιρροή, ως επίσημο συμβουλευτικό όργανο των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) και του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) του ΟΗΕ. Αυτή η 6^η Αρχή συνδέεται στενά με τη συνεταιριστική αξία της αλληλεγγύης. Οι συνεταιρισμοί είναι καλύτερα μαζί. Δουλεύοντας μαζί, οι συνεταιρισμοί αποκτούν την τεχνογνωσία, την κλίμακα και την αναγκαία υποστήριξη, για να αυξήσουν την ενήμερωση, τη βιωσιμότητα, και τις επιπτώσεις, ιδίως όταν τα πάγια έξοδα και οι πόροι μπορούν να μοιραστούν.

Η 6^η Αρχή διατυπώθηκε ρητά για πρώτη φορά ως μία από τις Συνεταιριστικές Αρχές σε ότι, εκείνη τη χρονική στιγμή, περιγράφηκε ως "διευκρίνιση" των Αρχών στο 23ο Συνέδριο της ΔΣΕ στη Βιέννη το 1966. Η αναθεώρηση αυτή αναγνώρισε ότι, εάν το όραμα μιας νέας συνεταιριστικής οικονομίας επρόκειτο να υλοποιηθεί, οι συνεταιρισμοί πρέπει ρητά να αγκαλιάσουν και να υποστηρίξουν ο ένας τον άλλον. Η έκθεση του Συνεδρίου της Βιέννης περιλάμβανε την ακόλουθη σύσταση:

"... έχουμε σκεφτεί ότι είναι σημαντικό να προσθέσουμε μια αρχή της ανάπτυξης μέσω της αμοιβαίας συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών:

- Όλες οι συνεταιριστικές οργανώσεις, προκειμένου να εξυπηρετήσουν καλύτερα τα συμφέροντα των μελών τους και των κοινοτήτων τους, θα πρέπει να συνεργάζονται ενεργά με κάθε πρακτικό τρόπο με άλλους συνεταιρισμούς σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο".

Η έκθεση εξήγησε περαιτέρω:

"... Αν και οι αρχές ξεκίνησαν ως κανόνες που διέπουν τις σχέσεις των μεμονωμένων μελών των συνεταιρισμών μεταξύ τους και με τις κοινωνίες τους, η εφαρμογή τους δεν περιορίζεται στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς. Θα πρέπει να τηρούνται πιστά από φορείς που αντιπροσωπεύουν τη συνεργασία μεταξύ συνεταιριστικών οργανώσεων και όχι μόνο μεταξύ ατόμων

... Η ιδέα ενός συνεταιριστικού τομέα στην οικονομία αποτελεί πολύ συχνά μια εγκεφαλική έννοια χωρίς αντίστοιχο υλικό αντίκρισμα, απλώς επειδή λείπει η ενότητα και η συνοχή μεταξύ των διαφόρων κλάδων της κινήσεως".

Η έκθεση αναγνώρισε επίσης ότι οι συνεταιρισμοί είχαν ελάχιστες πιθανότητες για την επίτευξη των δυνατοτήτων τους, όταν εργάζονται μόνοι. Η ιδέα και η υπόσχεση της συνεταιριστικής κίνησης απαιτούσε συντονισμό, συνεργασία και σύμπραξη μεταξύ των υφιστάμενων συνεταιρισμών, και επέκταση του μοντέλου αμοιβαίας αυτοβοήθειας σε έναν συνεχώς διευρυνόμενο αριθμό οικονομικών τομέων, κοινωνικών ζητημάτων και γεωγραφικών περιφερειών. Η έκθεση συνέχιζε:

"Εάν η συνεταιριστική κίνηση είναι να αποκτήσει το πλήρες ανάστημά της, είτε στο εσωτερικό κάθε χώρας, είτε διεθνώς, ... οι συνεταιριστικοί φορείς θα πρέπει ανεπιφύλακτα να υποστηρίζουν ο ένας τον άλλο. "

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

"Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν τα μέλη τους περισσότερο αποτελεσματικά και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση συνεργαζόμενοι μεταξύ τους." Αυτή η δήλωση αναγνωρίζει την πραγματικότητα ότι, ενώ οι συνεταιρισμοί μπορούν να πετύχουν πολλά σε τοπικό επίπεδο, θα επιτύχουν πολύ περισσότερα αν εργάζονται μαζί για να

επιτύχουν οικονομίες κλίμακας και να οικοδομήσουν αμοιβαία δύναμη εκπροσώπησης. Αυτό απαιτεί μια δύσκολη ισορροπία συμφερόντων: μεγαλύτερα οφέλη από οικονομίες κλίμακας για όλους τους συνεταιρισμούς, διατηρώντας παράλληλα την ανεξαρτησία και το δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη. Αυτό είναι μια αιώνια πρόκληση για όλες τις συνεταιριστικές δομές και ένα τεστ της συνεταιριστικής εφευρετικότητας.

"Με τη συνεργασία μεταξύ τους διαμέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου." Η δήλωση κατά το πρώτο ήμισυ της πρότασης ήταν το "γιατί" και το δεύτερο ήμισυ είναι το "πώς". Το "πώς", ο τρόπος που οι συνεταιρισμοί εργάζονται μαζί, είναι μέσω των τοπικών, εθνικών, περιφερειακών και διεθνών δομών. Αυτή η 6^η Αρχή αναφέρεται στη διαρκή συνεργασία για τον ίδιο σκοπό, όχι μόνο για την περιστασιακή σύμπραξη. Η σύμπραξη, αν και παρόμοια, αναφέρεται σε ενιαίο συγκεκριμένο σκοπό, ενώ ο συνεταιρισμός σημαίνει πιο έντονη δέσμευση και πλέον μακροπρόθεσμη διασύνδεση για την επίτευξη κοινών στόχων.

3. Ερμηνευτικές οδηγίες

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ, Η ΒΑΣΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ

Η 6^η Συνεταιριστική Αρχή ρητά παροτρύνει τη συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών. Η αυτοβοήθεια αποτελεί πυλώνα της συνεταιριστικής κίνησης και η αμοιβαία αυτοβοήθεια, με τη συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών, είναι ένα κρίσιμο συστατικό για την επέκταση του τομέα των συνεταιριστικών επιχειρήσεων της οικονομίας, τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών θα απαιτεί, κατά καιρούς, θυσίες για την επίτευξη κοινών στόχων. Αυτό μπορεί να παρουσιάσει προβλήματα, όπως, για παράδειγμα, όταν τα συλλογικά αμοιβαία συμφέροντα υπερισχύουν της ωφέλειας ενός συνεταιρισμού σε βραχυπρόθεσμο ορίζοντα.

Η αποτελεσματική συνεργασία απαιτεί χρόνο, πόρους και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων. Επίσης, απαιτεί την εφαρμογή της 2^{ης} δημοκρατικής Αρχής: πρέπει να υπάρχει ελεύθερη, διαφανής, υπόλογη και δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων, όπου οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται προς αμοιβαίο όφελος. Σε όλη την ιστορία της η συνεταιριστική κίνηση έχει επιτύχει την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών μέσω ειδικών, ζωντανών παραδειγμάτων και της εξέλιξης ευρύτερων βέλτιστων πρακτικών.

ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Βασικά χαρακτηριστικά των αποτελεσματικών πρακτικών στη συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών περιλαμβάνουν:

- Ελεύθερη συμμετοχή και διαφάνεια: οι συνεταιρισμοί που συμμετέχουν σε τοπικές, εθνικές και διεθνείς συνεταιριστικές δομές σέβονται και τηρούν την ελευθερία συμμετοχής και τη διαφάνεια στις συναλλαγές μεταξύ τους.

- Λογοδοσία: η στρατηγική για διασυνεταιριστική δράση πρέπει να τίθεται προς έγκριση από τη γενική συνέλευση των μελών ενός συνεταιρισμού. Θα πρέπει να μην είναι απλά μια απόφαση του διοικητικού συμβουλίου. Είναι καλή πρακτική για την ετήσια έκθεση ενός συνεταιρισμού να περιλαμβάνει μια έκθεση σχετικά με τη διασυνεταιριστική συνεργασία και για το πώς ο συνεταιρισμός έχει εφαρμόσει αυτή την 6^η Αρχή.

- Εκπροσώπηση: η λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο κοινοπραξιών μεταξύ πολλών συνεταιρισμών είναι δίκαιη και αντιπροσωπευτική των συμφερόντων των μελών του κάθε συνεταιρισμού και της κοινότητας.

- Ευελιξία: από τη φύση της, η συνεργασία περιλαμβάνει άγνωστες παραμέτρους, όταν πολλαπλά μέρη με πολλαπλές φωνές, υπόβαθρα και γνώμες έρχονται σε επαφή. Μια δέσμευση για ευελιξία επιτρέπει στους συνεταιριστές να συμβιβάζονται, να καινοτομούν και να παράγουν καλύτερα αποτελέσματα. Φέρνει τους συνεταιρισμούς πίσω στις γλωσσικές ρίζες του ονόματός τους "συνεταιρισμός (co-operative)", το οποίο προέρχεται από το λατινικό ρήμα για "εργάζομαι μαζί". Το εργάζομαι μαζί απαιτεί ευελιξία και κατανόηση, ότι κανένα άτομο ή ομάδα δεν μπορεί να επιτραπεί να επιβληθεί στη διαδικασία.

- Αμοιβαιότητα: Η αποτελεσματική συνεργασία προϋποθέτει αμοιβαίο όφελος. Καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των επιμέρους συνεταιρισμών, υπάρχουν φορές που θα χρειαστούν υποστήριξη, και άλλες, όταν θα είναι σε

θέση να προσφέρουν υποστήριξη. Η αμοιβαιότητα είναι το υπόβαθρο της εμπιστοσύνης και η αμοιβαία εμπιστοσύνη είναι το θεμέλιο της συνεργασίας. Οι συνεταιρισμοί που τηρούν αυτή την 6^η Αρχή θα έχουν αμοιβαιότητα, προσφέροντας σε άλλους συνεταιρισμούς και λαμβάνοντας αμοιβαίως συνδρομή στο πέρασμα του χρόνου.

- Τήρηση της Συνεταιριστικής Ταυτότητας: αυτό περιλαμβάνει περισσότερα από το να είναι μόνο κατ' όνομα συνεταιρισμός. Αυτό συνεπάγεται να προασπίζεται και να ενεργεί σύμφωνα με τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές, όπως ορίζονται στη δήλωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης για την Συνεταιριστική Ταυτότητα.

ΟΙ ΔΟΜΕΣ ΒΟΗΘΟΥΝ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η επιτυχής συνεργασία απαιτεί δομή. Οι συνεταιρισμοί έχουν μια μακρά και επιτυχημένη ιστορία στην οργάνωση τοπικών, εθνικών και διεθνών δομών, που βοηθούν τη συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών.

Σ' ολόκληρη τη συνεταιριστική κίνηση, οι τρόποι οργάνωσης σύμφωνα με την παρούσα 6^η Αρχή ποικίλλουν, ανάλογα με το πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον στο οποίο έχουν δημιουργηθεί. Αυτό που μένει σταθερό είναι η ανάγκη της υποδομής της συνεταιριστικής κινήσεως να διευκολύνει την αμοιβαία βοήθεια και της ανταποδοτικότητας με την πάροδο του χρόνου. Άτυπες κατά περίπτωση ρυθμίσεις συνεργασίας για την προώθηση κοινών συμφερόντων, συχνά προηγούνται της δημιουργίας δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών και κορυφαίων οργανώσεων. Αυτές οι ανεπίσημες συνεργασίες συμβάλλουν στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και αλληλεγγύης και μπορούν να οδηγήσουν στη δημιουργία επίσημων δομών για τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών.

Τα δίκτυα τείνουν να είναι πιο ρευστά και χαρακτηρίζονται από έλλειψη σταθερής πολιτικής ή δομής και είναι σχετικά αποκεντρωμένα, αν και πιθανότατα θα υπάρχουν κάποιες ανεπίσημες δομές αντιπροσώπευσης. Ένας από τους πιο σημαντικούς ρόλους που παίζουν τα δίκτυα είναι στη διασύνδεση ατόμων και αναδυόμενων συνεταιρισμών.

Οι συνεταιριστικές ομοσπονδίες τείνουν να είναι πιο δομημένες ως προς την εκπροσώπηση τους, την ψηφοφορία, και τη λειτουργία. Συχνά είναι οι επιμελητές πολλών τύπων εργασίας, όπως η ανάπτυξη, η εκπαίδευση, και η υπεράσπιση. Η δημιουργία ομοσπονδιών που αξιοποιούν τους λιγοστούς πόρους ενώ σέβονται την ταυτότητα των μικρότερων μελών είναι το κλειδί και η επιδίωξη αυτής της 6^{ης} Αρχής. Η 1^η Αρχή της ελεύθερης και εθελοντικής συμμετοχής χωρίς διακρίσεις ισχύει και για τις ομοσπονδίες και άλλες συνεταιριστικές δομές για να διασφαλιστεί ότι δεν λειτουργούν ως καρτέλ.

Οι εθνικές ομοσπονδίες των συνεταιρισμών και οι εθνικές κορυφαίες οργανώσεις είναι επίσης πολύ ζωτικής σημασίας για μια ευημερούσα συνεταιριστική δομή των επιχειρήσεων στην οικονομία οποιασδήποτε χώρας. Αντιπροσωπεύουν συνεταιρισμούς όλων των τομέων και όλων των επιπέδων και εφαρμόζουν την 5^η Αρχή ως προς την προώθηση της κατανόησης των συνεταιριστικών επιχειρήσεων από το ευρύ κοινό, τα μέσα ενημέρωσης, τους πολιτικούς ηγέτες και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης. Βοηθούν επίσης να εξασφαλίζουν ότι οι συνεταιρισμοί τυγχάνουν δίκαιης μεταχείρισης και ισοτιμίας όπως και κάθε άλλη μορφή επιχειρηματικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων στην εθνική νομοθεσία και τη φορολογική πολιτική.

ΔΥΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΔΙΑΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΟΜΩΝ

Τυπικά, οι δομές που οικοδομούν οι συνεταιρισμοί μεταξύ τους, επικεντρώνονται σε έναν από τους δύο τύπους δραστηριοτήτων. Έχουν την τάση να επικεντρώνονται είτε στην οικονομική διάσταση των συνεταιρισμών, στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, όπως το εμπόριο Coop2Coop (από συνεταιρισμό σε συνεταιρισμό) ή στην κοινωνική και πολιτική διάσταση της συνένωσης των δυνάμεων, για σκοπούς δικτύωσης και για να προωθήσουν κοινά συμφέροντα. Η κοινωνική και πολιτική διάσταση των διασυνεταιριστικών δομών είναι συχνά το πλαίσιο πάνω ή μέσω του οποίου χτίζονται οικονομικές σχέσεις και δομές. Αυτές οι δύο διαστάσεις είναι εμφανείς σε πολλές διασυνεταιριστικές δομές σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Οι συνεταιρισμοί με ισχυρή ιδεολογική δέσμευση σε αυτή την 6^η Αρχή, κατανοούν ότι ο χρόνος και οι πόροι που διαθέτουν σε συνεταιριστικές προσπάθειες εμπεριέχουν τη δυνατότητα να οδηγήσουν σε καλύτερα αποτελέσματα,

τόσο για τους επιμέρους συνεταιρισμούς όσο και για την ευρύτερη συνεταιριστική κίνηση. Περισσότερη προσπάθεια ισούται με περισσότερα θετικά αποτελέσματα.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη αγορά και τις πολύπλοκες αλυσίδες εφοδιασμού, είναι σημαντικό οι συνεταιρισμοί σε όλους τους τομείς να συνεργαστούν για να μεγιστοποιηθεί το συνεταιριστικό πλεονέκτημα. Είναι ιδιαίτερα επιθυμητό οι αγρότες μικροπαραγωγοί όχι μόνο να συνεργαστούν για να ιδρύσουν πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς στα χωριά, αλλά και αυτοί οι συνεταιρισμοί να συνεργαστούν σε δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς για την εξασφάλιση καλύτερης πρόσβασης στην αγορά, στην εμπορία και στις εγκαταστάσεις αποθήκευσης. Η δημιουργία δευτεροβάθμιων και κορυφαίων οργανώσεων είναι ένας χρήσιμος τρόπος για την οικοδόμηση ισχυρών οργανώσεων παραγωγών.

Οι δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί, οι οποίοι είναι συνεταιρισμοί των οποίων τα μέλη είναι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί σε ένα συγκεκριμένο επιχειρηματικό τομέα, έχουν από μακρού ιδρύσει ενώσεις, ομοσπονδίες και κορυφαίες οργανώσεις, για να μπορούν οι συνεταιρισμοί να μιλούν με μία φωνή. Οι δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί ενεργούν ως συνήγοροι εξ ονόματος και για την υπεράσπιση των συνεταιρισμών στις σχέσεις τους με τις κυβερνήσεις και τις ρυθμιστικές αρχές, ως ένας τόπος για να μοιράζονται τις γνώσεις και τους πόρους, καθώς και για την υποστήριξη συνεταιρισμών ανεξάρτητα και συλλογικά. Μέσα από τέτοιες οργανώσεις οι παραγωγοί είναι σε θέση να αυξήσουν τη διαπραγματευτική ισχύ τους στις διαδικασίες λήψης πολιτικών αποφάσεων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) του ΟΗΕ, είναι σαφής σχετικά με τα πλεονεκτήματα των γεωργικών συνεταιρισμών από τη συγκρότηση και λειτουργία δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών. Αναφέρει:

"Μέσω του εργαλείου της ομοσπονδίας, οι συνεταιρισμοί είναι σε θέση να οργανώσουν επιχειρηματικές δραστηριότητες πολύ μεγάλης κλίμακας σε εθνικό - ή ακόμη και σε διεθνές - επίπεδο, χωρίς να θίγεται ο δημοκρατικός έλεγχος των πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών από τα μέλη τους. Ο δευτεροβάθμιος συνεταιρισμός μπορεί, λόγω του μεγαλύτερου όγκου της επιχειρηματικής του δραστηριότητας ή της ευρύτερης βάσης εκπροσώπησης, να αναλαμβάνει καθήκοντα, να παρέχει υπηρεσίες, και να πραγματοποιεί εκπροσωπήσεις, οι οποίες θα ήταν πέρα από τη δυνατότητα όλων, εκτός από τους πολύ μεγάλους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς. Οι δευτεροβάθμιοι συνεταιρισμοί είναι μια μορφή κάθετης ολοκλήρωσης, παρέχοντας τη δυνατότητα για οικονομίες κλίμακας και φάσματος, για ανάπτυξη και βελτιωμένη διαχείριση."⁴⁰

Η ίδρυση δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών παροχής υπηρεσιών, είναι επίσης ωφέλιμη εφαρμογή της παρούσας 6¹⁵ Αρχής σε άλλους επιχειρηματικούς τομείς των συνεταιρισμών. Σε πολλές χώρες οι στεγαστικοί συνεταιρισμοί έχουν σχηματίσει δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς να παρέχουν επαγγελματική υποστήριξη στη διαχείριση, την κατασκευή και συντήρηση των κτιρίων, υπηρεσίες εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και συμβουλές διακυβέρνησης.

Οι πιστωτικές ενώσεις επίσης έχουν σχηματίσει δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς υπηρεσιών για να επιτευχθούν οικονομίες κλίμακας στη λειτουργία αποδοτικών και ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων που απαιτούνται τώρα για την παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Τοπικοί συνεταιρισμοί καταναλωτών ιδρύουν επίσης δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς για χονδρική πώληση και κοινές μαζικές προμήθειες και έχουν σχηματίσει κοινές επιχειρήσεις, για την διεύρυνση της συνδυασμένης αγοραστικής δύναμης και μονάδες παραγωγής πέραν των εθνικών συνόρων.

Ο ΖΩΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΔΣΕ): Η ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

Η ίδρυση της ΔΣΕ στο Λονδίνο, Αγγλία, το 1895, ως οργάνωσης εκπροσώπησης όλων των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, αποτελεί παγκόσμιο παράδειγμα αυτής της θεμελιώδους 6¹⁵ Αρχής της συνεργασίας μεταξύ των

⁴⁰ UN FAO, Agriculture and Food Marketing Management, chapter 1:
<http://www.fao.org/docrep/004/w3240e/W3240E01.htm>

Συνεταιρισμών. Όλοι οι συνεταιρισμοί, σε κάθε χώρα του κόσμου, πρέπει να εκτιμήσουν και να ασκήσουν το δικαίωμά τους να συμμετέχουν ως μέλη της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης.

Η ΔΣΕ είναι η μεγαλύτερη σε αριθμό μελών δημοκρατική οργάνωση στον κόσμο. Η ΔΣΕ έχει συμβουλευτική ιδιότητα στο Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο των Ηνωμένων Εθνών και γενική συμβουλευτική ιδιότητα στη ΔΟΕ, που χρονολογείται από τη δεκαετία του 1940. Η ΔΣΕ έχει επίσης ένα μνημόνιο κατανόησης με τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών. Η παγκόσμια εμβέλεια της ΔΣΕ (Συμμαχίας) και οι περιφερειακές της οργανώσεις προωθούν και αναπτύσσουν τη φιλία και τον σεβασμό μεταξύ των συνεταιρισμών σε διαφορετικά έθνη και πολιτισμούς. Οι παγκόσμιες κλαδικές οργανώσεις της και οι θεματικές επιτροπές επιτρέπουν στα μέλη να μοιραστούν τις γνώσεις και την εξειδικευμένη εμπειρία για ειδικούς τύπους συνεταιριστικών επιχειρήσεων και να ενισχύσουν την αμοιβαία υποστήριξη και βοήθεια, ενώ η εθνική, περιφερειακή και παγκόσμια διατομεακή υποστήριξη βοηθά στην οικοδόμηση του συνεταιριστικού τομέα της παγκόσμιας οικονομίας.

Ως μια επίσημα αναγνωρισμένη παγκόσμια οργάνωση εκπροσώπησης, αναγνωρισμένη ειδικά μέσω των διατάξεων της Σύστασης 193 της ΔΟΕ, η ΔΣΕ έχει επίσης την εξουσία να παρεμβαίνει για λογαριασμό των συνεταιριστικών κινήσεων στις χώρες όπου απειλούνται από κυβερνήσεις που δεν κατανοούν τις αρχές στις οποίες στηρίζονται οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις, μια εξουσία την οποία η ΔΣΕ χρησιμοποιεί αποτελεσματικά.

Η 6^η Αρχή χρησιμεύει ως προτροπή προς όλους τους συνεταιρισμούς να υποστηρίξουν τη ΔΣΕ μέσω της ιδιότητας του μέλους ή του συνδεδεμένου μέλους, να συμμετέχουν στις γενικές συνελεύσεις της, στις περιφερειακές οργανώσεις και στις κλαδικές οργανώσεις και να διασφαλίζουν ότι η ΔΣΕ έχει επαρκείς πόρους, μέσω της πρόθυμης καταβολής της σχετικής συνδρομής μελών απευθείας ή μέσω της συμμετοχής στην εθνική ή κορυφαία ή ομοσπονδιακή εκπροσώπηση. Η αξία της ΔΣΕ δεν πρέπει ποτέ να υποτιμάται.

ΚΟΙΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΑΝΤΩΝΤΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ 6^{ης} ΑΡΧΗΣ

Η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών περιλαμβάνει πολλές από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιμέρους συνεταιρισμοί, αν και σε διαφορετική κλίμακα. Η ανάγκη για συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών είναι ταυτόσημη με την καθαυτό ανάγκη δημιουργίας συνεταιρισμού: αντιμετώπιση των κοινών αναγκών μέσω δημοκρατικής συνεργασίας. Η υιοθέτηση στρατηγικών που βελτιώνουν τις σχέσεις στο εσωτερικό των επιμέρους συνεταιρισμών μπορεί επίσης να συμβάλει στη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των συνεταιρισμών. Με τη βελτίωση των εσωτερικών σχέσεων τα μέλη γίνονται λιγότερο εσωστρεφή και αναπτύσσουν την ικανότητα να κοιτάζουν προς τα έξω, πέρα από τις ανάγκες και τις προσδοκίες του δικού τους συνεταιρισμού.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΜΑΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

Η πρακτική εφαρμογή της 6^{ης} Αρχής περιλαμβάνει τη διάδοση της κοινής μας συνεταιριστικής ταυτότητας στον κόσμο, μέσω της χρήσης του Διεθνούς Συνεταιριστικού Σήματος, για να δηλωθεί η συνεταιριστική επιχείρησή μας και τη χρήση ονόματος διαδικτυακής διεύθυνσης από το DotCoop για απευθείας επικοινωνία. Η χρήση τόσο του Συνεταιριστικού Σήματος και ενός DotCoop ονόματος διαδικτυακής διεύθυνσης, που προσδιορίζει μια συνεταιριστική επιχείρηση, είναι ένας εξαιρετικός τρόπος για να ενθαρρύνονται τα μέλη και άλλοι να προχωρήσουν σε συναλλαγές με ένα συνεταιρισμό που δείχνει σαφώς την ταυτότητά του. Η σύνταξη καταλόγων των συνεταιριστικών επιχειρήσεων, η ανάληψη πρωτοβουλιών και η συμμετοχή σε τοπικές εκστρατείες προβολής, η διοργάνωση περιφερειακών εκδηλώσεων, οι οποίες πολλαπλώς προωθούν συνεταιρισμούς από διάφορους επιχειρηματικούς τομείς και η οργάνωση κοινών προμηθειών επώνυμου συνεταιριστικού διαφημιστικού υλικού, επίσης βοηθούν στον εντοπισμό και στην προβολή των συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

Μια ισχυρότερη αίσθηση της συλλογικής ταυτότητας μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη βελτίωση της εικόνας των συνεταιρισμών ως παραγωγών πλούτου και ως ενός κορυφαίου μοντέλου βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Ενώ κάθε συνεταιρισμός αναπτύσσεται κάτω από ειδικές οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες, η εφαρμογή της 6^{ης} Αρχής δίνει τη δυνατότητα στους συνεταιρισμούς να επιτύχουν την στρατηγική τοποθέτησή τους ως ηγετικό επιχειρηματικό μοντέλο, επιδεικνύοντας με υπερηφάνεια ότι είναι δημοκρατικοί θεσμοί, πρωτοπόροι στη συμμετοχή των ενδιαφερομένων και στη διευκόλυνση της πραγματικής συμμετοχής της κοινότητας.

Μεγαλύτεροι πιο καθιερωμένοι συνεταιρισμοί ή συνεταιριστικοί όμιλοι θα πρέπει να ενδιαφερθούν περισσότερο για τη διασυνεταιριστική δέσμευση και τη σύνδεση με μικρότερους συνεταιρισμούς, νεώτερους συνεταιρισμούς και εκείνους που βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια ανάπτυξης. Αυτό είναι αμοιβαίου οφέλους στη διατήρηση της συνεταιριστικής κοινότητας συμφερόντων και θα προβάλλει την ποικιλομορφία και την προσαρμοστικότητα της συνεταιριστικής προσέγγισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η οικοδόμηση μιας ισχυρής βιώσιμης συνεταιριστικής οικονομίας αποτελεί την απάντηση στο ερώτημα γιατί πολλοί άνθρωποι στον 21^ο αιώνα σε πολλές χώρες επιλέγουν να σχηματίσουν συνεταιριστικές επιχειρήσεις. Οι συνεταιρισμοί παρέχουν ένα ισχυρό μοντέλο βασισμένο στην αυτοβοήθεια και την αμοιβαία στήριξη, σε πλήρη αντίθεση με την ενοποίηση του πλούτου και της εξουσίας, στα χέρια του μικρού αριθμού πλούσιων επενδυτών που χαρακτηρίζει την παγκόσμια οικονομία εδώ και δεκαετίες. Η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών είναι θεμελιώδης, για τη δημιουργία μιας οικονομίας, στην οποία η παραγωγή και διανομή αγαθών και υπηρεσιών γίνεται στο πνεύμα της αμοιβαίας αυτοβοήθειας και με γνώμονα το συμφέρον όλων των κοινοτήτων που εξυπηρετούν οι συνεταιρισμοί.

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Η χρηματοδοτική συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών μπορεί να αποτελέσει σημαντική πηγή κεφαλαίων. Η συνεργασία σε μορφή ομοσπονδίας επιτρέπει στους μικρότερους συνεταιρισμούς να αποκτήσουν ισχύ, πόρους και μερίδιο από τα οφέλη της έρευνας και της ανάπτυξης. Η χρηματοδοτική συνεργασία μεταξύ αφενός αρχάριων ή αγωνιζόμενων να επιβιώσουν συνεταιρισμών και αφετέρου μεγαλύτερων ή εδραιωμένων συνεταιρισμών και μέσω κλαδικών μηχανισμών χρηματοδότησης, μπορεί να είναι μια μοναδική διαδρομή προς τη μόχλευση κεφαλαίων, που θα ήταν δύσκολο να επιτευχθεί από άλλες πηγές, και την επένδυση μέρους των πλεονασμάτων τους στη συνεταιριστική οικονομία, και όχι σε μη συνεταιριστικές επιχειρήσεις.

Σε ορισμένες χώρες, οι συνεταιρισμοί έχουν δημιουργήσει με επιτυχία ταμεία αλληλεγγύης, προορισμένα να συγκεντρώνουν οικονομικούς πόρους από τους συνεταιρισμούς. Μέσα από αυτές τις εφαρμογές της 6^{ης} Αρχής, νέοι και μικρότεροι συνεταιρισμοί λαμβάνουν την αναγκαία χρηματοδοτική στήριξη και τεχνική βοήθεια, ενώ οι μεγαλύτεροι συνεταιρισμοί κερδίζουν το πλεονέκτημα να διαπιστώνουν μια κοινωνική ανταπόδοση από την επένδυσή τους, επιπλέον μιας εύλογης απόδοσης του κεφαλαίου, όταν αυτό απαιτείται, μέσω της αυξανόμενης δύναμης και ποικιλομορφίας της συνεταιριστικής οικονομίας.

Η χρηματοδοτική υποστήριξη και βοήθεια από εδραιωμένους συνεταιρισμούς σε νέους συνεταιρισμούς, μέσω επιχειρηγήσεων ή δανείων με ευνοϊκούς όρους στο εσωτερικό των χωρών ή σε διεθνές επίπεδο, αποτελεί σημαντική πτυχή της εφαρμογής της 6^{ης} Αρχής. Επίσης, τεχνική βοήθεια, με τη μορφή της στήριξης της διαχείρισης επιχειρήσεων, της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και της απόσπασης έμπειρου προσωπικού και ηγετών, αποτελεί σημαντική έκφραση αυτής της 6^{ης} Αρχής και μια έκφραση της διεθνούς συνεταιριστικής αλληλεγγύης, όπου εμφανίζεται, μεταξύ των νέων και αναδύμενων συνεταιρισμών, τόσο στις ανεπτυγμένες όσο και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες. Όταν οι συνεταιρισμοί επιλέγουν ενεργά να επανεπενδύουν οικονομικούς πόρους σε αναδύμενους και υφιστάμενους συνεταιρισμούς, αυτοί οι κύκλοι παραγωγής πλούτου μεγεθύνονται και ενισχύονται.

ΕΝΔΟΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ (COOP2COOP)

Η οικοδόμηση και η ενίσχυση της συνεταιριστικής οικονομίας προωθείται επίσης με τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων, συνεταιριστικών κοινοπραξιών και εμπορικών σχέσεων, μεταξύ συνεταιρισμών σε κάθε επίπεδο, από το τοπικό έως το παγκόσμιο. Η ισχυρή οικονομική συνεργασία σε όλα τα επίπεδα, διευκολύνει τη βιωσιμότητα και την ανάπτυξη της συνεταιριστικής κίνησης. Εμπόριο συνεταιρισμού με συνεταιρισμό (Coop2Coop) είναι η πιο άμεση οικονομική έκφραση της 6^{ης} Αρχής. Αυτό συμβαίνει όταν οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις συνεργάζονται στο πλαίσιο ενός κλάδου ή τομέα της οικονομίας, συχνά μέσω κλαδικών ομοσπονδιών, για την προώθηση κοινών οικονομικών στόχων. Το ενδοσυνεταιριστικό εμπόριο περιλαμβάνει συγκεντρωτικές συμβάσεις, προμήθειες και εφοδιαστικές αλυσίδες με άλλους συνεταιρισμούς, με οφέλη τόσο για τον προμηθευτή συνεταιρισμό όσο και για τον αγοραστή.

Επιτυχή παραδείγματα του ενδοσυνεταιριστικού εμπορίου (Coop2Coop) είναι οι σχέσεις μεταξύ των γεωργικών συνεταιρισμών και των καταναλωτικών συνεταιρισμών, σε χώρες όπως η Ιαπωνία και ο ρόλος των συνεταιρισμών στην ανάπτυξη της κίνησης για το Δίκαιο Εμπόριο (Fair Trade). Η έμφαση στην ανάπτυξη σχέσεων και στην προώθηση της σχέσης μεταξύ προμηθευτικών και καταναλωτικών συνεταιρισμών του Βορρά και συνεταιρισμών γεωργών και παραγωγών του Νότου, είχε ισχυρό αντίκτυπο στην αύξηση του μεριδίου αγοράς για τα παραγόμενα συνεταιριστικά προϊόντα. Αυτό ενισχύει την επιβίωση των συνεταιρισμένων γεωργών και επιτρέπει την ευρύτερη κοινωνική ανάπτυξη, μέσω της εφαρμογής της πρωτοδοτικής Δίκαιου Εμπορίου.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΟΜΕΩΝ

Συνεργασία μεταξύ τομέων υπάρχει ομοίως με την αγορά προϊόντων και υπηρεσιών από άλλου κλάδου συνεταιρισμούς, σταυροειδή προώθηση και κοινή εμπορία, και από κοινού προγράμματα συνεταιριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης μελών και υπαλλήλων.

Αυτή η διατομεακή συνεργασία υπάρχει επίσης όταν οι συνεταιρισμοί παρέχουν υποστήριξη συνεταιριστικής ανάπτυξης, οικονομική και σε είδος, σε άλλους συνεταιρισμούς και όταν οι συνεταιρισμοί σκόπιμα επιλέγουν να κάνουν συναλλαγές με άλλους συνεταιρισμούς εκτός του τομέα τους. Για παράδειγμα, ένας γεωργικός ή στεγαστικός συνεταιρισμός μπορεί να επιλέξει να συνεργαστεί με μια πιστωτική ένωση ή συνεταιριστική τράπεζα για δάνεια και για χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Όταν οι συνεταιρισμοί συνεργάζονται με άλλες κοινωνικές κινήσεις, όπως η κίνηση Δίκαιου Εμπορίου και η συνδικαλιστική κίνηση, η ευρύτερη συνεργασία επεκτείνεται και περιλαμβάνει οντότητες πέρα από τη συνεταιριστική κίνηση. Αυτή η ευρείας εμβέλειας συνεργασία με ανθρώπους που οργανώνονται εκτός της τρέχουσας συνεταιριστικής κίνησης, είναι ένας βασικός τρόπος με τον οποίο η συνεταιριστική μορφή επιχείρησης παραμένει σχετική και ανακαλύπτει νέες ευκαιρίες για καινοτομία και ανάπτυξη. Η συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις και φιλανθρωπικά ιδρύματα της κοινωνικής οικονομίας, μπορεί να είναι ένας τρόπος για την αύξηση της δραστηριότητας της συνεταιριστικής επιχείρησης και την ενίσχυση και εδραίωση του ευρύτερου τομέα της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

Τομείς ή επιμέρους συνεταιρισμοί μπορεί μερικές φορές να παραμείνουν στάσιμοι ή απογοητευμένοι ως προς τον τοπικό ή εθνικό χώρο τους ή ως προς το περιεχόμενό τους, αλλά μπορεί να εμπνευσθούν από τις πρακτικές και το έργο των συνεταιρισμών σε άλλα μέρη του κόσμου και άλλες πτυχές της συλλογικής εργασίας για παγκόσμια δικαιοσύνη. Ενώ οι συνεταιρισμοί μπορούν λογικά και παραγωγικά να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους πέρα από την άμεση χώρα καταγωγής τους, είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι οι συνεταιρισμοί που μπορεί να θεωρούν ότι έχουν μεγιστοποιήσει το μερίδιο αγοράς τους στη χώρα καταγωγής τους, να επιδιώκουν να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους, ως συνεταιρισμοί ή με τη μορφή θυγατρικής εταιρείας, σε άλλη χώρα, χωρίς καμία επαφή με ή αναφορά στους τοπικούς συνεταιρισμούς, αλλά οι επαφές αυτές πρέπει να σέβονται την εθνική αντιμονοπωλιακή πολιτική και νομοθεσία για την καταπολέμηση του αθέμιτου ανταγωνισμού και τους κανονισμούς.

ΕΝΑ ΟΡΑΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥΣ ΗΓΕΤΕΣ

Για την πλήρη εφαρμογή της 6^{ης} Αρχής στην πράξη και την οικοδόμηση της συνεταιριστικής κίνησης, οι συνεταιρισμοί πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, για να υποστηρίξουν την τρέχουσα και τη μελλοντική ανάπτυξη ηγεσίας σε επίπεδο συνεταιριστικής κίνησης. Οι ηγέτες χρειάζονται όραμα για σύνδεση με άλλες προοδευτικές κινήσεις πολιτών, στην αντιμετώπιση μεγάλων κοινωνικών προβλημάτων και αύξηση της προβολής των συνεταιρισμών, με έναν τρόπο που δείχνει πώς οι συνεταιρισμοί μπορούν να δώσουν λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζει η κοινωνία. Οι συνεταιρισμοί πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους για την ανάπτυξη συνεταιριστικής ηγεσίας επιπέδου του συνόλου της συνεταιριστικής κίνησης, ενός προδρόμου για την υλοποίηση ευρύτερου οικονομικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού μετασχηματισμού.

ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΝ

Με τη δημιουργία μιας πλατφόρμας για μια συλλογική και αντιπροσωπευτική φωνή ενός κλάδου ή τομέα, η συνεταιριστική κίνηση είναι σε θέση να δημιουργήσει στρατηγικές εταιρικές σχέσεις με το κράτος, για να συνεργαστούν για νόμους και κανονισμούς επωφελείς για τους συνεταιρισμούς, αλλά και σεβόμενους την

αυτονομία και το δικαίωμα δημοκρατικού ελέγχου από τα μέλη. Με την τεκμηρίωση της επιτυχίας και της αναγκαιότητας ορισμένων νομοθετικών δομών, τα αιτήματα για την ανάληψη δράσης στον τομέα του νομοθετικού έργου κερδίζουν αξιοπιστία και ουσία.

Ομοίως, η συντονισμένη συνεργασία για αλληλεπίδραση με το κράτος και αναφορικά με νομοθετικά ζητήματα, παρέχει προβολή και πλατφόρμα. που είναι απαραίτητη για την συνεργασία με μη-συνεταιριστικούς τομείς και θέματα, όπως για παράδειγμα με τα εργατικά συνδικάτα, άλλες οργανώσεις του τρίτου τομέα της κοινωνικής οικονομίας, όπως οι επιχειρήσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι φιλανθρωπικές και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, για υψηλότερα κοινωνικά οράματα, στόχους και επιδιώξεις.

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΕ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΕΙΑ

Η θέση της 6^{ης} Αρχής δεν είναι ότι οι συνεταιρισμοί δεν μπορούν να υπάρξουν ο ένας χωρίς τον άλλο. Οι συνεταιρισμοί από τον σχεδιασμό τους είναι αυτοτροφοδοτούμενες οργανώσεις. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να λειτουργήσουν και να επιτύχουν μόνοι τους, αλλά θα ευδοκιμήσουν και θα δημιουργήσουν μια συνεταιριστική κοινοπολιτεία μόνο όταν εργάζονται μαζί. Είναι, ίσως, επειδή ο κάθε συνεταιρισμός μπορεί να κάνει τόσα πολλά μόνος του, το ότι οι συνεταιρισμοί αδυνατούν να συνειδητοποιήσουν πόσο περισσότερα μπορούν να κάνουν μαζί.

Αυτή η 6^η Αρχή εμπεριέχει το μοναδικό χαρακτηριστικό της αξίας της αμοιβαίας αυτοβοήθειας, το οποίο είναι ότι δουλεύοντας μαζί οι συνεταιρισμοί μπορεί να είναι μεγαλύτεροι από το άθροισμα των μερών τους. Οι συνεταιρισμοί, όταν συνεργάζονται με άλλους εξυπηρετούν τα μέλη πιο αποτελεσματικά και ενισχύουν τη συνεταιριστική κίνηση, επειδή κανένας από μόνος του δεν είναι τόσο επιδέξιος, έξυπνος, ή με το ίδιο πάθος, όπως όταν όλοι εργάζονται μαζί. Η φιλοδοξία να μετασχηματισθεί η κοινωνία είναι συνυφασμένη με αυτή την 6^η Αρχή. Η επιθυμία για την οικοδόμηση της παγκόσμιας συνεταιριστικής κοινοπολιτείας, αντικατοπτρίζεται στο προσχέδιο της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Δεκαετία και ήταν μέρος του οράματος που επιδίωκαν οι Σκαπανείς της Ροτσντέιλ και άλλοι πρωτοπόροι συνεταιριστές, συμπεριλαμβανομένων των Charles Gide στη Γαλλία και των Alfonse και Dorimène Desjardins στο Κεμπέκ του Καναδά. Οι συνεταιρισμοί έχουν την αποδεδειγμένη δύναμη να είναι αναμορφωτές.

Η επιθυμία για την οικοδόμηση ενός καλύτερου συνεταιριστικού κόσμου δεν είναι αποκλειστικότητα των υφιστάμενων μελών των συνεταιρισμών, αλλά περιλαμβάνει και άλλες κινήσεις και λαούς της κοινωνίας των πολιτών. Η συνεταιριστική κίνηση έχει, από την ίδρυσή της, συμμαχήσει και συνεργασθεί με άλλες προοδευτικές κινήσεις και λαούς, που εργάζονται για την κοινωνική δικαιοσύνη και τη συλλογική ανθρώπινη πρόοδο. Ο συνδυασμός ευαισθητοποίησης και οικονομικού έργου των συνεταιρισμών, συμβάλλουν στην οικοδόμηση μιας παγκόσμιας συνεταιριστικής κοινοπολιτείας, η οποία είναι και θα είναι πάντα η πληρέστερη εκδήλωση αυτής της 6^{ης} Αρχής. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να μεγιστοποιήσουν τη συμβολή τους μόνο μέσω πρακτικής και έντονης συνεργασίας μεταξύ τους.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Οι μελλοντικές προκλήσεις για την εφαρμογή της 6ης Αρχής της συνεργασίας μεταξύ των Συνεταιρισμών θα περιλαμβάνουν:

- Εξισορρόπηση του διαλόγου με τη δράση: Οι συναντήσεις με άλλους συνεταιρισμούς σε περιφερειακές, κλαδικές ή εθνικές δομές, δεν πρέπει να γίνονται απλώς για να μιλήσουν μεταξύ τους αλλά για να σχεδιάζουν και να αναλάβουν δράση για την προώθηση της συνεταιριστικής οικονομίας προς αμοιβαίο όφελος. Παθητική συμμετοχή στις ενδο-συνεταιριστικές δομές μπορούν να εξαντλούν ενέργεια και να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στους άλλους.

- Αποτελεσματική κατανομή ισχύος: Οι μεγαλύτεροι ή με περισσότερους πόρους συνεταιρισμοί θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι το μέγεθος και η επιρροή τους δεν πρέπει να κυριαρχεί και να υπαγορεύει το διάλογο και τη

δράση, αλλά ότι πρέπει επιτρέπουν σε μικρότερους συνεταιρισμούς να συμμετέχουν αποτελεσματικά στον έλεγχο και στη λήψη αποφάσεων στις διασυνεταιριστικές οργανώσεις.

- Υπέρβαση εμποδίων: Εμπόδια, όπως η γεωγραφική θέση, η γλώσσα, οι πολιτικές και θρησκευτικές διαφορές, διαφορές στο μέγεθος των οργάνωσεων και στο φάσμα δραστηριοτήτων πρέπει να αντιμετωπίζονται και να ξεπερνιούνται για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική συζήτηση και δράση.

- Εργασία σε διαφορετικούς τομείς: Οι διάφοροι συνεταιριστικοί επιχειρηματικοί τομείς έχουν διαφορετικές ιστορίες και κουλτούρες, που πρέπει να γίνουν κατανοητές και να αποτιμώνται, εάν πρόκειται να αναληφθεί κοινή δράση.

- Η ενίσχυση της ενημέρωσης: Πρέπει να διασφαλισθεί ότι οι συνεταιρισμοί γνωρίζουν ο ένας τη φύση του άλλου, τις διαφορές και τις κοινωνικές και οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν.

- Η αποτελεσματική επικοινωνία: Η διατήρηση τακτικής και αποτελεσματικής επικοινωνίας με άλλους συνεταιρισμούς είναι πάντα μια πρόκληση, όταν τα μέλη και τα στελέχη έρχονται αντιμέτωποι με τις καθημερινές πιέσεις της λειτουργίας μιας συνεταιριστικής επιχείρησης.

- Η ανάπτυξη μιας κοινής αίσθησης του σκοπού: Οι προτεραιότητες ενός συνεταιρισμού ή ενός τομέα της συνεταιριστικής επιχείρησης μπορεί να μην είναι ίδιες με εκείνες των άλλων.

- Περιοδική αξιολόγηση της εφαρμογής της 6^{ης} Αρχής: Οι συνεταιρισμοί πρέπει να δεσμεύουν επαρκείς πόρους για την επίτευξη κοινωνικών και οικονομικών ωφελημάτων από τη συνεργασία μεταξύ τους. Θα πρέπει επίσης να επανεξετάζουν περιοδικά την εφαρμογή της παρούσας 6^{ης} Αρχής και να ελέγχουν την ισχύ της δέσμευσης, για να διασφαλίζουν ότι είναι αποτελεσματική.

- Ανάπτυξη αποτελεσματικού παγκόσμιου συνεταιριστικού εμπορίου: Η διεθνής συνεταιριστική κίνηση αμφισβητείται από την απουσία παγκόσμιου συνεταιριστικού εμπορίου. Θα πρέπει να εξετασθεί η ανάπτυξη τέτοιων συναλλαγών στο πλαίσιο παγκόσμιων συνεταιριστικών εμπορικών συμφωνιών ή διμερών διακανονισμών.

- Ανάπτυξη αποτελεσματικών παγκόσμιων συνεταιριστικών τραπεζικών υπηρεσιών και ασφαλιστικών ρυθμίσεων: Η παγκόσμια συνεταιριστική κίνηση θα πρέπει να κρίνει αναγκαία και επιθυμητή τη δημιουργία μιας διεθνούς συνεταιριστικής τράπεζας και ασφαλιστικού οργανισμού. Αυτή η διεθνής συνεταιριστική τράπεζα και συνεταιριστική ασφαλιστική, καθοδηγούμενη από τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές, θα μπορούσε να εξυπηρετήσει το παγκόσμιο δια-συνεταιριστικό εμπόριο και την επιχειρηματικότητα.

7η Αρχή: Ενδιαφέρον για την κοινότητα

Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους μέσω πολιτικών που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

1. Εισαγωγή

Αυτή η 7^η Αρχή διατυπώθηκε για πρώτη φορά ως μια ξεχωριστή και διακριτή Συνεταιριστική Αρχή στην αναδιατύπωση των Συνεταιριστικών Αρχών που συμφωνήθηκε από τα μέλη της ΔΣΕ στη Γενική Συνέλευση στο Μάντσεστερ το 1995. Πριν από το 1995, το ενδιαφέρον για τις κοινότητες ήταν μέρος της 6^{ης} Αρχής, Συνεργασία μεταξύ των Συνεταιρισμών, η οποία στην αποσαφήνιση των αρχών εκ μέρους της ΔΣΕ το 1966, ανέφερε ότι: "Οι συνεταιρισμοί, για να εξυπηρετήσουν καλύτερα τα μέλη και τις κοινότητές τους, πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και διεθνώς".

Η 7^η Αρχή συνδυάζει δύο στοιχεία των Συνεταιριστικών Αξιών από τη Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα της ΔΣΕ: εκείνο της "αυτοβοήθειας και αυτεπθύνης" και το "οι ηθικές αξίες της τιμότητας, της ελευθερίας, της

κοινωνικής υπευθυνότητας και της μέριμνας για τους άλλους". Αυτά τα δύο στοιχεία της συνεταιριστικής ταυτότητας και των αξιών έφερε στη ζωή αυτή την 7^η λειτουργική Αρχή.

Ο συνδυασμός των δύο αυτών στοιχείων προκύπτει επειδή οι συνεταιρισμοί προέρχονται από και έχουν τις ρίζες τους στις κοινότητες στις οποίες ασκούν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. Η επιτυχία τους βασίζεται στην ικανότητά τους να υποστηρίξουν αυτές τις κοινότητες να αναπτυχθούν με βιώσιμο τρόπο. Δεν υπάρχει καλύτερο ιστορικό παράδειγμα για αυτό από τους σκοπούς των Σκαπανέων της Ροτσντέιλ που αναφέρονται στον "Κανόνα Πρώτο" του καταστατικού τους. Κάθε ένας από τους κανόνες τους συνδεόταν με τη βελτίωση της ζωής και της διαβίωσης των μελών στις κοινότητες που εξυπηρετούσαν. Επιπλέον των βασικών επιχειρηματικών στόχων των Σκαπανέων για την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών: για παράδειγμα, ο "Πρώτος Κανόνας" δέσμευε τον συνεταιρισμό τους για την ανάπτυξη της απασχόλησης και τη βελτίωση της κατοικίας.

Οι πρωτοπόροι συνεταιρισμοί ενίσχυσαν τις κοινότητές τους μέσω της παροχής εκπαίδευσης και κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Τοπικές, συνεταιριστικές αίθουσες συσκέψεων συχνά παρείχαν την υποδομή για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών, των εθελοντικών και κοινοτικών οργανώσεων. Η ανάπτυξη των συνεταιριστικών οργανώσεων μελών, έδωσε την ευκαιρία για την ανάπτυξη δεξιοτήτων δημοκρατικής κατάρτισης των ηγετών, για την μεταβίβαση δεξιοτήτων που εμπλουτίζουν τις κοινότητες και ενισχύουν τον ιστό της κοινωνίας των πολιτών.

Οι ηθικές αξίες στη δήλωση της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Ταυτότητα, προέρχονται από τις ειδικές σχέσεις που έχουν οι συνεταιρισμοί με τις κοινότητές τους, που προχωρούν πέρα από την απλή επιχειρηματική οικονομία. Οι συνεταιρισμοί είναι ανοικτοί στα μέλη των κοινοτήτων στις οποίες λειτουργούν και έχουν δεσμευτεί να βοηθούν τα άτομα σε αυτές τις κοινότητες, ώστε να βοηθήσουν τον εαυτό τους σε όλες τις πτυχές της ζωής. Οι συνεταιρισμοί είναι συλλογικοί φορείς που υπάρχουν σε μία ή περισσότερες κοινότητες. Έχουν κληρονομήσει παραδόσεις που ασχολούνται με την υγεία και την ευημερία των ατόμων μέσα στις κοινότητές τους. Μπορούν, ως εκ τούτου, να έχουν την ευθύνη να προσπαθούν να είναι ηθικά και κοινωνικά υπεύθυνοι σε όλες τις δραστηριότητές τους.

Η διατύπωση της 7^{ης} Αρχής, ότι δηλαδή "οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους", τοποθετεί την πρωταρχική έμφαση στη μέριμνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη των άμεσων τοπικών κοινοτήτων τους, εντός των οποίων λειτουργούν οι συνεταιρισμοί. Προτρέπει όλους τους συνεταιρισμούς να αποδείξουν ότι είναι δυνατόν να είναι μια επιτυχημένη και βιώσιμη επιχείρηση, που ωφελεί τόσο τα μέλη της, τα οποία δημοκρατικά την κατέχουν και την ελέγχουν, όσο και τις κοινότητες εντός των οποίων ασκεί τις δραστηριότητές της. Υπάρχουν πολυάριθμα παραδείγματα των τεράστιων θετικών επιπτώσεων στην αειφόρο ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων, που προκαλούν οι επιτυχημένοι συνεταιρισμοί. Η τριπλή λογική της βιώσιμης ανάπτυξης, δηλ. της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, τείνει να ενισχύσει η μια την άλλη κατά το ότι η μέριμνα για την κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα έχει επιχειρηματική λογική και βοηθά να διατηρηθεί η οικονομική επιτυχία ενός συνεταιρισμού.

Από αυτές τις βαθιές ρίζες του ενδιαφέροντος για τη βιώσιμη ανάπτυξη των άμεσων τοπικών κοινοτήτων που γέννησαν τους συνεταιρισμούς προέρχεται το ευρύτερο ενδιαφέρον της συνεταιριστικής κίνησης για να ανθίσει και να αναπτυχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων σε εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο.

Η σχέση μεταξύ του τοπικού και του παγκόσμιου ενδιαφέροντος για τη βιώσιμη ανάπτυξη είναι εμφανής στο κείμενο αυτής της 7^{ης} Αρχής. Η διατύπωση αυτής της 7^{ης} Αρχής συμφωνήθηκε το 1995, στο πλαίσιο της διεθνούς συζήτησης στα Ηνωμένα Έθνη σχετικά με τον καθορισμό των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης. Η έννοια της "Βιώσιμης (αειφόρου) ανάπτυξης" προέκυψε από την Παγκόσμια Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, "Το κοινό μας μέλλον", έκθεση 1987, επίσης γνωστή ως Έκθεση Brundtland, που παρουσιάστηκε στη Διάσκεψη του 1992 των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, που ονομάστηκε Σύνοδος Κορυφής της Γης. Αυτή εξηγεί λεπτομερώς τι σημαίνει βιώσιμη ανάπτυξη. Ορίζει τη βιώσιμη ανάπτυξη ως:

"Ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες. Περιέχει μέσα της δύο βασικές έννοιες:

- την έννοια των "αναγκών", ιδίως των βασικών αναγκών των φτωχών του κόσμου, στους οποίους πρέπει να δοθεί απόλυτη προτεραιότητα, και

-την ιδέα των περιορισμών που επιβάλλονται από την κατάσταση της τεχνολογίας και της κοινωνικής οργάνωσης στην ικανότητα του περιβάλλοντος να ικανοποιεί τις παρούσες και τις μελλοντικές ανάγκες."⁴¹

"Το κοινό μέλλον μας" προχωρεί στην ερμηνεία της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης με μεγαλύτερη λεπτομέρεια ως εξής:

"Η ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών και προσδοκιών είναι ο κύριος στόχος της ανάπτυξης. Οι βασικές ανάγκες του τεράστιου αριθμού ανθρώπων στις αναπτυσσόμενες χώρες για τροφή, ένδυση, στέγη, θέσεις εργασίας, δεν ικανοποιούνται, και πέρα από τις βασικές ανάγκες τους αυτοί οι άνθρωποι έχουν θεμιτές προσδοκίες για μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Ένας κόσμος στον οποίο η φτώχεια και η ανισότητα είναι ενδημικές, θα είναι πάντα επιρρεπής σε οικολογικές και άλλες κρίσεις. Η βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί την κάλυψη των βασικών αναγκών όλων και επεκτείνει σε όλους την ευκαιρία να ικανοποιήσουν τις προσδοκίες τους για μια καλύτερη ζωή. "

"Το βιοτικό επίπεδο που εκτείνεται πέρα από το βασικό ελάχιστο, είναι βιώσιμο μόνο εάν τα πρότυπα κατανάλωσης έχουν παντού υπόψη τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Ωστόσο, πολλοί από εμάς ζουν πέρα από τους οικολογικούς πόρους του κόσμου, για παράδειγμα τα πρότυπα κατανάλωσης ενέργειας. Οι αντιληπτές ανάγκες προσδιορίζονται κοινωνικά και πολιτισμικά, και η βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί την προώθηση των αξιών που ενθαρρύνουν πρότυπα κατανάλωσης που βρίσκονται εντός των ορίων του οικολογικά δυνατού και στο οποίο όλοι μπορούν λογικά να προσβλέπουν."⁴²

Η Σύνοδος Κορυφής της Γης του 1992, ενέκρινε επίσης την "Agenda 21" και τη Δήλωση του Ρίο με τις ακόλουθες αρχές:

"Τα ανθρώπινα όντα βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος για την βιώσιμη ανάπτυξη. Έχουν δικαίωμα σε μια υγιή και παραγωγική ζωή σε αρμονία με τη φύση [αρχή 1] ... Το δικαίωμα στην ανάπτυξη πρέπει να ικανοποιείται, ώστε να αντιμετωπίζονται δίκαια οι αναπτυξιακές και περιβαλλοντικές ανάγκες των σημερινών και των μελλοντικών γενεών [αρχή 3] ... Προκειμένου να επιτευχθεί η βιώσιμη ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της αναπτυξιακής διαδικασίας και δεν μπορεί να θεωρηθεί ανεξάρτητη από αυτήν [αρχή 4]."

Το Συνέδριο της ΔΣΕ στο Τόκιο το 1992 συζήτησε το θέμα της αιεφόρου ανάπτυξης ως κύριο θέμα και εξέδωσε Διακήρυξη για το Περιβάλλον και την Βιώσιμη Ανάπτυξη. Στην ίδια Γενική Συνέλευση μια ειδική έκθεση με τίτλο: "Συνεταιρισμοί και Περιβάλλον", δόθηκε στη δημοσιότητα. Η ΔΣΕ ζήτησε επίσης από τις εθνικές και κλαδικές οργανώσεις να διατυπώσουν την "Συνεταιριστική Ατζέντα 21". Όταν η ΔΣΕ γιόρτασε το Συνέδριο της Εκατονταετίας της το 1995, το ενδιαφέρον για το περιβάλλον είχε φτάσει σε ένα σημαντικό παγκόσμιο επίπεδο συνειδητοποίησης, τόσο εντός όσο και εκτός της συνεταιριστικής κίνησης. Το ψήφισμα του Συνεδρίου της ΔΣΕ για την βιώσιμη ανθρώπινη ανάπτυξη, επιβεβαίωσε την άποψή της ότι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι τόσο σε θεσμικό επίπεδο όσο στα προγράμματα εκπαίδευσης των μελών τους δίνουν στα περιβαλλοντικά ζητήματα υψηλή προτεραιότητα. Το Συνέδριο ενέκρινε επίσης την Αρχή για το Ενδιαφέρον για την Κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας του περιβάλλοντος ως ένα μέρος της Διακήρυξης της ΔΣΕ για την Συνεταιριστική Ταυτότητα.

Αυτή η ιστορία δείχνει τη στενή σχέση μεταξύ της συζήτησης στη Σύνοδο Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών για τη Γη το 1992 και τη συμφωνία των μελών της ΔΣΕ το 1995 να συμπεριληφθεί αναφορά στη "βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους" στη διατύπωση της 7^{ης} Αρχής. Αυτή η Αρχή περιλαμβάνει το ενδιαφέρον της συνεταιριστικής κίνησης, και μια δέσμευση να εργαστούμε για την βιώσιμη οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική ανάπτυξη που ωφελεί τις κοινότητες, καθώς και τα ίδια τα μέλη ενός συνεταιρισμού.

2. Ερμηνεία λέξεων και φράσεων

⁴¹ <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>: σελίδα 41.

⁴² Ibid σελίδα 42

"Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους. " Αυτή η φράση είναι τόσο μια παρατήρηση όσο και μια διαπίστωση. Η συνεταιριστική αξία της "κοινωνικής ευθύνης και της φροντίδας για τους άλλους" αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί αποφέρουν οφέλη τόσο στις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιούνται, καθώς και στα μέλη τους.

"Η βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους": Η έννοια της "βιώσιμης ανάπτυξης" σε αυτήν την φράση προέρχεται από και αναφέρεται στη συζήτηση στη Σύνοδο Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών της Γης το 1992, που όρισε την "βιώσιμη ανάπτυξη" ως ανάπτυξη η οποία μέσω των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών οφελών που δημιουργεί, βελτιώνει το βιοτικό επίπεδο των σημερινών και των μελλοντικών γενεών, συμβάλλει στην ειρηνική συνύπαρξη, την κοινωνική συνοχή, την κοινωνική δικαιοσύνη και την κοινωνική πρόοδο, και το κάνει με τρόπο που προστατεύει και δεν υποβαθμίζει το φυσικό περιβάλλον. Από το 1997, το Διεθνές Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει τη βιώσιμη ανάπτυξη ως έννοια του δημόσιου διεθνούς δικαίου.

Υπάρχει συναίνεση ότι η έννοια έχει τρεις πτυχές: την οικολογική ισορροπία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την οικονομική ασφάλεια. Πρόκειται για αμοιβαίως αλληλοεξαρτώμενες και αναγεννητικές πτυχές και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να επιδιώκονται παράλληλα. "Η βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους": Η λέξη "τους" είναι μια κτητική αντωνυμία. Αναφέρεται στις κοινότητες στις οποίες ανήκουν οι συνεταιρισμοί και οι οποίες ανήκουν σε αυτούς. Με άλλα λόγια, κοινότητες στις οποίες λειτουργούν οι επιχειρήσεις τους. Η συμπερίληψη τους σε αυτή την φράση δείχνει ότι η κύρια έμφαση του ενδιαφέροντος είναι για τις τοπικές κοινότητες εντός των οποίων ένας συνεταιρισμός ασκεί τις επιχειρηματικές του δραστηριότητες.

"Με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους". Αυτό επιβάλλει ένα καθήκον στα εκλεγμένα συμβούλια και στη διαχείριση να ζητήσουν έγκριση από τα μέλη σε γενική συνέλευση για πολιτικές που επιδρούν θετικά στην βιώσιμη κοινοτική ανάπτυξη. Είναι τα μέλη που έχουν το δημοκρατικό δικαίωμα να ελέγχουν τη δυναμική δημιουργική ένταση που εμπεριέχεται σε αυτή την Αρχή: η ισορροπία μεταξύ του ατομικού ενδιαφέροντος και του ευρύτερου ενδιαφέροντος για την κοινότητα. Στην πράξη, υπάρχουν πολλά παραδείγματα των μελών των συνεταιρισμών, που απαιτούν μεγαλύτερη δέσμευση για την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική ανάπτυξη από τον συνεταιρισμό τους.

3. Ερμηνευτικές οδηγίες

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Οι συνεταιρισμοί χαρακτηρίζονται από και είναι περήφανοι για το γεγονός ότι έχουν τις ρίζες τους στις τοπικές κοινότητες. Ιδρύονται από τους ανθρώπους για να καλύψουν κοινές οικονομικές ανάγκες τους εντός των κοινοτήτων, για την αγορά ποιοτικών τροφίμων και υπηρεσιών σε προσιτές τιμές, για εμπορία τοπικών προϊόντων και δημιουργία τοπικών θέσεων εργασίας, για τη λήψη πιστώσεων και ασφαλιστικών υπηρεσιών και για άλλες υπηρεσίες. Με αυτή την έννοια, οι συνεταιρισμοί αποτελούν ένα αποτελεσματικό εργαλείο για τη βιώσιμη κοινωνική ανάπτυξη των κοινοτήτων στις οποίες λειτουργούν.

Περιοριζόμενοι μόνο από την οικονομική τους δυνατότητα να το πράξουν, πολλοί συνεταιρισμοί έχουν επιδείξει αξιοσημείωτη ικανότητα να νοιάζονται για άλλους και έχουν κάνει σημαντικές συνεισφορές στους ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους των κοινοτήτων τους. Ακολουθώντας βέλτιστες πρακτικές της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, πολλοί συνεταιρισμοί παρουσιάζουν τώρα εκθέσεις κοινωνικής ευθύνης στα μέλη τους. Οι συνεταιρισμοί κατανοούν ότι η βιώσιμη κοινωνική ανάπτυξη απαιτεί τη διατήρηση μιας αρμονικής σχέσης μεταξύ υλικής ανάπτυξης και ανταπόκρισης στις άυλες ανάγκες και προσδοκίες της κοινότητας. Αυτές οι άυλες ανάγκες περιλαμβάνουν: τον πολιτισμό και τις τέχνες, πνευματικά και θρησκευτικά δικαιώματα, εκπαίδευση, ιστορία και κληρονομιά, κοινοτικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, καθώς και εικαστικές τέχνες. Είναι αυτή η κοινωνική διάσταση της βιώσιμης ανάπτυξης, που έχει τη δύναμη να προσφέρει η μοναδική φύση της συνεταιριστικής επιχείρησης.

Οι συνεταιρισμοί έχουν επίσης μια μακρά ιστορία και περήφανη παράδοση κάλυψης των κοινωνικών αναγκών, παρέχοντας υπηρεσίες, όπως η υγεία, η στέγαση, η εκπαίδευση, οι κοινωνικές υπηρεσίες, η ένταξη στην εργασία των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, και βοηθούν την ανάπτυξη της κοινότητας. Ειδικότερα, συχνά

παίζουν ζωτικό ρόλο για την προσφορά υπηρεσιών σε κατεστραμμένες ή απερημονόμενες κοινότητες, μέσω της παροχής υπηρεσιών και της ενθάρρυνσης και υποστήριξης της αμοιβαίας βοήθειας μεταξύ των κατοίκων. Οι συνεταιρισμοί επίσης ανταποκρίνονται θετικά σε φυσικές καταστροφές, όπως έδειξε η διεθνής ανταπόκριση για το τσουνάμι του 2004, που συντονίστηκε από τη ΔΣΕ.

Σε πολλές χώρες όπου οι δημόσιες υπηρεσίες βρίσκονται υπό απειλή λόγω των δημοσιονομικών περιορισμών ή όπου προσανατολισμένοι στην αγορά πολιτικοί επιδιώκουν να μεταφέρουν δημόσιες υπηρεσίες σε επιχειρήσεις ιδιοκτησίας επενδυτών, οι συνεταιριστικές οργανώσεις, όπως υπηρεσίες συνεταιριστικής ανάπτυξης και υποστήριξης, υποστηριζόμενες από τοπικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις, έχουν βοηθήσει να ιδρύσουν συνεταιρισμούς οι οποίοι να διαχειρίζονται δημόσιες υπηρεσίες. Οι συνεταιρισμοί όλο και περισσότερο καλύπτουν κενά που προκαλούνται από καταστάσεις λιτότητας, που εφαρμόζονται από κυβερνήσεις ως αντίδραση στην αύξηση του δημόσιου χρέους στον απόηχο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Υπάρχουν επίσης συνεταιρισμοί που εργάζονται για το γενικότερο όφελος των κοινοτήτων, όπως οι ιταλικοί κοινωνικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι παρέχουν μια ποικιλία από κοινωνικές υπηρεσίες ή προσφέρουν στα μειονεκτούντα άτομα την ευκαιρία να εργαστούν. Δικαιούχοι ή χρήστες των υπηρεσιών αυτών των συνεταιρισμών δεν είναι μόνο τα μέλη, ώστε να υπάρξουν εντάσεις ή συγκρούσεις στην κατανομή των πόρων μεταξύ του αμοιβαίου ενδιαφέροντος για τα μέλη και του ευρύτερου γενικού συμφέροντος. Τρόποι για την άμβλυνση των εντάσεων μεταξύ των διαφόρων ομάδων συμφερόντων πρέπει να συμφωνηθούν. Αυτή είναι μια απτή απόδειξη αυτής της 7^{ης} Αρχής, που συμβάλλει για το κοινό καλό και τον κοινό πλούτο όλων.

Οι κοινωνικοί συνεταιρισμοί συνήθως έχουν διευρυμένες ομάδες μελών, που μπορεί να περιλαμβάνουν χρήστες-μέλη, επενδυτές-μέλη, εργαζόμενους-μέλη, προωθητικά μέλη και μη μέλη δικαιούχους. Το πιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των κοινωνικών συνεταιρισμών είναι ότι ορίζουν ρητά μια αποστολή γενικού συμφέροντος ως πρωταρχικό σκοπό τους και πραγματοποιούν αυτήν την αποστολή άμεσα με την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών γενικού συμφέροντος.⁴³ Ως εκ τούτου, η σχέση τους με αυτή την 7^η Αρχή, η οποία είναι κοινή σε όλους τους συνεταιρισμούς, είναι πρωτογενής, πιο σαφής και άμεση.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ: ΠΡΟΣΗΛΩΣΗ ΣΤΗΝ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Πολλοί συνεταιρισμοί παρέχουν επίσης εκτεταμένη βοήθεια στη βιώσιμη κοινωνική ανάπτυξη με την υποστήριξη της ανάπτυξης συνεταιρισμών σε όλο τον αναπτυσσόμενο κόσμο. Είναι μια παράδοση για την οποία οι συνεταιριστές θα πρέπει να είναι υπερήφανοι, διότι αντανάκλα το ενδιαφέρον για την παγκόσμια κοινωνική βιωσιμότητα, που όλοι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να τονίζουν και να μιμούνται. Αυτό είναι σημαντικό, διότι η έννοια της "κοινότητας", ενώ είναι κυρίως τοπική, δεν είναι αποκλειστικά έτσι. Όλο και περισσότερο ζούμε σε μια παγκόσμια κοινότητα, που συνδέεται μέσω των μέσων ενημέρωσης και τη δύναμη των εικονικών τεχνολογιών επικοινωνίας.

Παρά το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί έχουν τις ρίζες τους στις τοπικές κοινότητες, οι συνεταιριστές είναι πολίτες του κόσμου. Η σύγκρουση είναι το αντίθετο της συνεργασίας. Οι συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστές έχουν μακρά παράδοση να ενδιαφέρονται για και να εργάζονται για την ειρήνη και την κοινωνική δικαιοσύνη. Όπως και η ΔΟΕ, οι συνεταιρισμοί αναγνωρίζουν ότι η διαρκής ειρήνη μπορεί να οικοδομηθεί μόνο πάνω στην κοινωνική δικαιοσύνη και ότι η διαρκής ειρήνη αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα της δέσμευσης των συνεταιρισμών και των συνεταιριστών για την ειρήνη και τη σταθερότητα. Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι οι δέσμευσή τους να εργαστούν για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους περιλαμβάνει μια δέσμευση να εργαστούν για την προώθηση τη ειρήνης και της κοινωνικής δικαιοσύνης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

Οι εργαζόμενοι προσλαμβάνονται από και ζουν στις κοινότητες στις οποίες λειτουργούν οι συνεταιρισμοί. Το ενδιαφέρον για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων απαιτεί από τους συνεταιρισμούς να είναι καλοί εργοδότες

⁴³ Βλ CICOPA παγκόσμια πρότυπα των Κοινωνικών Συνεταιρισμών:
http://www.cicopa.coop/IMG/pdf/world_standards_of_social_cooperatives_en.pdf

και να ενδιαφέρονται για την ευημερία των εργαζομένων τους και την ευημερία των οικογενειών των υπαλλήλων τους.

Τα προλεγόμενα της Σύστασης 193 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας του 2002 σχετικά με την Προώθηση των Συνεταιρισμών, αναφέρονται στα "δικαιώματα και τις αρχές που περιέχονται στις διεθνείς Συμβάσεις και Συστάσεις" για την εργασία. Στο σχέδιο κειμένου της Σύστασης 193, που εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ τον Απρίλιο του 2002, περιλαμβανόταν αναφορά στις συμβάσεις και συστάσεις εργασίας της ΔΟΕ και το σχέδιο του κειμένου εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της ΔΣΕ. Τα Πρότυπα Εργασίας της ΔΟΕ θα πρέπει, συνεπώς, να θεωρούνται ως το θεμέλιο για τη θέσπιση των πολιτικών απασχόλησης ενός συνεταιρισμού.⁴⁴ Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να δίνουν το παράδειγμα στην προσπάθεια για την εφαρμογή τους.

Οι πρόσφατα ιδρύομενοι ή μικρότεροι συνεταιρισμοί που δεν διαθέτουν επαγγελματική εμπειρία διαχείρισης της απασχόλησης, μπορεί να το βρουν δύσκολο να συμμορφωθούν στην πράξη με τα διεθνή πρότυπα εργασίας. Οι μεγαλύτεροι ή οι εδραιωμένοι συνεταιρισμοί, μέσω της εφαρμογής της 6^{ης} Αρχής, μπορούν να βοηθήσουν τους νεότερους ή μικρότερους συνεταιρισμούς με την ανταλλαγή γνώσεων για τις πολιτικές απασχόλησης, τις διαδικασίες και την τεχνογνωσία τους. Οι χρηματοπιστωτικοί και ασφαλιστικοί συνεταιρισμοί μπορούν και παρέχουν συνταξιοδοτικά προγράμματα, στα οποία το προσωπικό των νέων συνεταιριστικών επιχειρήσεων μπορούν να ενταχθούν. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να ιδρύουν ή να συμμετέχουν σε δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς ή ομοσπονδίες, ώστε να εξασφαλίζουν συμβουλές για την απασχόληση και υπηρεσίες διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ: ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

Όπως αναφέρθηκε στα προηγούμενα αυτών των ερμηνευτικών οδηγιών, κάθε δημοκρατική οργάνωση στηριζόμενη σε μέλη είναι τόσο καλή όσο η επόμενη γενιά των μελών της. Οι συνεταιρισμοί, ως εκ τούτου, θα έπρεπε να ασχολούνται με την προώθηση και την υποστήριξη των νέων στις κοινότητές τους. Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους αυτό μπορεί να γίνει, για παράδειγμα, η εκλογή εκπροσώπων των νέων στα διοικητικά συμβούλια, συνέδρια νεολαίας, υποστηρίξιμη δραστηριοτήτων των νέων και συνεταιριστικές οργανώσεις νεολαίας, και υποστηρίξιμη για τη συνεταιριστική εκπαίδευση σε σχολεία, κολέγια και πανεπιστήμια.

ΒΙΩΣΙΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η 7^η Αρχή της επιδίωξης "της βιώσιμης ~~αειφόρου~~ ανάπτυξης των κοινοτήτων τους" προϋποθέτει επίσης οι συνεταιρισμοί να αποδεχθούν την ευθύνη για τη συνεισφορά τους στην καταπολέμηση της φτώχειας και της ανισότητας κατανομής του πλούτου, όχι μόνο μεταξύ των ανεπτυγμένων και αναδυόμενων οικονομιών, αλλά επίσης και της αυξανόμενης ανισότητας του πλούτου σε εθνικά κράτη και σε τοπικές κοινότητες εντός των οποίων οι συνεταιρισμοί λειτουργούν. Οι συνεταιρισμοί είναι εξαιρετικοί στην συμβολή προς μείωση της φτώχειας και την καταπολέμηση της ανισότητας, διότι από τη φύση τους είναι δημιουργοί πλούτου για τους πολλούς και όχι για τους λίγους.

Η επίμονη φτώχεια, η επέκταση της ανεργίας λόγω της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, και το διευρυνόμενο κοινωνικό χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών, που εντάθηκε από μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία και την παγκόσμια οικονομική κρίση, εγείρουν ευαίσθητα πολιτικά θέματα που σχετίζονται με την κατανομή του πλούτου και προκαλεί ολοένα περισσότερο παγκόσμια ανησυχία. Τα προλεγόμενα της Σύστασης 193 της ΔΟΕ αναγνωρίζουν ρητά ότι "η παγκοσμιοποίηση δημιούργησε νέες και διαφορετικές πιέσεις, προβλήματα, προκλήσεις και ευκαιρίες για τους συνεταιρισμούς, και ότι οι ισχυρότερες μορφές ανθρώπινης αλληλεγγύης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο πρέπει να διευκολύνουν μια πιο δίκαιη κατανομή των οφελών της παγκοσμιοποίησης".

Η Παγκόσμια Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για την Κοινωνική Ανάπτυξη, του 1995, κατέληξε σε συναίνεση για την ανάγκη να τεθούν οι πολίτες στο επίκεντρο της ανάπτυξης. Δεσμεύτηκε να κάνει την καταπολέμηση της φτώχειας, την επίτευξη του στόχου της πλήρους απασχόλησης, και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, ως

⁴⁴ <http://www.ilo.org/global/standards>

επιτακτικούς στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Μια εργασία υποδομής για τη σύνοδο κορυφής αναγνώρισε ότι, αν ληφθούν υπόψη τα συνεταιρισμένα μέλη και τα εξαρτώμενα από αυτά μέλη και οι εργαζόμενοι και οι οικογένειές τους, πάνω από το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού εξαρτάται από συνεταιριστικές επιχειρήσεις για να βελτιώσουν το βασικό επίπεδο διαβίωσής τους.⁴⁵

Η σύνοδος κορυφής προσέλκυσε την προσοχή των κυβερνήσεων στο ρόλο που διαδραματίζουν οι συνεταιρισμοί στη δημιουργία πλούτου και στις στρατηγικές μείωσης της φτώχειας. Ακολούθησαν τα ανά διετία ψηφίσματα των Γενικών Συνελεύσεων του ΟΗΕ, που οδήγησαν στη δήλωση του Διεθνούς Έτους των Συνεταιρισμών, το 2012, με το σύνθημα ότι "Οι Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Χτίζουν έναν Καλύτερο Κόσμο". Στο μήνυμά του κατά την έναρξη του Διεθνούς Έτους, ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ, Μπαν Κι Μουν, δήλωσε: "Οι συνεταιρισμοί είναι μια υπενθύμιση στη διεθνή κοινότητα ότι είναι δυνατό να επιδιωχθεί η οικονομική βιωσιμότητα και ταυτόχρονα η κοινωνική ευθύνη". Στη Σύνοδο Κορυφής του Ρίο + 20 το 2012, η τελική έκθεση αναγνώρισε τον πραγματικό και δυναμικό ρόλο των συνεταιρισμών στην προσπάθεια για επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και την συμβολή στη μείωση της φτώχειας και δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης.⁴⁶

Η παγκόσμια οικονομική κρίση που ξεκίνησε από τη χρηματοοικονομική κρίση του 2007/8, έριξε φως σχετικά με την ικανότητα των συνεταιρισμών να στηρίζουν τις τοπικές κοινότητες, με την επίδειξη της ανθεκτικότητας των συνεταιριστικών επιχειρήσεων σε καιρούς οικονομικής κρίσης. Οι οικονομικές δραστηριότητες των συνεταιρισμών επικεντρώνονται στην ικανοποίηση των αναγκών των μελών τους. Αυτό τείνει να τους κρατήσει μακριά από τη χρηματοπιστωτική κερδοσκοπία που, όταν συνδυάζεται με υπερβολική επιδίωξη του κέρδους, οδηγεί στις καταστροφικές παγκόσμιες χρηματοοικονομικές συνέπειες του 2008.

Ο έλεγχος από τα μέλη και οι βαθιές τοπικές ρίζες βοηθούν επίσης τους συνεταιρισμούς να αποφύγουν τις υπερβολές, που μπορεί να επισυμβούν σε επιχειρήσεις επενδυτών, η συστημική φύση των οποίων είναι να επιδιώξουν να επιτύχουν το μέγιστο δυνατό κέρδος για τους επενδυτές, συχνά εις βάρος της κοινότητας στην οποία η επιχείρηση λειτουργεί. Εξετάζοντας την ανθεκτικότητα της συνεταιριστικής μορφής επιχείρησης σε περιόδους οικονομικής κρίσης, οι πανεπιστημιακοί Johnston Birchall και Lou Hammond Kettilson σημειώνουν ότι: "τα γενικά πλεονεκτήματα προέρχονται από τη συμμετοχή. Οι συνεταιρισμοί είναι οι μοναδικοί φορείς που ανήκουν στα μέλη τους, ελέγχονται από τα μέλη και υπάρχουν για να παρέχουν οφέλη για τα μέλη τους, σε αντίθεση με την επιδίωξη κέρδους, και αυτό έχει αντίκτυπο στις επιχειρηματικές αποφάσεις. Όταν οι σκοποί μιας επιχείρησης ευθυγραμμίζονται με εκείνους των μελών, που είναι ταυτόχρονα επενδυτές και χρήστες των υπηρεσιών του συνεταιρισμού, τα αποτελέσματα είναι η τήρηση των δεσμεύσεων, αφοσίωση, μοιραζόμενη σε όλους γνώση, συμμετοχή των μελών, συνοδευόμενη από ισχυρά οικονομικά κίνητρα."⁴⁷

Αυτή η έμφυτη ανθεκτικότητα δεν σημαίνει ότι οι συνεταιρισμοί είναι απρόσβλητοι από τις επιπτώσεις χρηματοπιστωτικών και οικονομικών κρίσεων. Μερικοί συνεταιρισμοί ακολούθησαν τις πρακτικές των ανταγωνιστών τους επιχειρήσεων επενδυτών, με εξίσου καταστροφικές συνέπειες. Το ότι (οι συνεταιρισμοί) είναι βαθιά ριζωμένοι στις τοπικές κοινότητες και ενδιαφέρονται για τη βιώσιμη ανάπτυξή τους, δεν εγγυάται ανοσία από μια οικονομική αποτυχία μέσω κακής διακυβέρνησης και διαχείρισης. Οι συνεταιρισμοί μπορούν να αποτύχουν και έχουν αποτύχει επίσης από την κακή διακυβέρνηση και την κακή διαχείριση. Κινδυνεύουν να το πάθουν όταν αγνοούν τα διδάγματα αυτής της 7ης Αρχής και τη δέσμευσή τους στις ηθικές επιχειρηματικές πρακτικές.

Η οικονομική βιωσιμότητα των συνεταιρισμών είναι το κλειδί για την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα. Χωρίς αυτή, ένας συνεταιρισμός δεν θα είναι σε θέση να λειτουργεί, με τρόπο που να βοηθά στην αντιμετώπιση της φτώχειας και της ανισότητας του πλούτου.

⁴⁵ <http://www.uwcc.wisc.edu/ivic/def-hist/def/dim-int.html>

⁴⁶ United Nations (2012). "The Future We Want. " Outcome of the United Nations Conference on Sustainable Development, Rio de Janeiro, Brazil, 20-22 June 2012. Document No. A/CONF.216/L.1*. Available from https://rio20.un.org/sites/rio20.un.org/files/a-conf.216l-1_english.pdf

⁴⁷ Shah, T "Catalysing Co-operation: design of self-governing organisations", New Delhi, Sage (1996) referenced in, Birchall and Ketilson, International Labour Organisation, Geneva (2009) page 12.

Η ικανότητα των συνεταιρισμών να εργάζονται για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη των κοινοτήτων στις οποίες λειτουργούν είναι σαφής, αλλά πώς μπορούν να εφαρμόσουν αυτή την 7^η Αρχή για να επιτευχθεί αυτό στην πράξη; Το κάνουν εφαρμόζοντας τις ηθικές αξίες τους στις εμπορικές του δραστηριότητες, όπως ηθικές συμβάσεις στην αλυσίδα εφοδιασμού και του Δίκαιου Εμπορίου, άμεση πληρωμή προς τους προμηθευτές, εμπόριο μεταξύ συνεταιρισμών (Coop2Coop) και την υποστήριξη για άλλους συνεταιρισμούς.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΚΑΙ ΜΕΓΕΘΥΝΟΜΕΝΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Η προστασία του περιβάλλοντος δεν είναι ένα νέο πρόβλημα στο πλαίσιο της συνεταιριστικής κίνησης. Έχει αποτελέσει τη βάση για τις δηλώσεις και τις πρακτικές περιβαλλοντικής δράσης για μεγάλο χρονικό διάστημα. Σε μια έκθεση προς τη ΔΣΕ, Μόσχα, Συνέδριο του 1980 με τίτλο "Οι συνεταιρισμοί κατά το έτος 2000", ο Alex Laidlaw απεικόνισε την ωμή πραγματικότητα: "Δεν έχει σημασία τι λέγεται για τον αιώνα που βρίσκεται στο τέλος του, πιθανόν θα μείνει στην ιστορία ως η περίοδος κατά την οποία η ανθρώπινη φυλή έκανε ότι περισσότερο από ποτέ στο παρελθόν να δηλητηριάσει και να καταστρέψει το περιβάλλον της." Στη δεκαετία του 1980 οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί στην Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και την Ιαπωνία ανέλαβαν πρωτοβουλίες για την αντιμετώπιση της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, μέσω της ανάπτυξης φιλικών προς το περιβάλλον προϊόντων και την προώθηση του πράσινου καταναλωτισμού. Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί ξεκίνησαν επίσης την ανάπτυξη της βιολογικής παραγωγής, για να ανταποκριθούν στην αυξανόμενη ζήτηση και να προστατεύσουν την υγεία των αγροτών από τους κινδύνους των φυτοφαρμάκων, ενώ η αλιευτικοί συνεταιρισμοί ήταν σε επιφυλακή για τη ρύπανση του νερού, που προέρχεται από βιομηχανικά απόβλητα και οικιακά λύματα και προώθησαν αποτελεσματικούς περιβαλλοντικούς κανονισμούς και ενθάρρυναν τους καταναλωτές να αλλάξουν τον τρόπο ζωής τους.

Το ενδιαφέρον για το περιβάλλον έγινε πρωταρχικό μέλημα στη συνεταιριστική κίνηση όταν προσέκλυσε το παγκόσμιο ενδιαφέρον. Από το 1995, το ενδιαφέρον για το περιβάλλον έχει αυξηθεί δραματικά, λόγω της αύξησης στην παγκόσμια συνειδητοποίηση της απειλής που εγκυμονεί η ανθρώπινη ανάπτυξη για το περιβάλλον και λόγω της σοβαρότητας του προβλήματος, η οποία έχει αυξηθεί αντί να μειωθεί.

Η ΔΣΕ δημοσίευσε ένα μήνυμα προς όλα τα μέλη της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ημέρας το 2008, "Αντιμετωπίζοντας την Κλιματική Αλλαγή μέσω της Συνεταιριστικής Επιχείρησης", που απεικονίζει το μέγεθος του προβλήματος και τονίζει τη συμβολή των συνεταιρισμών στην αντιμετώπιση της απειλής υπερθέρμανσης του πλανήτη και της κλιματικής αλλαγής.⁴⁸

Επίσης, κατά τη διάρκεια της Συνεταιριστικής Συνόδου Κορυφής της ΔΣΕ-Αμερικής το 2009 (Guadalajara, Μεξικό), το θέμα "Ανάπτυξη και Βιωσιμότητα" επιλέχθηκε ως κεντρικό θέμα, τονίζοντας τον επείγοντα χαρακτήρα της αντιμετώπισης του προβλήματος. Ως αποτέλεσμα, το "Συνεταιριστικό Πράσινο Σύμφωνο" ξεκίνησε, καθώς και ένα σχέδιο δράσης, με στόχο τη συμμόρφωση με τους στόχους της Διακήρυξης. Στη συνέχεια, η περιφερειακή διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε το 2010 στο Μπουένος Άιρες, είχε τίτλο "Συνεταιριστική Δέσμευση για τη Διάσωση του Πλανήτη".

Αυτές οι υποδειγματικές πρωτοβουλίες πρέπει να αναπαραχθούν και να επαναληφθούν λόγω της μεγεθυνόμενης φύσης της απειλής για το φυσικό μας περιβάλλον. Όλοι οι συνεταιρισμοί έχουν ευθύνη και το καθήκον να εξετάσουν και να μειώσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του συνεταιρισμού τους και να προωθήσουν την περιβαλλοντική βιωσιμότητα στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις κοινότητες στις οποίες δραστηριοποιούνται. Πολλοί συνεταιρισμοί έχουν επιδώξει να απαντήσουν στην απειλή αυτή με την υιοθέτηση του πράσινου καταναλωτισμού, της βιώσιμης γεωργίας, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και άλλες περιβαλλοντικές πολιτικές και πρωτοβουλίες.

Το μέγεθος της περιβαλλοντικής πρόκλησης απαιτεί ότι πρέπει να αντιμετωπιστεί από κοινού και με συντονισμένο τρόπο από τους διάφορους τομείς της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένου του Κράτους. Ως εκ τούτου, ενώ θα εφαρμόζουν τις δικές τους στρατηγικές προστασίας του περιβάλλοντος, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει επίσης να συμβάλουν ενεργά στην ευαισθητοποίηση των άλλων τομέων της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων αρχών, για τη σημασία της εφαρμογής πολιτικών που προστατεύουν το περιβάλλον. Οι συνεταιρισμοί είναι γνωστοί

⁴⁸ <http://www.aciamericas.coop/IMG/pdf/2008-idx-en-2.pdf>

για την επιδίωξη του κοινού καλού, έτσι ώστε να είναι σε προνομιούχο θέση για να κινητοποιήσουν και να αποτελέσουν οδηγούς σε αυτού του είδους την υπεράσπιση. Το κλειδί για την επιτυχία σε αυτή την προσπάθεια είναι η κατανόηση ότι η σοβαρότητα του προβλήματος απαιτεί τη συνεργασία όλων. Μεμονωμένες προσπάθειες, αν και αξιέπαινες, θα αποδειχθούν ανεπαρκείς ή, ακόμη και απογοητευτικές.

ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΟΥ ΤΡΙΣΔΙΑΣΤΑΤΟΥ ΕΝΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ

Ο ανθρώπινος αλτρουισμός και η συνεργασία βασίζονται στο αμοιβαίο όφελος. Είναι ισχυρά εντυπωμένο στα γονίδια μας.⁴⁹ Υπάρχει ένα σαφές και αποδεδειγμένο πλεονέκτημα στους συνεταιρισμούς, που απορρέει από την τρισδιάστατη δέσμευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων στις οποίες λειτουργούν οι συνεταιρισμοί.

Το τρισδιάστατο ενδιαφέρον της απασχόλησης για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους, συνίσταται στο ότι είναι επωφελής για τους συνεταιρισμούς, ότι η δέσμευση προς αυτή την 7^η Αρχή έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή της 5^{ης} Αρχής της εκπαίδευσης του ευρύτερου κοινού σχετικά με τα οφέλη της συνεταιριστικής επιχείρησης και ότι ενθαρρύνει τους νέους να ενταχθούν και να ενισχύσουν έναν συνεταιρισμό με τις εμπορικές συναλλαγές με αυτόν.

Πολλοί συνεταιρισμοί είναι εξαιρετικά υπερήφανοι για το ευρύ φάσμα των κοινοτικών δραστηριοτήτων που υποστηρίζουν, οι οποίες καλύπτουν και τις τρεις πτυχές της βιώσιμης ανάπτυξης. Είναι δικαίως πρόθυμοι να δημοσιοποιήσουν τις δραστηριότητες υποστήριξης των κοινοτήτων, όπως η τοπική προέλευση των προμηθειών για την υποστήριξη των τοπικών οικονομιών, η ενθάρρυνση της κοινοτικής κυριότητας των καταστημάτων και των άλλων κοινοτικών περιουσιακών στοιχείων, η βοήθεια να αναπτυχθούν άλλοι τοπικοί συνεταιρισμοί, η υποστήριξη πολιτιστικών εκδηλώσεων και καλών τεχνών, και η στήριξη περιβαλλοντικών εκστρατειών, τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Εκτός του ότι είναι μια επίδειξη πρακτικής δέσμευσης προς την 7^η Αρχή, η υποστήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης των κοινοτήτων ενθαρρύνει επίσης τους ανθρώπους να επιλέξουν να γίνουν μέλη του συνεταιρισμού. Αυτό είναι μέρος της διαδικασίας ανανέωσης και αύξησης του αριθμού των μελών.

Αυτό περιγράφεται συχνά ως "ενάρετος κύκλος της συνεταιριστικής επιχείρησης". Η οικονομική επιτυχία και η βιωσιμότητα ενός συνεταιρισμού δημιουργεί τους πόρους για την εφαρμογή αυτής της 7^{ης} Αρχής της επιδίωξης για οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα των κοινοτήτων στις οποίες λειτουργούν οι συνεταιρισμοί. Τα οφέλη από αυτή την υπεύθυνη δέσμευση για τον κύκλο της βιωσιμότητας, γυρίζουν πίσω μέσω νέων μελών, αύξησης του κύκλου εργασιών και υψηλότερων πλεονασμάτων, που ενισχύουν την οικονομική επιτυχία ενός συνεταιρισμού. Η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των συνεταιρισμών απαιτεί μια μακροχρόνια δέσμευση και συνεχή θετική σχέση με τις κοινότητες στις οποίες λειτουργούν. Είναι προς αμοιβαίο όφελος τόσο των κοινοτήτων όσο και συνεταιρισμών.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Η καλή πρακτική απαιτεί από τους συνεταιρισμούς να παρουσιάζουν πώς επηρεάζουν την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα, και πώς να εφαρμόζουν τις Συνεταιριστικές Αρχές προς την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης των κοινωνιών στις οποίες δραστηριοποιούνται. Η ΔΣΕ έχει αναλάβει μια παγκόσμια πρωτοβουλία παρουσίασης, που έχει αναπτυχθεί από την Συμβουλευτική Ομάδα Βιωσιμότητας. Οι συνεταιρισμοί πρέπει να είναι μέρος της παγκόσμιας κίνησης προς την κατεύθυνση της διαφάνειας και υποβολής εκθέσεων και να δεσμεύεται γι' αυτό. Όλοι οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνονται να εξετάσουν το πρότυπο πλαίσιο παρουσίασης, που συνιστά η Συμβουλευτική Ομάδα Βιωσιμότητας.

4. Θέματα για μελλοντική εξέταση

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

⁴⁹ Βλέπε, Rodgers, D. "The Third Estate", Συνεταιριστικό Κόμμα, 1999, <http://www.uk.coop/thirdsector/document/new-mutualism-third-estate>

Οι συνεταιρισμοί έχουν μια ιδιαίτερη ευθύνη να τηρούν ενήμερα τα μέλη τους και το κοινό για τις προκλήσεις της βιώσιμης ανάπτυξης, σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο και να συμβάλλουν στις προσπάθειες για την προώθηση της με αποτελεσματικό τρόπο. "Το προσχέδιο μιας Συνεταιριστικής Δεκαετίας" της ΔΣΕ ορίζει τη "βιωσιμότητα" ως μία από τις προτεραιότητες που πρέπει να αντιμετωπιστούν τα επόμενα χρόνια. Αναφέρει ότι:

"Οι συνεταιρισμοί έχουν πάντα θέσει ως στόχο να δώσουν τη δυνατότητα στους ανθρώπους να έχουν πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες χωρίς εκμετάλλευση. Αυτό σημαίνει συναλλαγές σύμφωνα με ένα σύνολο αξιών βασισμένων σε αυτό που σήμερα θα ονομάζαμε βιωσιμότητα. Με την τοποθέτηση των αναγκών του ανθρώπου στο κέντρο τους, οι συνεταιρισμοί ανταποκρίνονται στις σημερινές κρίσεις βιωσιμότητας και προσφέρουν μια ξεχωριστή μορφή "κοινής αξίας". Πολύ απλά, ένας συνεταιρισμός είναι μια συλλογική επιδίωξη της βιωσιμότητας. Οι συνεταιρισμοί επιδιώκουν να "βελτιστοποιήσουν" τα αποτελέσματα για ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων, χωρίς να προσπαθούν να "μεγιστοποιήσουν" το όφελος για οποιονδήποτε μεμονωμένο ενδιαφερόμενο. Η οικοδόμηση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας θα πρέπει επομένως να είναι ένα από τα πρωταρχικά κίνητρα και αιτίες για έναν μεγεθυνόμενο συνεταιριστικό τομέα. Αυτό προσφέρει μια απάντηση στο ερώτημα γιατί οι συνεταιρισμοί είναι αναγκαίοι και ωφέλιμοι, σε αυτή την ιστορική συγκυρία."⁵⁰

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Το Προσχέδιο ορίζει επίσης τους στόχους για την επίτευξη της βιωσιμότητας στις τρεις περιοχές της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και δείχνει πώς αυτοί οι στόχοι θα μπορούσαν να επιτευχθούν με πιθανές ή ενδεικτικές δράσεις. Οι συνεταιρισμοί ενθαρρύνονται να δώσουν προσοχή σε όλες τις συστάσεις αυτού του Προσχεδίου που, όταν εφαρμοστεί, θα διασφαλίσει ότι επιτυγχάνεται το όραμα της ΔΣΕ, "για τη η συνεταιριστική μορφή επιχείρησης, μέχρι το 2020, να γίνει ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, το μοντέλο που προτιμάται από τους ανθρώπους, και αποτελεί την ταχύτερα αναπτυσσόμενη μορφή της επιχείρησης". Αρχίζοντας από την τοπική βάση, οι συνεταιρισμοί μπορούν να στηρίζουν όχι μόνο ευρύτερες πολιτικές σε θέματα βιωσιμότητας, αλλά επίσης και να προσφέρουν πρακτική υποστήριξη για πρακτικά προγράμματα βιώσιμης ανάπτυξης, τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και μέσω των διεθνών αναπτυξιακών προγραμμάτων.

Η ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Το ενδιαφέρον των συνεταιρισμών για να αντιμετωπίσουν την αυξανόμενη βαρύτητα των παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων, παρουσιάστηκε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων στη Γενική Συνέλευση της ΔΣΕ στο Κανκούν, Μεξικό το 2011, δεδομένου ότι ήταν και θετικά υποδειγματικές ενέργειες από συνεταιρισμούς σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο για την αντιμετώπιση των απειλών για το παγκόσμιο περιβάλλον, όπως η υπερθέρμανση του πλανήτη, οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, η χρήση των φυτοφαρμάκων και η καταστροφή των τροπικών δασών. Αυτή η ενασχόληση με τα παγκόσμια περιβαλλοντικά ζητήματα είναι κατάλληλη και αξια ενθάρρυνσης, αλλά πρέπει να συνδυάζεται με τις τοπικές περιβαλλοντικές δράσεις. Για παράδειγμα, το ενδιαφέρον για την κλιματική αλλαγή θα πρέπει να οδηγήσει σε μια δέσμευση από όλους τους συνεταιρισμούς, για τον έλεγχο των εκπομπών άνθρακα και για την επιδίωξη μείωσης της εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα. Επίσης, κάθε συνεταιρισμός που ενδιαφέρεται για την κλιματική αλλαγή και την καταστροφή των τροπικών δασών, πρέπει να δράσει τοπικά επίσης με τη διασφάλιση ότι όλα τα προϊόντα ξυλείας που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή και συντήρηση έχουν πιστοποιηθεί ότι προέρχονται από την βιώσιμη διαχείριση των δασών.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Η πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη και ιατρικές υπηρεσίες δεν είναι η μόνη πτυχή της παγκόσμιας προαγωγής της υγείας. Η πρόσβαση σε καθαρό νερό, υπηρεσίες αποχέτευσης, ηλεκτρικής ενέργειας για ψύξη τροφίμων, και αξιοπρεπή στέγαση που να είναι ασφαλής και απαλλαγμένη από επιβλαβείς οργανισμούς, είναι επίσης ζωτικής σημασίας για την ανθρώπινη υγεία. Το ενδιαφέρον για την κοινότητα και η συμβολή που μπορούν να κάνουν οι

⁵⁰ International Co-operative Alliance "Blueprint for a co-operative decade", page 14

συνεταιρισμοί στην ευρύτερη κοινωνία των πολιτών μέσω της στήριξης της επίτευξης του στόχου των Ηνωμένων Εθνών για την Βιώσιμη Ανάπτυξη, θα είναι επίσης σημαντικό στο μέλλον.

ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξετάσουν τον καλύτερο τρόπο για να στηρίξουν την ανάπτυξη και χρήση του λογισμικού ανοικτού κώδικα, για να διασφαλισθεί ότι το λογισμικό που ικανοποιεί τις ανάγκες των συνεταιρισμών είναι στη διάθεσή τους σε λογικό κόστος. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους τραπεζικούς, τους ασφαλιστικούς συνεταιρισμούς και τις πιστωτικές ενώσεις στις αναδυόμενες οικονομίες, αλλά και για άλλες συνεταιριστικούς τομείς.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Οι συνεταιρισμοί μόνοι τους δεν μπορούν να πετύχουν το στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης των κοινοτήτων τους. Θα πρέπει να συνάψουν συμφωνίες με και να συνεργάζονται με άλλους οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων. Η συνεργασία αυτή είναι απαραίτητη λόγω των τεράστιων παγκόσμιων προκλήσεων για την επίτευξη των Στόχων της Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ. Οι συνεταιρισμοί πρέπει να συνεργάζονται με οργανώσεις της κοινότητας, ιδιωτικές εταιρείες, εθελοντικές ομάδες, φιλανθρωπικές οργανώσεις, και τοπικές, περιφερειακές και εθνικές κυβερνήσεις. Κάνοντας αυτό, θα πρέπει να εξετάσουν πώς θα εξασφαλιστεί ότι θα μπορούν να συμμετέχουν σε συλλογικές επιχειρήσεις που προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη, σύμφωνα με την 4^η Αρχή, δηλαδή ελεύθερα και με όρους που διασφαλίζουν το δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη τους, και ότι η συνεταιριστική αυτονομία και ανεξαρτησία τους διατηρείται.

ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ

Οι συνεταιρισμοί έχουν διαδραματίσει πάντα έναν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της παγκόσμιας ειρήνης και της κοινωνικής συνοχής. Η εφαρμογή των Συνεταιριστικών Αξιών και Αρχών από τους συνεταιρισμούς δημιουργεί μια μοναδική δυνατότητα να συμβάλλουν στην παγκόσμια ειρήνη και ευημερία. Όλοι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξετάσουν τη συμβολή που μπορούν να προσφέρουν στις τοπικές κοινωνίες τους και πέρα από αυτές, στην ειρήνη, την κοινωνική αλληλεγγύη, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ευημερία για όλους.

ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Όλοι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να εξετάσουν και να αναπτύξουν την ικανότητα που έχουν να συμβάλλουν στην οικοδόμηση της κοινωνίας των πολιτών, με την επιτυχή εφαρμογή της παρούσας 7^{ης} Αρχής. Το πράττουν με τη συμβολή στη βιώσιμη ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων τους και, ευρύτερα, στη βιώσιμη ανάπτυξη των εθνικών, περιφερειακών και παγκόσμιων κοινοτήτων των οποίων αποτελούν μέρος. Η συμμετοχή των μελών των τοπικών κοινοτήτων σε συνεταιριστικές επιχειρήσεις δημιουργεί νέες, εμπλεκόμενες και υπεύθυνες στη δράση, που προωθούν την ανάπτυξη της συνεταιριστικής κίνησης προς το μέλλον, αλλά που, επίσης, με μια παράδοση που φτάνει πίσω στους ιδρυτές αυτής της μεγάλης παγκόσμιας συνεταιριστικής κίνησης, και εμπλέκονται σε ένα πολύ ευρύτερο φάσμα των προοδευτικών οργανώσεων. Οι συνεταιρισμοί είχαν πάντα, και συνεχίζουν να έχουν, μια μεγάλη συμβολή στην πρόοδο της κοινωνίας των πολιτών και της δημοκρατικής ανανέωσης.

Συντομογραφίες και Γλωσσάριο

Χρησιμοποιηθείσες συντομογραφίες:

- ΔΣΕ: η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση, δείτε <http://ica.coop>
- FAO: Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας Ηνωμένων Εθνών, δείτε <http://www.fao.org>
- ΔΟΕ: Διεθνής Οργάνωση Εργασίας, δείτε <http://www.ilo.org>
- IYC: Ηνωμένα Έθνη Διεθνές Έτος των Συνεταιρισμών 2012, δείτε <http://social.un.org/coopsyear/>
- ΟΗΕ: Ηνωμένα Έθνη, δείτε <http://www.un.org>

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ:

- **Αδιανέμητα αποθεματικά (καλούνται και αδιαίρετα αποθεματικά):** τα παρακρατούμενα από τον συνεταιρισμό ποσά που ανήκουν συλλογικά στα μέλη, αποτελούν καθαρή περιουσία του συνεταιρισμού μετά την εξόφληση των χρεών, και δεν ανήκουν σε καμιά γενιά μελών.
- **Ανθρώπινα δικαιώματα:** τα θεμελιώδη δικαιώματα των μεμονωμένων ατόμων που καθορίζονται στην Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο του 1966 των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.
- **Αποσυρόμενο κεφάλαιο μερίδων:** το κεφάλαιο των μελών που μπορεί να αποσυρθεί από τα μέλη του, κατόπιν προειδοποίησης σύμφωνα με τους όρους που συμφωνούνται με τον συνεταιρισμό, στο οποίο καταβάλλεται περιορισμένο ή αντισταθμιστικό αντάλλαγμα, αν καταβάλλεται.
- **Βιώσιμη (αειφόρος) ανάπτυξη:** η ανάπτυξη που ικανοποιεί τις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες που προσδιορίζονται στην έκθεση Bruntland "Το κοινό μας μέλλον", που παρουσιάστηκε στη Διάσκεψη του 1992 των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, που ονομάζεται επίσης "Η Σύνοδος Κορυφής της Γης" η οποία, από το 1997, έχει αναγνωριστεί από το Διεθνές Δικαστήριο ως έννοια του διεθνούς δικαίου.
- **Γενική Συνέλευση:** μια συνέλευση όλων των μελών, ή των αντιπροσώπων τους, ενός συνεταιρισμού ή της ΔΣΕ κατά την οποία λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις πολιτικής, σε θέματα στρατηγικής και, σε ορισμένους συνεταιρισμούς, σημαντικές επιχειρηματικές αποφάσεις και εκλέγονται οι αντιπρόσωποι στο Διοικητικό Συμβούλιο που ελέγχει έναν συνεταιρισμό.
- **Δευτεροβάθμιος συνεταιρισμός:** συνεταιρισμός, μέλη του οποίου είναι ~~α~~ πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί.
- **Δήλωση για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα, τις Αξίες και τις Αρχές:** εγκρίθηκε το 1995 κατά τη διάρκεια του συνεδρίου της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης στο Μάντσεστερ, Αγγλία, δείτε <http://www.ica.coop/en/what-co-operative>
- **Διαμεσολαβητής / Διαμεσολαβήτρια:** αξιωματούχος που διορίζεται από έναν συνεταιρισμό ή προβλέπεται από τη συνεταιριστική νομοθεσία για να εξετάζει και να υποβάλλει έκθεση σχετικά με τις καταγγελίες που γίνονται από τα μέλη.
- **Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση - ΔΣΕ (ονομάζεται επίσης "Συμμαχία"):** η παγκόσμια οργάνωση των συνεταιρισμών, που ιδρύθηκε από την παγκόσμια συνεταιριστική κίνηση το 1895 και αναγνωρίζεται από τα Ηνωμένα Έθνη, τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας και τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών ως ένα συμβουλευτικό σώμα.
- **Δίκαιη τιμή αγοράς ή αντισταθμιστική επιστροφή:** το περιορισμένο ποσοστό απόδοσης της αποσυρόμενης μερίδας του κεφαλαίου. Είναι το χαμηλότερο ποσοστό της απόδοσης, που είναι επαρκές ώστε να επιτευχθεί η προσέλκυση κεφαλαίου που ένας συνεταιρισμός ζητεί από τα μέλη του.
- **Διοικητικό Συμβούλιο:** τα εκλεγμένα ή και με άλλο τρόπο τοποθετημένα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ή άλλου συλλογικού οργάνου που ασκεί τον έλεγχο της διακυβέρνησης κατά τη διάρκεια λειτουργίας μιας συνεταιριστικής επιχείρησης και είναι υπόλογοι στα μέλη ενός συνεταιρισμού.
- **Εκλογική επιτροπή:** επιτροπή του συνεταιρισμού διοριζόμενη από τα μέλη για να επιβλέπει την ανεξάρτητη και αμερόληπτη διεξαγωγή των εκλογών.
- **Εμπόριο Coop2Coop:** μια επιχειρηματική σχέση μεταξύ των συνεταιρισμών στην οποία ένας συνεταιρισμός συνάπτει εμπορικές σχέσεις με έναν άλλο.

- **Επικαρπία:** το δικαίωμα χρήσης και απόλαυσης των καρπών ενός κατεχόμενου πράγματος: στην περίπτωση ενός συνεταιρισμού, το δικαίωμα των μελών να απολαμβάνουν τα οφέλη που προκύπτουν από τα αδιανέμητα αποθεματικά του συνεταιρισμού, που είναι η κοινή ιδιοκτησία του συνεταιρισμού.
- **Επιστροφή πλεονάσματος:** ένας εναλλακτικός όρος για το μέρισμα. Μέρος του ετήσιου πλεονάσματος ενός συνεταιρισμού που διανέμεται στα μέλη με βάση τη συμμετοχή του κάθε μέλους στη δημιουργία του πλεονάσματος.
- **Εταιρικό μέλος:** ένα μέλος συνεταιρισμού που είναι εταιρεία.
- **Εταιρικό πρόσωπο:** νομικό πρόσωπο που είναι μια ανώνυμη εταιρεία βάσει της εθνικής νομοθεσίας.
- **Κανόνας Πρώτος:** τα θέματα που αναφέρονται στο βιβλίο κανόνων του 1844, του συνεταιρισμού των Δικαίων Σκαπανέων της Ροτσντέιλ.
- **Καταστατικό:** Το καταστατικό ή οι κανόνες διακυβέρνησης ενός συνεταιρισμού που κατοχυρώνουν νομικά τη φύση, την ταυτότητα και τους σκοπούς του ως συνεταιρισμού που λειτουργεί, σύμφωνα με τις Συνεταιριστικές Αρχές που προστατεύουν τα δημοκρατικά δικαιώματα των μελών να ελέγχουν τη συνεταιριστική επιχείρησή τους .
- **Κέρδη:** οι συνολικές ετήσια θετικά αποτελέσματα των συναλλαγών ενός συνεταιρισμού με μη-μέλη.
- **Κεφάλαιο των μελών:** το ποσό των χρημάτων που καταβάλλονται στον συνεταιρισμό από τα μέλη ως προϋπόθεση για την εγγραφή τους ως μελών, για την παροχή κεφαλαίου κίνησης του συνεταιρισμού τους.
- **Κλαδικός συνεταιρισμός:** εθνική, περιφερειακή ή διεθνής οργάνωση που εκπροσωπεί τα συμφέροντα συνεταιρισμών που λειτουργούν σε ένα συγκεκριμένο επιχειρηματικό τομέα, όπως ο τραπεζικός, η αλιεία, η γεωργία, η στέγαση, οι συνεταιρισμοί εργατών, κ.λπ.
- **Κλειδωμά παγίων:** ένας νομικός περιορισμός στο εθνικό δίκαιο ή στο καταστατικό ενός συνεταιρισμού που αποτρέπει την κατανομή των αδιανέμητων αποθεματικών ενός συνεταιρισμού κατά τη διάλυση του συνεταιρισμού.
- **Κορυφαία οργάνωση:** μια εθνική τριτοβάθμια συνεταιριστική οργάνωση ή εθνικών συνεταιριστικών ομοσπονδίες, μερικές φορές ονομάζεται "Συνεταιριστική Ένωση".
- **Μέλος:** ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο που επιλέγει να ανήκει σε μια εθελοντική οργάνωση.
- **Μερίδα του μέλους:** το ποσό που ένα μέλος καταβάλλει στο κοινό κεφάλαιο των μελών του συνεταιρισμού ως προϋπόθεση για την εγγραφή του, η καταβολή του οποίου χορηγεί δικαίωμα ψήφου μέλους σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού ή του καταστατικού.
- **Μέρισμα (Επιστροφή):** μέρος του ετήσιου πλεονάσματος ενός συνεταιρισμού που επιστρέφεται στα μέλη με βάση τη συμμετοχή κάθε μέλους στη δημιουργία του πλεονάσματος, ουσιαστικά μια προσαρμογή, στο τέλος του έτους, της χρέωσης των συναλλαγών μεταξύ του μέλους και του συνεταιρισμού (αναφέρεται από μερικούς συνεταιρισμούς ως "επιστροφή στους συναλλασσόμενους"). Σε ορισμένες νομοθεσίες, το "μέρισμα" περιλαμβάνει επίσης μια περιορισμένη απόδοση επί του κεφαλαίου του μέλους.
- **Νομικό πρόσωπο:** εταιρεία ή άλλη συλλογική οργάνωση που έχει νομικά δικαιώματα και υπόκειται σε νόμιμες υποχρεώσεις.
- **Πιστωτική Ένωση (Credit Union):** ένας χρηματοπιστωτικός συνεταιρισμός που ανήκει στα ~~με~~ μέλη του και λειτουργεί για το σκοπό της προώθησης της αποταμίευσης, την παροχή πιστώσεων σε ανταγωνιστικούς, αλλά όχι τοκογλυφικούς όρους και την παροχή άλλων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών προς τα μέλη του.
- **Πλεόνασμα:** το μέρος των ετήσιων αποτελεσμάτων των συναλλαγών ενός συνεταιρισμού, που απορρέουν από τις οικονομικές συναλλαγές με τα μέλη του.
- **Πολυσυμμετοχικός συνεταιρισμός:** συνεταιρισμός με περισσότερες από μία κατηγορίες νομικών προσώπων ως μελών.
- **Πρωτοβάθμιος συνεταιρισμός:** συνεταιρισμός φυσικών προσώπων, που διαθέτει μια συνεταιριστική επιχείρηση που λειτουργεί προς όφελος των μελών του.
- **Πρωτοπόροι συνεταιριστές:** οι φιλοσοφικοί στοχαστές και οι ιδρυτές της σύγχρονης συνεταιριστικής κίνησης, που πρωτοστάτησαν στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών σε διαφορετικές χώρες και σε διαφορετικές ηπείρους κατά τη διάρκεια του 19ου και του 20ου αιώνα. Αυτοί περιλαμβάνουν τους: Robert Owen στην Ουαλία, τη Σκωτία και την Αγγλία Alfonse και Dorimène Desjardins στο Κεμπέκ του Καναδά, Charles Fourier και Charles Gide στη Γαλλία, Dr William King στην Αγγλία, Friederich Reiffeisen και Herman Schultz-Delitzsch στη Γερμανία, Horace Plunkett στην Ιρλανδία, Frs. Jimmy Tomkins, Moses Cady, Rev. Hugh MacPherson και AB MacDonald που ίδρυσαν το the Antigonish Co-operative Movement in Nova Scotia, Fr. José Maria Arizmendiarieta στο Mondaragon Ισπανία και οι Rochdale Pioneers στην πόλη Rochdale της Αγγλίας.
- **Ρότσντέιλ:** μια βιομηχανική πόλη στο Lancashire της Αγγλίας, στην οποία στην αρχή της βιομηχανικής επανάστασης οι Σκαπανείς της Rochdale ίδρυσαν τον καταναλωτικό συνεταιρισμό τους και αναγνωρίζεται πλέον διεθνώς ως η γενέτειρα της σύγχρονης συνεταιριστικής κίνησης.
- **Σκαπανείς της Rochdale:** τα ιδρυτικά μέλη της πρώτης επιτυχημένης συνεταιριστικής επιχείρησης στο Rochdale, Αγγλία: Την Rochdale Society of Equitable Pioneers.

- **Συνεταιρισμός των Ισότιμων (Δίκαιων) Σκαπανέων (Πρωτοπόρων) της Rochdale:** η συνεταιριστική επιχείρηση που ιδρύθηκε από τους Πρωτεργάτες της Rochdale στο Rochdale της Αγγλίας, ο οποίος άρχισε τη λειτουργία του στις 21 Δεκεμβρίου του 1844.
- **Συνεταιρισμός:** μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης.
- **Συνεταιριστικές Αρχές:** οι επτά Συνεταιριστικές Αρχές που ορίζονται στη Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα και αναγνωρίζονται από τα μέλη της ΔΣΕ ως οι θεμελιώδεις κατευθυντήριες πρακτικές αρχές λειτουργίας για τη διακυβέρνηση και τη διαχείριση μιας συνεταιριστικής επιχείρησης.
- **Συνεταιριστικές μερίδες:** (ονομάζονται επίσης μερίδες των μελών) τα κεφάλαια που χορηγούνται στον συνεταιρισμό από τα μέλη του ως προϋπόθεση για την εγγραφή τους ως μελών, τα οποία, τουλάχιστον εν μέρει, αποτελούν το κεφάλαιο κίνησης του συνεταιρισμού.
- **Συνεταιριστική Ένωση:** ένα εναλλακτικό όνομα για μια κορυφαία εθνική οργάνωση.
- **Συνεταιριστική επιχείρηση:** μια επιχείρηση ενός συνεταιρισμού, που λειτουργεί σύμφωνα με τις Συνεταιριστικές Αρχές.
- **Συνεταιριστική κίνηση (ή συνεταιριστικό κίνημα):** η παγκόσμια οικογένεια των συνεταιρισμών που διαχειρίζονται συνεταιριστικές επιχειρήσεις, σύμφωνα με τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές που έχουν εγκριθεί από τη Διεθνή Συνεταιριστική Ένωση (ΔΣΕ).
- **Συνεταιριστική Κοινοπολιτεία:** ο συνδυασμός οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων και των αποτελεσμάτων του συνόλου των συνεταιριστικών επιχειρήσεων που δημιουργούν πλούτο με ένα βιώσιμο τρόπο για τους πολλούς, και όχι για τους λίγους.
- **Συνεταιριστική ομοσπονδία:** μια οργάνωση ενός αριθμού συνεταιρισμών που παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης ή εκπροσωπεί τους συνεταιρισμούς που είναι μέλη.
- **Τριτοβάθμιος συνεταιρισμός:** εθνικού επιπέδου συνεταιρισμός, συνεταιριστική ένωση ή συνεταιριστική ομοσπονδία που εκπροσωπεί τα συμφέροντα των συνεταιρισμών μελών σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- **Υβριδικοί Συνεταιρισμοί:** συνεταιρισμοί που έχει εκδώσει μερίδες σε επενδυτές μη μέλη.
(Σημείωση: αυτό διαφέρει ριζικά από το μέρος που καταβάλλεται στους μετόχους μιας ανώνυμης εταιρίας ως μερίδιο των κερδών που είναι μέρος μιας κερδοσκοπικής απόδοσης του επενδυμένου κεφαλαίου).

Μετάφραση Κ. Παπαγεωργίου,
(με τη βοήθεια του Λ. Μπρέχα)

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους σια μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

Οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στις αρχές της αυτοβοήθειας, της αλληλεγγύης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης. Ακολουθώντας την παράδοση των πρωτεργατών, τα μέλη των συνεταιρισμών στηρίζονται στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας της κοινωνικής υπευθυνότητας και της φροντίδας για τους άλλους

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ: Οι συνεταιριστικές αρχές αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες οι συνεταιρισμοί θέτουν σε εφαρμογή τις αξίες τους.

1η Αρχή: Εθελοντική και Ελεύθερη Συμμετοχή.

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις, ανοικτές σε όλα τα πρόσωπα που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και επιθυμούν να αποδεχθούν τις ευθύνες του μέλους, χωρίς διακρίσεις φύλου, κοινωνικού επιπέδου, φυλής, πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας.

2η Αρχή: Δημοκρατική Διοίκηση εκ μέρους των Μελών.

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις διοικούμενες από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη των αποφάσεων. Άνδρες και γυναίκες που προσφέρουν υπηρεσίες ως αιρετοί εκπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος μία ψήφο) και στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο.

3η Αρχή: Οικονομική Συμμετοχή των Μελών.

Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα και διαχειρίζονται δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Ένα μέρος τουλάχιστον από το κεφάλαιο αυτό αποτελεί συνήθως την κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη συνήθως απολαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση ή καθόλου για το κεφάλαιο που καταθέτουν για να γίνουν μέλη. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε ή για όλους από τους ακόλουθους σκοπούς: α) Ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, από τα οποία μέρος τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα, β) Απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό και γ) Υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.

4η Αρχή: Αυτονομία και Ανεξαρτησία.

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας, διοικούμενες από τα μέλη τους. Εάν συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, το πράττουν με όρους που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία.

5η Αρχή: Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Πληροφόρηση.

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση στα μέλη τους, στα αιρετά μέλη της διοίκησης, στα διευθυντικά στελέχη και στους υπαλλήλους, ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους. Παρέχουν πληροφόρηση στο κοινό - ιδιαίτερα στους νέους και στους διαμορφωτές της κοινής γνώμης - σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας.

6η Αρχή: Συνεργασία μεταξύ Συνεταιρισμών.

Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν με τη μέγιστη αποτελεσματικότητα τα μέλη τους και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση όταν συνεργάζονται μεταξύ τους δια μέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου.

7η Αρχή: Ενδιαφέρον για την Κοινότητα.

Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους, με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

Σχολιασμός στο σύνολο και κατ' άρθρο του Σχεδίου Νόμου «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί»⁵¹

Της Ανδριανής – Άννας Μητροπούλου
Δικηγόρου, Πρώην Νομικής Συμβούλου της ΠΑΣΕΓΕΣ

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ «ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ»

Για τον σχολιασμό χρησιμοποιείται διαφορετική γραμματοσειρά από εκείνη του Σ/Ν

Α. Γενικές Παρατηρήσεις :

1^η : Για να συντάξει κάποιος ένα νόμο για τους συνεταιρισμούς, θα πρέπει να έχει βαθιά γνώση των συνεταιριστικών αρχών και αξιών και των ηθικών συνεταιριστικών αρχών, να παρακολουθεί τη διεθνή εξέλιξη της συνεταιριστικής πράξης και εμπειρίας, την νομολογία των εθνικών δικαστηρίων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Γενικού Δικαστηρίου. Αν ο συντάκτης δεν γνωρίζει κυρίως τις αρχές του συνεταιρισμού, τότε, αυτό που δημιουργεί, μπορεί να είναι οτιδήποτε άλλο, εκτός από συνεταιρισμό.

2^η : Τα άρθρα του προτεινομένου από το ΥΠΑΑΤ Σχεδίου Νόμου (Σ/Ν) για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, από το 1 μέχρι και το 30 είναι στο μεγαλύτερο μέρος τους κακή αντιγραφή, με καταστροφικές παρεμβάσεις του ν. 2810/2000 «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί» αλλά και κακή επίσης αντιγραφή του ν. 1667/1986 «Περί Αστικών Συνεταιρισμών», όπως κατωτέρω λεπτομερώς αναλύεται. Συνεπώς δεν πρόκειται για νέο νόμο, όπως τουλάχιστον παρουσιάστηκε. Αντίθετα πρόκειται για μια συρραφή διατάξεων διαφόρων νομοθετημάτων, στην οποία επικρατεί πλήρης σύγχυση, αφού το Σ/Ν εισάγει διατάξεις του νόμου περί ανωνύμων

⁵¹ Ο σχολιασμός έγινε ομόφωνα αποδεκτός από τη Γενική Συνέλευση του Ινστιτούτου Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών (ΙΣΕΜ) της 2 Δεκεμβρίου 2015

εταιρειών, για να τις εφαρμόσει στους συνεταιρισμούς, όταν είναι γνωστό ότι η ανώνυμη εταιρία βρίσκεται στον αντίποδα του συνεταιρισμού.

Επίσης διαλαμβάνει διατάξεις, οι οποίες αντιφάσκουν μεταξύ τους, όπως για παράδειγμα η κεφαλαιοποίηση της υπεραξίας των ακινήτων (άρθρο 29), αλλά η επιστροφή της συνεταιριστικής μερίδας στην ονομαστική της αξία (αρχική), στην περίπτωση της αποχώρησης μέλους (άρθρο 6παρ.5) ενώ δεν αντιμετωπίζει με τον ίδιο τρόπο, ως όφειλε, την μερίδα όταν περιέρχεται στους κληρονόμους του μέλους που απεβίωσε (άρθρο 8). Και όλα αυτά σε συνάφεια με το αδιανέμητο της συνεταιριστικής περιουσίας (άρθρο 27).

Περαιτέρω, οι διατάξεις συστάσεως αγροτικού συνεταιρισμού με δέκα μέλη, προϋπήρχε στην παρ. 11 α) του άρθρου 61 του ν. 4277/2014, καθώς και το μεγαλύτερο μέρος των διατάξεων, οι οποίες εμφανίζονται ως νέες, υφίστανται σήμερα στην ισχύουσα νομοθεσία, π.χ. προαιρετικές μερίδες, Μητρώο, συγχωνεύσεις, παράδοση του 80% της παραγωγής, δυνατότητα νομικών προσώπων να συμμετέχουν στον συνεταιρισμό, αποχή μελών από ανταγωνιστικές δραστηριότητες, εκπαίδευση, μίσθωση ακινήτων κατά προτεραιότητα σε συνεταιρισμούς από τον εκκαθαριστή κ. α.

Συνεπώς η ανακοίνωση του ΥΠΑΑΤ, ότι με το Σ/Ν προτείνονται νέες καινοτόμες διατάξεις είναι παραπλανητική, διότι όλες οι προτεινόμενες διατάξεις προϋπάρχουν ήδη στην νομοθεσία με ορθή βεβαίως διατύπωση.

Το Σ/Ν του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το οποίο θεωρούμε αυτονόητο ότι δεν θα ψηφισθεί από το εθνικό κοινοβούλιο, ακόμη και ως σχέδιο θα αποτελέσει την πιο μελανή πρόταση στην ιστορία του συνεργατισμού, διότι ουδέποτε τόλμησε κάποιος να προτείνει την μετατροπή των συνεταιρισμών σε ανώνυμες εταιρείες, όπου οι ιδιώτες τρίτοι θα μπορούν να αποκτήσουν όχι μόνο την πλειοψηφία των μετοχών των εταιρειών αυτών, αλλά και το σύνολο των μετοχών. Δηλαδή να αποκτήσουν με αυτόν τον τρόπο οι ιδιώτες τρίτοι, συνεταιριστική περιουσία, η οποία έχει δημιουργηθεί από πολλές γενιές συνεταιριστών,

με προσωπικές θυσίες, αλλά και, κυρίως, με την συμβολή του κρατικού προϋπολογισμού, μέσω των ειδικών ρυθμίσεων ή κινήτρων, που προβλέπονται για τους συνεταιρισμούς. Με απλά λόγια παραδίδεται κοινωνική περιουσία σε ιδιώτες, η οποία μάλιστα επειδή έχει δημιουργηθεί από συνεταιριστικά πλεονάσματα, είναι αδιανέμητη, δηλαδή ο νόμος απαγορεύει την διανομή της στα μέλη του συνεταιρισμού στην περίπτωση της λύσεως αυτού.

Συγκεκριμένα, ενώ ο νόμος απαγορεύει τη διανομή της συνεταιριστικής περιουσίας ακόμη και σε αυτούς που συνέβαλαν στην δημιουργία της δηλαδή στα μέλη, το Σ/Ν στα άρθρα 31 και 42 παρ. 4 την «χαρίζει» σε τρίτους ιδιώτες.

Πρέπει να είναι γνωστό σε όλους ότι ο συνεταιρισμός αποτελεί συνεργασία προσώπων, ενώ η ανώνυμη εταιρία αποτελεί συγκέντρωση κεφαλαίων. Βασική επιδίωξη μιας ΑΕ είναι η δημιουργία κέρδους, ενώ ένας συνεταιρισμός λειτουργεί άριστα, όταν μπορεί να εξυπηρετεί τα μέλη του, καλύπτοντας μόνο το κόστος.

Αποψη μας είναι ότι η ανωτέρω προτεινόμενη ρύθμιση, δεν είναι δυνατόν να αποτελεί τη βούληση της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης αλλά προφανώς αποτελεί τη βούληση ή ευδεχομένως την άγνοια αυτών που συνέταξαν το Σ/Ν. Και το λέμε αυτό, γιατί είναι αδύνατον να πιστέψουμε ότι η πολιτική βούληση του ΥΠΑΑΤ είναι η κατάργηση των συνεταιρισμών, την οποία όμως συνεπάγεται το Σ/Ν.

3^η Είναι γνωστό σε όλους, ότι από το έτος 1981 και μετά ο κρατικός παρεμβατισμός οδήγησε σε κλείσιμο ένα μεγάλο αριθμό σημαντικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Και φαντάζει απίστευτο να συνεχίζει ακόμη και σήμερα ο κρατικός παρεμβατισμός την καταστροφική του δράση με το προτεινόμενο Σ/Ν.

Αντί, δηλαδή, με ρητές διατάξεις το Σ/Ν να προτείνει την διάλυση των αγροτικών συνεταιρισμών, όφειλε να προτείνει μια σειρά διατάξεων, οι

οποίες θα οδηγούσαν σε εξογίανση των υφισταμένων παραγωγικών συνεταιρισμών, οι οποίοι διαθέτουν αξιόλογες παραγωγικές εγκαταστάσεις και σημαντικούς αποθηκευτικούς χώρους.

Σήμερα ένα μεγάλο μέρος -πρωτοβαθμίων- αγροτικών συνεταιρισμών λειτουργούν παραγωγικά και όχι βεβαίως μόνον 20, όπως ανακοινώθηκε από το ΥΠΑΑΤ, οι οποίοι ευτυχώς προσπαθούν να αναπτυχθούν μακριά από τον κρατισμό.

Συνεπώς, αντί να επιχειρείται με το Σ/Ν η επαναφορά του κρατισμού στους νέους συνεταιρισμούς, και να προτείνεται το κλείσιμο των συνεταιρισμών εκείνων, οι οποίοι αντιμετωπίζουν ακόμη και πρόσκαιρη οικονομική δυσχέρεια, οφειλόμενη και πάλι στον κρατικό παρεμβατισμό, θα πρέπει να προτείνεται ένα λιτό νομοθετικό πλαίσιο, βασιζόμενο αποκλειστικά στις συνεταιριστικές αρχές, το οποίο να δίδει απόλυτη ελευθερία στους συνεταιρισμούς να ρυθμίζουν τα του οίκου τους, συγχρόνως δε να προτείνονται συγκεκριμένα μέτρα για την εξογίανση των πασχόντων συνεταιρισμών, μέτρα για την διευκόλυνση των εκκαθαριστών και για την αξιοποίηση της συνεταιριστικής περιουσίας, η οποία όμως δεν θα φεύγει από τα Συνεταιριστικά χέρια. Είναι απίστευτο σήμερα να μη καθίσταται δυνατός ο διορισμός εκκαθαριστών, ελλείψει ενδιαφέροντος των ειδικών εκκαθαριστών, που απαιτεί ο νόμος. Αυτό είναι ένα πρόβλημα που δεν απασχολεί το Σ/Ν όπως και πολλά άλλα.

4^η : Αποτελεί εγκληματική πράξη για το συνεταιριστικό κίνημα, η κατάλυση της ανώτατης ιδεολογικής και συντονιστικής οργάνωσης των συνεταιρισμών. Η τυχόν διαφωνία μας, με τον τρόπο λειτουργίας ενός θεσμικού οργάνου, δεν οδηγεί στην κατάργησή του.

Η πράξη αυτή θυμίζει μελανές σελίδες της ιστορίας μας, τις οποίες δεν θα θέλαμε να θυμόμαστε. Σημασία δεν έχει τι διακηρύσσουμε αλλά τι πράττουμε. Θα αποτελέσει παγκόσμια πρωτοτυπία η κατάργηση ενός δικαιώματος των συνεταιρισμών, που θεωρήθηκε αυτονόητο από την ίδρυσή τους. Και αν λίγοι άνθρωποι ζουν μέσα στις ιδέες τους, μέσα σε αυτούς τους λίγους είναι οι συνεταιριστές. Ο Πλανήτης έχει σήμερα περισσότερο από ένα δισεκατομμύριο συνεταιριστές.

Θα αποτελούσε μεγάλη απογοήτευση αν το ανώτατο θεσμικό όργανο, το οποίο ο ίδιος ο νομοθέτης έχει ως τώρα τάξει για να διαφυλάσσει την τήρηση των συνεταιριστικών αρχών και αξιών, δεν αντιδράσει με εξαιρετικά μεγάλη ένταση στην επιχειρουμένη από το Σ/Ν εγκληματική αυτή ενέργεια. Δεν είναι δυνατόν να καταργείται ή να γίνεται προσπάθεια διάσπασης της συλλογικής έκφρασης των συνεταιριστών, σε εθνικό και κατ' επέκταση σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Ο δημόσιος διάλογος γίνεται μέσω των θεσμοθετημένων οργάνων. Η κατάργηση αυτών σημαίνει κατάργηση του διαλόγου. Το άρθρο 33 του ν. 2810/2000, που αφορούσε στην ΠΑΣΕΓΕΣ, πρέπει να επανέλθει, ως είχε πριν από κάθε τροποποίησή του. Όλοι οι συνεταιριστές πρέπει να αντιδράσουν στην κατάργηση της ΠΑΣΕΓΕΣ, η οποία ιδρύθηκε στις 12.2.1935 (προαποφασίστηκε το 1933), με ιδρυτικά μέλη 34 Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, οι οποίες είχαν στη δύναμή τους 1300 συνεταιρισμούς. Η προσφορά της υπήρξε τεράστια για τους συνεταιρισμούς. Την περίοδο 1974 έως 1982 απασχολούσε υψηλό κύρους επιστημονικό προσωπικό, με συνεταιριστική παιδεία και διεθνή συνεταιριστική εμπειρία. Το προσωπικό αυτό εξυπηρετούσε όλες τις ανάγκες των συνεταιρισμών. Από εκπαίδευση μέχρι μελέτες για την ανάπτυξη, τη γνώση, την ενημέρωση για όλα τα αγροτικά προϊόντα, για τις αγορές, νομική υποστήριξη, και την προσφορά κάθε υπηρεσίας, που είχαν ανάγκη οι συνεταιρισμοί.

Οι δικτατορικές κυβερνήσεις, στη διάρκεια της ζωής της ΠΑΣΕΓΕΣ, δεν τόλμησαν να αμφισβητήσουν την αναγκαιότητά της, ακόμη και όταν δεν δισταζαν να επέμβουν.

Η διάταξη του άρθρου 31 παρ.4 του Σ/Ν, η οποία τίθεται σε αντικατάσταση του άρθρου 33 του ν. 2810/2000, αποτελεί τουλάχιστον ντροπή αν συγκρίνει κάποιος τις δυο διατάξεις.

5^η : Το προτεινόμενο Σ/Ν θα πρέπει να αποσυρθεί στο σύνολό του. Θα αποτελέσει σημαντική προσφορά στους συνεταιρισμούς και ένδειξη σοβαρότητας εκ μέρους του Κράτους.

Και 6^η παρατήρηση, η οποία απευθύνεται επίσης στους συντάκτες του Σ/Ν: Το Δίκαιο δεν υπάρχει, για να δημιουργεί την κοινωνική πραγματικότητα, αλλά για να την οργανώνει.

B. Επί των διατάξεων του Σχεδίου Νόμου

Εσφαλμένος ο τίτλος του (Σ/Ν), «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί» για δύο λόγους: Ο πρώτος είναι ότι το σχέδιο νόμου δεν ρυθμίζει μόνο θέματα, που αφορούν στους αγροτικούς συνεταιρισμούς αλλά και άλλες διατάξεις, συνεπώς θα πρέπει να γίνει η σχετική προσθήκη στον τίτλο του. Ο δεύτερος είναι ότι οι Οργανώσεις Παραγωγών και οι Διελαγγελματικές Οργανώσεις, αφορούν κυρίως σε θέματα, που αναφέρονται στην οργάνωση των αγορών και για το λόγο αυτό οι ενωσιακοί κανονισμοί τα περιλαμβάνουν σε κοινό νομοθέτημα. Δεν παίζει κανένα ρόλο αν όλα τα ρυθμιζόμενα από το Σ/Ν θέματα αναφέρονται στον αγροτικό τομέα. Πρέπει η διάκριση των ρυθμιζόμενων θεμάτων να είναι ορατή. Ακόμη και συνειρμικά πρέπει να αποφεύγουμε την «ταύτιση», άλλων νομικών μορφωμάτων με τα ισχύοντα στους συνεταιρισμούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1 Ορισμός - Σκοπός - Νομική Μορφή

Αγροτικός Συνεταιρισμός (ΑΣ) είναι αυτόνομη ένωση προσώπων, η οποία συγκροτείται εθελοντικά και επιδιώκει, με την αμοιβαία βοήθεια των μελών της, την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη και προαγωγή τους, μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης. ΑΣ είναι οι γεωργικοί, αλιευτικοί, κτηνοτροφικοί, πτηνοτροφικοί, μελισσοκομικοί, σηροτροφικοί, αγροτουριστικοί, αγροβιοτεχνικοί, οικοτεχνικοί και άλλοι συνεταιρισμοί, οποιουδήποτε κλάδου ή δραστηριότητας της αγροτικής οικονομίας. Οι Δασικοί Συνεταιρισμοί και οι Ενώσεις αυτών, δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Σχόλιο στην άνω διάταξη (παρ.1)

Παρατήρηση, σε συνδυασμό με το άρθρο 2 παρ. 3: Σύμφωνα με την άνω διάταξη, όταν πρόκειται να συνταχθεί το καταστατικό ενός συνεταιρισμού, π.χ. δημοφιλών, η επωνυμία του συνεταιρισμού θα

πρέπει να έχει ως εξής: «Γεωργικός Συνεταιρισμός Δημητριακών Αμαλιάδος Αγροτικός Συνεταιρισμός». Προφανώς η άνω επωνυμία δεν είναι δόκιμος, διότι θα πρέπει να ορίσουμε ποιος είναι ο αγροτικός και ποιος ο γεωργικός συνεταιρισμός.

Ο «σοφός» νόμος 2810/2000 έγραφε:

Η Αγροτική Συνεταιριστική Οργάνωση (Α.Σ.Ο.) είναι αυτόνομη ένωση προσώπων, η οποία συγκροτείται εθελοντικά και επιδιώκει, με την αμοιβαία βοήθεια των μελών της, την οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη και προαγωγή τους, μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης. Ως Α.Σ.Ο. θεωρούνται και οι αλιευτικοί, κτηνοτροφικοί, πτηνοτροφικοί, μελισσοκομικοί, σηροτροφικοί, δασικοί, αγροτουριστικοί, αγροβιοτεχνικοί, οικοτεχνικοί και άλλοι συνεταιρισμοί, οποιουδήποτε κλάδου ή δραστηριότητας της αγροτικής οικονομίας.

Άποψή μας είναι να παραμείνει ο ορισμός ως έχει στην ισχύουσα νομοθεσία.

Επίσης θεωρούμε ότι για λόγους ενότητας όσον αφορά στην εκπροσώπηση των συνεταιρισμών, θα πρέπει να μην εξαιρεθούν οι δασικοί συνεταιρισμοί από τον παρόντα νόμο.

Ο ΑΣ είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και έχει εμπορική ιδιότητα. Αναπτύσσει κάθε είδους δραστηριότητα για την επίτευξη των σκοπών του στο πλαίσιο του νόμου και του καταστατικού του.

Για την εκπλήρωση των σκοπών του, ο ΑΣ μπορεί να ιδρύει υποκαταστήματα, παραρτήματα ή (θέλει (,) όχι διάξευξη) γραφεία στο εσωτερικό και το εξωτερικό.

Ο ΑΣ μπορεί να συνιστά νομικά πρόσωπα, να συμπράττει με καταναλωτικούς ή άλλους συνεταιρισμούς, με νομικά πρόσωπα του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, με κοινωφελείς οργανισμούς, με επιχειρήσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), με συνεταιριστικές οργανώσεις άλλων χωρών και με φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Τα ανωτέρω, στο πλαίσιο της διακρατικής ή και διεπαγγελματικής συνεργασίας.

5. Για θέματα που δεν ρυθμίζονται από τον παρόντα νόμο, εφαρμόζονται συμπληρωματικά και αναλόγως οι διατάξεις του εμπορικού δικαίου και του αστικού κώδικα.

Άρθρο 2 **Περιφέρεια - Έδρα – Επωνυμία**

Το άρθρο αυτό αποτελεί πιστή αντιγραφή του αντίστοιχου άρθρου του ν. 2810/2000.

Η περιφέρεια του ΑΣ ορίζεται από το καταστατικό του.

Έδρα του ΑΣ είναι ο δήμος, όπου είναι εγκατεστημένη η διοίκησή του.

Η επωνυμία του ΑΣ εκφράζει υποχρεωτικά τον κύριο σκοπό ή τα αντικείμενα δραστηριότητάς του και περιλαμβάνει την ιδιότητά του ως αγροτικού, καθώς και την έδρα του. Στην επωνυμία του ΑΣ, μπορεί να περιλαμβάνεται και διακριτικός τίτλος. Η επωνυμία διακρίνεται από την επωνυμία άλλου ΑΣ με τον ίδιο σκοπό και την ίδια περιφέρεια. Η επωνυμία χρησιμοποιείται υποχρεωτικά στις συναλλαγές και τις νομικές πράξεις του ΑΣ. Τα έντυπα του ΑΣ αναφέρουν την επωνυμία, την έδρα, τον αριθμό φορολογικού μητρώου καθώς και τον αριθμό μητρώου ΑΣ, σύμφωνα με το άρθρο 19.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ ΣΥΣΤΑΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Άρθρο 3

Όροι σύστασης - Καταχώριση καταστατικού

1. Για τη σύσταση ΑΣ απαιτείται η σύνταξη καταστατικού και η υπογραφή του από δέκα (10) τουλάχιστον πρόσωπα, που συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις του άρθρου 5, καθώς και η καταχώριση του καταστατικού στο βιβλίο μητρώου ΑΣ που τηρείται στο Ειρηνοδικείο που υπάγεται η ταχυδρομική διεύθυνση της έδρας του ΑΣ. Από την καταχώριση αυτή, ο ΑΣ αποκτά νομική προσωπικότητα και εμπορική ιδιότητα. 2. Για την καταχώριση του καταστατικού κατατίθεται από το προσωρινό διοικητικό συμβούλιο του ΑΣ αίτηση στο Ειρηνοδικείο. Ο ειρηνοδίκης με πράξη του εντός τριάντα (30) ημερών από την κατάθεση της αίτησης διατάσσει ή αρνείται την καταχώριση του καταστατικού. Ο ειρηνοδίκης αρνείται την καταχώριση όταν λείπουν τα απαραίτητα στοιχεία του καταστατικού που προβλέπονται στο άρθρο 4, ή τούτο περιέχει διατάξεις αντίθετες προς τον νόμο. Αν αρνηθεί την καταχώριση, με την ίδια πράξη καλεί το προσωρινό διοικητικό συμβούλιο και του υποδεικνύει τις απαραίτητες διορθώσεις. Κατά της αρνητικής πράξης του ειρηνοδίκη και εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την έκδοσή της, το προσωρινό διοικητικό συμβούλιο του ΑΣ μπορεί να ασκήσει ανακοπή, η οποία εισάγεται στο Ειρηνοδικείο της έδρας του ΑΣ και δικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Ύστερα από την καταχώριση, η γραμματεία του Ειρηνοδικείου αποστέλλει εντός τριάντα (30) ημερών στην αρμόδια αρχή του άρθρου 17 αντίγραφο του καταστατικού με την ημερομηνία καταχώρισης.

Η διαδικασία του παρόντος άρθρου τηρείται και για την τροποποίηση του καταστατικού του ΑΣ.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

1. Η άνω διαδικασία της καταχώρισης του καταστατικού ενός αγροτικού συνεταιρισμού, αποτελεί κακή αντιγραφή του ν. 1667/1986 «Περί Αστικών Συνεταιρισμών».

Ο ν. 1667/1986 άρθρο 1 παρ.6, όπως ισχύει, ορίζει:

«Κατά της πράξης του Ειρηνοδίκη και εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών, αφότου έλαβαν γνώση της δημοσίευσης της πράξης, τα όργανα διοίκησης του συνεταιρισμού και οποιοσδήποτε υφίσταται βλάβη ή τίθενται σε κίνδυνο τα έννομα συμφέροντά του, μπορεί να ασκήσει ανακοπή, η οποία εισάγεται στο Ειρηνοδικείο της έδρας του συνεταιρισμού και δικάζεται με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.»

Αντίθετα, το Σ/Ν στερεί τη δυνατότητα προσβολής της πράξεως, (πιο σωστός είναι ο όρος Διάταξη, αντί Πράξη, που υιοθετεί και ο Α.Κ) που θα εκδώσει ο Ειρηνοδίκης, είτε από την Εποπτική ή την Έποπτεύουσα Αρχή, είτε από τα μέλη του συνεταιρισμού, που δεν συμφώνησαν με την τροποποίηση του καταστατικού, είτε από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, διότι τη δυνατότητα αυτή της προσφυγής την δίδει το Σ/Ν μόνο στο Δ.Σ

Έτσι, όμως, η διάταξη προσκρούει στο άρθρο 20 του Συντάγματος.

2. Εφόσον το Σ/Ν επιλέγει την επισπευση της διαδικασίας εγκρίσεως και καταχωρίσεως του καταστατικού ενός συνεταιρισμού, θα έπρεπε να ακολουθήσει τη διαδικασία του νέου νόμου (4055/2012), ο οποίος τροποποιεί την αντίστοιχη διάταξη του Αστικού Κώδικα (άρθρο 82) περί εγκρίσεως και καταχωρίσεως καταστατικού Σωματείου, το οποίο άρθρο ορίζει τα ακόλουθα :

«Τη διάταξη του ειρηνοδίκη που απορρίπτει την αίτηση έχει δικαίωμα να ανακόψει μόνο εκείνος που την είχε υποβάλει. Τη διαταγή που δέχεται την αίτηση έχει δικαίωμα να ανακόψει μόνο ο εισαγγελέας πρωτοδικών αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήσεως της εποπτεύουσας αρχής, καθώς και κάθε τρίτος που έχει έννομο συμφέρον.»

Άρθρο 4

Τύπος - Περιεχόμενο καταστατικού

Το καταστατικό του ΑΣ καταρτίζεται με ιδιωτικό έγγραφο, που χρονολογείται και υπογράφεται από τα ιδρυτικά μέλη και για να είναι έγκυρο πρέπει να καθορίζει τουλάχιστον:

α) Το ονοματεπώνυμο και το πατρώνυμο, ή την επωνυμία, τον αριθμό φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ) και την κατοικία ή έδρα των ιδρυτικών μελών.

β) Την επωνυμία, την έδρα και την περιφέρεια του ΑΣ. γ) Το σκοπό και τις δραστηριότητες του ΑΣ.

δ) Τις προϋποθέσεις εισόδου, αποχώρησης και διαγραφής των μελών, καθώς και τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις τους και τις επιβαλλόμενες κυρώσεις για τη μη εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους προς τον ΑΣ ε) Τους όρους σύγκλησης και λειτουργίας και τις αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης του άρθρου 10.

στ) Το ύψος της συνεταιρικής μερίδας, τον αριθμό των προαιρετικών μερίδων, τον τρόπο και τον χρόνο καταβολής της αξίας τους, καθώς και τη διαδικασία απόδοσης των συνεταιρικών μερίδων.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Δεν είναι δυνατόν ποτέ ένα καταστατικό να ορίζει τον αριθμό των προαιρετικών μερίδων. Και εξηγούμε γιατί δεν είναι:

Με τις προαιρετικές μερίδες, τις οποίες μπορούν να αποκτήσουν μέλη και μη μέλη, όπως π.χ. εργαζόμενοι αλλά και οιοσδήποτε τρίτος, ο οποίος επιθυμεί να συμβάλει στην ανάπτυξη του Συνεταιρισμού, επιδιώκεται η συγκέντρωση από τον συνεταιρισμό όσο το δυνατόν μεγαλύτερου κεφαλαίου. Γι' αυτό οι προαιρετικές μερίδες δεν έχουν ψήφο. Οι δανειακές ανάγκες του συνεταιρισμού καθορίζονται κάθε φορά από τα όργανα διοίκησης του συνεταιρισμού, όπως π.χ. η σύναψη δανείου από Τράπεζα.

Έτσι πληρούται η 3^η συνεταιριστική αρχή, η οποία αναφέρεται στην αυτοβοήθεια των μελών, που σημαίνει ότι ο δανεισμός του συνεταιρισμού πρέπει να εξασφαλίζεται από τα μέλη του και ως έσχατη λύση θα είναι ο δανεισμός από τρίτους.

Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει μόνο προνόμια υπέρ των προαιρετικών μερίδων, π.χ. το έντοκο, παρά το γεγονός ότι αποτελεί επαχθή όρο για τον συνεταιρισμό.

Συνεπώς οι δανειακές ανάγκες του συνεταιρισμού, δεν μπορεί να είναι

γνωστές από την ίδρυσή του, ώστε να γνωρίζουν οι ιδρυτές κατά την σύσταση του Συνεταιρισμού τον αριθμό των προαιρετικών μερίδων, που θα διαθέσει, ώστε να το αναφέρει στο καταστατικό.

Ο ν. 2810/2000, τον οποίο ο συντάκτης του Σ/Ν προσπαθεί να αντιγράψει, αναφέρεται σε αριθμό πρόσθετων υποχρεωτικών μερίδων, με βάση τον οποίο αριθμό, θα αποκτηθεί η μετά την πρώτη, ψήφος, όπως αναφέρεται σε όλα τα καταστατικά των συνεταιρισμών σήμερα.

Όμως από την συμπλήρωση του αριθμού των τριών ψήφων και μετά, πάλι δεν εμποδίζεται ή απόκτηση από τα μέλη μεγαλύτερου αριθμού μερίδων, καθώς και προαιρετικών μερίδων και τούτο αποδεικνύεται από την αντίστοιχη διατύπωση του άρθρου 8 του ίδιου νόμου, όπου αναφέρεται ότι τα μέλη μπορούν να αποκτήσουν όσες μερίδες επιθυμούν. Δηλαδή ο συνεταιριστικός νομοθέτης οφείλει να βάλει φραγμό μόνο στον αριθμό των ψήφων, για να εξασφαλίσει την δημοκρατική λειτουργία του θεσμού και όχι στο ύψος του κεφαλαίου.

Η άνω διατύπωση στο Σ/Ν όμως, αποδεικνύει άγνοια της λειτουργίας της μερίδας. Προξενεί λύπη το γεγονός ότι χρειάζεται συζήτηση για θέματα, τα οποία έχει λύσει ο ν. 602 από το έτος 1915.! Σήμερα οι συνεταιρισμοί ασχολούνται με την εισαγωγή καινοτόμων δράσεων στην λειτουργία τους και εμείς ασχολούμεθα με ομφαλοσκόπηση .

ζ) Την έκταση ευθύνης των μελών.

η) Τον καθορισμό των ελάχιστων ποσοστών επί των πλεονασμάτων χρήσης για το σχηματισμό αποθεματικών.

θ) Τη χρονική διάρκεια του ΑΣ.

ι) Τον ορισμό προσωρινού διοικητικού συμβουλίου για την έγκριση του καταστατικού και τον χρόνο σύγκλησης της πρώτης γενικής συνέλευσης για την ανάδειξη των οργάνων διοίκησης.

ια) Τον τρόπο ορισμού των ελεγκτών του άρθρου 20. ιβ) Τη λύση και εκκαθάριση του ΑΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ ΜΕΛΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ - ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ - ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ

Άρθρο 5 Μέλος ΑΣ

1. Μέλος του ΑΣ μπορεί να γίνει φυσικό πρόσωπο, που έχει πλήρη ικανότητα για δικαιοπραξία, απασχολείται σε οποιονδήποτε κλάδο ή δραστηριότητα της αγροτικής οικονομίας που εξυπηρετείται από τις δραστηριότητες του ΑΣ, πληροί τους όρους του καταστατικού του και αποδέχεται να χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες του. Εφόσον προβλέπεται στο καταστατικό του ΑΣ, μέλος του μπορεί να γίνει και άλλος ΑΣ και άλλο νομικό πρόσωπο που η κύρια δραστηριότητά του είναι αγροτική σε έναν τουλάχιστον από τους κλάδους της αγροτικής οικονομίας (ιδίως φυτικής, ζωικής, αλιευτικής παραγωγής). Το ποσοστό συμμετοχής των νομικών προσώπων-μελών καθορίζεται από το καταστατικό και δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20% των φυσικών προσώπων.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Επίσης εσφαλμένη αντιγραφή από τον ν. 2810/2000. Παράδειγμα: Υπάρχει ένας συνεταιρισμός οπωροκηπευτικών και μπορεί, σύμφωνα με την άνω διάταξη, να εγγραφεί μέλος του ένας συνεταιρισμός αλιευτικός. Αυτές οι δυο δραστηριότητες δεν μπορεί να συνδέονται.

Το ορθό στην διατύπωση της διάταξης είναι: το νομικό πρόσωπο, που θέλει να γίνει μέλος, στον υφιστάμενο συνεταιρισμό, θα πρέπει να εξυπηρετείται από τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού, διότι στην παρ. 1, όπου γίνεται αναφορά στο θέμα, ο νόμος αναφέρεται στα φυσικά μόνο πρόσωπα. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να προστεθεί η αντίστοιχη διάταξη του ν. 2810 : «... η εξυπηρέτηση του νομικού προσώπου, που θέλει να γίνει μέλος, από τις δραστηριότητες του συνεταιρισμού».

Στο σημείο αυτό, τονίζεται ότι οι τελευταίες ανακοινώσεις της διεθνούς συνεταιριστικής εμπειρίας, έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα, ότι πρέπει να περιοριστεί, όσο περισσότερο γίνεται, η εμπλοκή τρίτων νομικών προσώπων στους συνεταιρισμούς.

2. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει την εγγραφή στον ΑΣ μελών - επενδυτών. Τα μέλη - επενδυτές είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία μπορούν να συντελέσουν στην επίτευξη των σκοπών του ΑΣ, αλλά δεν συναλλάσσονται με αυτόν. Κατέχουν προαιρετικές συνεταιρικές μερίδες χωρίς δικαίωμα ψήφου, εκλέγουν και εκλέγεται. Κατά τα λοιπά, οι όροι και οι προϋποθέσεις εισόδου και εξόδου, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μελών - επενδυτών, καθορίζονται από το καταστατικό.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Από την άνω διατύπωση καταδεικνύεται η άγνοια της νέας αυτής

ρύθμισης. Η ορθή διατύπωση έχει ως εξής :

«Το καταστατικό, μπορεί να προβλέπει την εγγραφή στο συνεταιρισμό μελών επενδυτών, μη χρηστών. Τα μέλη επενδυτές είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία συμμετέχουν στο συνεταιριστικό κεφάλαιο, αλλά δεν χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού.

Οι όροι και οι προϋποθέσεις εισόδου και εξόδου, τα δικαιώματα, οι υποχρεώσεις και η δυνατότητα και οι προϋποθέσεις συμμετοχής στη γενική συνέλευση, στο Διοικητικό Συμβούλιο, ή στο Εποπτικό Όργανο του Συνεταιρισμού, των μελών επενδυτών, καθορίζονται από το καταστατικό.

Στην περίπτωση που το καταστατικό προβλέπει ότι τα μέλη επενδυτές συμμετέχουν στη γενική συνέλευση του συνεταιρισμού με δικαίωμα ψήφου, ο συνολικός αριθμός των ψήφων δεν μπορεί να υπερβαίνει το 25% του συνολικού αριθμού των ψήφων που διαθέτουν τα μέλη του συνεταιρισμού. Τα μέλη επενδυτές δεν συμμετέχουν στον σχηματισμό της απαρτίας στη γενική συνέλευση ».

Ο θεσμός των μελών επενδυτών είχε προταθεί από την ΠΑΣΕΓΕΣ, το έτος 2010, με την ακόλουθη αιτιολογία και διατύπωση : (Βλ. Ανασυγκρότηση ΑΣΟ 2010, site PASEGES):

«Πρόβλεψη για την αποδοχή μελών-επενδυτών, τα οποία θα συνεισφέρουν κεφάλαιο στον συνεταιρισμό χωρίς να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού.

Χρήσιμο είναι να υπάρχει πρόβλεψη στο καταστατικό της νέας ΑΣΟ ότι είναι δεκτά μέλη-επενδυτές, δηλαδή φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία δεν χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού αλλά αποκτούν μερίδες του συνεταιρισμού με ειδικά προνόμια. Εναπόκειται στο καταστατικό να ορίσει τα προνόμια αυτά.

Το σύνολο των μελών-επενδυτών να μπορεί να εκπροσωπείται στη γενική συνέλευση της νέας ΑΣΟ, με αριθμό ψήφων ίσο με το 25% του συνολικού αριθμού των ψήφων των μελών (περιλαμβανομένων και των νομικών προσώπων-μελών, όπως προαναφέρθηκε).

Όταν οι συνεταιρισμοί παρέχουν δυνατότητα σε μέλη-επενδυτές να ψηφίζουν στη γενική συνέλευση, χρειάζεται να προσδιορίζουν το ποσοστό ψήφων που θα διαθέτουν συνολικά τα μέλη-επενδυτές.

Το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού (Κανονισμός 1435/2003) ορίζει στην παρ. 1 του άρθρου 14, ότι "Εφόσον το επιτρέπει η νομοθεσία

του κράτους μέλους της καταστατικής έδρας του Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού, το καταστατικό μπορεί να ορίζει ότι πρόσωπα που δεν έχουν πρόθεση να χρησιμοποιήσουν ή να παράγουν τα αγαθά και τις υπηρεσίες του Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού, μπορούν να γίνουν δεκτά ως μέλη επενδυτές (μη χρήστες). Στην περίπτωση αυτή, για την είσοδο μέλους απαιτείται έγκριση της γενικής συνέλευσης ή άλλου οργάνου εξουσιοδοτημένου προς τούτο από τη γενική συνέλευση ή από το καταστατικό."

Για το θέμα αυτό, στο άρθρο 59, παρ. 3, του Κανονισμού ορίζεται ότι "Όσον αφορά τα δικαιώματα ψήφου τα οποία μπορεί να παρέχει το καταστατικό στα μέλη μη χρήστες (επενδυτές), ο Ευρωπαϊκός Συνεταιρισμός διέπεται από το δικαίωμα του κράτους μέλους της καταστατικής έδρας. Ωστόσο, μέλη μη χρήστες (επενδυτές), δεν μπορούν να έχουν συνολικά δικαιώματα ψήφου άνω του 25% των συνολικών δικαιωμάτων ψήφου".

3. Στο καταστατικό του ΑΣ προβλέπεται, ανάλογα με τα αντικείμενα της δραστηριότητάς του: α) το ποσοστό της παραγωγής που το μέλος υποχρεούται να παραδίδει στον ΑΣ, το οποίο δεν μπορεί να είναι κατώτερο του 80% της ετησίας παραγωγής των προϊόντων του, που προορίζονται για το εμπόριο και για τα οποία η γενική συνέλευση αποφάσισε την κοινή εμπορία ύστερα από μεταποίηση ή αυτούσια, όπως η παραγωγή του κάθε μέλους προκύπτει από την ενιαία δήλωση καλλιέργειας/εκτροφής και την αίτηση για την ενεργοποίηση των δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης (δήλωση ΟΣΔΕ) ή/και β) το ποσοστό κάθε είδους εφοδίων, χρήσιμων για τις ανάγκες των εκμεταλλεύσεων ή της οικιακής τους οικονομίας, που το μέλος υποχρεούται να προμηθεύεται από τον ΑΣ, σύμφωνα με τους όρους του καταστατικού του και του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του, αν υπάρχει.

4. Με απόφαση της γενικής συνέλευσης το μέλος μπορεί να απαλλάσσεται από την υποχρέωση της παραγράφου 3, εφόσον: α) έχει αντικειμενική αδυναμία ή για άλλους σοβαρούς λόγους, β) πριν από την ένταξή του στον ΑΣ είχε συνάψει αποδεδειγμένα συμβάσεις πώλησης των προϊόντων τους σε τρίτους, εφόσον ο ΑΣ έχει ενημερωθεί έγκαιρα για τη διάρκεια, τον όγκο παραγωγής και τις λοιπές λεπτομέρειες της σύμβασης και γ) ο ΑΣ αδυνατεί να απορροφήσει την προσφερόμενη παραγωγή.

5. Η μη παράδοση της παραγωγής στον ΑΣ ή η μη προμήθεια των εφοδίων από αυτόν, κατά τους όρους του καταστατικού του, αποτελεί λόγο διαγραφής του μέλους από αυτόν.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Οι παράγραφοι 3 και 4, ως άνω, πρέπει να διαγραφούν, διότι αυτά αποτελούν ρυθμίσεις των καταστατικών. Οι άνω διατάξεις αποτελούν αντιγραφή των ισχυόντων καταστατικών των συνεταιρισμών, τα οποία είχε εκπονήσει, ως υποδείγματα όμως, η νομική υπηρεσία της ΠΑΣΕΓΕΣ αμέσως μετά την ισχύ του ν. 2810/2000.

Οι ρυθμίσεις των καταστατικών, οι οποίες εξειδικεύουν τις ανάγκες του κάθε συνεταιρισμού, δεν μπορούν να μεταφέρονται στο νόμο, διότι υλαγορεύεται μια ανεπίτρεπτη οριζόντια εφαρμογή, και δεν αφήνουν τα μέλη να λειτουργήσουν σύμφωνα με τις δικές τους ανάγκες. Όλοι οι συνεταιρισμοί, δεν είναι οι ίδιοι.

Η ιδέα καθορισμού ποσοτού παράδοσης προϊόντων στον συνεταιρισμό για εμπορία προέρχεται από τον κανονισμό για τις Οργανώσεις Παραγωγών, ως προϋπόθεση ενίσχυσης των Οργανώσεων αυτών από την Ε.Ε.. Αυτή η δέσμευση των μελών πρέπει να υπάρχει στο καταστατικό και όχι στο νόμο, και αφορά μόνο στους συνεταιρισμούς που ενδιαφέρονται, όπως και σε εταιρείες του αστικού κώδικα και του εμπορικού δικαίου που πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις, για να αναγνωρισθούν ως Οργανώσεις Παραγωγών.

Η ίδια διάταξη προϋπήρχε στον ν. 4015/2011, και πολεμήθηκε από τους μελετητές του συνεργατισμού, οι οποίοι υλοστήριξαν ότι αυτό αποτελεί αντικείμενο του καταστατικού και εφόσον υπήρχε σχετική αναφορά στο καταστατικό θα μπορούσε να προβλεφθεί ποινή για μη τήρηση της δέσμευσης, ως καταστατικής διάταξης.

Άρθρο 6

Εγγραφή - Αποχώρηση - Διαγραφή μέλους αγροτικού συνεταιρισμού

Σχόλιο στο άρθρο.

Το άρθρο αυτό αποτελεί κακή αντιγραφή του άρθρου 2 του ν. 1667/1986 «περί αστικών συνεταιρισμών». Σε κάθε περίπτωση αν πρόκειται να αντιγράψουμε τον ν. 1667, τότε γιατί κάνουμε νόμο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς; Ο ν. 1667, είναι ένας νόμος, που ψηφίστηκε το έτος 1986, αφορά στους αστικούς συνεταιρισμούς, και έχει ασκηθεί έντονη κριτική σε μέρος των διατάξεών του από τους μελετητές του συνεργατισμού.

1. Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΑΣ αποφασίζει αιτιολογημένα για την αποδοχή ή όχι της αίτησης εγγραφής προσώπου ως μέλους του ΑΣ στην πρώτη του συνεδρίαση μετά την υποβολή της

αίτησης.

Η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου περί εγγραφής των νέων μελών εγκρίνεται από την επόμενη Γενική Συνέλευση.

Η ιδιότητα του μέλους αποκτάται από την απόφαση αποδοχής της αίτησης από το Διοικητικό Συμβούλιο και με την προϋπόθεση ότι έχει καταβάλει το ποσοστό της αξίας της συνεταιρικής του μερίδας, που προβλέπεται στο καταστατικό, σύμφωνα με το άρθρο 8.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Τελικά δημιουργείται σύγχυση για το ποιος αποφασίζει, για την εγγραφή του μέλους. Διότι η άνω παρ. 2 αναφέρει ότι η απόφαση του ΔΣ περί εγγραφής νέων μελών ΕΓΚΡΙΝΕΤΑΙ από την γ.σ. (που σημαίνει χωρίς έγκριση της γ.σ. δεν εγγράφουμε νέα μέλη).

Και στην παρ. 3 αναφέρεται ότι, η ιδιότητα του μέλους αποκτάται από την απόφαση αποδοχής της αίτησης από το Διοικητικό Συμβούλιο. (!)

Η συμμετοχή των νέων μελών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και η δυνατότητα ανάδειξης τους σε όργανα που προβλέπονται στον παρόντα νόμο επιτρέπεται μετά την έγκριση της εγγραφής τους από τη Γενική Συνέλευση.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Και εδώ αναφέρεται πάλι η έγκριση από την γ.σ.

Η ίδια Γενική Συνέλευση αποφασίζει για τις αιτήσεις εγγραφής που δεν έγιναν δεκτές από το Διοικητικό Συμβούλιο. Τα ιδρυτικά μέλη αποκτούν την συνεταιριστική ιδιότητα από την καταχώριση του καταστατικού στο βιβλίο μητρώου ΑΣ που τηρείται στο Ειρηνοδικείο και με την προϋπόθεση ότι έχουν καταβάλει το ποσοστό της αξίας της συνεταιρικής μερίδας, που προβλέπεται στο καταστατικό, σύμφωνα με το άρθρο 8.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Προς επαλήθευση του ισχυρισμού, ότι το Σ/Ν αποτελεί κακή αντιγραφή του ν. 2810, παρατίθεται η αντίστοιχη διάταξη του ν. 2810:

«Το διοικητικό συμβούλιο του αγροτικού συνεταιρισμού αποφασίζει αιτιολογημένα για την αποδοχή ή όχι της αίτησης εγγραφής προσώπου ως μέλους του συνεταιρισμού, εντός προθεσμίας που ορίζεται από το καταστατικό. Αν η αίτηση απορριφθεί ή αν το διοικητικό συμβούλιο δεν αποφασίσει εντός της παραπάνω προθεσμίας, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να προσφύγει εγγράφως στην πρώτη τακτική γενική συνέλευση, η οποία επιλαμβάνεται του αιτήματος και αποφασίζει οριστικά.»

2. Κάθε μέλος του ΑΣ μπορεί να αποχωρήσει από αυτόν οποτεδήποτε, προειδοποιώντας

έγκαιρα εγγράφως το Διοικητικό Συμβούλιο. Κατά παρέκκλιση του προηγούμενου εδαφίου, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει, για συγκεκριμένους λόγους, την υποχρεωτική παραμονή των μελών του ΑΣ μέχρι το τέλος του οικονομικού έτους κατά τη διάρκεια του οποίου εισήλθαν στον ΑΣ ή για ένα ελάχιστο χρονικό διάστημα, το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο (2) έτη.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Η άνω παρ. 2 αποτελεί αντιγραφή από τον ν. 1667/1986. Δυστυχώς για τους συντάκτες η άνω διάταξη δεν ταιριάζει στους αγροτικούς συνεταιρισμούς:

Δεν είναι δυνατόν ο ΝΟΜΟΣ να καθορίζει τον ελάχιστο χρόνο παραμονής του μέλους στον αγροτικό συνεταιρισμό. Αυτό καθορίζεται από το καταστατικό ανάλογα με τον σκοπό του κάθε συνεταιρισμού. Π.χ. συνεταιρισμός ιδρύεται και αναλαμβάνει πρόγραμμα δράσης πενταετούς διάρκειας. Για την ολοκλήρωση του προγράμματος το καταστατικό πρέπει να καθορίσει τον ελάχιστο αυτό χρόνο για την παραμονή των μελών, λόγω των υποχρεώσεων που δημιουργούνται από την δράση αυτή. Δεν είναι δυνατόν ο νόμος εκ των προτέρων να το απαγορεύσει.

3. Η διαγραφή μέλους του ΑΣ μπορεί να αποφασιστεί με αιτιολογημένη απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, μετά από ακρόαση του μέλους, λόγω πολύ σοβαρών παραπτώματων που ορίζονται στο καταστατικό, σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται σε αυτό.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Η σοβαρότητα ενός παραπτώματος είναι θέμα πραγματικό.

Αν ο νόμος δεν καθορίσει ποια είναι τα πολύ σοβαρά παραπτώματα, δεν μπορεί να διατυπώνει αυτή την αοριστία. Το καταστατικό του κάθε συνεταιρισμού, θα ορίσει το παράπτωμα και την βαρότητα. Αν και ο όρος παράπτωμα δεν είναι δόκιμος. Η ορθή διατύπωση είναι: οι λόγοι διαγραφής θα καθορισθούν από το καταστατικό.

4. Κατά της απόφασης διαγραφής επιτρέπεται προσφυγή του μέλους που διαγράφηκε στη Γενική Συνέλευση, Η προσφυγή πρέπει να περιλαμβάνεται, με ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου, ως θέμα της ημερήσιας διάταξης, στην πρώτη συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης μετά την άσκηση της προσφυγής. Η απόφαση της Γενικής Συνέλευσης επί της προσφυγής λαμβάνεται με μυστική ψηφοφορία μετά από ακρόαση του μέλους που διαγράφηκε. Η απώλεια της ιδιότητας του μέλους επέρχεται με την κοινοποίηση της απορριπτικής απόφασης της Γενικής Συνέλευσης ή όταν παρέλθει η προθεσμία που ορίζεται στο καταστατικό για την άσκηση της προσφυγής της παρούσας παραγράφου.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Επίσης η άνω διάταξη δεν έχει ορθή διατύπωση. Γι' αυτό υποστηρίζεται ότι ο νόμος δεν μπορεί να αναφέρει τέτοιες λεπτομέρειες και ότι οι διατάξεις αφορούν στα καταστατικά.

Τα ισχύοντα καταστατικά των συνεταιρισμών έχουν ορθότερη διατύπωση, η οποία είναι η εξής : «Η απώλεια της ιδιότητας του μέλους, που διαγράφεται, επέρχεται με την κοινοποίηση της απόφασης του διοικητικού συμβουλίου ή της γενικής συνέλευσης εάν ασκήθηκε σε αυτή».

5.Μετά την αποχώρηση ή την διαγραφή του μέλους του ΑΣ, οι συνεταιρικές μερίδες του επιστρέφονται στην ονομαστική τους αξία, αυξημένη ή μειωμένη ανάλογα με τα αποτελέσματα της τελευταίας χρήσης.

Άρθρο 7 Δικαιώματα και υποχρεώσεις μέλους

1. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του μέλους προς τον ΑΣ, ορίζονται από το καταστατικό, σύμφωνα με την περίπτ. δ του άρθρου 4, το οποίο πρέπει να περιέχει υποχρεωτικά διατάξεις που ρυθμίζουν:

α) Τη συμμετοχή του μέλους στις γενικές συνελεύσεις του ΑΣ.
β) Το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

γ) Τη συμμετοχή στη διανομή των πλεονασμάτων της διαχειριστικής χρήσης.

δ) Την υποχρέωση και το δικαίωμα συμμετοχής του μέλους στις δραστηριότητες και στις συναλλαγές του ΑΣ, σύμφωνα με τους σκοπούς του, χωρίς διάκριση.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Η διατύπωση «χωρίς διάκριση» δεν είναι σαφής. Ενδεχομένως εννοεί την ερμηνεία της αρχής της ανοικτής θύρας, που σημαίνει ελευθερία εισόδου στον συνεταιρισμό χωρίς διάκριση φύλου, κοινωνικής προέλευσης, φυλής, θρησκείας, πολιτικών πεποιθήσεων. Αυτό όμως δεν σχετίζεται με τις υποχρεώσεις του μέλους.

Ειδικότερα, το καταστατικό ορίζει τα είδη συμμετοχής ή τις ελάχιστες προϋποθέσεις συμμετοχής, καθώς και τους λόγους και τη διαδικασία απαλλαγής από τις υποχρεώσεις αυτές.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Αδυνατούμε να κατανοήσουμε την διάταξη. Τι σημαίνει είδη συμμετοχής;

ε) Την υποχρέωση αποχής από δραστηριότητες ανταγωνιστικές με εκείνες του ΑΣ ή από πράξεις που μπορούν με οποιονδήποτε τρόπο να βλάψουν τα συμφέροντα του ΑΣ.

στ) Την υποχρέωση εχεμύθειας των μελών των ΑΣ.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Η υποχρέωση εχεμύθειας αφορά τους διοικούντες τον Συνεταιρισμό και όχι τα μέλη. Το καταστατικό του Ευρωπαϊκού συνεταιρισμού, για παράδειγμα, έχει την ακόλουθη ρύθμιση :

Υποχρέωση εχεμύθειας

Τα μέλη των οργάνων του ΑΣ υποχρεούνται να μη αποκαλύπτουν, ακόμη και μετά την παύση της θητείας τους, τις πληροφορίες που διαθέτουν, σχετικά με τη συνεταιριστική οργάνωση, οι οποίες αποκαλυπτόμενες ενδέχεται να θίγουν τα συμφέροντα του ΑΣ ή των μελών του, εκτός αν τούτο επιβάλλεται από λόγους δημοσίου συμφέροντος».

ζ) Τη συμμετοχή των μελών στη συνεταιριστική εκπαίδευση.

η) Το δικαίωμα ενημέρωσης σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, την πορεία των υποθέσεων και την οικονομική κατάσταση του ΑΣ.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Ενημέρωση των μελών για την οικονομική κατάσταση και πορεία του συνεταιρισμού, είναι κατανοητή και ορθή (!), αλλά ο Συνεταιρισμός να ενημερώνει τα μέλη για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, μάλλον είναι περιεργό, διότι σημαίνει ότι τα μέλη προσχωρούν στην καταστατική σύμβαση του συνεταιρισμού, χωρίς να γνωρίζουν τι υπογράφουν.

θ) Το δικαίωμα λήψης αντιγράφων του καταστατικού, του εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας, αν υπάρχει, των βιβλίων του ΑΣ, των αποφάσεων των οργάνων διοίκησης του ΑΣ και των ετήσιων οικονομικών καταστάσεών του, καθώς και τον τρόπο άσκησης των δικαιωμάτων αυτών.

Το μέλος του ΑΣ πρέπει να ασκεί τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, σύμφωνα με

τις διατάξεις του παρόντος νόμου, τους όρους του καταστατικού του ΑΣ και τις αποφάσεις των οργάνων διοίκησης του ΑΣ.

Η εθελοντική εργασία που παρέχει το μέλος του ΑΣ προς αυτόν, ανάλογα με τις ανάγκες του, δεν θεωρείται ότι παρέχεται στο πλαίσιο σχέσης εξαρτημένης εργασίας. Ο ΑΣ εκδίδει παραστατικό για την τεκμηρίωση της αμοιβής που καταβάλλεται στα μέλη του ΑΣ για την προσωπική εργασία που παρέχουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4308/2014 (Α' 251), όπως ισχύει, ανεξάρτητα από το ύψος του ποσού που καταβάλλεται και εφόσον ο δικαιούχος δεν είναι επιτηδευματίας από άλλη αιτία. Το εισόδημα της παραγράφου αυτής θεωρείται γεωργικό εισόδημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΜΕΡΙΔΕΣ – ΕΥΘΥΝΗ ΜΕΛΟΥΣ ΑΣ

Άρθρο 8

Συνεταιριστικό κεφάλαιο - Συνεταιρική μερίδα

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Το συνεταιριστικό κεφάλαιο είναι μια από τις σημαντικότερες διατάξεις του νόμου και του Καταστατικού. Για αυτό προαναφέραμε ότι η σύνταξη του νόμου προϋποθέτει γνώση της χρηματοοικονομικής λειτουργίας του θεσμού.

Το Σ/Ν καταργεί την πρόσθετη υποχρεωτική μερίδα που προβλεπόταν στην νομοθεσία από το έτος 1915 μέχρι και σήμερα με εξαίρεση τον πολύ κακό νόμο 1541/1985, ο οποίος και αυτοκαταργήθηκε, αφού πολεμήθηκε από τους συνεταιριστές και ουδέποτε υλοποιήθηκε, με αποτέλεσμα την αντικατάστασή του. Πρόσθετη υποχρεωτική μερίδα σημαίνει προσέλκυση κεφαλαίων από τα ίδια τα μέλη, ώστε να ελαχιστοποιείται ο εξωτερικός δανεισμός και επειδή η απόκτηση πρόσθετων υποχρεωτικών μερίδων συναρτάται με το ύψος των συναλλαγών του μέλους με τον συνεταιρισμό του, σημαίνει και επιβράβευση του ενεργού μέλους αλλά και μεγαλύτερη συμμετοχή του μέλους στη διαμόρφωση των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης. Διότι η απόκτηση πρόσθετων υποχρεωτικών μερίδων παρέχει και επί πλέον δικαίωμα ψήφου στο συνεπές και συναλλασσόμενο μέλος. Βεβαίως, ο συνολικός αριθμός των ψήφων που μπορεί να αποκτήσει το μέλος ανεξάρτητα από τον αριθμό των μερίδων που θα

αποκτήσει, δεν μπορεί να υπερβεί τις τρεις, για να εξασφαλιζείται η αρχή της δημοκρατικής λειτουργίας του συνεταιρισμού.

1. Η συνεταιρική μερίδα είναι το ελάχιστο χρηματικό ποσό συμμετοχής κάθε μέλους στο κεφάλαιο του ΑΣ. Κάθε μέλος συμμετέχει στον ΑΣ με μία (1) υποχρεωτική μερίδα και έχει μία ψήφο. Το ύψος του ποσού (Αναζητείται αλλά δεν ανευρίσκεται αναφορά του Σ/Ν στο ύψος του ποσού) και οι προϋποθέσεις καταβολής της μερίδας ορίζονται από το παρόν άρθρο και το καταστατικό. Η συνεταιρική μερίδα είναι αδιαίρετη και ίση για όλα τα μέλη. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει όρους και προϋποθέσεις για την απόκτηση από κάθε μέλος ή τρίτο, προαιρετικών έντοκων μερίδων χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Δεν είναι δυνατόν ο νόμος να υποχρεώσει το έντοκο των προαιρετικών μερίδων! Το καταστατικό ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε συνεταιρισμού θα αποφασίσει τα προνόμια που θα δώσει στην προαιρετική μερίδα. Το καταστατικό μπορεί να επιλέξει τη συμμετοχή των προαιρετικών μερίδων στα πλεονάσματα ή στα κέρδη (ή και στα δύο) και όχι την καταβολή τόκου. Το έντοκο, μπορεί να προβλεφθεί από το καταστατικό και για την υποχρεωτική μερίδα, σύμφωνα με την 3^η συνεταιριστική αρχή.

Το 50% τουλάχιστον της ονομαστικής αξίας της συνεταιρικής μερίδας, καταβάλλεται με την εγγραφή του μέλους. Το υπόλοιπο ποσοστό καταβάλλεται το αργότερο μέσα σε ένα χρόνο από την εγγραφή του, εκτός αν το καταστατικό προβλέπει βραχύτερο διάστημα.

Αν το καταστατικό δεν απαγορεύει τη μεταβίβαση της συνεταιρικής μερίδας, αυτή είναι δυνατή μόνο με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του ΑΣ, σε πρόσωπο που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 5.

Σε περίπτωση θανάτου μέλους του ΑΣ, ο κληρονόμος ή όταν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι, αυτός που υποδείχθηκε με έγγραφη συμφωνία τους, υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του μέλους που πέθανε, εφόσον έχει τις προϋποθέσεις του άρθρου 5. Αν δεν έχει υποδειχθεί κληρονόμος, τότε η αξία της συνεταιρικής μερίδας που προκύπτει σύμφωνα με τα στοιχεία του τελευταίου δημοσιευμένου ισολογισμού, αποδίδεται στους νόμιμους κληρονόμους στο τέλος της χρήσης, όπως αυτή έχει προσυζηθεί ή μειωθεί ανάλογα με τα οικονομικά αποτελέσματα του ΑΣ.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Το τελευταίο εδάφιο της διάταξης για τον υπολογισμό της αξίας της μερίδας, έρχεται σε αντίφαση με το άρθρο 6 παρ. 5 . Για να είναι σωστή η διατύπωση πρέπει να γίνει σωστή αντιγραφή της αντιστοιχίας διάταξης του ν. 2810, ως εξής:

«Σε περίπτωση θανάτου μέλους του συνεταιρισμού, ο κληρονόμος, ή όταν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι, αυτός που υποδείχθηκε με έγγραφη συμφωνία τους, εφόσον έχει τις προϋποθέσεις του άρθρου 5 του νόμου αυτού, υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του μέλους που πέθανε. Αν δεν υποδειχθεί, η ονομαστική αξία της μερίδας, όπως τυχόν έχει προσαυξηθεί ή μειωθεί ανάλογα, όταν υπάρχει ζημία, αποδίδεται στους κληρονόμους στο τέλος της χρήσης.»

Άρθρο 9 Ευθύνη και υποχρεώσεις του μέλους προς τρίτους

Η διάταξη είναι πιστή αντιγραφή του ν. 2810/2000

Η ευθύνη του μέλους του ΑΣ για τις υποχρεώσεις του προς τρίτους είναι επικουρική και περιορίζεται μέχρι του ορίου που καθορίζεται από το καταστατικό και το οποίο μπορεί να είναι ίσο με το ποσό της υποχρεωτικής μερίδας ή με ακέραιο πολλαπλάσιο του ποσού αυτής.

Το μέλος έχει την ευθύνη της παραγράφου 1 και μετά την έξοδό του από τον ΑΣ, για υποχρεώσεις που δημιουργήθηκαν όταν ήταν μέλος ή για προηγούμενες υποχρεώσεις, τις οποίες αποδέχθηκε κατά την έγγραφη του.

Αξιώσεις τρίτων, από την ευθύνη του μέλους του ΑΣ κατά τις παραγράφους 1 και 2, παραγράφονται μετά την παρέλευση πενταετίας από τη λήξη του έτους μέσα στο οποίο γεννήθηκαν. Η ευθύνη του μέλους παύει οπωσδήποτε μετά την πάροδο ενός έτους από το πέρας της πτώχευσης ή της εκκαθάρισης του ΑΣ, εκτός αν μέσα στο έτος έχει ασκηθεί εναντίον του αγωγή.

Δεν απαγγέλλεται προσωπική κράτηση των μελών και των οργάνων του ΑΣ για υποχρεώσεις του ΑΣ προς τρίτους και το Δημόσιο, καθώς και για υποχρεώσεις μεταξύ μελών και ΑΣ.

Οι δανειστές μέλους ΑΣ δεν έχουν δικαίωμα επί της περιουσίας του ΑΣ ή των πλεονασμάτων χρήσεων ή των συνεταιρικών μερίδων, υποχρεωτικών ή προαιρετικών των υπολοίπων μελών.

Δεν υπόκεινται σε κατάσχεση ή στη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, για οφειλές των μελών προς τρίτους:

α) Το αντάλλαγμα για τη χρήση των περιουσιακών στοιχείων που έχουν παραχωρηθεί στον ΑΣ.

β) Τα προϊόντα της παραγωγής των μελών που παραδόθηκαν στον ΑΣ για πώληση ή διάθεση στην αγορά, αυτούσια ή μετά από μεταποίηση ή επεξεργασία. γ) Το τίμημα των προϊόντων της περίπτωσης β'.

δ) Η υποχρεωτική και προαιρετική συνεταιρική μερίδα.

Δεν επιτρέπεται η κατάσχεση στα χέρια του ΑΣ, ως τρίτου, χρημάτων τα οποία έχουν ληφθεί από πιστωτικά ιδρύματα ως δάνειο για λογαριασμό μέλους, καθώς και παροχές σε είδος του ΑΣ προς τα μέλη του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Άρθρο 10 : Όργανα διοίκησης

Όργανα διοίκησης του ΑΣ είναι: α) Η γενική συνέλευση, β) Το διοικητικό συμβούλιο και γ) Το εποπτικό Συμβούλιο, εφόσον ο αριθμός των μελών του ΑΣ είναι μεγαλύτερος από τριάντα (30). Αν τα μέλη του ΑΣ είναι λιγότερα από τριάντα (30), δεν απαιτείται εκλογή εποπτικού Συμβουλίου, εκτός αν ορίζει διαφορετικά το καταστατικό.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Το Εποπτικό Συμβούλιο πρέπει να υπάρχει και δεν πρέπει να συνδέεται με τον αριθμό των μελών. Εποπτικό Συμβούλιο σημαίνει εσωτερικός έλεγχος στον συνεταιρισμό. Εδώ πρέπει να ομολογηθεί ότι η κατάργηση του Εποπτικού Συμβουλίου από τον ν. 2810/2000, υπήρξε αδυναμία του νόμου αυτού. Σύμφωνα με την διεθνή εμπειρία αλλά και σχετικές μελέτες της ΕΕ, αποδεικνύεται ότι το Εποπτικό Συμβούλιο, το οποίο αλαρτίζεται από εμπειρα και εκπαιδευμένα συνεταιριστικά στελέχη, μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του συνεταιρισμού με την υποβολή προτάσεων προς την Διοίκηση, προς όφελος του συνεταιρισμού, λόγω της άμεσης γνώσης που έχει για την πορεία του συνεταιρισμού.

Το Σ/Ν εισάγει μια διάταξη, η οποία αφενός έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 15 παρ. 5 αυτού, αλλά και αφετέρου γεννά το εξής «αυτονόητο» ερώτημα. Όταν υπάρχει ένας συνεταιρισμός με 29 μέλη και εμφανίζει

διακίνηση προϊόντων αξίας 2.000.000 ευρώ, ο συνεταιρισμός αυτός δεν έχει ανάγκη εσωτερικού ελέγχου; Ενώ έχει ανάγκη εσωτερικού ελέγχου ένας συνεταιρισμός με 35 μέλη και διακίνηση προϊόντων 500.000 ευρώ.

Άρθρο 11 Γενική συνέλευση - Αρμοδιότητες - Σύγκληση

Η γενική συνέλευση αποτελεί το ανώτατο όργανο του ΑΣ. Στη γενική συνέλευση μετέχουν όλα τα μέλη που έχουν εκπληρώσει όλες τις ληξιπρόθεσμες οικονομικές τους υποχρεώσεις προς τον ΑΣ. Στη γενική συνέλευση κάθε μέλος έχει μία (1) ψήφο. Η γενική συνέλευση αποφασίζει για κάθε θέμα για το οποίο δεν προβλέπεται απόφαση από άλλο αρμόδιο όργανο. Στην έναρξη της συνεδρίασης η γενική συνέλευση εκλέγει από τα μέλη της Πρόεδρο και Γραμματέα, ως και Εφορευτική Επιτροπή. Δεν εκλέγεται Πρόεδρος της γενικής συνέλευσης μέλος του διοικητικού συμβουλίου του ΑΣ.

Στην αποκλειστική αρμοδιότητα της γενικής συνέλευσης ανήκουν:

α) Η τροποποίηση του καταστατικού.

β) Η συγχώνευση, η παράταση της διάρκειας, η διάλυση και η αναβίωση του ΑΣ. γ) Η εκλογή και η ανάκληση των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

δ) Η έγκριση του ισολογισμού και του λογαριασμού «Αποτελέσματα Χρήσης» και ο καθορισμός του τρόπου διάθεσης των πλεονασμάτων της χρήσης.ε) Η επιβάρυνση των μελών από τυχόν ζημιές.

στ) Η μεταβολή του ύψους της συνεταιρικής μερίδας. ζ) Η επιβολή εισφοράς στα μέλη.

η) Η έγκριση του προγράμματος επιχειρηματικής δράσης και ανάπτυξης του ΑΣ και ο αντίστοιχος προϋπολογισμός.

θ) Η έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού εσόδων και εξόδων.

ι) Η απαλλαγή από κάθε ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

ια) Η ψήφιση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας και του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης Προσωπικού.

ιβ) Η απόφαση για την αγορά και πώληση ακινήτων.

ιγ) Η απόφαση για τη συγκρότηση και λειτουργία από τα μέλη του ΑΣ Ομάδων Παραγωγών ή Οργανώσεων Παραγωγών, που αντιστοιχούν στους κλάδους παραγωγής και στα βασικά προϊόντα του ΑΣ.

ιδ) Ο ορισμός των ελεγκτών του άρθρου 20 για την επόμενη οικονομική χρήση και ο καθορισμός της αμοιβής τους.

ιε) Κάθε άλλο θέμα, που προβλέπεται στο καταστατικό.

Η γενική συνέλευση μπορεί, με απόφασή της, να μεταβιβάζει την άσκηση των αρμοδιοτήτων της, των περιπτώσεων ια' και ιγ' της παραγράφου 2 στο διοικητικό συμβούλιο.

Η γενική συνέλευση συγκαλείται σε τακτική συνεδρίαση από το διοικητικό συμβούλιο μία φορά το χρόνο και συνεδριάζει στη έδρα του ΑΣ μέσα σε τέσσερις

(4) το πολύ μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής χρήσης. Η διαδικασία σύγκλησης της γενικής συνέλευσης και διεύθυνσης των εργασιών της, ορίζεται από το καταστατικό.

(Γιατί σε τέσσερις και όχι σε έξι (6), ως είθισται, διότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι εργασίες των συνεταιρισμών.)

Η γενική συνέλευση συγκαλείται σε έκτακτη συνεδρίαση από το διοικητικό συμβούλιο για λόγους που προβλέπονται από το νόμο ή το καταστατικό ή όταν αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του ΑΣ.

Το ένα πέμπτο (1/5) των μελών του ΑΣ μπορεί να ζητήσει από το διοικητικό συμβούλιο τη σύγκληση έκτακτης γενικής συνέλευσης, αναφέροντας υποχρεωτικά στην αίτησή του τα προς συζήτηση θέματα, μεταξύ των οποίων μπορεί να περιλαμβάνεται το αίτημα ελέγχου του ΑΣ από την αρμόδια αρχή του

άρθρου 17. Το εποπτικό συμβούλιο του ΑΣ μπορεί να ζητήσει από το διοικητικό συμβούλιο τη σύγκληση έκτακτης γενικής συνέλευσης όταν προκύπτει ανάγκη μετά από έλεγχο που έχει ασκήσει. Αν το διοικητικό συμβούλιο δεν συγκαλέσει τη γενική συνέλευση μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την υποβολή της αίτησης, τα παραπάνω μέλη ή το εποπτικό συμβούλιο έχουν το δικαίωμα σύγκλησής της.

7. Σε ΑΣ με περισσότερα από 300 μέλη, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει την εκλογή αντιπροσωπευτικής γενικής συνέλευσης. Οι αντιπρόσωποι στην αντιπροσωπευτική γενική συνέλευση εκλέγονται από το σύνολο των μελών του ΑΣ. Ο αριθμός των αντιπροσώπων η διάρκεια της θητείας τους, ο τρόπος άσκησης των αντιπροσωπευτικών τους καθηκόντων και ο τρόπος ανάκλησής τους καθορίζονται από το καταστατικό. Σε καμία περίπτωση η αντιπροσωπευτική γενική συνέλευση δεν μπορεί να έχει λιγότερα μέλη από το ένα πέμπτο (1/5) του συνόλου των μελών του ΑΣ. Κατά τη διάρκεια της θητείας της αντιπροσωπευτικής γενικής συνέλευσης, μπορεί να συγκληθεί έκτακτη γενική συνέλευση του συνόλου των μελών του ΑΣ μετά από αίτημα του 1/20 τουλάχιστον των μελών του προς το διοικητικό συμβούλιο, για σπουδαίους λόγους που αφορούν την οικονομική κατάσταση ή/ και τη σημαντική μείωση των δραστηριοτήτων του ΑΣ. Η σύγκληση αυτής της γενικής συνέλευσης είναι υποχρεωτική, όταν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνονται τα θέματα των περιπτώσεων α, β, γ και ε της παρ. 3 του άρθρου 12. Αν το διοικητικό συμβούλιο δεν συγκαλέσει τη γενική συνέλευση μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από την υποβολή της αίτησης, τα παραπάνω μέλη ή το εποπτικό συμβούλιο έχουν το δικαίωμα σύγκλησής της.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

(Η αντιπροσωπευτική γενική συνέλευση δεν έχει θητεία, θητεία έχουν οι αντιπρόσωποι.)

Άρθρο 12 Απαρτία γενικής συνέλευσης

1. Η γενική Συνέλευση συνεδριάζει νόμιμα, εφόσον κατά την έναρξη της συνεδρίασης είναι παρόντα μέλη του ΑΣ με δικαίωμα ψήφου, τα οποία εκπροσωπούν πλέον του μισού (1/2) του όλου αριθμού των μελών με δικαίωμα ψήφου. Αν διαπιστωθεί έλλειψη απαρτίας κατά την έναρξη της συνεδρίασης, η γενική συνέλευση συνέρχεται, χωρίς νέα πρόσκληση, στον ίδιο τόπο, την ίδια ημέρα και ώρα της επόμενης εβδομάδας και με τα ίδια θέματα της αρχικής ημερήσιας διάταξης. Στην επαναληπτική αυτή συνεδρίαση, απαρτία υπάρχει, οποιοσδήποτε και αν είναι ο αριθμός των μελών, με δικαίωμα ψήφου.

Κατ' εξαίρεση, αν πρόκειται για αποφάσεις που αφορούν στην:

α) μεταβολή του σκοπού του ΑΣ β) συγχώνευση με άλλον ΑΣ γ) διάλυση του ΑΣ

δ) τροποποίηση του καταστατικού του ΑΣ και ε) τη μετατροπή του ΑΣ,

η γενική συνέλευση βρίσκεται σε απαρτία και συνεδριάζει νόμιμα, εφόσον στην έναρξη της συνεδρίασης είναι παρόντα μέλη του ΑΣ με δικαίωμα ψήφου, που εκπροσωπούν τουλάχιστον τα δύο τρίτα (2/3) του όλου αριθμού των μελών που έχουν δικαίωμα ψήφου. Αν δεν συντελεστεί η απαρτία αυτή, η γενική συνέλευση συνέρχεται σε επαναληπτική συνεδρίαση, σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται στην παράγραφο 2 και βρίσκεται σε απαρτία, εφόσον στην έναρξη της συνεδρίασης είναι παρόν τουλάχιστον το μισό (1/2) του όλου αριθμού των μελών που έχουν δικαίωμα ψήφου.

4. Το καταστατικό μπορεί να ορίζει και άλλα συγκεκριμένα θέματα, στα οποία για τη λήψη των αποφάσεων απαιτείται η απαρτία της παραγράφου 3.

Άρθρο 13 Αποφάσεις γενικής συνέλευσης

Η γενική συνέλευση αποφασίζει για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τον παρόντα νόμο ή το καταστατικό. Οι αποφάσεις της γενικής συνέλευσης είναι υποχρεωτικές για όλα τα μέλη του ΑΣ, έστω και αν διαφωνούν ή είναι απόντα.

Κατ' εξαίρεση, η γενική συνέλευση αποφασίζει με αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) των παρόντων μελών για:

- α) τη μεταβολή του σκοπού του ΑΣ β) τη συγχώνευση με άλλο ΑΣ γ) τη διάλυση του ΑΣ
δ) την τροποποίηση του καταστατικού του ΑΣ ε) τη μετατροπή του ΑΣ.

Το καταστατικό μπορεί να ορίζει και άλλα θέματα στα οποία, για τη λήψη αποφάσεων, απαιτείται η πλειοψηφία που προβλέπεται στην παρούσα παράγραφο.

Η γενική συνέλευση αποφασίζει με μυστική ψηφοφορία για τα θέματα που αφορούν:

- α) αρχαιρεσίες β) απαλλαγή από την ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου
γ) έγκριση του ισολογισμού, του απολογισμού και του πίνακα αποτελεσμάτων χρήσης
δ) προσωπικά θέματα
ε) ανάκληση των μελών του διοικητικού συμβουλίου (*του Εποπτικού;*) στ) διαγραφή μέλους ΑΣ
ζ) αν το ζητήσει το 1/5 τουλάχιστον των μελών που παρίστανται στη συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης όπου λαμβάνεται η απόφαση

Αν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου δεν απαλλαγούν από την ευθύνη ή δεν εγκριθεί ο ισολογισμός, ο απολογισμός και ο πίνακας αποτελεσμάτων χρήσης, η γενική συνέλευση, στην ίδια συνεδρίαση, μετά την ανάγνωση της έκθεσης των ελεγκτών, αποφασίζει για την ανάκληση ή μη των μελών του διοικητικού συμβουλίου. Αν τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ανακληθούν, η γενική συνέλευση, στην ίδια συνεδρίαση, εκλέγει προσωρινό διοικητικό συμβούλιο, το οποίο υποχρεούται μέσα σε προθεσμία είκοσι (20) ημερών να συγκαλέσει νέα γενική συνέλευση των μελών του ΑΣ, με θέμα την εκλογή νέου διοικητικού συμβουλίου.

Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ΔΕΝ δικαιούνται να μετάσχουν στην ψηφοφορία για τα θέματα της απαλλαγής από την ευθύνη τους.

Άρθρο 14 Προσβολή αποφάσεων γενικής συνέλευσης

Αποφάσεις της γενικής συνέλευσης που είναι αντίθετες στο νόμο ή στο καταστατικό είναι άκυρες.

Η ακυρότητα αποφάσεων κηρύσσεται άκυρη με απόφαση του Ειρηνοδικείου της έδρας του ΑΣ, μετά από αίτηση μέλους του ΑΣ ή τρίτου που έχει έννομο συμφέρον, η οποία εκδικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Η αίτηση ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη λήψη της απόφασης από τη γενική συνέλευση και κοινοποιείται στον ΑΣ.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Η ακυρότητα δεν κηρύσσεται άκυρη.

Η Απόφαση του Ειρηνοδικείου υπόκειται σε έφεση. Δικαίωμα άσκησης έφεσης έχει και η αρμόδια αρχή του άρθρου 17. Η έφεση ασκείται εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της απόφασής του.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Δεν αναφέρεται σε ποιους θα γίνει η κοινοποίηση.

Άρθρο 15

Διοικητικό και εποπτικό συμβούλιο

Γενικό Σχόλιο.

Είναι εσφαλμένο να ενσωματώνεται στο ίδιο άρθρο η Διοίκηση και διαχείριση των υποθέσεων του Συνεταιρισμού, με το σύστημα ελέγχου. Πρέπει να θεσπίζεται διαφορετικό άρθρο για το ένα όργανο και διαφορετικό για το άλλο, διότι κάνουν τελείως διαφορετικά πράγματα, και έχουν διαφορετική αποστολή.

1. Το διοικητικό και το εποπτικό συμβούλιο εκλέγονται από τη γενική συνέλευση με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία. Μέλη του διοικητικού και του εποπτικού συμβουλίου μπορεί να εκλεγούν φυσικά πρόσωπα μέλη του ΑΣ, καθώς και οι νόμιμοι εκπρόσωποι των νομικών προσώπων μελών του ΑΣ. Ο αριθμός των μελών τους ορίζεται από το καταστατικό και είναι πάντοτε περιττός. Τα μέλη δεν μπορεί να είναι λιγότερα από τρία (3). Η διάρκεια της θητείας των μελών του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου ορίζεται από το καταστατικό και δεν μπορεί να είναι μικρότερη των τριών (3) ετών ούτε μεγαλύτερη των πέντε (5) ετών. Τα μέλη είναι επανεκλέξιμα και ανακαλούνται ελεύθερα από τη γενική συνέλευση. Μεταξύ των μελών του διοικητικού συμβουλίου αφενός και του εποπτικού συμβουλίου αφετέρου δεν επιτρέπεται να υπάρχει συγγενική σχέση μέχρι και δεύτερου βαθμού, εξ αίματος ή εξ αγχιστείας.

Γενικό Σχόλιο :

Έχει υποστηριχθεί ότι η μακροχρόνια θητεία, εμποδίζει τα μέλη να αποκτούν, εφόσον το επιθυμούν, εμπειρία διοικήσεως. Για αυτό η διάρκεια της θητείας πρέπει να είναι περιορισμένη ή μπορεί ενδεχομένως να μοιράζεται μεταξύ δυο εκλεγέντων. Άποψή μας είναι ότι η τριετής θητεία είναι επαρκής. Ο ν. 2810/2000, ανέφερε διάρκεια θητείας από 2 έως 4 χρόνια.

Να μη γίνεται συνεχής σύγχυση με τις Α.Ε.

2. Αν τρεις (3) μήνες πριν από την εκλογή των μελών του διοικητικού συμβουλίου, ο αριθμός προσωπικού του ΑΣ είναι μεγαλύτερος από είκοσι (20) άτομα, (*εργαζομένους*) στο διοικητικό συμβούλιο μετέχει εκπρόσωπος του παραπάνω προσωπικού, ως επιπλέον μέλος του. Στον αριθμό των εργαζομένων δεν συμπεριλαμβάνονται οι εποχικοί εργαζόμενοι. Ο εκπρόσωπος αυτός συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου μόνο σε θέματα προσωπικού.

3. Το διοικητικό συμβούλιο εκπροσωπεί τον ΑΣ δικαστικώς και εξωδίκως. Την εκπροσώπησή του αυτή μπορεί να την αναθέτει στον Πρόεδρο ή σε άλλο μέλος του ή στον κατά την παράγραφο 11 Γενικό Διευθυντή. Το διοικητικό συμβούλιο μπορεί επίσης να αναθέτει την άσκηση αρμοδιοτήτων του σε μέλος αυτού ή σε στέλεχος ή υπάλληλο του ΑΣ.

4. Το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο να αποφασίζει για κάθε θέμα που αφορά στη διοίκηση του ΑΣ, στη διαχείριση της περιουσίας και των υποθέσεων του και στην (*για την*) επιδίωξη του σκοπού του. Οι αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου καθορίζονται στο καταστατικό.

5. Το εποπτικό συμβούλιο ελέγχει τις πράξεις του διοικητικού συμβουλίου και την τήρηση των διατάξεων του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης. Το εποπτικό συμβούλιο έχει δικαίωμα και υποχρέωση να λαμβάνει γνώση οποιουδήποτε βιβλίου, εγγράφου ή στοιχείου του ΑΣ και να παρακολουθεί την πορεία των υποθέσεων του ΑΣ. Το εποπτικό συμβούλιο μπορεί να υποβάλλει προτάσεις στο διοικητικό συμβούλιο, για τη βελτίωση των οικονομικών μεγεθών, την ανάπτυξη του ΑΣ και εισηγείται προγράμματα συνεταιριστικής εκπαίδευσης των υπηρεσιακών και αιρετών στελεχών του ΑΣ.

6. Το εποπτικό συμβούλιο αν διαπιστώσει παραβάσεις του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης υποδεικνύει στο διοικητικό συμβούλιο την επανόρθωσή τους και συγκαλεί τη γενική συνέλευση, όταν θεωρεί ότι πρόκειται για σοβαρές παραβάσεις που μπορεί να βλάψουν τα συμφέροντα του ΑΣ.

Το διοικητικό και το εποπτικό συμβούλιο βρίσκονται σε απαρτία όταν τα παρόντα μέλη είναι περισσότερα από τα απόντα, σε καμιά όμως περίπτωση δεν μπορεί τα παρόντα μέλη να είναι λιγότερα από τρία. Το διοικητικό και το εποπτικό συμβούλιο αποφασίζουν με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών.

7. Τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ευθύνονται προσωπικά και εις ολόκληρον έκαστο για κάθε ζημιά που προκάλεσαν, με υπαιτιότητά τους, στον ΑΣ κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Οι αξιώσεις του ΑΣ παραγράφονται τρία

(3) έτη μετά από την τέλεση της πράξης, εκτός αν πρόκειται για ζημιά από δόλο, οπότε παραγράφονται μετά από δέκα (10) έτη.

Σχόλιο στην άνω διάταξη (παρ.7).

Τα ανωτέρω δεν ισχύουν για το Εποπτικό Συμβούλιο;

8.Μέλος του διοικητικού και *εποπτικού* συμβουλίου δεν μπορεί να ψηφίζει στις συνεδριάσεις του για θέματα που αφορούν τον ίδιο, τη σύζυγο ή συγγενείς του εξ αίματος ή εξ αγχιστείας μέχρι και δεύτερου βαθμού.

9.Αν ο πρόεδρος ή μέλος του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου είναι αντίδικοι του ΑΣ, αυτός εκπροσωπείται από μέλος του, ειδικώς εξουσιοδοτημένο από τον ΑΣ για το σκοπό αυτό, εκτός αν η γενική συνέλευση διορίσει ειδικούς εκπροσώπους.

10.Το αξίωμα του μέλους του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου είναι τιμητικό και άμισθο. Τα μέλη δεν μπορούν να παίρνουν μισθό ή αποζημίωση υπό οποιαδήποτε μορφή και για οποιοδήποτε λόγο.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Η διάταξη δεν είναι σωστή. Ο Συνεταιρισμός δεν είναι Σωματείο. Αν ο Πρόεδρος ή μέλη του Δ.Σ παρέχουν πραγματική εργασία στον συνεταιρισμό, οφείλουν να αποζημιώνονται (όχι με τη μορφή μισθού), διότι διαθέτουν χρόνο από την προσωπική τους εργασία. Αυτό θα πρέπει να αποτελέσει καταστατική διάταξη και να το αποφασίζει κάθε φορά η Γενική Συνέλευση

Το καταστατικό του ΑΣ μπορεί να προβλέπει την παροχή στα μέλη του διοικητικού και εποπτικού Συμβουλίου:

- α) Εξόδων κίνησης και διαμονής για υπηρεσίες εκτός του νομού που βρίσκεται η έδρα του ΑΣ και
- β) Εξόδων παράστασης για τη συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις των συμβουλίων αυτών.

Το ύψος των εξόδων κίνησης, διαμονής και παράστασης του διοικητικού και του εποπτικού Συμβουλίου καθορίζεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης, ύστερα από εισήγηση του διοικητικού συμβουλίου.

Αν ο κύκλος εργασιών του ΑΣ είναι πάνω από ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ, το καταστατικό μπορεί να προβλέπει τη δυνατότητα διορισμού από το διοικητικό συμβούλιο Γενικού Διευθυντή, στον οποίο να ανατίθεται με σύμβαση η μερική ή ολική άσκηση των εξουσιών και αρμοδιοτήτων του διοικητικού συμβουλίου, εκτός από εκείνες που, κατά το νόμο ή το καταστατικό, απαιτούν συλλογική ενέργεια, καθώς και τη γενική διεύθυνση και διαχείριση των υποθέσεων του ΑΣ. Με απόφαση του διοικητικού

συμβουλίου καθορίζονται τα δικαιώματα, οι υποχρεώσεις και οι αρμοδιότητες του Γενικού Διευθυντή. Ο Γενικός Διευθυντής επιλέγεται από το διοικητικό συμβούλιο μετά από προκήρυξη που δημοσιεύεται στον ημερήσιο τύπο, σε μία εφημερίδα της έδρας του ΑΣ και σε μία πανελλήνιας κυκλοφορίας.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Δεν πρέπει ο νόμος να θέτει τέτοιους περιορισμούς (1.000.000). Τα μέλη θα αποφασίσουν, για τον τρόπο με τον οποίο θα οργανώσουν την δράση τους. Αυτά οι μελετητές του θεσμού τα έχουν επισημάνει πολλές φορές, δεν πρέπει να επανερχόμαστε σε θέματα, που έχουν λυθεί.

Ο ν. 2810/2000, εννοούσε το σύστημα των managers, το οποίο όφειλε να υιοθετήσει το Σ/Ν, όπως υπάρχει στο καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού και προτείνεται και από το σχέδιο νόμου για τους συνεταιρισμούς του ΟΗΕ, δηλαδή το μονιστικό και δυαδικό σύστημα διοίκησης των συνεταιρισμών. Το Σ/Ν αντί να αναλύσκει με δευτερεύοντα ζητήματα, οφείλει να αντιληφθεί ότι ο Συνεταιρισμός είναι επιχείρηση και αποφασίζει για την τύχη του. Η παρέμβαση του νομοθέτη, θα αφορά μόνο στην φορολογία των αμοιβών ή όχι.

12. Οι διατάξεις του ν. 3213/2003 (Α' 309), όπως ισχύει, έχουν εφαρμογή για τους Προέδρους και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου και του εποπτικού συμβουλίου, τους Γενικούς Διευθυντές και όπου αυτοί δεν υπάρχουν, τους Διευθυντές των ΑΣ που έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών άνω των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) ευρώ. Η διάταξη αυτή ισχύει και για τους ΚΕΑΣ και ΚΠΕΑΣ της παρ. 1 του άρθρου 31, τις ΑΕΣ της παρ. 4 του άρθρου 42 και τους αναγκαστικούς ΑΣ και τις Ενώσεις τους του άρθρου 32.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Τα μέλη της διοίκησης ή διαχείρισης μιας ιδιωτικής επιχείρησης δεν υπάγονται στους ελεγχόμενους για το «πόθεν έσχες». Με δεδομένο ότι οι συνεταιρισμοί αποτελούν επιχειρήσεις του ιδιωτικού και όχι του δημόσιου δικαίου και δεν διαχειρίζονται δημόσιο χρήμα, πρέπει να έχουν την ίδια μεταχείριση.

13. Απαγορεύεται σε πρόσωπα που διετέλεσαν Πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων ΑΣ να είναι υποψήφιοι για την κατάληψη θέσεων βουλευτών και αιρετών οργάνων των ΟΤΑ α και β βαθμού, στην εκλογική περιφέρεια που έχει την έδρα του ο ΑΣ, για τρία (3) έτη από τη λήξη της θητείας τους στον ΑΣ.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Και εδώ φαίνεται η θεσμική σύγχυση και δυστυχώς η άγνοια του θεσμού, που προαναφέραμε. Δεν μπορεί ο νομοθέτης να παρεμβαίνει στα όργανα μιας επιχείρησης του ιδιωτικού τομέα. Ο συνεταιρισμός δεν είναι Δημόσιο ή ΝΠΔΔ. Αντίθετα όχι μόνο δεν πρέπει να απαγορεύεται αλλά και να επιβάλλεται η δυνατότητα έκφρασης των εμπειρών συνεταιριστικών στελεχών στο κοινοβούλιο ή στους ΟΤΑ, (τοπικές κοινωνίες), διότι σύμφωνα με την 7^η συνεταιριστική αρχή: «Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για την βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους», που σημαίνει ότι :

Η μορφή με την οποία μπορεί να εκδηλωθεί το ενδιαφέρον του συνεταιρισμού για την κοινότητα μπορεί να είναι ποικίλη και προφανώς εντασσόμενη στους σκοπούς του ίδιου του συνεταιρισμού, δηλαδή την εξυπηρέτηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεων του κοινωνικού συνόλου με τρόπο που να εξασφαλίζεται βιώσιμη ανάπτυξη. Η κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης συνεπάγεται μέριμνα για την προστασία των φυσικών πόρων, ώστε να μην δαπανώνται πόροι προς το συμφέρον μιας γενεάς εις βάρος των επόμενων γενεών. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην προστασία του περιβάλλοντος, αφού μάλιστα για τους συνεταιρισμούς είναι και το περιβάλλον στο οποίο εργάζονται και ζουν τα μέλη. Η φροντίδα για το περιβάλλον συνιστά φροντίδα για την ποιότητα ζωής της κοινότητας στην οποία λειτουργεί ο συνεταιρισμός.

Οι τιθέμενοι περιορισμοί εμποδίζουν την προσφορά των μελών στο κοινωνικό σύνολο και απηχούν δυσάρεστες διαθέσεις. Η διάταξη δεσμεύει υπέρμετρα την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των μελών των συνεταιρισμών. Τα μέλη είναι κατάλληλα να κρίνουν εάν οι εκπρόσωποί τους κάνουν καλή χρήση της εντολής τους.

14. Όλα τα μέλη των διοικητικών και εποπτικών Συμβουλίων ΑΣ πρέπει να έχουν λάβει πριν από την υποβολή της υποψηφιότητάς τους βασική συνεταιριστική εκπαίδευση για θέματα, όπως είναι ιδίως ο σκοπός, η φιλοσοφία και ο τρόπος οργάνωσης, διαχείρισης και λειτουργίας των ΑΣ, με σεμινάρια τα οποία οργανώνονται με την συνδρομή του Ταμείου του άρθρου 38.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Η βασική συνεταιριστική εκπαίδευση δεν αποκτάται με σεμινάρια, αλλά με εισαγωγή του μαθήματος στο εκπαιδευτικό σύστημα και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Κάποτε στην χώρα μας λειτουργούσαν άξιοι σχολικοί συνεταιρισμοί, ώστε να καλλιεργείται στους μικρούς μαθητές το πνεύμα της αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας.

Είναι αυτονόητο όμως ότι η προϋπόθεση αυτή δεν μπορεί να ισχύσει για τις εκλογές, που θα πραγματοποιηθούν στους συνεταιρισμούς, δηλαδή μετά την έναρξη ισχύος του νόμου.

Άλλη μια διάταξη από τις πολλές του Σ/Ν ανεφάρμοστη. Σχετικά με το Ταμείο του άρθρου 38, διατυπώνουμε εκεί τις απόψεις μας.

15. Είναι δυνατή η διεξαγωγή συνεδρίασης του διοικητικού συμβουλίου μέσω τηλεδιάσκεψης, εφόσον τούτο προβλέπεται από το καταστατικό, στο οποίο καθορίζονται οι τεχνικές προδιαγραφές ασφαλείας, οι προϋποθέσεις ενημέρωσης των μελών, η διαδικασία της εξ αποστάσεως συμμετοχής και κάθε σχετικό θέμα.

Άρθρο 16 Αρχαιρεσίες

1. Οι εκλογές για την ανάδειξη των μελών του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου του ΑΣ καθώς και των αντιπροσώπων σε άλλα νομικά πρόσωπα που συμμετέχει ο ΑΣ διενεργούνται από εφορευτική επιτροπή της οποίας προεδρεύει δικαστικός λειτουργός που διορίζεται από τον Πρόεδρο Πρωτοδικών της έδρας του ΑΣ. Αν με έγγραφο του οικείου Προέδρου Πρωτοδικών βεβαιώνεται η αδυναμία διορισμού δικαστικού λειτουργού, διορίζεται δικηγόρος ύστερα από πρόταση του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, κατόπιν αιτήματος του ΑΣ. Ο οικείος δικηγορικός σύλλογος, που ορίζει τον Δικηγόρο, καθορίζει και το ύψος της αμοιβής του. Η διαδικασία εκλογής και ο αριθμός των μελών της εφορευτικής επιτροπής καθορίζονται από το καταστατικό.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Ο Συνεταιρισμός δεν είναι συνδικαλιστική οργάνωση, για να απαιτείται ο διορισμός Δικαστικού Λειτουργού στις αρχαιρεσίες του. Δεν υπάρχει αντιστοιχη διάταξη στις εταιρίες του αστικού κώδικα ή του εμπορικού δικαίου. Η συνεταιριστική επιχείρηση είναι αρκετά ώριμη για να εκλέξει τα όργανα διοικήσεώς της. Η διάταξη πρέπει να απαλειφθεί. Ο νομοθέτης οφείλει να συμπεριφερθεί στον Συνεταιρισμό με σεβασμό στις συνεταιριστικές αρχές. Η παρέκκλιση από τις αρχές, που παρουσιάστηκε στην πράξη, οφείλεται καθαρά στον κρατικό παρεμβατισμό.

Η εκλογή των μελών του διοικητικού και του εποπτικού συμβουλίου διενεργείται με μυστική ψηφοφορία και με ενιαίο ψηφοδέλτιο. Στο ψηφοδέλτιο αναγράφονται με αλφαβητική σειρά τα ονοματεπώνυμα των υποψηφίων.

Ο αριθμός των σταυρών προτίμησης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 2/5 του όλου αριθμού των μελών του διοικητικού ή εποπτικού Συμβουλίου. Αν προκύπτει κλάσμα ισχύει ο αμέσως επόμενος ακέραιος αριθμός. Ψηφοδέλτια που περιέχουν αριθμό σταυρών μεγαλύτερο από αυτόν που ορίζεται από το καταστατικό ή χωρίς σταυρό είναι άκυρα.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Ο αριθμός των σταυρών προτίμησης, να ορίζεται από το καταστατικό. Ο ορισμός από τον νόμο, συνιστά ανεπίτρεπτη παρέμβαση. Πρέπει να τεθεί τέρμα στην προσπάθεια ελέγχου των Διοικήσεων των Συνεταιρισμών. Φαίνεται ότι η καταστροφή των συνεταιρισμών λόγω των κρατικών παρεμβάσεων του παρελθόντος τίποτα δεν μας δίδαξε. Ας επιτραπεί στους συνεταιρισμούς να λειτουργήσουν μόνοι τους με τα καταστατικά τους και να ευθύνονται οι ίδιοι για το αποτέλεσμα της συνεταιριστικής τους επιλογής και δράσης. Ας αξιοποιήσουμε τα διδάγματα των περασμένων 30 χρόνων. Ο μόνος θεσμός που δεν έχει ανάγκη από κηδεμόνες είναι ο συνεταιρισμός. Όσο πιο μακριά είναι το κράτος από τους συνεταιρισμούς τόσο πιο σωστούς συνεταιρισμούς έχουμε, διακηρύσσει ο ΟΗΕ, διαφορετικά δημιουργούμε ΨΕΥΤΙΚΟΥΣ Συνεταιρισμούς.

Σε κάθε περίπτωση τα μέλη, μπορούν να τροποποιήσουν ανά πάσα στιγμή τα καταστατικά τους και να διορθώσουν μια διάταξη η οποία ευδεχομένως τους δημιούργησε προβλήματα στην εφαρμογή της. Ενώ ο

νόμος τους δημιουργεί υπέρμετρες δεσμεύσεις και τους εμποδίζει να αποφασίσουν μόνοι τους για την τύχη τους. Κάθε παρέμβαση του νομοθέτη στη διακηρυγμένη από τις Αρχές του συνεργατισμού αυτονομία, ΔΙΑΣΤΡΕΒΛΩΝΕΙ την λειτουργία του θεσμού.

Εκλεγέντες είναι αυτοί που συγκέντρωσαν τις περισσότερες ψήφους. Αν υπάρχει ισοψηφία γίνεται κλήρωση. Όσοι δεν εκλεγούν είναι επιλαχόντες κατά τη σειρά του αριθμού των ψήφων που έλαβαν.

Οι επιλαχόντες καταλαμβάνουν θέσεις τακτικών μελών που κενώνονται μέχρι τη λήξη της θητείας τους.

Το διοικητικό και εποπτικό Συμβούλιο στην πρώτη, μετά την εκλογή του, συνεδρίαση συγκροτείται σε σώμα, σύμφωνα με το καταστατικό.

Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει τη δυνατότητα και τις προϋποθέσεις ανακατανομής των αξιωμάτων στο διοικητικό συμβούλιο. Αν στο καταστατικό δεν υπάρχει σχετική πρόβλεψη, η ανακατανομή των αξιωμάτων μπορεί να γίνει εφόσον αποφασισθεί από τα δύο τρίτα (2/3) του συνόλου των μελών του. Όταν προκύπτει κλάσμα ισχύει ο αμέσως επόμενος ακέραιος αριθμός.

Αν κενωθεί η θέση μέλους του διοικητικού ή του εποπτικού συμβουλίου, και δεν υπάρχουν επιλαχόντα μέλη, το διοικητικό συμβούλιο, με απόφαση των λοιπών μελών του, συμπληρώνει την κενή θέση εκλέγοντας σε αυτήν μέλος του ΑΣ. Τα ως άνω οριζόμενα μέλη διατηρούν την ιδιότητά τους αυτή μέχρι τη σύγκληση της πρώτης τακτικής ή έκτακτης γενικής συνέλευσης, η οποία επικυρώνει την εκλογή τους ή, σε αντίθετη περίπτωση, εκλέγει νέα μέλη. Αν παραιτηθεί η πλειοψηφία ή το σύνολο των μελών του διοικητικού συμβουλίου και δεν υπάρχουν επιλαχόντα μέλη διενεργούνται αρχαιρεσίες.

8. Δεν μπορεί να εκλεγεί μέλος στο διοικητικό και εποπτικό συμβούλιο του ΑΣ:

α) Φυσικό πρόσωπο το οποίο καταδικάσθηκε με τελεσίδικη απόφαση σε οποιαδήποτε ποινή για: κλοπή, απάτη, υπεξαίρεση (κοινή ή στην υπηρεσία), εκβίαση, πλαστογραφία, ψευδορκία, απιστία, δωροδοκία, παράβαση καθήκοντος, υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης, υπεξαγωγή εγγράφου, λαθρεμπορία και εμπορία ναρκωτικών *και για οποιοδήποτε αδίκημα σε βάρος της περιουσίας του συνεταιρισμού.*(προσθήκη).

β) Φυσικό πρόσωπο που δεν τηρεί τις υποχρεώσεις του, όπως αυτές προβλέπονται στον παρόντα νόμο και στο καταστατικό. Η μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων των μελών προς τον ΑΣ βεβαιώνεται εγγράφως για κάθε μέλος ενώπιον της Εφορευτικής Επιτροπής από τον Πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου του ΑΣ πριν την έναρξη της εκλογικής διαδικασίας. (Η διάταξη δεν ισχύει για τα νομικά πρόσωπα, μέλη(ς))

αφού ο εκπρόσωπος του νομικού προσώπου, εκλέγεται στα όργανα διοίκησης)

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Ουσιαστικά, η διάταξη αυτή ορίζει ότι ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Συνεταιρισμού, θα εμφανίζεται στην Εφορευτική Επιτροπή και θα δηλώνει ότι κάποιος μέλος παραβίασε το νόμο ή το καταστατικό του Συνεταιρισμού. Αλλά, ποιος θα κρίνει την νομιμότητα ή μη της πράξης του μέλους; Ο Πρόεδρος σε πρώτο και τελευταίο βαθμό; Χωρίς δηλαδή απόφαση οργάνου του Συνεταιρισμού και εν τέλει του Δικαστηρίου; Και τότε το μέλος θα εκφράσει τις απόψεις του, για τις αποδιδόμενες σε αυτό κατηγορίες; Αντιλαμβάνεται κάποιος τι θα γίνει στην πράξη;

Προφανώς και εδώ έγινε προσπάθεια αντιγραφής προ υπάρχουσας διάταξης (άρθρο 47 του ν 4315/2014). Η διάταξη όμως αυτή αφορούσε μόνο στην παράδοση του 80% της παραγωγής, και υπάρχει για αυτό απόφαση της γενικής συνέλευσης ή του Διοικητικού Συμβουλίου, για πιθανή εξαίρεση του μέλους.

Αν κατά τη διάρκεια της θητείας του οργάνου διαπιστωθεί για μέλος του η ύπαρξη οποιουδήποτε από τα κωλύματα της παρούσας παραγράφου, το μέλος αυτό εκπίπτει αυτοδικαίως από μέλος του οργάνου και εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 5 και 7.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' ΕΠΟΠΤΕΙΑ – ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Άρθρο 17 Κρατική εποπτεία αγροτικού συνεταιρισμού

1. Η εποπτεία επί των ΑΣ ασκείται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων δια της Διεύθυνσης Οικονομικών Ελέγχων και Επιθεώρησης (στο εξής αρμόδια αρχή). Η εποπτεία αφορά τη σύννομη λειτουργία και την υποβοήθηση του έργου των ΑΣ, την επιθεώρηση και παρακολούθηση της δράσης τους, (Η παρακολούθηση της επιχειρηματικής δράσης του Συνεταιρισμού, συνιστά έργο της κρατικής Εποπτείας) τη διαπίστωση της νομιμότητας των πράξεων και την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του νόμου, του καταστατικού και των αποφάσεων των οργάνων διοίκησης, και περιλαμβάνει, ιδίως, την τήρηση των διατάξεων των νόμων, του

καταστατικού και των αποφάσεων των γενικών συνελεύσεων, την αξιολόγησή τους μέσω του Μητρώου του άρθρου 18, την εξακρίβωση της αλήθειας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και γενικά των βιβλίων και στοιχείων που τηρούνται από τους ΑΣ, καθώς και την εξακρίβωση της καταβολής της αξίας των συνεταιρικών μερίδων, (αυτό είναι θέμα ελέγχου, όχι εποπτείας) ή άλλων ληξιπρόθεσμων οικονομικών υποχρεώσεων των μελών τους.

2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων εντός ενός (1) έτους από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, καθορίζονται το περιεχόμενο και ο τρόπος άσκησης της εποπτείας, τα καθήκοντα των οργάνων άσκησης αυτής, οι υποχρεώσεις των εποπτευομένων προς την αρμόδια αρχή, ιδίως για την παροχή εγγράφων ή άλλων αναγκαίων για την άσκηση της εποπτείας στοιχείων και πληροφοριών, καθώς και οι επιβαλλόμενες διοικητικές κυρώσεις από την ννναρμόδια αρχή, στην περίπτωση μη σύννομης λειτουργίας των ΑΣ, και κάθε σχετικό θέμα για την άσκηση της κρατικής εποπτείας.

Άρθρο 18

Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών

και άλλων συλλογικών φορέων»

1. Το «Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Διεπαγγελματικών Οργανώσεων» που συστάθηκε στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με το άρθρο 2 του ν. 4015/2011 (Α' 210), στα πλαίσια *(στο πλαίσιο)* άσκησης της κρατικής εποπτείας επί των ΑΣ, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 12 του Συντάγματος, συνεχίζει να λειτουργεί και να τηρείται, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, και μετονομάζεται σε «Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων συλλογικών φορέων» (στο εξής Μητρώο). Το Μητρώο αποτελεί συμβατική ή ψηφιακή βάση δεδομένων και καταχωρίζονται σε αυτό οι ΑΣ, οι Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί και οι Ενώσεις τους πλην των Δασικών (ελεύθερων και αναγκαστικών), οι ομάδες παραγωγών, οι οργανώσεις παραγωγών, οι Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών, οι διεπαγγελματικές οργανώσεις, οι ΑΕΣ της παρ. 4 του άρθρου 42, οι ΚΕΑΣ και ΚΠΕΑΣ της παρ. 1 του άρθρου 31 και η οργάνωση της παρ. 4 του άρθρου 31.

Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζονται η μορφή, το περιεχόμενο, η διαδικασία καταγραφής σε αυτό, η τήρηση του Μητρώου, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Το Μητρώο τηρείται από την αρμόδια αρχή.

Για τις ανάγκες τήρησης του Μητρώου και εφαρμογής των διατάξεων περί εποπτείας, ελέγχου και εφαρμογής μέτρων εξυγίανσης των ΑΣ ιδρύεται επταμελές Γνωμοδοτικό

Συμβούλιο Εποπτείας ΑΣ (στο εξής Συμβούλιο), το οποίο εισηγείται προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σχετικά με τα παραπάνω θέματα. Ο Πρόεδρος και τα μέλη του Συμβουλίου ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και είναι άμισθα. Χρέη γραμματέα ασκεί υπάλληλος της αρμόδιας αρχής.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Ποια θα είναι τα χαρακτηριστικά των μελών του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου; (Ενδεχομένως γιατροί;).

Η εξουσιοδότηση είναι τόσο αόριστη, και ευρεία που είναι προδήλως αντισυνταγματική.

Έχει εκφρασθεί η άποψη ότι δεν είναι ορθό να προσφέρεται υπηρεσία άμισθα.

Οι ΑΣ απαλλάσσονται από την υποχρέωση εγγραφής τους στο ΓΕΜΗ, στα Εμπορικά Επιμελητήρια της περιφέρειάς τους και στο Μητρώο Εμπόρων Αγροτικών Προϊόντων, Εφοδίων και Εισροών.

Άρθρο 19 Καταχώριση των αγροτικών συνεταιρισμών στο Μητρώο

1. Οι ΑΣ καταχωρίζονται στο Μητρώο κατόπιν αίτησής τους που υποβάλλεται εντός δύο (2) μηνών από την ημερομηνία καταχώρισης στο βιβλίο μητρώου που τηρείται στο Ειρηνοδικείο, σύμφωνα με το άρθρο 3. Στους ΑΣ παρέχεται αριθμός μητρώου ο οποίος αναγράφεται υποχρεωτικά στα επίσημα έγγραφα που εκδίδουν και στο διαδικτυακό τόπο τους, εφόσον διαθέτουν.

2. Με την αίτηση της εγγραφής τους στο Μητρώο οι ΑΣ υποχρεούνται να υποβάλλουν ηλεκτρονικά ή συμβατικά στην αρμόδια αρχή:

α) αντίγραφο του καταστατικού τους και βεβαίωση εγγραφής τους στα οικεία βιβλία του αρμόδιου Δικαστηρίου, β) τα μέλη του ΑΣ με το ονοματεπώνυμο ή την επωνυμία και το ΑΦΜ τους, σύμφωνα με το βιβλίο μητρώου μελών, και βεβαίωση ότι έχουν καταβάλει το ποσοστό της αξίας της συνεταιρικής τους μερίδας, σύμφωνα με το άρθρο 8.

γ) πρακτικό των αρχαιρεσιών για την ανάδειξη του διοικητικού ή/και του εποπτικού Συμβουλίου των ΑΣ υπογεγραμμένο από δικαστικό λειτουργό ή δικηγόρο, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 16.

δ) Συνοπτικό επιχειρησιακό πλάνο διάρκειας τριών (3) ετών για τη λειτουργία τους, που περιγράφει τις δραστηριότητες τους σε συγκεκριμένους τομείς παραγωγής, τις ποσότητες που θα διαχειριστούν, τις προγραμματισμένες δράσεις και τυχόν επενδυτικά

σχέδια που προτίθενται να αναλάβουν για την υλοποίησή του.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Ποιο είναι το ενδιαφέρον του Μητρώου για την επιχειρηματική δράση του Συνεταιρισμού; Δεν υπάρχει στην κείμενη νομοθεσία στα τηρούμενα μητρώα άλλων επιχειρήσεων αντίστοιχη διάταξη. Το επιχειρηματικό σχέδιο ενδιαφέρει ενδεχομένως ένα τραπεζικό ίδρυμα, το οποίο θα χρηματοδοτήσει μια επιχειρηματική δράση. Δίδεται η εντύπωση στον αναγνώστη του Σ/Ν ότι επειδή δεν μπορεί να προβλεφθεί κάτι νέο στο προτεινόμενο Σ/Ν, προστίθενται διατάξεις εικη και ως έτυχε.

Η ακρίβεια των παραπάνω στοιχείων που υποβάλλονται από τους ΑΣ, επαληθεύεται από την αρμόδια αρχή και με βάση την πληρότητα των στοιχείων οι ΑΣ εγγράφονται ή όχι στο Μητρώο.

Ως τις 30 Ιουνίου εκάστου έτους οι ΑΣ υποχρεούνται να υποβάλουν ηλεκτρονικά ή συμβατικά στο Μητρώο τακτικές δηλώσεις, με τις οποίες δηλώνουν τυχόν μεταβολές των στοιχείων της παραγράφου 2, καθώς και:

α) Τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (ισολογισμός, αποτελέσματα χρήσης, πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων και προσάρτημα ισολογισμού).

β) Την έκθεση ελέγχου των ελεγκτών του άρθρου 20.

γ) Το αποδεικτικό της αποστολής του καταλόγου υπόχρεων προσώπων προς τα αρμόδια όργανα ελέγχου των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης, σύμφωνα με την παράγραφο 12 του άρθρου 15. (Διαγράφεται)

δ) Υπεύθυνη δήλωση του Προέδρου του διοικητικού συμβουλίου ότι τα μέλη του ΑΣ παραδίδουν την παραγωγή τους ή/και προμηθεύονται τα εφόδιά τους, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 5, και συνεργάζονται με τον ΑΣ.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Αυτό δεν αφορά το Μητρώο. Αποτελεί καταστατική διάταξη. Εξ άλλου ο κύκλος συναλλαγών του κάθε προσώπου δεν δημοσιοποιείται. Το Μητρώο δεν ασχολείται με εσωτερικά θέματα λειτουργίας του Συνεταιρισμού. Το μητρώο αποτελεί μια καταγραφή των

συνεταιρισμών, και ελέγχονται τα στοιχεία που απαιτούνται για την διασφάλιση της νομιμότητας της λειτουργίας του συνεταιρισμού, για την ασφάλεια των συναλλαγών και των συναλλασσόμενων.

Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Συμβουλίου, καθορίζονται με κάθε λεπτομέρεια τα κριτήρια αξιολόγησης των τακτικών δηλώσεων της παραγράφου 3, επιπλέον απαιτούμενα έγγραφα και δικαιολογητικά που επισυνάπτονται στην αίτηση εγγραφής της παραγράφου 2 και στην τακτική δήλωση της παραγράφου 3, καθώς και η διαδικασία συμβατικής ή ηλεκτρονικής υποβολής τους, οι λόγοι και η διαδικασία διαγραφής των ΑΣ από το Μητρώο και κάθε σχετικό θέμα.

Άρθρο 20 Έλεγχος

Γενικό Σχόλιο

Να αποφεύγεται η δημιουργία δαπανών στους συνεταιρισμούς, διότι υπάρχουν και μικροί συνεταιρισμοί 10 μελών, οι οποίοι όμως λειτουργούν υποδειγματικά. Γι' αυτό να επιλεγεί ένας ιστότοπος, για να γίνονται οι δημοσιεύσεις τους.

Ο διαχειριστικός, λογιστικός και οικονομικός έλεγχος των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων των ΑΣ και, αν συντρέχει περίπτωση, των ενοποιημένων ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, διενεργείται ετησίως, με την επιφύλαξη της παραγράφου 2, από έναν (1) τουλάχιστον ελεγκτή ή ελεγκτικό γραφείο του ν. 3693/2008 (Α' 174), όσον αφορά τους ΑΣ για τους οποίους συντρέχουν οι προϋποθέσεις τακτικού ελέγχου των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των ανωνύμων εταιρειών από τους ελεγκτές αυτούς, σύμφωνα με τους ν. 4336/2015 (Α' 94) και 4308/2014 (Α' 251). Στους λοιπούς ΑΣ διενεργείται από έναν (1) τουλάχιστον ελεγκτή που έχει άδεια άσκησης οικονομολογικού επαγγέλματος, σύμφωνα με το πδ 475/1991 (Α' 176), όπως ισχύει.

Οι ΑΣ που έχουν λιγότερα από τριάντα (30) μέλη φυσικά πρόσωπα και ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους είναι μέχρι πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ, μπορούν να υποβάλλουν τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις τους στον έλεγχο της παραγράφου 1 κάθε τρεις (3) συνεχόμενες διαχειριστικές χρήσεις σωρευτικά. *(Η εξαίρεση αυτή πρέπει να συμπεριληφθεί και ανωτέρω στον οικείο τόπο) .*

(Οι ανωτέρω δύο παράγραφοι χρειάζονται αναδιατύπωση).

Δεν μπορούν να ορισθούν ελεγκτές μέλη και υπάλληλοι του ΑΣ που ελέγχεται ή νομικού προσώπου οποιασδήποτε μορφής που συνδέεται με τον ΑΣ.

Οι ελεγκτές και ισάριθμοι αναπληρωτές τους ορίζονται από την προηγούμενη τακτική γενική συνέλευση του ΑΣ, πλην των ελεγκτών της πρώτης εταιρικής χρήσης, οι οποίοι ορίζονται από το καταστατικό. Η αμοιβή των ελεγκτών ορίζεται με την απόφαση ορισμού τους ή από το καταστατικό. Οι ελεγκτές μπορούν να επαναδιορίζονται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και υποχρεούνται να υποβάλλουν το πόρισμα του ελέγχου μαζί με τις απαραίτητες πληροφορίες στο διοικητικό συμβούλιο του ελεγχόμενου ΑΣ, το αργότερο τριάντα (30) ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση.

Το διοικητικό συμβούλιο του ελεγχόμενου ΑΣ υποχρεούται να ανακοινώσει το πόρισμα του ελέγχου της παραγράφου 4 στην πρώτη μετά τον έλεγχο γενική συνέλευση των μελών του. Οι ελεγκτές υποβάλλουν αντίγραφο του πορίσματος και στην αρμόδια αρχή. Το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να καλεί εγγράφως τον ελεγκτή πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση της γενικής συνέλευσης, για να παρίσταται σε αυτήν. Ο ελεγκτής υποχρεούται να παρίσταται στη γενική συνέλευση και να παρέχει οποιαδήποτε πληροφορία ή διευκρίνιση του ζητηθεί. Αν από το πόρισμα του ελέγχου υπάρχουν ενδείξεις ότι έχουν τελεστεί πράξεις, που τιμωρούνται από τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα ή ειδικών ποινικών νόμων, οι ελεγκτές υποχρεούνται εντός δέκα (10) ημερών να υποβάλλουν το πόρισμά τους στην αρμόδια Εισαγγελική Αρχή και να αναφέρουν στον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων τις παραβάσεις του νόμου ή του καταστατικού.

Ο ΑΣ που ελέγχεται υποχρεούται να θέτει στη διάθεση των ελεγκτών κατάλληλο χώρο, όλα τα λογιστικά αρχεία (βιβλία) και τα στοιχεία (παραστατικά) και να παρέχουν κάθε πληροφορία που χρειάζεται ο ελεγκτής για την εκτέλεση του έργου του.

Οι ελεγκτές ελέγχουν ιδίως:

- α) Τη νομιμότητα των αποφάσεων και των πράξεων των θεσμικών οργάνων του ΑΣ.
- β) Τη λογιστική τάξη και ιδίως αν τηρήθηκαν οι αρχές και κανόνες της λογιστικής επιστήμης.
- γ) Την οικονομική κατάσταση του ΑΣ, που προκύπτει από τον έλεγχο των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, την έκθεση πεπραγμένων διαχείρισης του διοικητικού συμβουλίου και την έκθεση των νόμιμων ελεγκτών. Στο πόρισμα πρέπει να προσδιορίζεται η πορεία της οικονομικής κατάστασης του ΑΣ στο πλαίσιο των καταστατικών του σκοπών και των ετήσιων προγραμμάτων δράσης του.
- δ) Τη διαχειριστική τάξη, όσον αφορά τη νομιμότητα μόνο της πραγματοποίησης των δαπανών και αποσκοπεί κυρίως στη διαπίστωση τυχόν ατασθαλιών, καταχρήσεων ή άλλων παραβάσεων που έχουν διαπραχθεί και τον εντοπισμό των υπεύθυνων.

7. α) Ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων μπορεί να ζητήσει από τους ελεγκτές έκτακτο έλεγχο του ΑΣ.

β) Οι ελεγκτές, με αίτησή τους προς το διοικητικό συμβούλιο, μπορεί να ζητήσουν τη σύγκληση έκτακτης γενικής συνέλευσης, αναφέροντας σε αυτήν τα προς συζήτηση θέματα. Το Διοικητικό Συμβούλιο συγκαλεί υποχρεωτικά τη γενική συνέλευση μέσα σε ένα (1) μήνα, από την υποβολή της αίτησης, με θέματα ημερήσιας διάταξης, τα αναφερόμενα στην αίτηση.

8. Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ρυθμίζονται ειδικά θέματα, τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικαστικά θέματα για την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Ποιος αμείβει τους ελεγκτές; Δεν αναφέρεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Άρθρο 21 Διαχειριστική χρήση

Η διαχειριστική χρήση δεν μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερους από δώδεκα (12) μήνες. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η πρώτη διαχειριστική χρήση μπορεί να ορίζεται για χρονικό διάστημα μέχρι είκοσι τέσσερις (24) μήνες.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Ποιες είναι οι εξαιρετικές αυτές περιπτώσεις, πρέπει να τις πει ο νόμος, διότι η υπερδωδεκάμηνη χρήση έχει καταργηθεί.

Εντός των νόμιμων προθεσμιών κλείνονται τα λογιστικά αρχεία (βιβλία) του ΑΣ, ενεργείται η απογραφή της περιουσίας του, καταρτίζονται οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4308/2014, όπως ισχύει, και υποβάλλονται από το διοικητικό συμβούλιο στην τακτική γενική συνέλευση μαζί με την έκθεση διαχείρισης πεπραγμένων του διοικητικού συμβουλίου για το έτος που έληξε.

Το διοικητικό συμβούλιο συντάσσει πρόγραμμα δράσης και ανάπτυξης του ΑΣ για την επόμενη χρήση, το οποίο συνοδεύεται από προϋπολογισμό εσόδων - εξόδων και το υποβάλλει για έγκριση στη γενική συνέλευση.

Ο ΑΣ έχει υποχρέωση να δημοσιεύει κατ' έτος τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις σε μία ημερήσια ή εφημερίδα της Περιφερειακής Ενότητας της έδρας του ΑΣ, και αν δεν εκδίδεται τέτοια σε περιοδική εφημερίδα της Περιφερειακής Ενότητας της έδρας του ΑΣ, καθώς και στο διαδικτυακό τόπο του ΑΣ, εφόσον διαθέτει.

Άρθρο 22

Διαχειριστικό υπόλοιπο - Πλεονάσματα - Κέρδη - Τηρούμενα βιβλία

Η διάταξη αυτή είναι ορθή, γιατί αποτελεί πιστή αντιγραφή του ν. 2810/2000 με εξαίρεση τα τηρούμενα βιβλία. Παρεμβαίνει μόνο το Σ/Ν στην περ. δ), που σχολιάζεται κατωτέρω.

Αν από τα ακαθάριστα έσοδα του ΑΣ αφαιρεθούν οι κάθε είδους δαπάνες, οι ζημιές, οι αποσβέσεις και οι τόκοι των υποχρεωτικών και των προαιρετικών μερίδων, το υπόλοιπο που απομένει αποτελεί το διαχειριστικό υπόλοιπο της χρήσης. Το διαχειριστικό υπόλοιπο περιλαμβάνει πλεονάσματα και κέρδη. Τα πλεονάσματα προέρχονται από τις συναλλαγές του ΑΣ με τα μέλη του σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 5. Το πέραν του πλεονάσματος υπόλοιπο λογίζεται ότι προέρχεται από τις συναλλαγές με τρίτους και αποτελεί κέρδος.

Αν το καταστατικό προβλέπει συμμετοχή των προαιρετικών μερίδων στα πλεονάσματα ή στα κέρδη ή και στα δύο, τα ποσά που αναλογούν αφαιρούνται πριν από οποιαδήποτε άλλη χρησιμοποίηση των πλεονασμάτων και των κερδών.

Από τα πλεονάσματα, πριν από την αφαίρεση για τις προαιρετικές μερίδες, κρατείται ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) για το σχηματισμό τακτικού αποθεματικού. Η κράτηση αυτή παύει να είναι υποχρεωτική όταν το τακτικό αποθεματικό φθάσει στο ύψος του συνολικού ποσού των υποχρεωτικών μερίδων των μελών του ΑΣ και επαναφέρεται αν το τακτικό αποθεματικό υστερήσει έναντι του συνολικού ποσού των μερίδων των μελών. Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει μεγαλύτερο ποσοστό κράτησης. Το μέρος των πλεονασμάτων που μεταφέρεται στο τακτικό αποθεματικό λογίζεται ως ισόποση εισφορά των μελών.

Το υπόλοιπο των πλεονασμάτων, που απομένει μετά την κράτηση της παραγράφου 3, διατίθεται για την:

α) απόδοση στα μέλη, ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον ΑΣ, β) ανάπτυξη του ΑΣ, γ) υποστήριξη δραστηριοτήτων κοινωνικού σκοπού και

δ) εκπαίδευση των μελών του ΑΣ, σε ποσοστό τουλάχιστον 5% των πλεονασμάτων,

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

(Το ποσοστό αυτό θα πρέπει να καθορίζεται από το καταστατικό του κάθε συνεταιρισμού. Ο νόμος δεν μπορεί να το επιβάλει, λόγω της ιδιομορφίας του θεσμού στα πλεονάσματα, στα κέρδη, στο μέγεθος του συνεταιρισμού.)

Με απόφαση της γενικής συνέλευσης, τα ποσά της περίπτωσης α΄ της παραγράφου 4 μπορεί να παραμείνουν στον ΑΣ ως εξατομικευμένες έντοκες καταθέσεις προθεσμίας των μελών. Το επιτόκιο που καταβάλλεται στην περίπτωση αυτή καθορίζεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης και δεν μπορεί να υπερβαίνει το επιτόκιο δανεισμού του ΑΣ από τις τράπεζες.

Στο τακτικό αποθεματικό περιέρχονται:

α) Τα κέρδη, όπως ορίζονται στην παράγραφο 1, μετά τη φορολόγησή τους. β) Η κράτηση της παραγράφου 3.

γ) Τα έσοδα που περιέρχονται στον ΑΣ από χαριστική αιτία.

δ) Κάθε άλλο έσοδο, για το οποίο δεν ορίζεται διαφορετικά από το καταστατικό.

Οι ΑΣ τηρούν τα λογιστικά αρχεία (βιβλία) και τα λογιστικά στοιχεία (παραστατικά) που προβλέπονται από τον ν. 4308/2014, όπως ισχύει, καθώς και τα παρακάτω βιβλία θεωρημένα από το Ειρηνοδικείο της έδρας τους:

α) Βιβλίο μητρώου μελών.

β) Βιβλίο πρακτικών των γενικών συνελεύσεων καθώς και του διοικητικού και εποπτικού συμβουλίου.

γ) Κάθε άλλο βιβλίο που προβλέπεται από το καταστατικό.

Ο ΑΣ με απόφαση της γενικής του συνέλευσης δύναται να παρέχει τις υπηρεσίες του και σε μη μέλη του ΑΣ, που δεν κατέχουν προαιρετικές μερίδες. Για φορολογικούς σκοπούς διανομής του πλεονάσματος και τήρησης των αποθεματικών, ο τρόπος λογιστικής καταχώρισης πρέπει να είναι διακριτός για τις συναλλαγές με μη μέλη.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Η συναλλαγή του ΑΣ με τρίτους δεν πρέπει να συνδέεται με την απόκτηση ή όχι προαιρετικών μερίδων από αυτούς.

Ίσως εδώ θέλει να πει το εξής (Παρ. 8): Αγρότες, οι οποίοι δεν είναι μέλη αγροτικών συνεταιρισμών και κατέχουν προαιρετικές μερίδες, εφόσον αποδεδειγμένα παραδίδουν το 80% της παραγωγής τους στον συνεταιρισμό, η συναλλαγή τους αυτή να θεωρείται φορολογικά όχι ως συναλλαγή με τρίτο, αλλά ως συναλλαγή με μέλος.

Σχετικά με τα ανωτέρω έχει εκφραστεί και αντίθετη άποψη, ως εξής:

Τα μη μέλη που κατέχουν προαιρετικές μερίδες έχουν τα οφέλη που προβλέπονται για τις προαιρετικές μερίδες και πρέπει να τυχάνουν της ίδιας μεταχείρισης με όλα τα μη μέλη. Ο συνεταιρισμός πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εξυπηρετεί μη μέλη χωρίς οι συναλλαγές με μη μέλη να υπερβαίνουν τις συναλλαγές με μέλη, εφόσον αυτό εξυπηρετεί τα συμφέροντα των μελών. Εάν τα θετικά αποτελέσματα της συναλλαγής των μη μελών με τον συνεταιρισμό (= Κέρδη) θεωρηθούν πλεονάσματα, τα μη μέλη θέτονται σε πλεονεκτική θέση έναντι των μελών, διότι θα έχουν τα ίδια πλεονεκτήματα με τα μέλη, χωρίς οποιαδήποτε υποχρέωση και δεν θα έχουν ποτέ λόγο να γίνουν μέλη. Διότι η εξυπηρέτηση των μη μελών έχει και διδακτικό περιεχόμενο, να δείξει τα πλεονεκτήματα των μελών και να πείσουν τα μη μέλη να γίνουν μέλη. Το θέμα του 80% καλύτερα να τεθεί στο περιθώριο αναφορικά με το νόμο. Είναι θέμα καταστατικού αποκλειστικά. Οι συνεταιρισμοί που επιθυμούν και μπορούν να έχουν τα χαρακτηριστικά που προβλέπονται για τις Οργανώσεις Παραγωγών, μπορούν να θέσουν τις σχετικές διατάξεις στο καταστατικό τους και να αναγνωρισθούν ως Οργανώσεις Παραγωγών. Δεν παύουν να είναι συνεταιρισμοί.)

Ακολούθως:

Η ορθή διατύπωση της άνω διάταξης (παρ.9) είναι: Στα βιβλία του ΑΣ καταχωρούνται ξεχωριστά τα πλεονάσματα από τα κέρδη, διότι τα πλεονάσματα είναι αφορολόγητα στο επίπεδο του νομικού προσώπου του συνεταιρισμού, ενώ τα κέρδη φορολογούνται.

Ορθότερη όμως θα ήταν, η διάκριση να γίνεται στον χαρακτηρισμό των συναλλαγών, ως συναλλαγές με μέλη και συναλλαγές με μη μέλη. Αυτό μπορεί να γίνεται με ειδική σήμανση κατά τις συναλλαγές, ώστε να γίνεται χωριστή άθροιση και συνεπώς διαχωρισμός των πλεονασμάτων από τα κέρδη. Μια βελτίωση της διατύπωσης που προτείνεται θα ήταν: Στα βιβλία του ΑΣ καταχωρούνται χωριστά οι συναλλαγές με μέλη από τις

συναλλαγές με μη μέλη, ώστε να προκύπτει η διάκριση πλεονασμάτων και κερδών.)

Και, βεβαίως, νομοτεχνικά, η άνω διάταξη της παρ. 8, πρέπει να τεθεί πριν από την διάταξη για τα βιβλία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ - ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ - ΠΤΩΧΕΥΣΗ

ΔΙΑΛΥΣΗ - ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ

Άρθρο 23 Συγχώνευση

Δύο ή περισσότεροι ΑΣ μπορεί να συγχωνευθούν είτε με τη σύσταση νέου ΑΣ στον οποίο ενσωματώνονται οι συγχωνευόμενοι είτε με την απορρόφηση ενός ή περισσότερων υφιστάμενων ΑΣ από άλλον ο οποίος ήδη λειτουργεί.

Για τη συγχώνευση απαιτείται:

α) Απόφαση των γενικών συνελεύσεων καθενός από τους προς συγχώνευση ΑΣ, που λαμβάνεται με την εξαιρετική απαρτία και πλειοψηφία, που ορίζεται στις παραγράφους 3 του άρθρου 12 και 2 του άρθρου 13. Η απόφαση αυτή αφορά στη συγχώνευση, στην έγκριση του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης και ~~πες, κατά περίπτωση, τροποποιήσεις του καταστατικού, που απαιτούνται για την πραγματοποίηση της συγχώνευσης.~~ (Να διαγραφεί).

β) Σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης που καταρτίζουν εγγράφως τα διοικητικά συμβούλια των ΑΣ που συγχωνεύονται.

Το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης περιέχει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία: αα) Την επωνυμία, την καταστατική έδρα των συγχωνευόμενων ΑΣ, καθώς και τον αριθμό καταχώρισης των καταστατικών τους και των τροποποιήσεων αυτών στο βιβλίο μητρώου ΑΣ που τηρείται στο αρμόδιο Δικαστήριο και τον αριθμό εγγραφής στο Μητρώο των συγχωνευόμενων ΑΣ, την επωνυμία και την έδρα που προτείνεται για τον ΑΣ που θα προέλθει από τη συγχώνευση.

ββ) Τον τρόπο κατανομής των συνεταιρικών μερίδων και τον καθορισμό του ύψους της συνεταιρικής μερίδας του νέου ΑΣ.

γγ) Τους ενδεχόμενους ειδικούς όρους ή πλεονεκτήματα που συνδέονται με τις

υποχρεωτικές και προαιρετικές μερίδες.

δδ) Την ημερομηνία από την οποία οι πράξεις των συγχωνευόμενων ΑΣ θεωρούνται λογιστικά τελούμενες για λογαριασμό του νέου ΑΣ.

εε) Τους όρους της αντιπροσωπευτικότητας, στην περίπτωση που ο αριθμός των μελών φυσικών προσώπων των συγχωνευόμενων ΑΣ υπερβαίνει τα τριακόσια (300) μέλη, οπότε μπορεί η κοινή γενική συνέλευση των μελών των συγχωνευόμενων ΑΣ να είναι αντιπροσωπευτική.

γγ) Δημοσίευση περίληψης του σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης σε μία εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας της περιφερειακής ενότητας της έδρας των υπό συγχώνευση ΑΣ, καθώς και στους διαδικτυακούς τους τόπους, εφόσον διαθέτουν, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών, από την ημερομηνία λήψης της απόφασης της γενικής συνέλευσης.

δδ) Μεταφορά των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού των συγχωνευόμενων ΑΣ στον νέο ΑΣ σύμφωνα με την τρέχουσα λογιστική τους αξία. Για τα ακίνητα ισχύουν κάθε φορά οι υπάρχουσες αντικειμενικές αξίες ή οι τιμές εκκίνησης, όπου δεν υφίσταται το αντικειμενικό σύστημα προσδιορισμού.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Οι συγχωνευόμενοι συνεταιρισμοί και όχι βεβαίως ο νόμος, θα πρέπει να επιλέξουν αν ακολουθήσουν τη διαδικασία του ν. 1297/1972, που επιβάλλει την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με το άρθρο 9 του κ.ν 2190/1920, ή τη διαδικασία του ν. 2166/1993, όπου ο νόμος αυτός κάνει ρητή αναφορά στους συνεταιρισμούς. Είναι αυτονόητο ότι είναι εσφαλμένο, να επιβάλλει ο νόμος την επιχειρηματική επιλογή του κάθε συνεταιρισμού).

ε) Σύγκληση, μετά από πρόσκληση των διοικητικών συμβουλίων των υπό συγχώνευση ΑΣ των μελών τους, σε κοινή γενική συνέλευση.

Η συνέλευση αυτή εκλέγει το προσωρινό διοικητικό συμβούλιο του νέου ΑΣ, που προκύπτει από τη συγχώνευση.

στ) Πράξη με την οποία διατάσσεται η καταχώριση του καταστατικού, σύμφωνα με το άρθρο 3.

Σχόλιο στην άνω διάταξη (στ).

Υποβολή του Καταστατικού του νέου ΑΣ, από το προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο στο Ειρηνοδικείο της έδρας του, για καταχώριση, σύμφωνα με το άρθρο 3.

ζ) Καταχώριση στο βιβλίο μητρώου Αγροτικών Συνεταιρισμών του καταστατικού, με μεία του αριθμού της πράξης του ειρηνοδίκη, σύμφωνα με το άρθρο 3.

(εξυπακούεται από την άνω διάταξη)

3. Από την ημερομηνία καταχώρισης του καταστατικού συντελείται η συγχώνευση και όλα τα περιουσιακά στοιχεία των συγχωνευόμενων αποτελούν περιουσία του νέου ΑΣ.

4. Ο νέος ΑΣ υποκαθίσταται αυτοδικαίως, από την ημέρα που συντελείται η συγχώνευση, σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των ΑΣ που συγχωνεύθηκαν, καθώς και στις εκκρεμείς δίκες τους, τις οποίες και συνεχίζει.

5. Τα μέλη των ΑΣ που συγχωνεύθηκαν είναι αυτοδικαίως μέλη του νέου ΑΣ με όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ορίζει το νέο καταστατικό.

6. Μέλη που δεν επιθυμούν τη συγχώνευση, μπορεί να αποχωρήσουν σύμφωνα με τους όρους του καταστατικού.

7. Οι συνεταιρικές μερίδες των ΑΣ που συγχωνεύθηκαν αποτελούν κεφάλαιο του νέου ΑΣ.

Αν οι συνεταιρικές αυτές μερίδες είναι άνισες, η κοινή γενική συνέλευση της περίπτωσης ε΄ της παραγράφου 2, με απόφασή της, ορίζει τον τρόπο προσαρμογής των μερίδων που υπολείπονται του ύψους της συνεταιρικής μερίδας του νέου ΑΣ.

8. Μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την καταχώριση της εγκριτικής απόφασης στο βιβλίο μητρώου του αρμόδιου ειρηνοδικείου, το προσωρινό διοικητικό συμβούλιο συγκαλεί τα μέλη του νέου ΑΣ σε γενική συνέλευση, εντός ενός μηνός, για την εκλογή του νέου διοικητικού συμβουλίου.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Το «από την καταχώριση της εγκριτικής απόφασης», δεν είναι ορθό, αφού έχει αλλάξει η διαδικασία. Συνεπώς πρέπει να διαγραφεί και να τεθεί: από την καταχώριση του καταστατικού στα βιβλία του Ειρηνοδικείου.

9. Με την ολοκλήρωση της συγχώνευσης το νέο νομικό πρόσωπο του ΑΣ εγγράφεται

στο Μητρώο, σύμφωνα με το άρθρο 19.

10. Η τυχόν υπεραξία που προκύπτει από την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων, απαλλάσσεται από κάθε φόρο και τέλος και εγγράφεται σε ειδικό λογαριασμό του τακτικού αποθεματικού του νέους ΑΣ.

11. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως και για την περίπτωση της συγχώνευσης με απορρόφηση.

12. Οι διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 (Α' 37) εφαρμόζονται συμπληρωματικά και αναλόγως για θέματα που δεν ρυθμίζονται με το παρόν άρθρο. Οι διατάξεις των αναπτυξιακών νόμων που ρυθμίζουν θέματα του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Η μεταγραφή των ακινήτων των συγχωνευόμενων ΑΣ στο νέο νομικό πρόσωπο του ΑΣ, που θα προέλθει από την συγχώνευση, με ποιο τρόπο θα γίνει; Το κενό του νόμου πρέπει να συμπληρωθεί, διότι, όπως απέδειξε η εμπειρία του ν. 4015/2011, τα υλοθηκοφυλακεία αρνήθηκαν την μεταγραφή, των ακινήτων των ΑΣ, που προήλθαν από την μετατροπή των ΕΑΣ, και ορθά, διότι δεν υπήρχε τίτλος. Συνεπώς ο νόμος οφείλει να ορίσει τον τίτλο για την μεταγραφή των ακινήτων.

Άρθρο 24

Μετατροπή

Γενικό Σχόλιο

Το άρθρο αυτό πρέπει να διαγραφεί στο σύνολό του. Κατ' αρχήν δεν αποτελεί μετατροπή νομικού προσώπου, στο πλαίσιο του δικαίου των συνεταιρισμών. Εξ ετέρου αποτελεί όνειδος για τον συνεργατισμό. Ο συντάκτης εμπνεύστηκε από αντίστοιχη διάταξη του ν. 4015/2011 (άρθρο 19 παρ.3 περ.γ) υπολ.γγ,δδ.εε), προκειμένου να βρει τρόπο να παραδώσει την συνεταιριστική αδιανέμητη, κοινωνική περιουσία σε τρίτους ιδιώτες. Όμως ο ν. 4015/2011, όχι μόνο διαφύλαττε την συνεταιριστική περιουσία, αλλά ρητά απαγόρευε την συμμετοχή τρίτων στην ιδιότυπη ανώνυμη

συνεταιριστική εταιρεία που δημιούργησε, δηλαδή την αγροτική εταιρική σύμπραξη(ΑΕΣ) του άρθρου 6 αυτού .

Αντίθετα το προτεινόμενο Σ/Ν και με το άρθρο 42 παρ.4 παραδίδει επίσης την συνεταιριστική περιουσία των ΑΕΣ σε τρίτους ιδιώτες και εξοβελίζει την αγροτική εταιρική σύμπραξη από την συνεταιριστική οικογένεια.

Βεβαίως ο συντάκτης δεν γνωρίζει ότι ο ν.2190/1920 δεν επιτρέπει την μετατροπή αυτή.

Και ευλόγως τίθεται το ερώτημα: γιατί ενδιαφέρεται το Σ/Ν για τη βιωσιμότητα μιας Α.Ε ή ΕΠΕ του εμπορικού δικαίου, στην οποία θα περιέλθει η συνεταιριστική περιουσία, αφού τόσο η ΑΕ όσο και η ΕΠΕ δεν αποτελούν αντικείμενο του παρόντος προτεινομένου νομοθετήματος; Δηλαδή δεν αποτελούν συνεταιρισμό.

Και μάλιστα στην παρ. 2 ρητά αναφέρει ότι η ανώνυμος εταιρεία του ν. 2190/1920 και η ΕΠΕ του ν. 3190/1920 αποτελούν καθολικό διάδοχο της συνεταιριστικής περιουσίας.

Θα πρέπει να ομολογήσουμε ότι αδυνατούμε να κατανοήσουμε την σκοπιμότητα της διάταξης.

1. ΑΣ που έχει αρνητική οικονομική θέση και αδυνατεί με την αύξηση του συνεταιριστικού του κεφαλαίου να αποκτήσει θετική οικονομική θέση ή να καταστεί οικονομικά βιώσιμος μπορεί να μετατραπεί στο σύνολο του σε ΑΕ ή ΕΠΕ. Η μετατροπή γίνεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης του ΑΣ που λαμβάνεται με την απαρτία και πλειοψηφία, αντίστοιχα, των παραγράφων 3 του άρθρου 12 και 2 του άρθρου 13. Για τη μετατροπή απαιτείται έγκριση σχεδίου βιωσιμότητας του νέου νομικού προσώπου από την ενυπόθηκη τράπεζα με το μεγαλύτερο ύψος απαιτήσεων ή από τον εκκαθαριστή της υπό εκκαθάριση ΑΤΕ ΑΕ, αν αυτή έχει το μεγαλύτερο ύψος απαιτήσεων.

Το νομικό πρόσωπο που προκύπτει από την μετατροπή είναι καθολικός διάδοχος του ΑΣ που μετατρέπεται, υπεισέρχεται σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του και τον υποκαθιστά πλήρως σε κάθε είδους προγράμματα που τυχόν έχει αναλάβει ο ΑΣ, καθώς και σε όλες τις εκκρεμείς δίκες, τις οποίες συνεχίζει.

Για τη μετατροπή εφαρμόζονται συμπληρωματικά και αναλόγως οι διατάξεις του κ. ν. 2190/1920 και του ν. 3190/1955 (Α΄ 91) και μετά την ολοκλήρωση της μετατροπής του σε ΑΕ ή ΕΠΕ, ο ΑΣ διαγράφεται από το Μητρώο.

Άρθρο 25 Πτώχευση

Γενικό Σχόλιο

Αν το Σ/Ν είχε σκοπό την εξυγίανση των συνεταιρισμών και όχι την υφαρπαγή της περιουσίας τους, με τις άνω διατάξεις και την αντισυνταγματική διάταξη του άρθρου 40 περί ΔΙΑΓΕΠ, είχε τη δυνατότητα είτε με το άρθρο αυτό είτε με θέσπιση ειδικού άρθρου, να προβεί σε ανάλογη εφαρμογή των αντίστοιχων εξυγιαντικού χαρακτήρα διατάξεων του πτωχευτικού κώδικα και στους συνεταιρισμούς. Επειδή πραγματικά είναι αδιανόητο να αποδίδεται πρόθεση στις ενέργειες αυτές, μήπως υπάρχει άγνοια;

Κατά τα λοιπά η διάταξη αποτελεί πιστή αντιγραφή του ν. 2810/2000.

Ο ΑΣ κηρύσσεται σε κατάσταση πτώχευσης αν παύσει τις πληρωμές των χρεών του.

Η πτώχευση κηρύσσεται από το αρμόδιο δικαστήριο της έδρας του ΑΣ μετά από αίτηση:

α) Οποιοσδήποτε πιστωτή, που έχει έννομο συμφέρον. β) Του διοικητικού συμβουλίου του ΑΣ .

γ) Των εκκαθαριστών.

Ο υπό εκκαθάριση ΑΣ κηρύσσεται σε πτώχευση μόνον αν δεν έχει συντελεστεί η διανομή.

Αν υποβληθεί δήλωση παύσης πληρωμών ή αίτηση κήρυξης σε πτώχευση του ΑΣ από το διοικητικό συμβούλιο ή αν έχει κατατεθεί αίτηση για την κήρυξή του σε πτώχευση από οποιονδήποτε τρίτο, το διοικητικό συμβούλιο ή οι εκκαθαριστές συγκαλούν εντός δέκα (10) ημερών τη γενική συνέλευση με θέμα την επιβολή έκτακτης εισφοράς για να αποφευχθεί η κήρυξη της πτώχευσης. Στη γενική συνέλευση υποβάλλεται ισολογισμός και έκθεση του διοικητικού συμβουλίου για την περιουσιακή κατάσταση του ΑΣ και την προτεινόμενη έκτακτη εισφορά. Η γενική συνέλευση με απόφασή της, που λαμβάνεται με τη συνήθη απαρτία και πλειοψηφία, επιβάλλει στα μέλη έκτακτη εισφορά, ανάλογα με τον αριθμό των υποχρεωτικών μερίδων τους και μέσα στα όρια της ευθύνης που προβλέπεται από το καταστατικό. Η εισφορά αυτή βαρύνει και τα μέλη που αποχώρησαν για οποιονδήποτε λόγο μέσα στο τελευταίο έτος, πριν από την υποβολή της αίτησης για την κήρυξη της πτώχευσης. Η εισφορά καταβάλλεται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη λήψη της απόφασης στη γενική συνέλευση. Αν η προθεσμία αυτή παρέλθει άπρακτη, το διοικητικό συμβούλιο ή οι εκκαθαριστές

υποχρεούνται να υποβάλουν στο Ειρηνοδικείο πίνακα για την έκτακτη εισφορά. Ο πίνακας κηρύσσεται εκτελεστός από το Ειρηνοδικείο.

Μέσα σε εξήντα (60) ημέρες από την κατάθεση της δήλωσης της παραγράφου

ή από την κοινοποίηση στον ΑΣ της αίτησης για την κήρυξή του σε πτώχευση, το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να δηλώσει στο αρμόδιο δικαστήριο αν συνεχίζει ή όχι τις πληρωμές.

Το Δικαστήριο προσδιορίζει δικάσιμο για την εκδίκαση της αίτησης - δήλωσης μετά την πάροδο της προθεσμίας της παραγράφου 5 και αν διαπιστώσει ότι εξακολουθεί η κατάσταση παύσης των πληρωμών, κηρύσσει τον ΑΣ σε πτώχευση.

Από την κήρυξή του σε πτώχευση ο ΑΣ λύεται. Η πτώχευση του ΑΣ δεν συνεπάγεται την πτώχευση των μελών του.

Αν επιτευχθεί πτωχευτικός συμβιβασμός, επικυρώνεται από το Πολυμελές Πρωτοδικείο, *το αρμόδιο Δικαστήριο* οπότε ο ΑΣ αναβιώνει και συνεχίζει τις εργασίες του. Μετά την κατάρτιση του συμβιβασμού οι πιστωτές δεν μπορούν να στραφούν κατά των μελών. Η απόφαση με τον οποίο επικυρώνεται ο συμβιβασμός, κοινοποιείται με φροντίδα του ΑΣ στον ειρηνοδίκη και στην αρμόδια αρχή.

Κατά τα λοιπά έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του πτωχευτικού κώδικα.

Άρθρο 26 Λύση

1. Ο ΑΣ λύεται:

α) Αν έληξε ο χρόνος διάρκειάς του, που ορίζεται στο καταστατικό και δεν αποφασίσθηκε η παράτασή του από τη γενική συνέλευση.

β) Με απόφαση της γενικής συνέλευσης, που λαμβάνεται με την εξαιρετική απαρτία και πλειοψηφία της παρ. 3 του άρθρου 12 και της παρ. 2 του άρθρου 13. γ) Αν κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης.

δ) Με απόφαση του Ειρηνοδικείου της έδρας του ΑΣ μετά από αίτημα του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων ύστερα από εισήγηση της αρμόδιας αρχής και γνώμη του Συμβουλίου, αν η λειτουργία του ΑΣ απέβη παράνομη ή αν αδράνησε για τρεις (3) τουλάχιστον συνεχείς διαχειριστικές χρήσεις ή αν συνάγεται εγκατάλειψη του σκοπού του, λόγω μειωμένης δραστηριότητάς του.

ε) στις περιπτώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

2. Αν το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων του ΑΣ, όπως αναγράφονται στον ισολογισμό,

καταστεί κατώτερο από το 1/5 του συνεταιριστικού κεφαλαίου, το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να συγκαλέσει γενική συνέλευση, μέσα σε προθεσμία έξι (6) μηνών από τη λήξη της χρήσης του ισολογισμού, που αποφασίζει τη λύση του ΑΣ ή την υιοθέτηση άλλου μέτρου.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

.Η διάταξη αντιγράφεται από τις Α.Ε, αλλά για τη διάλυση απαιτείται δικαστική απόφαση. Στο συνεταιρισμό η διάταξη δεν εφαρμόζεται. Δεν υφίσταται ούτε στο καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συνεταιρισμού, ενδεχομένως λόγω της μεταβλητότητας του κεφαλαίου.

3. Αν ο ΑΣ διαλύθηκε λόγω λήξης της διάρκειάς του ή λόγω της πτώχευσής του, η οποία όμως ανακλήθηκε ή περατώθηκε με συμβιβασμό, είναι δυνατή η αναβίωσή του με απόφαση της γενικής συνέλευσης που καταχωρίζεται στο Μητρώο ΑΣ. Σε περίπτωση αναβίωσης λογίζεται ότι ο ΑΣ δεν έχει ποτέ διαλυθεί. Η αναβίωση αποκλείεται όταν έχει αρχίσει η διανομή της περιουσίας του ΑΣ.

Άρθρο 27 Εκκαθάριση - Ενέργειες εκκαθαριστών

Τη λύση του ΑΣ ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης, με εξαίρεση την περίπτωση της λύσης του ΑΣ που επέρχεται από την κήρυξή του σε κατάσταση πτώχευσης.

Η εκκαθάριση διενεργείται από έναν ή περισσότερους ειδικούς εκκαθαριστές που ορίζονται από τη γενική συνέλευση, εκτός αν το καταστατικό ορίζει διαφορετικά. Το νομικό πρόσωπο του λυθέντος ΑΣ εξακολουθεί να υπάρχει και να λειτουργεί μέχρι το τέλος της εκκαθάρισης και για τις ανάγκες της.

Τα πρόσωπα που ορίζονται εκκαθαριστές του ΑΣ, δεν διώκονται ποινικά, δεν υπόκεινται σε προσωπική κράτηση, ούτε υπέχουν οποιαδήποτε αστική ή άλλη ατομική ευθύνη, για χρέη του ΑΣ προς το Δημόσιο και τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, ανεξαρτήτως του χρόνου βεβαίωσής τους. Δεν μπορούν να οριστούν εκκαθαριστές ΑΣ πρόσωπα που έχουν ασκήσει διοίκηση ή έχουν υπάρξει υπάλληλοί του. Η διάταξη αυτή ισχύει και για τους εκκαθαριστές των Αγροτικών Συνεταιρισμών, των Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ), των Κεντρικών Συνεταιριστικών Ενώσεων (ΚΕΣΕ), των Κοινοπραξιών Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (ΚΑΣΟ) και των Συνεταιριστικών Εταιρειών του ν. 2810/2000 (Α'61), που έχουν τεθεί σε εκκαθάριση με οποιονδήποτε τρόπο.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Το άνω δεύτερο εδάφιο αποτελεί μεταβατική διάταξη.

Σε περίπτωση θανάτου, παραίτησης ή αδράνειας των εκκαθαριστών, μετά από αίτηση μέλους ή πιστωτή του ΑΣ, το Ειρηνοδικείο της έδρας του ΑΣ διορίζει άλλους εκκαθαριστές, δικάζοντας με τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Το ίδιο ισχύει και αν η γενική συνέλευση δεν όρισε εκκαθαριστές.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Υπάρχει το αίτημα από τους συνεταιρισμούς, σε περίπτωση που η γ.σ. δεν όρισε εκκαθαριστές να ασκεί προσωρινά χρέη Εκκαθαριστών, το Εποπτικό Συμβούλιο, μέχρι να εκδοθεί η δικαστική απόφαση, ώστε να μην υπάρχει κενό.

Οι εκκαθαριστές έχουν υποχρέωση, μόλις αναλάβουν τα καθήκοντά τους, να κάνουν απογραφή της περιουσίας του ΑΣ που εκκαθαρίζεται και να συντάξουν ισολογισμό, αντίγραφο του οποίου υποβάλλουν στην αρμόδια αρχή. Αν η εκκαθάριση παρατείνεται, ο ισολογισμός συντάσσεται στο τέλος κάθε έτους. *(και εγκρίνεται από την γενική συνέλευση)* . Ο τελικός ισολογισμός καταρτίζεται στο τέλος της εκκαθάρισης. Οι εκκαθαριστές γνωστοποιούν τη λύση του ΑΣ με τη δημοσίευσή του σε μία ημερήσια εφημερίδα πανελλαδικής κυκλοφορίας και σε μια ημερήσια εφημερίδα της Περιφερειακής Ενότητας της έδρας του ΑΣ, και αν δεν εκδίδεται τέτοια σε περιοδική εφημερίδα της Περιφερειακής Ενότητας της έδρας του ΑΣ, και καλούν τους πιστωτές να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους.

Απαιτήσεις πιστωτών κατά του υπό εκκαθάριση ΑΣ παραγράφονται μετά την πάροδο τριών (3) ετών από την ημερομηνία της δημοσίευσης της λύσης του ΑΣ.

Οι εκκαθαριστές υποχρεούνται να ανακοινώνουν άμεσα στον αρμόδιο Εισαγγελέα τυχόν αξιόποινες πράξεις των μελών της διοίκησης του υπό εκκαθάριση ΑΣ, τις οποίες διαπίστωσαν ή πληροφορήθηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Η διάταξη αυτή ισχύει και για τους εκκαθαριστές των ΑΣ, ΕΑΣ, ΚΕΣΕ, ΚΑΣΟ και ΣΕ του ν. 2810/2000, που έχουν τεθεί σε εκκαθάριση με οποιονδήποτε τρόπο. *(το τελευταίο εδάφιο, αποτελεί μεταβατική διάταξη)*

ΑΣ ο οποίος τίθεται σε εκκαθάριση με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, καθώς και ΕΑΣ του ν. 2810/2000, που βρίσκονται σε εκκαθάριση κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, μπορούν, με απόφαση του εκκαθαριστή, *(να μην είναι δυνητικό για τον εκκαθαριστή, αλλά υποχρεωτικό)* να μισθώσουν τις παραγωγικές τους εγκαταστάσεις, κινητές και ακίνητες, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι αποθηκευτικοί χώροι των προϊόντων τους και τις οποίες χρησιμοποιεί για τις παραγωγικές ανάγκες του, κατά προτεραιότητα, σε ΑΣ που αποδεδειγμένα είναι βιώσιμοι και διαθέτουν

τόσο την απαραίτητη παραγωγική δυναμικότητα όσο και την τεχνογνωσία (αυτό δεν χρειάζεται σε μια επένδυση. Την τεχνογνωσία την αποκτάς με πρόσληψη ειδικών) για την αποτελεσματική λειτουργία των μονάδων. Η μίσθωση ισχύει όσο διαρκεί η εκκαθάριση. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι για χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών, (με τις σημερινές συνθήκες απαιτείται ένα έτος) ο εκκαθαριστής δύναται να μισθώσει τις εγκαταστάσεις αυτές στην ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ του άρθρου 40, προκειμένου να αξιοποιηθούν από άλλους ΑΣ.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Δηλαδή ο εκκαθαριστής θα μισθώσει στην ΔΙΑΓΕΠ τα συνεταιριστικά ακίνητα, η οποία ΔΙΑΓΕΠ θα πληρώνει μίσθωμα στον εκκαθαριστή και ακολούθως η ΔΙΑΓΕΠ θα βρει συνεταιρισμούς να αξιοποιήσουν την μισθωμένη από την ΔΙΑΓΕΠ περιουσία; Και γιατί οι ΑΣ δεν το κάνουν μόνοι τους και θα το κάνουν μέσω της ΔΙΑΓΕΠ; Πάλι το κράτος θα κάνει τον επιχειρηματία, για να πληρώνουν την επιχειρηματική ανικανότητά του οι φορολογούμενοι; Οι συνεταιρισμοί είναι υπερόθυμοι, για την περιουσία τους και δεν χρειάζονται τις κρατικές υποδείξεις. Μέχρι σήμερα αυτό έκαναν και γνωρίζουμε που οδηγήθηκαν.

Επιμένουμε: μακριά το κράτος από τους Συνεταιρισμούς, αν πραγματικά επιδιώκουμε την ουσιαστική συμβολή τους στην τοπική και την εθνική οικονομία.

Από το προϊόν της εκκαθάρισης εξοφλούνται τα ληξιπρόθεσμα χρέη του ΑΣ που εκκαθαρίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Οι προαιρετικές μερίδες εξοφλούνται μετά την ικανοποίηση των Τραπεζικών Ιδρυμάτων του Ελληνικού Δημοσίου, των Ασφαλιστικών Ταμείων και των εργαζομένων. Το υπόλοιπο του ενεργητικού που απομένει διατίθεται με απόφαση της γενικής συνέλευσης ή του εκκαθαριστή σε άλλον ΑΣ ή στη ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ του άρθρου 40 ή για άλλο κοινωνικό σκοπό σύμφωνα με όσα ορίζονται στο καταστατικό και δεν διανέμεται στα μέλη.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Ο εκκαθαριστής θα αποφασίσει για την διάθεση της συνεταιριστικής περιουσίας; Και γιατί να μεσολαβήσει η ΔΙΑΓΕΠ, δεν μπορεί η γενική

συνέλευση να αποφασίσει, για την διάθεση της περιουσίας του συνεταιρισμού της, η οποία δημιουργήθηκε από τους συνεταιριστές;

Εδώ με μεταβατική διάταξη να ορισθεί ότι η πενταετία αρχίζει από την έναρξη της εκκαθάρισης για να καταλάβει και τις εκκαθαρίσεις του ν. 4015/2011. Άλλως έχουμε άνιση μεταχείριση.

Κατά τα λοιπά, για την εκκαθάριση εφαρμόζονται οι διατάξεις περί δικαστικής εκκαθάρισης κληρονομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 28 Ποινικές διατάξεις

Αντιγραφή από τους ν. 2810/2000 και 4015/2011.

Τιμωρείται με φυλάκιση από τρεις (3) μήνες έως ένα (1) έτος, εφόσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, μέλος του διοικητικού συμβουλίου ή υπάλληλος ΑΣ αν:

α) Εν γνώσει του παρέχει στη γενική συνέλευση, στο εποπτικό συμβούλιο ή σε εκείνον που ασκεί την εποπτεία ή τον έλεγχο ψευδή στοιχεία ή αρνείται ή αποκρύπτει αληθή στοιχεία, γεγονότα ή περιστατικά, που αφορούν στην οικονομική κατάσταση του ΑΣ.

β) Εν γνώσει του προβαίνει σε ψευδείς ή εικονικές εγγραφές στα βιβλία του ΑΣ ή συντάσσει ψευδείς ή εικονικούς ισολογισμούς.

γ) Αρνείται να παραδώσει ή αποκρύπτει από το εποπτικό συμβούλιο ή από εκείνον που ασκεί έλεγχο ή εποπτεία, τα τηρούμενα στοιχεία ή βιβλία ή παρεμποδίζει με οποιονδήποτε τρόπο την άσκηση ελέγχου ή εποπτείας.

Με φυλάκιση από ένα (1) μήνα μέχρι ένα (1) έτος, εφόσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, τιμωρείται όποιος διενεργεί έλεγχο στους ΑΣ, αν κατά την άσκηση των καθηκόντων του παρέχει εν γνώσει του ψευδή στοιχεία ή αποκρύπτει ή αρνείται αληθή γεγονότα ή περιστατικά, που αφορούν στη διαχείριση ή στην οικονομική κατάσταση των ΑΣ και περιήλθαν σε γνώση του από τον έλεγχο που διενήργησε σε αυτές.

Τιμωρείται με φυλάκιση από ένα (1) μήνα μέχρι ένα (1) έτος ή με χρηματική ποινή ή και με τις δύο ποινές, εφόσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, όποιος παρεμποδίζει τις συνεδριάσεις του διοικητικού συμβουλίου ή του εποπτικού συμβουλίου ή της γενικής συνέλευσης των μελών των ΑΣ, με χρήση ή με απειλή

σωματικής βίας ή με άλλη παράνομη πράξη ή παράλειψη.

Τιμωρείται με φυλάκιση από ένα (1) μήνα μέχρι ένα (1) έτος, εφόσον από άλλες διατάξεις δεν προβλέπεται βαρύτερη ποινή, όποιος:

α) Ενεργεί πράξεις διοίκησης ή διαχείρισης ή ελέγχου μετά τη λήξη της θητείας του.

β) Ψηφίζει χωρίς δικαίωμα ή ψηφίζει πολλές φορές ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο μπορεί να προκαλέσει την παραγωγή μη γνήσιου αποτελέσματος εκλογής για την ανάδειξη διοικητικών συμβουλίων, εποπτικών συμβουλίων και άλλων οργάνων και αντιπροσώπων των ΑΣ .

Με τις ποινές της παραγράφου 4 τιμωρούνται τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, οι εκκαθαριστές και οι υπάλληλοι των ΑΣ, στους οποίους παραχώρησε το διοικητικό συμβούλιο την άσκηση ορισμένων αρμοδιοτήτων του, για παράβαση των διατάξεων του νόμου ή του καταστατικού ή για ενέργειες που αντίκεινται στις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης ή για μη εκτέλεση σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό των καθηκόντων τους, καθώς και για την παράλειψη σύνταξης του ισολογισμού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄ ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΣ - ΚΡΑΤΟΥΣ

Άρθρο 29

Οικονομικές ενισχύσεις - Φορολογικές απαλλαγές - Κίνητρα

Οι διατάξεις χρήζουν προσοχής προκειμένου να μην αποτελέσουν κρατικές ενισχύσεις.

Η διάταξη της παρ. 6 για το αφορολόγητο των πλεονασμάτων έχει κριθεί από το ΔΕΚ, ως νόμιμη.

Αγορές ακινήτων από ΑΣ για τη δημιουργία επιχειρήσεων μέσα στην περιφέρειά τους έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση όπως το Δημόσιο.

Οι εισφορές των μελών προς τους ΑΣ δεν υπόκεινται σε φόρο ή σε τέλος χαρτοσήμου ή οποιαδήποτε άλλη επιβάρυνση υπέρ τρίτου.

Απαλλάσσεται του φόρου μεταβίβασης ακινήτων η αξία του ακινήτου που μεταβιβάζεται από ΑΣ σε άλλον ΑΣ.

Συμβάσεις μεταξύ ΑΣ και του Δημοσίου ή Ν.Π. . . , που αφορούν αγροτικά προϊόντα ή αγροτικά εφόδια και υπηρεσίες, δεν υπόκεινται σε τέλος χαρτοσήμου ή σε άλλη επιβάρυνση υπέρ τρίτου.

Η νόμιμη προμήθεια, για τις ασφαλιστικές συμβάσεις, που καταρτίζονται ή ανανεώνονται με τη μεσολάβηση ΑΣ, καταβάλλεται σε αυτούς.

Τα πλεονάσματα της διαχειριστικής χρήσης των ΑΣ, που διανέμονται στα μέλη, υπόκεινται μόνο σε φορολογία εισοδήματος των μελών ανεξάρτητα από την καταβολή τους ή την εξατομικευμένη διατήρησή τους ως κατάθεση στον ΑΣ.

Οι ΑΣ μπορούν να εντάσσονται στους αναπτυξιακούς νόμους.

Η υπεραξία που προκύπτει από την πώληση ακινήτων των ΑΣ απαλλάσσεται του φόρου εισοδήματος, όταν το προϊόν της πώλησης διατίθεται για τη ρύθμιση του υπολοίπου των χρεών τους προς την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε η οποία τελεί υπό καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης, την εξόφληση τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην χώρα και την εξόφληση των καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών προς το Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ., οι οποίες ρυθμίζονται με βάση τις διατάξεις που κάθε φορά ισχύουν. Σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησης του μέρους της υπεραξίας, το οποίο δεν διατίθεται για την εξόφληση των χρεών ή των ασφαλιστικών εισφορών, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 12 του άρθρου 72 του ν. 4172/2013 (Α' 167).

Για αναπτυξιακούς λόγους η υπεραξία που προκύπτει από την πώληση ακινήτων των ΑΣ, απαλλάσσεται επίσης του φόρου εισοδήματος, αν χρησιμοποιηθεί ως ίδια συμμετοχή σε επενδυτικά προγράμματα με βάση το επιχειρησιακό τους σχέδιο. Η απαλλαγή παρέχεται με την προϋπόθεση εμφάνισης της υπεραξίας σε αφορολόγητο αποθεματικό. Το μέρος της υπεραξίας, το οποίο διατίθεται ως ίδια συμμετοχή σε επενδυτικά προγράμματα, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται πιο πάνω, μπορεί να κεφαλαιοποιηθεί, χωρίς την καταβολή φόρου εισοδήματος. Αντίθετα, σε περίπτωση διανομής του, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παραγράφου 12 του άρθρου 72 και των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 41 του ν. 4172/2013.

Οι ΑΣ που συγχωνεύονται ή μετατρέπονται απαλλάσσονται της υποχρέωσης καταβολής κάθε είδους φόρου, τέλους, τέλους χαρτοσήμου, φόρου υπέρ τρίτων, δικαιωμάτων υποθηκοφυλάκων, της μεταγραφής γενομένης ατελώς, δικαιωμάτων Ταμείων, αναλογικών δικαιωμάτων συμβολαιογράφων και κάθε άλλης απαλλαγής που προβλέπεται για την περίπτωση αυτή στον κ.ν. 2190/1920 και τους αναπτυξιακούς νόμους 1297/1972 και 2166/1993, όπως αυτοί ισχύουν. Η μεταγραφή στα υποθηκοφυλακεία γίνεται ατελώς. Η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 4178/2013 (Α' 174), όπως ισχύει δεν εφαρμόζεται και στην περίπτωση συμβάσεων μετατροπής και συγχώνευσης των νομικών προσώπων του παρόντος άρθρου. Για το Φόρο Συγκέντρωσης Κεφαλαίου ισχύουν οι διατάξεις του ν. 1676/1986 (Α' 204).

Δεν υπάρχει διάταξη στο παρόν Σ/Ν περί μετατροπής, πλην της ξένης προς τον νόμο αυτό μετατροπής του άρθρου 24.

Για την ενίσχυση των συγχωνεύσεων των ΑΣ θεσπίζονται φορολογικά και οικονομικά κίνητρα ως ακολούθως:

α) Στην έννοια των επενδυτικών **σχεδίων του άρθρου 3 του ν. 3299/2004** (Α'261), όπως ισχύει, περιλαμβάνονται οι δαπάνες για εξειδικευμένες υπηρεσίες για την

αναδιοργάνωση των ΑΣ που προκύπτουν από συγχώνευση, όπως:

αα) μελέτες στρατηγικού προσανατολισμού και αναδιοργάνωσης,

ββ) μελέτες και εξοπλισμός για μηχανοργάνωση και δαπάνες υποδομής, γγ) μελέτες για τον αποτελεσματικό εμπορικό επαναπροσανατολισμό της Οργάνωσης,

δδ) εισαγωγή ηλεκτρονικών διαδικασιών στις συναλλαγές τους με επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, εε) ενδυνάμωση των δομών στήριξής τους σε όλους τους τομείς της οικονομικής τους δραστηριότητας (πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή) με εξοπλισμό, δικτύωση, τεχνογνωσία, ώστε να μπορούν να παρέχουν ολοκληρωμένη πληροφόρηση και συμβουλευτική στήριξη στα μέλη τους σε θέματα Τεχνολογίας Πληροφορικής και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) και των νέων επιχειρηματικών πρακτικών που στηρίζονται σε αυτές.

στστ) δράσεις που αφορούν την ενίσχυσή τους για την προώθηση της χρήσης ΤΠΕ στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες, με την ολοκλήρωση της διαχείρισης της πληροφορίας στις εσωτερικές τους διαδικασίες, την προώθηση της χρήσης νέων τεχνολογιών και εργαλείων, την ένταξή τους στη νέα οικονομία του «ηλεκτρονικού επιχειρείν», την ανάπτυξη νέων ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών, ζζ) δράσεις ενίσχυσής τους με σκοπό την υιοθέτηση νέων επιχειρηματικών πρακτικών που θα βελτιώσουν την εξωστρέφειά τους και θα τις μετατρέψουν σε ηλεκτρονικές επιχειρήσεις, τη βελτίωση της διαχείρισης της πληροφορίας στο εσωτερικό τους, όπως επιχειρησιακός ανασχεδιασμός, εγκατάσταση ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης επιχειρησιακών πόρων, βελτίωση της ενδοεπικοινωνίας στην επιχείρηση, συστήματα υποστήριξης, ηη) δράσεις για την αντιμετώπιση ειδικών θεμάτων, όπως εξοικονόμηση ενέργειας, ασφάλεια, υγιεινή διαχείριση κρίσεων και προστασία περιβάλλοντος, καθώς και για την εισαγωγή του θεσμού της τηλε-εργασίας.

β) Οι τυχόν ζημίες μίας ή περισσότερων των συγχωνευόμενων ΑΣ μεταφέρονται στον νέο ΑΣ και κεφαλαιοποιούνται σε άτοκο δάνειο δεκαπενταετούς διάρκειας με τριετή περίοδο χάριτος.

γ) Επενδύσεις ΑΣ που προκύπτουν από συγχώνευση, εφόσον πραγματοποιούνται εντός τριετίας από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, απολαμβάνουν των κινήτρων που παρέχονται με βάση της ισχύουσες διατάξεις του ν. 3299/2004, για την περιοχή Δ3, ενώ η υποχρεωτική ίδια συμμετοχή τους

πρέπει να είναι τουλάχιστον δεκαπέντε τοις εκατό (15%) επί του ύψους της επένδυσης. Στην ίδια συμμετοχή συμπεριλαμβάνονται και τα αποθεματικά.

Σχόλιο στην άνω διάταξη.

Η διάταξη δεν μπορεί να ισχύσει για τους συνεταιρισμούς, διότι δεν είναι δυνατή η κεφαλαιοποίηση. Πέραν της αδυναμίας αυτής θα πρέπει λαληφθει υπόψιν το άρθρο της ευθύνης του μέλους προς τρίτους. Η ευθύνη

μπορεί να είναι πολλαπλάσια της αξίας της μερίδας. Συνεπώς το μέλος ευθύνεται για το ποσόν του δανείου και με την ατομική του περιουσία, εφόσον οι τρίτοι δεν ικανοποιηθούν από την περιουσία του συνεταιρισμού. Η κεφαλοποιημένη μερίδα σε τι ποσόν μπορεί να φθάσει;

Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση των αρμόδιων Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, μπορεί να καθορίζονται πρόσθετα κίνητρα για τη συγχώνευση, την ανάπτυξη, καθώς και τη μετατροπή των ΑΣ. Τα εν λόγω κίνητρα πρέπει να ανταποκρίνονται στις ιδιαιτερότητες του συνεταιριστικού θεσμού και στην ανάγκη ανάδειξης του εγγενούς δυναμικού του αγροτικού χώρου. Τα κίνητρα μπορεί να αναφέρονται στις επενδύσεις, στην ανάπτυξη των ΑΣ, στην απόκτηση και κατάρτιση στελεχών, στην επιλεξιμότητα για ανάθεση έργων και στην ενθάρρυνση ανάληψης πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων επ' ωφελεία των μελών τους. Με ίδια προεδρικά διατάγματα καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις υπαγωγής των ΑΣ στα παραπάνω κίνητρα. Η ισχύς των ανωτέρω προεδρικών διαταγμάτων αρχίζει από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, που παρέχουν κάθε φορά διευκολύνσεις ή απαλλαγές από φόρους, τέλη χαρτοσήμου ή άλλα υπέρ του Δημοσίου τέλη, εισφορές ή δικαιώματα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου για τη συγχώνευση επιχειρήσεων εφαρμόζονται αναλόγως και στους ΑΣ, εφόσον αυτοί πληρούν τις προβλεπόμενες από τις αντίστοιχες διατάξεις προϋποθέσεις.

Διατάξεις που θεσπίζουν κίνητρα ή απαλλαγές οικονομικής, φορολογικής ή άλλης φύσης για τη μετατροπή εταιριών περιορισμένης ευθύνης σε ανώνυμες εταιρίες ή τη μετατροπή άλλου νομικού τύπου εμπορικών εταιριών σε εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, ισχύουν με τις ίδιες προϋποθέσεις και για τη μετατροπή των αγροτικών αναγκαστικών συνεταιρισμών σε ελεύθερους ΑΣ, των ενώσεων αγροτικών αναγκαστικών συνεταιρισμών σε ελεύθερους ή αναγκαστικούς ΑΣ και των ΑΕΣ σε ΑΣ.

Σχόλιο στην άνω διάταξη

Η άνω διάταξη πρέπει να διαγραφεί, διότι προφανώς ουδείς συνεταιρισμός θα μετατραπεί σε ΑΕ ή ΕΠΕ του εμπορικού δικαίου .

Άρθρο 30

Δικαιούχοι οικονομικών ενισχύσεων, φορολογικών απαλλαγών και κινήτρων.

Γενικό Σχόλιο

Η διάταξη αυτή, η οποία αντιγράφει τον ν. 4015/2011 είναι αναχρονιστική και αδικαιολόγητη. Ένα νομικό συνεταιριστικό πρόσωπο, ή λειτουργεί νόμιμα ή δεν λειτουργεί. Ευθύνη της Εποπτεύουσας Αρχής

είναι η νομιμότητα της λειτουργίας των εποπτευομένων νομικών προσώπων που υπάγονται σε αυτή. Ο έλεγχος νομιμότητας εξυπηρετεί την ασφάλεια δικαίου και στην περίπτωση των συνεταιρισμών, που είναι επιχειρήσεις διασφαλίζει την ασφάλεια των συναλλαγών.

1. Μόνο οι ΑΣ, οι *διατηρούμενες* ΑΕΣ της παρ. 4 του άρθρου 42, οι ΚΠΕΑΣ και ΚΕΑΣ του άρθρου 31, οι αγροτικοί αναγκαστικοί συνεταιρισμοί και οι ενώσεις τους του άρθρου 32, που είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο, έχουν δικαίωμα πρόσβασης:

α) στις οικονομικές ενισχύσεις, φορολογικές απαλλαγές και κίνητρα του άρθρου 29, καθώς και των εκάστοτε αναπτυξιακών νόμων και ενωσιακών προγραμμάτων, β) σε όλα τα αναπτυξιακά προγράμματα, τα οποία προκηρύσσονται από το Ελληνικό Δημόσιο ή για λογαριασμό του και χρηματοδοτούνται από εθνικούς και ενωσιακούς πόρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄ ΑΛΛΟΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Άρθρο 31

Κλαδικοί συνεταιρισμοί - Ιδεολογική και συντονιστική οργάνωση αγροτικών συνεταιρισμών.

Γενικό Σχόλιο

Το άρθρο χρειάζεται αναδιατύπωση, εφόσον αναφέρεται σε Ενώσεις Συνεταιρισμών, γιατί περί αυτού πρόκειται. Αλλά γιατί φοβάται ο συντάκτης να τις πει με το όνομά τους;

Ως έχει η διάταξη, με τους περιορισμούς που θέτει, είναι και αντισυνταγματική, αλλά και αντίθετη με την 6η συνεταιριστική αρχή. Οι Ενώσεις του άρθρου αυτού δεν αποτελούν λοιπούς συλλογικούς φορείς, προφανώς του αγροτικού τομέα, αλλά αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, δευτέρου βαθμού, οι οποίες συνιστώνται από αγροτικούς συνεταιρισμούς. Οι διατάξεις σχετικά με τον περιορισμό της περιφέρειας δράσης τους, πέραν του αντισυνταγματικού και αντισυνεταιριστικού τους χαρακτήρα, είναι στην πράξη μη υλοποιήσιμες. Συνεταιριστική οργάνωση σημαίνει συναλλαγή για την εξυπηρέτηση του μέλους. Πώς μπορεί να συναλλάσσεται ένας συνεταιρισμός της Θράκης με την ΚΕΑΣ που έχει έδρα την Κόρινθο.

1. Οι ΑΣ που έχουν ως αντικείμενο δραστηριότητας στον ίδιο κλάδο παραγωγής σε ομοειδή προϊόντα, *(αν τα προϊόντα είναι όμοια τι γίνεται;)* ή παροχή υπηρεσιών στα μέλη ενός κλάδου παραγωγής ομοειδών προϊόντων, μπορεί να συνιστούν μεταξύ τους Κλαδικούς Περιφερειακούς ΑΣ (ΚΠΕΑΣ) σε επίπεδο Περιφέρειας, με πρωτοβουλία τουλάχιστον τριάντα (30) ΑΣ και Κλαδικούς Εθνικούς ΑΣ (ΚΕΑΣ) σε εθνικό επίπεδο από όλες τις περιφέρειες, μόνο έναν (1) ανά κλάδο με πρωτοβουλία τουλάχιστον εκατό (100) ΑΣ, με σκοπό τον συντονισμό του έργου των μελών τους και τη διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους, τις οποίες δεν μπορούν να διεξάγουν τα μέλη τους. Στις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων, μπορούν να συσταθούν σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας ΚΠΕΑΣ με πρωτοβουλία τουλάχιστον δέκα πέντε (15) ΑΣ. *(Επαναλαμβάνουμε οι Συνεταιρισμοί δεν είναι Συνδικαλιστικές Οργανώσεις. Θα συγκροτήσουν Ενώσεις σύμφωνα με τις ανάγκες τους και τη δυνατότητα της μεταξύ τους συνεργασίας) .*

Στους σκοπούς των ΚΠΕΑΣ και ΚΕΑΣ περιλαμβάνονται, ιδίως, η ανάληψη οικονομικών δραστηριοτήτων ευρείας κλίμακας και η συνεργασία σε θέματα χρηματοδότησης, μάρκετινγκ, εξαγωγών και εισαγωγών, εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμβουλευτικής, οικονομικής λογιστικής, νομικής και τεχνικής βοήθειας, καθώς και σε θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος, όπως η έρευνα, η ανάπτυξη των κοινοτήτων εντός των οποίων δραστηριοποιούνται τα μέλη τους και η προστασία του περιβάλλοντος.

Για τη σύσταση των ΚΠΕΑΣ και των ΚΕΑΣ ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπουν τα άρθρα 3 και 4. Οι ΚΠΕΑΣ και ΚΕΑΣ εγγράφονται στο Μητρώο και αξιολογούνται σύμφωνα με την απόφαση της παρ. 4 του άρθρου 19.

Τα καταστατικά των ΚΠΕΑΣ και των ΚΕΑΣ καθορίζουν όλα τα θέματα που αφορούν στην λειτουργία τους. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος νόμου περί ΑΣ.

Ποσοστό 51% τουλάχιστον των ΑΣ που είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο, μπορούν να συνιστούν μια ιδεολογική και συντονιστική οργάνωση που έχει περιφέρεια ολόκληρη την Ελληνική επικράτεια και έδρα το δήμο που ορίζει το καταστατικό της. Στο καταστατικό της καθορίζονται όλα τα θέματα που αφορούν την επωνυμία, την οργάνωσή της, τους σκοπούς και τη λειτουργία της. Η οργάνωση αυτή δεν έχει εμπορική ιδιότητα. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος νόμου περί ΑΣ. Η Πανελλήνια Συνομοσπονδία Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (ΠΑΣΕΓΕΣ), εφόσον πληροί τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου, θεωρείται η οργάνωση της παρούσας παραγράφου και εγγράφεται στο Μητρώο. Σε διαφορετική περίπτωση, δεν εγγράφεται στο Μητρώο.

Σχόλιο στην άνω διάταξη (παρ.4)

Η διάταξη σχολιάστηκε στις γενικές παρατηρήσεις. Επί πλέον προσθέτουμε τα ακόλουθα , διότι θεωρούμε ότι ο ισχύων νόμος έχει καθορίσει με λεπτομέρεια τις αρμοδιότητες της ΠΑΣΕΓΕΣ, όπως η εκπροσώπηση όλων των ενεργών αγροτικών συνεταιρισμών στο

εσωτερικό και στο εξωτερικό. Συνεπώς για όλα τα θέματα που αναφέρονται στο καταστατικό της ΠΑΣΕΓΕΣ, σύμφωνα με ρητή διάταξη του νόμου (αναγκαστικού δικαίου διάταξη) η εκπροσώπηση γίνεται από την ΠΑΣΕΓΕΣ. Επίσης ο νόμος της δίδει το δικαίωμα για εκπόνηση μελετών

εργασιών, ερευνών και μπορεί να μετέχει σε κάθε διαγωνισμό για τη σύναψη συμβάσεων. Επίσης συνάπτει συμβάσεις έργου ή συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, που έχουν σχέση με την αγροτική γενικά και συνεταιριστική ειδικά ανάπτυξη. Οι παροχές αυτές της ΠΑΣΕΓΕΣ προς τα μέλη της γίνονται ΔΩΡΕΑΝ βεβαίως, διότι είναι μέσα στο πλαίσιο του σκοπού της.

Συνεπώς ουδείς μπορεί να παρέμβει στο έργο που προσφέρει από το έτος 1935 η ΠΑΣΕΓΕΣ στα μέλη της. Για την βοήθειά της αυτή η ΠΑΣΕΓΕΣ, είχε πάντοτε επί πλέον των δικών της πόρων και ένα θεσμοθετημένο πόρο, διότι το έργο που της αναθέτει ο νομοθέτης να επιτελέσει είναι τεράστιο συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης. Κάθε διαφωνία, αφορά τους διαφωνούντες και όχι την ΠΑΣΕΓΕΣ, η οποία εποπτεύεται από το ΥΠΑΑΤ. Περαιτέρω για να γίνει κατανοητή η διαφορά της διάταξης, που προτείνει το Σ/Ν με την αντίστοιχη του ν. 2810/2000 και των όμοιων των προγενέστερων νόμων, παραθέτουμε τη διάταξη του ν. 2810/2000, με την επισήμανση: Αν καταργηθεί η ΠΑΣΕΓΕΣ, υπάρχει κίνδυνος να δημιουργηθούν νομικά μορφώματα, τα οποία θα εκμεταλλευτούν τον συνεταιριστικό χώρο, κυρίως στην προσφορά υπηρεσιών προς τους συνεταιρισμούς και τους συνεταιριστές, όπως της κατωτέρω παραγράφου 1 περίπτωση β) και δ).

Άλλωστε το ΥΠΑΑΤ είχε δεσμευτεί για την εξασφάλιση των υπηρεσιών αυτών.

Άρθρο 33 ν. 2810/2000.

Πανελλήνια Σννομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών
Συνεταιρισμών (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.)

« 1. Η Πανελλήνια Σννομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.) είναι ιδεολογική και συντονιστική οργάνωση των Α.Σ.Ο. και δεν έχει εμπορική ιδιότητα. Μέλη της ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ. είναι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών. Το καταστατικό της μπορεί να προβλέπει ότι μέλη της μπορεί να γίνουν οι Κ.Α.Σ.Ο. και οι ΚΕ.Σ.Ε.. οι κοινές τους επιχειρήσεις και οι Σ.Ε..

1. Η ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.:

α) Έχει περιφέρεια ολόκληρη την ελληνική επικράτεια και έδρα το δήμο που ορίζει το καταστατικό της.

β) Εκπροσωπεί τα μέλη της στο εσωτερικό και το εξωτερικό και επιμελείται για την τήρηση των συνεταιριστικών αρχών και την ανάπτυξη της συνεταιριστικής ιδέας.

γ) Ασκεί κάθε δραστηριότητα, που προάγει τις δραστηριότητες των Α. Σ.Ο. Δεν ενεργεί η ίδια πράξεις παραγωγής, διακίνησης ή εμπορίας αγροτικών προϊόντων και γεωργικών εφοδίων εν γένει.

δ) Για την εξυπηρέτηση των μελών της αναλαμβάνει την εκπόνηση μελετών, εργασιών, ερευνών και μπορεί να μετέχει σε κάθε διαγωνισμό για τη σύναψη συμβάσεων. Συνάπτει συμβόσεις έργου ή συμβάσεις παροχής υπηρεσιών, που έχουν σχέση με την αγροτική γενικά και συνεταιριστική ειδικά ανάπτυξη.

ε) Ιδρύει εκπαιδευτικό κέντρα.

στ) Διαπραγματεύεται και συνάπτει συλλογικές συμβάσεις εργασίας και μετέχει στη διαιτητική ρύθμιση των συλλογικών διαφορών εργασίας, που αφορούν στο προσωπικό των Α.Σ.Ο. κάθε βαθμίδας και των μελών της Σ.Ε..

ζ) Συντονίζει τις ενέργειες, που αφορούν στις Α.Σ.Ο. και ενισχύει το έργο των μελών της.

η) Γνωμοδοτεί μετά από αίτημα του Υπουργού Γεωργίας για θέματα, που αναφέρονται σε οικονομικές ενισχύσεις και κίνητρα, που παρέχονται στις Α.Σ.Ο., καθώς και επί σχεδίων νόμων, διαταγμάτων και αποφάσεων, που αφορούν στα μέλη της».

Άρθρο 32

Αναγκαστικοί συνεταιρισμοί

Γενικό Σχόλιο

Θα πρέπει να επαναφερθούν σε ισχύ οι προγενέστερες διατάξεις, για όλους τους αναγκαστικούς συνεταιρισμούς, διότι η προτεινόμενη διάταξη θα δημιουργήσει πλήθος ερμηνευτικών ζητημάτων. Για παράδειγμα, ποιους εννοεί αγροτικούς αναγκαστικούς συνεταιρισμούς, αφού στην νομοθεσία των αναγκαστικών συνεταιρισμών δεν υφίσταται τέτοια διάκριση. Επιπρόσθετα, πως αντιμετωπίζονται οι αναγκαστικοί συνεταιρισμοί κοινής χορτονομής, αρχικά λειτουργούντες μόνοι τους και ακολούθως όταν είναι μικτής φύσεως δηλαδή δασικοί και κοινής χορτονομής; Εξ άλλου ο ν. 1541/1985, που είχε καταργήσει τους

αναγκαστικούς συνεταιρισμούς, είχε ρητά ορίσει ποιοι διατηρούνται. Ας μη διαλύσουμε και τους αναγκαστικούς συνεταιρισμούς.

1. Οι υφιστάμενοι κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου αγροτικοί αναγκαστικοί συνεταιρισμοί και οι ενώσεις τους διατηρούνται και διέπονται από τους ειδικούς νόμους που προβλέπουν την σύσταση και λειτουργία τους, όπως ισχύουν. Όπου στους ειδικούς αυτούς νόμους γίνεται παραπομπή στην ισχύουσα νομοθεσία εφαρμόζεται ο παρών νόμος.

Με αποφάσεις του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων είναι δυνατή η μετατροπή των αναγκαστικών συνεταιρισμών της παραγράφου 1 σε ελεύθερους ΑΣ με ανάλογη τροποποίηση του Καταστατικού τους. Η εισήγηση προς τον Υπουργό για την μετατροπή τους γίνεται με πρωτοβουλία των ΑΣ μετά από απόφαση των γενικών τους συνελεύσεων που λαμβάνεται με την απαρτία της παρ. 3 του άρθρου 12 και την πλειοψηφία της παρ. 2 του άρθρου 13. *(Επιφυλασόμεθα, για την ισχύ της διάταξης).*

Οι υπάρχουσες ενώσεις των παραπάνω αναγκαστικών συνεταιρισμών, μπορούν να μετατραπούν σε ΑΣ (αναγκαστικούς ή ελεύθερους), σύμφωνα με διαδικασία που καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Σχόλιο στην άνω διάταξη (παρ.4)

Γιατί να αιταιείται για την μετατροπή ή έκδοση κανονιστικής πράξης, χωρίς μάλιστα να ορίζεται και το περιεχόμενό της στην άνω διάταξη, και να μη παραμείνει σε ισχύ η διάταξη του άρθρου 19 παρ. 4 του ν. 4015/2011: «4. Ενώσεις αναγκαστικών συνεταιρισμών, οι οποίες υφίστανται και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 47 του ν. 2169/1993, όπως ισχύει, μπορούν να μετατρέπονται δια της συγχωνεύσεως των μελών τους σε αναγκαστικούς συνεταιρισμούς, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, το οποίο εφαρμόζεται αναλογικά.

Οι διατάξεις των ειδικών νόμων, που ισχύουν για τους αναγκαστικούς συνεταιρισμούς του άρθρου 47 του ν. 2169/1993, όπως ισχύει, εξακολουθούν να ισχύουν. Όπου στους ειδικούς αυτούς νόμους γίνεται παραπομπή στην ισχύουσα νομοθεσία, εφαρμόζονται οι διατάξεις των ν. 2810/2000 και 4015/2011, όπως κάθε φορά ισχύουν».

Οι αγροτικοί αναγκαστικοί ΑΣ και οι ενώσεις τους καταχωρίζονται στο Μητρώο, υποβάλλουν ετήσιες τακτικές δηλώσεις και αξιολογούνται, σύμφωνα με το άρθρο 19.

Άρθρο 38

Ταμείο αγροτικής συνεταιριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
«Ταμείο Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης

Γενικό Σχόλιο

Απόρροια της εσφαλμένης αντίληψης για τους συνεταιρισμούς και των σχέσεών τους με το Κράτος, αποτελεί και η ανάθεση στο Κράτος αποφασιστικού ρόλου για τον τρόπο της εκπαίδευσης των συνεταιριστών και των υπηρεσιακών και ελαγελματικών στελεχών τους, με δαπάνες των συνεταιρισμών. Αν το θέλει, το Κράτος, μπορεί να ενισχύει οικονομικά τη συνεταιριστική εκπαίδευση, δεδομένου ότι τα συνεταιριστικά καταρτισμένα στελέχη και μέλη οδηγούν σε ισχυρούς συνεταιρισμούς, προς όφελος της οικονομικής και της κοινωνικής ανάπτυξης. Άλλωστε υπάρχει σχολή εκπαίδευσης των συνεταιριστών και των στελεχών των συνεταιρισμών, η οποία πρέπει να επαναλειτουργήσει. Δημιουργούμε συνεχώς νέα νομικά πρόσωπα, τα οποία μετά από ορισμένα χρόνια, αφού δαπανηθούν αδίκως χρήματα, τα κλείνουμε, διότι δεν μπορούμε να τα διαχειριστούμε. Επί τέλους τίποτα δεν διδαχθήκαμε από τα αποτελέσματα του κρατισμού στους συνεταιρισμούς;

Ο Συνεταιρισμός του Mondragon στην Ισπανία διαθέτει 44 κέντρα εκπαίδευσης ΜΑΚΡΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ.

Αν θέλει το Κράτος να βοηθήσει τους συνεταιρισμούς να χρηματοδοτήσει την συνεταιριστική εκπαίδευση, υπό τον όρο της αυστηρής επιλογής των εκπαιδευτών.

Στην παρ. 6 η εξουσιοδοτική διάταξη είναι τόσο ευρεία, ειδικά για θέματα εκπαίδευσης, που δεν είναι συνταγματικά ανεκτή.

Συνιστάται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με την επωνυμία «Ταμείο αγροτικής συνεταιριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης» (στο εξής Ταμείο) που εποπτεύεται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Σκοπός του Ταμείου είναι η χρηματοδότηση, ο συντονισμός και η παρακολούθηση εφαρμογής επιμορφωτικών προγραμμάτων συνεταιριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης των μελών των ΑΣ, των διοικητικών και εποπτικών τους συμβουλίων, καθώς και των Γενικών Διευθυντών, των λοιπών Διευθυντικών στελεχών και των εργαζόμενων των ΑΣ.

Μέλη του Ταμείου είναι όλοι οι ΑΣ που είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο, ο Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός «ΔΗΜΗΤΡΑ» και η οργάνωση της παρ. 4 του άρθρου 31. Οι πόροι του Ταμείου προέρχονται από την διανομή του πλεονάσματος του άρθρου 22, από προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και από κάθε άλλη ενίσχυση από τους ΑΣ.

Με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων καθορίζονται το περιεχόμενο του καταστατικού του Ταμείου, ο τρόπος λειτουργίας, διαχείρισης και ελέγχου του, καθώς και κάθε σχετικό θέμα.

Άρθρο 40

«Διαχείριση ακινήτων, γαιών, εξοπλισμών και προϊόντων»

Γενικό Σχόλιο

Η διάταξη πρέπει να αποσυρθεί, τουλάχιστον όσον ρυθμίζει θέματα των συνεταιρισμών. Πάλι το κράτος θα διαχειρίζεται αδιανέμητη συνεταιριστική περιουσία; Πάλι το κράτος θα κάνει τον επιχειρηματία; Τότε γιατί μέχρι σήμερα το ΥΠΑΑΤ, διέλυσε όλες τις εταιρείες του; Επί τέλους βρισκόμαστε στον 21ο αιώνα .Σε κάθε περίπτωση οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να μείνουν έξω από το κράτος διαχειριστή, όπως συμβαίνει σε όλον τον πλανήτη. Μπορούν να διαχειριστούν την περιουσία τους μόνοι τους.

1. Συνιστάται Ανώνυμη Εταιρεία με την επωνυμία «Διαχείριση ακινήτων, γαιών, εξοπλισμών και προϊόντων » (ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ).

α) Ως «ακίνητα» νοούνται τα κτίρια που κρίνονται απαραίτητα για τη στέγαση των υπηρεσιών της εταιρείας, αποθήκες για αποθήκευση γεωργικών προϊόντων και μηχανημάτων, σιλό και βιομηχανικά κτήρια για τη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων.

β) Ως «γαίες» νοούνται οι ιδιωτικές και δημόσιες αγροτικές εκτάσεις κατάλληλες για αγροτική αξιοποίηση.

γ) Ως «εξοπλισμός» νοούνται εργαλεία και μηχανήματα κατάλληλα για αγροτική χρήση συμπεριλαμβανομένων και των δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας, σήματα, επωνυμία, διακριτικοί τίτλοι, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και δικαιώματα τεχνολογίας δ) Ως «προϊόντα» νοούνται τα πάσης φύσεως προϊόντα του αγροτικού τομέα αυτούσια ή μεταποιημένα.

2. Έδρα της ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ ορίζεται ο Δήμος Αθηναίων. Η εταιρεία μπορεί να ιδρύει υποκαταστήματα με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, εφόσον κρίνεται αναγκαίο για την αρτιότερη εξυπηρέτηση και επίτευξη των σκοπών της. Η ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ λειτουργεί χάριν του δημοσίου συμφέροντος κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας και διέπεται από τις διατάξεις του παρόντος και συμπληρωματικά από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει. Η διάρκεια της ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ είναι ενενήντα εννέα (99) έτη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων.

3. Σκοπός της ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ είναι η αξιοποίηση, των Ακινήτων της αγροτικής γης, του Εξοπλισμού και των Αγροτικών Προϊόντων. Για την εξυπηρέτηση των σκοπών της, η ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ μπορεί ιδίως:

α) να απογράφει, χαρτογραφεί, κτηματογραφεί, συγκεντρώνει τίτλους ιδιοκτησίας και λοιπών δικαιωμάτων,

β) να διαθέτει τα περιουσιακά στοιχεία με πώληση, ανταλλαγή, μίσθωση, παραχώρηση, συνεκμετάλλευση, γ) να αποκτά περιουσία με αγορά, ανταλλαγή ή απαλλοτρίωση στο όνομά της,

δ) να ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα η ίδια, ε) να αποδέχεται ή να αποποιείται δωρεές, κληρονομίες και γενικώς χαριστικές παροχές, στ) να εκπονεί μελέτες,

ζ) να προμηθεύεται εξοπλισμούς, η) να συνάπτει δάνεια,

θ) να συμμετέχει σε νομικά πρόσωπα στα πλαίσια των σκοπών της, ι) να παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα,

ια) να παρέχει μέσω ψηφιακής υπηρεσίας πληροφορίες για την ασφάλεια των συναλλαγών, ιβ) να εκτελεί έργα υποδομής στα πλαίσια της αγροτικής ανάπτυξης της χώρας.

Οι πόροι της ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ προέρχονται από: α) τα έσοδα από την περιουσία της,

β) τα έσοδα από την παροχή υπηρεσιών, από την διάθεση προϊόντων και από την εν γένει δραστηριότητά της, γ) την ετήσια οικονομική ενίσχυση που εγγράφεται στον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και είναι αναγκαία για την πραγματοποίηση των σκοπών της εταιρείας.

δ) τις χρηματοδοτήσεις από τον προϋπολογισμό δημοσίων επενδύσεων και τους προσαρτώμενους σε αυτόν ειδικούς προϋπολογισμούς, ε) τις χρηματοδοτήσεις από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων διεθνών οργανισμών,

στ) τις επιχορηγήσεις, δωρεάν χορηγίες, κληρονομίες και κληροδοσίες νομικών ή φυσικών προσώπων, ημεδαπών ή αλλοδαπών, ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ, που εγκρίνεται από τη γενική συνέλευση των μετόχων της, καταρτίζεται εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας, ο οποίος ρυθμίζει:

α) την οργάνωση, λειτουργία και διάρθρωση των υπηρεσιών της εταιρείας, β) την κατανομή αρμοδιοτήτων στις υπηρεσίες της,

γ) τον αριθμό των θέσεων του προσωπικού, τα προσόντα και τους όρους πρόσληψης και εργασίας.

Με κανονισμούς που καταρτίζονται από το διοικητικό συμβούλιο και εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, καθορίζονται οι όροι και οι διαδικασίες ανάθεσης μελετών και εκτέλεσης έργων και εργασιών, προμηθειών, αγορών ακινήτων, ανταλλαγών και πωλήσεων κινητών και ακινήτων, μισθώσεων, εκμισθώσεων, παραχωρήσεων χρήσης και κάθε άλλου ενοχικού ή εμπράγματος δικαιώματος σε περιουσιακά στοιχεία της εταιρείας.

Η ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ για την επίτευξη των σκοπών της δύναται να συνάπτει με Υπουργεία, εποπτευόμενους από αυτά φορείς, Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού (ΟΤΑ), νομικά πρόσωπα, κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα και φυσικά πρόσωπα συμβάσεις συνεργασίας. Με αποφάσεις των ίδιων φορέων παραχωρούνται κατά κυριότητα ή κατά χρήση εκτάσεις, ακίνητα και εξοπλισμός για τους σκοπούς της εταιρείας.

Άρθρο 42

Μεταβατικές διατάξεις

1. Όσοι ΑΣ λειτουργούν και είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο του άρθρου 2 του ν. 4015/2011 κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, υποχρεούνται να τροποποιήσουν τα καταστατικά τους σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου, εντός δύο (2) ετών από την έναρξη ισχύος του. Μετά την πάροδο της προθεσμίας του πρώτου εδαφίου, οι ΑΣ που δεν έχουν προσαρμόσει το καταστατικό τους, διαλύονται με απόφαση του αρμόδιου Δικαστηρίου, μετά από αίτηση παντός έχοντος έννομο συμφέρον ή της αρμόδιας αρχής.

Οι ΑΣ, οι οποίοι δεν έχουν υποβάλλει αίτηση πρώτης εγγραφής στο Μητρώο του άρθρου 2 του ν. 4015/2011, καθώς και αυτοί που έχουν καταχωριστεί στο Μητρώο αυτό ως ανενεργοί, κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, μπορούν, εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου:

α) να συγχωνευθούν, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23, με άλλον υφιστάμενο κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου ΑΣ, που είναι εγγεγραμμένος στο Μητρώο του ν. 4015/2011 ή β) να αποφασίσουν τη λύση τους και τη θέση τους σε εκκαθάριση. Σε διαφορετική περίπτωση, οι ΑΣ της παρούσας παραγράφου διαλύονται αυτοδικαίως και η περιουσία τους περιέρχεται στη ΔΙΑΓΕΠ ΑΕ προκειμένου να αξιοποιηθεί από άλλους ΑΣ.

Σχόλιο στην άνω διάταξη (παρ.2)

Και ποιος θα κάνει την εκκαθάριση; η ΔΙΑΓΕΠ; Και οι μερίδες των μελών από ποιόν θα πληρωθούν; Και οι πιστωτές; Δηλαδή οι ίδιοι συνεταιρισμοί δεν αποφασίζουν για την περιουσία τους αλλά τρίτοι; Η διάταξη είναι αντισυνταγματική, πέραν όλων των άλλων.

Για τη διευκόλυνση της εκκαθάρισης, οι ΑΣ της παρούσας παραγράφου, αφού υποβάλουν φορολογική δήλωση για την τρέχουσα οικονομική χρήση εντός προθεσμίας δύο (2) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, απαλλάσσονται για τις παρελθούσες οικονομικές χρήσεις από κάθε προσαύξηση ή πρόστιμο, το οποίο επιβλήθηκε λόγω της μη υποβολής παντός είδους φορολογικών δηλώσεων, όπως εισοδήματος, Φ.Π.Α., ακινήτου περιουσίας, παρακρατούμενων φόρων, μεταβολών μητρώου, μισθωτών υπηρεσιών και λοιπών δηλώσεων.

Οι υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις, οι οποίες διατηρήθηκαν με τη διάταξη του άρθρου 50 του ν. 4315/2014 (Α' 269), υποχρεούνται να μετατραπούν σε ΚΕΑΣ, με απόφαση των γενικών τους συνελεύσεων, εντός δύο (2) ετών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Σχόλιο στην άνω διάταξη (παρ.3)

Με ποιο μαγικό τρόπο, θα γίνει αυτή η Μετατροπή; Διότι μέλη των ΚΕΣΕ που διατηρήθηκαν είναι και ΑΕΣ, Συνεπώς, πώς μπορεί να μετατραπεί μια ΚΕΣΕ σε ΚΠΕΑΣ ή ΚΕΑΣ, όταν μέλη αυτών των τελευταίων γίνονται μόνο Αγροτικοί Συνεταιρισμοί; Μήπως εννοεί το Σ/Ν ότι μονομερώς οι ΚΕΣΕ πρέπει να διαγράψουν τα μέλη τους αυτά, δηλαδή τις ΑΕΣ. Αν ναι, τότε δεν χρειάζεται μετατροπή, αλλά απλή τροποποίηση του καταστατικού τους. Όμως είναι δυνατόν ο νόμος να επιβάλλει χωρίς λόγο τη διαγραφή μελών;

Και αν δεν συγκεντρώνουν τον μαγικό αριθμό των 100 συνεταιρισμών τι γίνεται; δεν μετατρέπονται;

Οι υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου Ανώνυμες Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ) του άρθρου 6 του ν. 4015/2011, διατηρούνται και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, όπως ισχύει. Οι ΑΕΣ που

έχουν μέλη αποκλειστικά ΑΣ εγγράφονται στο Μητρώο, αξιολογούνται σύμφωνα με την Υπουργική απόφαση της παρ. 4 του άρθρου 19 και έχουν πρόσβαση σε όλες τις ενισχύσεις, απαλλαγές και κίνητρα που προβλέπονται στον παρόντα νόμο για τους ΑΣ. Οι ΑΕΣ του προηγούμενου εδαφίου μπορούν να μετατραπούν σε ΑΣ με απόφαση των Γενικών τους Συνελεύσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 24.

Σχόλιο στην άνω διάταξη (παρ.4)

Το πρώτο εδάφιο μετατρέπει όλες τις αγροτικές εταιρικές συμπράξεις σε ανώνυμες εταιρίες του ν. 2190, ουσιαστικά τις παραδίδει στους ιδιώτες τρίτους. Το αναπτύξαμε ανωτέρω διεξοδικά. Και το ορθό στον ορισμό είναι όχι ανώνυμες εταιρικές συμπράξεις, αλλά αγροτικές εταιρικές συμπράξεις, που από προφανή παραδρομή αναφέρεται στον τίτλο του άρθρου 6 του ν. 4015/2011.

Ο ν. 4015/2011, είχε μόνο μια σωστή διάταξη, αυτή για τις ΑΕΣ. Υποχρεώθηκαν οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών πριν από λιγότερο από ένα χρόνο να μετατραπούν σε ΑΕΣ. Και μετά από 10 μήνες τους ζητείται η κατάργησή τους; Έλεος!.

Για το δεύτερο εδάφιο: Εκ νέου σύγχυση. Υπάρχει ΑΕΣ, που να μην έχει μέλη αποκλειστικά και μόνο αγροτικούς συνεταιρισμούς; Ας μελετηθεί πάλι το άρθρο 6 του ν. 4015/2011, όπως ισχύει και το οποίο έχει ως εξής:

«Οι ΑΣ μπορούν να συνιστούν μεταξύ τους Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ), οι οποίες είναι ανώνυμες εταιρείες. Οι μετοχές των εταιρειών αυτών είναι πάντοτε ονομαστικές. Σε κάθε περίπτωση μεταβίβασης μετοχών, δικαίωμα προτίμησης έχουν οι συμμετέχουσες στην εταιρεία συνεταιριστικές οργανώσεις. Ουδείς μέτοχος μπορεί να αποκτήσει μετοχές πέραν του 20% του συνολικού αριθμού των μετοχών της ΑΕΣ. Σε περίπτωση που οι μέτοχοι είναι λιγότεροι από πέντε, ουδείς μέτοχος μπορεί να αποκτήσει μετοχές πέραν του 50% του συνολικού αριθμού των μετοχών της ΑΕΣ. Σε μία ΑΕΣ μπορεί να συμμετέχει και άλλη ΑΕΣ. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του κ.ν. 2190/1920, και αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος νόμου. Οι ΑΕΣ εγγράφονται και στο Μητρώο των ΑΣΟ με τον Αριθμό Μητρώου Ανωνύμων Εταιρειών και

των λοιπών στοιχείων, που θα καθορίσει η απόφαση της παρ. 2 του άρθρου 2 του παρόντος νόμου.»

Σήμερα όλες οι ΑΕΣ έχουν συσταθεί αποκλειστικά και μόνον από ΑΣ.

Σχετικά με την μετατροπή του άνω τελευταίου εδαφίου, δηλαδή την μετατροπή μιας ΑΕΣ σε Αγροτικό Συνεταιρισμό: Πώς σχετίζεται η παρούσα διάταξη με το άρθρο 24; Δεν το κατανοεί ο κοινός νους.

Η μετατροπή αυτή δεν μπορεί να γίνει με κανένα τρόπο. Διότι, για να δημιουργήσουμε αγροτικό συνεταιρισμό με φυσικά πρόσωπα, θα πρέπει να διαλύσουμε τα μέλη της ΑΕΣ που είναι αγροτικοί συνεταιρισμοί. Εκτός αν θέλει να ιδρύσει ΑΣ με μέλη αποκλειστικά άλλους ΑΣ, αλλά αυτό είναι απαγορευμένο, ακόμη και από το άρθρο 5, που αναφέρεται στον περιορισμό του 20%. Επί πλέον πως θα μετατρέψουμε τις μετοχές σε μερίδες;

5. ΕΑΣ, ΚΕΣΕ και ΚΑΣΟ του ν. 2810/2000, οι οποίες έχουν ήδη μετατραπεί σε αγροτικούς συνεταιρισμούς, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4015/2011, μπορούν να διενεργήσουν εκ νέου, εντός έξι (6) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, οποιαδήποτε πράξη είτε παρέλειψαν να διενεργήσουν είτε διενήργησαν πλημμελώς, η οποία αφορά στη διαδικασία συγχώνευσης ή μετατροπής τους. Οι πράξεις αυτές πρέπει να εγκριθούν από τη γενική συνέλευση του νέου αγροτικού συνεταιρισμού, ο οποίος προήλθε από τη συγχώνευση ή μετατροπή. Η διάταξη αφορά και όλες τις υποθέσεις, οι οποίες εκκρεμούν ενώπιον των Δικαστηρίων και αφορούν στους λόγους αυτούς.

6. Αγροτικοί συνεταιρισμοί που στην επωνυμία τους περιλαμβάνεται ο όρος «Κλαδικός» και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 31 περί ΚΠΕΑΣ και ΚΕΑΣ, μετατρέπονται σε ΑΣ με απόφαση των γενικών τους συνελεύσεων, εντός ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.

Σχόλιο στην άνω διάταξη (παρ.6)

Οι συντάκτες του σχεδίου νόμου οφείλουν να διατυπώνουν με σαφήνεια την βούλησή τους, ώστε, οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να επεξεργασθούν τις σχετικές διατάξεις και να μη προστρέχουν στην εικαζόμενη βούληση του συντάκτη ή χειρότερα, όπως συμβαίνει στην εδώ εξεταζόμενη περίπτωση, να προσπαθούν να εικάσουν τη βούληση του συντάκτη.

Και διευκρινίζουμε: Στην άνω παρ. 6 του Σ/Ν αναφέρεται: «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί που στην επωνυμία τους περιλαμβάνεται ο όρος «κλαδικός» και δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 31 περί ΚΠΕΑΣ και ΚΕΑΣ, μετατρέπονται σε ΑΣ με απόφαση των γενικών τους συνελεύσεων, εντός ενός έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου».

Και στο άρθρο 31 «κλαδικοί συνεταιρισμοί» (εσφαλμένος ο τίτλος, αντί του Ενώσεις Κλαδικών Συνεταιρισμών), αναφέρεται:

« 1. Οι ΑΣ που έχουν ως αντικείμενο δραστηριότητας στον ίδιο κλάδο παραγωγής σε ομοειδή προϊόντα, ή παροχή υπηρεσιών στα μέλη ενός κλάδου παραγωγής ομοειδών προϊόντων, μπορεί να συνιστούν μεταξύ τους Κλαδικούς Περιφερειακούς ΑΣ (ΚΠΕΑΣ) σε επίπεδο Περιφέρειας, με πρωτοβουλία τουλάχιστον τριάντα (30) ΑΣ και Κλαδικούς Εθνικούς ΑΣ (ΚΕΑΣ) σε εθνικό επίπεδο από όλες τις περιφέρειες, μόνο έναν (1) ανά κλάδο με πρωτοβουλία τουλάχιστον εκατό (100) ΑΣ, με σκοπό τον συντονισμό του έργου των μελών τους και τη διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους, τις οποίες δεν μπορούν να διεξάγουν τα μέλη τους. Στις Περιφέρειες Βορείου Αιγαίου, Νοτίου Αιγαίου και Ιονίων Νήσων, μπορούν να συσταθούν σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας ΚΠΕΑΣ με πρωτοβουλία τουλάχιστον δέκα πέντε (15) ΑΣ.

Στους σκοπούς των ΚΠΕΑΣ και ΚΕΑΣ περιλαμβάνονται, ιδίως, η ανάληψη οικονομικών δραστηριοτήτων ευρείας κλίμακας και η συνεργασία σε θέματα χρηματοδότησης, μάρκετινγκ, εξαγωγών και εισαγωγών, εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμβουλευτικής, οικονομικής λογιστικής, νομικής και τεχνικής βοήθειας, καθώς και σε θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος, όπως η έρευνα, η ανάπτυξη των κοινοτήτων εντός των οποίων δραστηριοποιούνται τα μέλη τους και η προστασία του περιβάλλοντος.

Για τη σύσταση των ΚΠΕΑΣ και των ΚΕΑΣ ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπουν τα άρθρα 3 και 4. Οι ΚΠΕΑΣ και ΚΕΑΣ εγγράφονται στο Μητρώο και αξιολογούνται σύμφωνα με την απόφαση της παρ. 4 του άρθρου 19.

Τα καταστατικά των ΚΠΕΑΣ και των ΚΕΑΣ καθορίζουν όλα τα θέματα που αφορούν στην λειτουργία τους. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος νόμου περί ΑΣ.».

Με άλλα λόγια ο συντάκτης του Σ/Ν παρέχει τη δυνατότητα μετατροπής του ΑΣ σε ΑΣ και πολλών ΑΣ να συστήσουν Κλαδικούς Περιφερειακούς Συνεταιρισμούς!!!

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, παρά το γεγονός ότι δεν δίδεται από καμία διάταξη ο ορισμός του κλαδικού συνεταιρισμού, έχει επικρατήσει να ονομάζουμε κλαδικούς συνεταιρισμούς, τους αγροτικούς συνεταιρισμούς οι οποίοι έχουν ως αντικείμενο της δραστηριότητάς τους ένα αγροτικό προϊόν, ή μια ομάδα όμοιων ή ομοειδών αγροτικών προϊόντων, συνήθως με την ταξινόμηση των προϊόντων, που δίδουν στις ΚΟΑ (Κοινές Οργανώσεις Αγορών), οι ενωσιακοί κανονισμοί. Μέλη των κλαδικών αυτών αγροτικών συνεταιρισμών είναι οι αγρότες, που ασχολούνται με ένα ή και περισσότερα προϊόντα της ΚΟΑ.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ.3 του ν. 2810/2000, όπως ισχύει, η επωνυμία του συνεταιρισμού, εκφράζει τον κύριο σκοπό ή τα αντικείμενα δραστηριότητας του συνεταιρισμού και περιλαμβάνει την ιδιότητά του ως αγροτικού, καθώς και την έδρα του. Στην επωνυμία του συνεταιρισμού μπορεί να περιλαμβάνεται διακριτικός τίτλος.

Από την άνω διάταξη της επωνυμίας προκύπτει ότι στους υποχρεωτικούς όρους της επωνυμίας, δεν περιλαμβάνεται ο όρος κλαδικός.

Με το σχόλιο αυτό θέλουμε να κάνουμε σαφές ότι υπάρχουν πολλοί κλαδικοί συνεταιρισμοί στην ουσία τους, στην επωνυμία των οποίων δεν περιλαμβάνεται ο όρος κλαδικός (τυχεροί συνεταιρισμοί, θα λέγαμε σε σχέση με το προτεινόμενο Σ/Ν).

Ο όρος κλαδικός προέκυψε για πρώτη φορά στο νόμο 1541/1985, άρθρα 50-51] και στη συνέχεια στο άρθρο 8 του ν. 4015/2011 με την αναγκαστική μετατροπή των (τριτοβαθμίων) κεντρικών αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων σε κλαδικούς αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Συνεπώς μετά τις άνω μετατροπές λειτουργούν (πρωτοβάθμιοι) κλαδικοί αγροτικοί συνεταιρισμοί, αλλά και πλήθος άλλων κλαδικών αγροτικών συνεταιρισμών, όπως οινοποιητικοί, εσπεριδοειδών κλπ., οι

οποίοι στην επωνυμία τους δεν περιλαμβάνουν τον όρο κλαδικοί, αν και είναι.

Με άλλα λόγια, με την προαναφερόμενη διάταξη του άρθρου 31, επαναφέρονται ουσιαστικά οι καταργηθείσες από τον ν. 4015/2011, Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, (ΕΑΣ), τις οποίες το Σ/Ν μετονομάζει ΚΠΕΑΣ (Κλαδικοί Περιφερειακοί Αγροτικοί Συνεταιρισμοί) και ΚΕΑΣ (Κλαδικοί Εθνικοί Αγροτικοί Συνεταιρισμοί), και αποτελούν, αν και δεν αναφέρεται, δευτεροβάθμια όργανα, όπως οι ΕΑΣ, διότι όπως αναφέρει το άνω άρθρο 31, συνιστώνται από Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (ΑΣ), με τις εξής «διαφορές» με τις πρώην ΕΑΣ - αν μπορούν να χαρακτηρισθούν διαφορές:

α) το Σ/Ν περιορίζει αναγκαστικά την περιφέρειά τους, αφού πρέπει να λειτουργούν μόνο σε επίπεδο περιφέρειας (ΚΠΕΑΣ) ή εθνικό (ΚΕΑΣ) επίπεδο, ως εάν πρόκειται για διεπαγγελματικές οργανώσεις, οι οποίες είναι σωματεία επαγγελματιών και συνιστώνται σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο και όχι για επιχειρήσεις, όπως είναι οι συνεταιρισμοί. Η διάταξη βεβαίως είναι αντισυνταγματική και αντίθετη με την 6^η συνεταιριστική αρχή, διότι οι συνεταιρισμοί μόνοι τους αποφασίζουν για την περιφέρεια δράσης τους, ανάλογα με τις ανάγκες των μελών τους, ακόμη και όταν συνεργάζονται μεταξύ τους με την μορφή των Ενώσεων, κυρίως μάλιστα, όταν ασχολούνται με ΠΟΠ προϊόντα, όπου η περιφέρεια είναι εξ ορισμού περιορισμένη. Συνεπώς η διάταξη μη επιτρεπτά παρεμβαίνει στην συνεταιριστική αυτονομία (αυτά είναι λεπτομέρειες για τους συντάκτες!) και

β) Συνιστώνται μόνο από κλαδικούς αγροτικούς συνεταιρισμούς που σημαίνει ότι, άλλοι γενικού σκοπού αγροτικοί συνεταιρισμοί απαγορεύεται να συνεργάζονται μεταξύ τους.

Συνεπώς τίθενται τα εξής ερωτήματα :

α) Είναι δυνατόν ένας αγροτικός συνεταιρισμός, μετατρέπεται σε αγροτικό συνεταιρισμό; Διότι μετατροπή στην νομική επιστήμη σημαίνει αλλαγή νομικού μανδύα του νομικού προσώπου. Δηλαδή αλλαγή νομικής μορφής, όπως π.χ. μια εταιρεία ΕΠΕ γίνεται Α.Ε.

Αραγε, με ποιο μαγικό τρόπο ένας αγροτικός συνεταιρισμός, μετατρεπόμενος παραμένει Αγροτικός Συνεταιρισμός; Εδώ βεβαίως εικάζουμε, ότι κάτι επί πλέον θέλει να πει το Σ/Ν για το είδος του ΑΣ αλλά δεν το λέει...

β) Τι εννοεί το Σ/Ν, όταν μας λέει ότι οι λειτουργούντες κλαδικοί αγροτικοί συνεταιρισμοί, εφόσον δεν πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 31, μετατρέπονται... σε Αγροτικούς συνεταιρισμούς;

Ας δούμε τι αναφέρει το άρθρο 31: Αναφέρει ότι αγροτικοί συνεταιρισμοί, συνιστούν ουσιαστικά κλαδικές Ενώσεις Συνεταιρισμών με σκοπό τον συντονισμό του έργου των μελών τους και τη διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους, τις οποίες δεν μπορούν να διεξάγουν τα μέλη τους.

Στους σκοπούς των Ενώσεων περιλαμβάνονται, ιδίως, η ανάληψη οικονομικών δραστηριοτήτων ευρείας κλίμακας και η συνεργασία σε θέματα: χρηματοδότησης, μάρκετινγκ, εξαγωγών και εισαγωγών, εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμβουλευτικής, οικονομικής λογιστικής, νομικής και τεχνικής βοήθειας, καθώς και σε θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος, όπως η έρευνα, η ανάπτυξη των κοινοτήτων εντός των οποίων δραστηριοποιούνται τα μέλη τους και η προστασία του περιβάλλοντος.

Διερωτάται κανείς: πώς ένας ήδη συνεστημένος κλαδικός αγροτικός συνεταιρισμός με μέλη φυσικά πρόσωπα μπορεί να έχει τις προϋποθέσεις του άρθρου 31, το οποίο απαιτεί να έχει μέλη νομικά πρόσωπα και μάλιστα 30 ή 100, δηλαδή να λειτουργεί σαν ένωση συνεταιρισμών (ΚΕΑΣ-ΚΠΕΑΣ) και να αναλαμβάνει δραστηριότητες ευρείας κλίμακας, που ουσιαστικά μόνο οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών μπορούσαν να αναλάβουν και να διεξάγουν, όταν λειτουργούσαν, και όχι οι Αγροτικοί συνεταιρισμοί; Αυτά μόνο το Σ/Ν μπορεί να τα απαντήσει.

7. Όσες διεπαγγελματικές οργανώσεις είναι αναγνωρισμένες και λειτουργούν κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, συνεχίζουν να λειτουργούν για έξι (6) μήνες από την

έναρξη ισχύος των κανονιστικών πράξεων της παρ. 5 του άρθρου 33, εντός των οποίων οφείλουν να υποβάλλουν αίτηση αναγνώρισης και αίτηση εγγραφής στο Μητρώο, σύμφωνα με τον παρόντα νόμο και τις κατ' εξουσιοδότησή του εκδοθείσες κανονιστικές πράξεις.

8. Όσες ομάδες παραγωγών ή/και οργανώσεις παραγωγών ή/και ΕΟΠ είναι αναγνωρισμένες και λειτουργούν κατά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, συνεχίζουν να λειτουργούν μέχρι την ολοκλήρωση των εγκεκριμένων επιχειρησιακών προγραμμάτων που υλοποιούν.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ

9. Από το άρθρο 50 του ν. 4174/2013, όπως ισχύει, εξαιρούνται οι διευθυντές, των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και οι Διευθυντές και Διευθύνοντες Σύμβουλοι Συνεταιριστικών Εταιρειών του ν. 2810/2000 και των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων του ν. 4015/2011, εφόσον συνδέονται με τις οργανώσεις και εταιρείες των νόμων αυτών με σχέση εξαρτημένης εργασίας. Η διάταξη ισχύει από 21.9.2011.

Άρθρο 43 Καταργούμενες και διατηρούμενες διατάξεις

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος, καταργούνται: α) Ο ν. 2810/2000 (Α' 61), όπως ισχύει.

β) Τα άρθρα 1 έως 16, 18, 19, καθώς και η παρ. 1 του άρθρου 19α του ν. 4015/2011 (Α' 210), όπως ισχύουν.

γ) Η παρ. 15 του άρθρου 61 του ν. 4277/2014 (Α' 156), όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 57 του ν. 4305/2014 (Α' 237).

δ) Η παράγραφος 1 του άρθρου 25 του ν. 4315/2014 (Α' 269).

ε) Τα άρθρα 31, 33 και 47 του ν. 2169/1993 (Α'149), όπως ισχύουν, και διατηρείται σε ισχύ το άρθρο 44 του ν. 2169/1993.

στ) Το άρθρο 1 του ν. 2732/1999 (Α'154), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο του ν. 4015/2011 (Α' 210).

ζ) Κάθε άλλη διάταξη, γενική ή ειδική, η οποία έρχεται σε αντίθεση ή ρυθμίζει διαφορετικά τα θέματα που ρυθμίζονται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, όπου στην κείμενη νομοθεσία γίνεται παραπομπή στις καταργούμενες διατάξεις της παραγράφου 1, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του παρόντος νόμου.

Μέχρι την έκδοση των κανονιστικών πράξεων, για τις οποίες χορηγείται εξουσιοδότηση με τον παρόντα νόμο εξακολουθούν να ισχύουν οι υφιστάμενες διατάξεις που έχουν εκδοθεί βάσει της κείμενης νομοθεσίας.

Διατηρούμενες Διατάξεις: Το άρθρο 50 του ν. 4315/2014

Άρθρο 44 **Έναρξη ισχύος**

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, πλην των διατάξεων της παρ. 13 και της παρ. 14 του άρθρου 15, οι οποίες αρχίζουν δύο (2) έτη μετά τη δημοσίευση του παρόντος νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 2015

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΚΟΥΡΟΥΜΠΛΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ

ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ
ΤΣΑΚΑΛΩΤΟΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Οι μετατροπές των συνεταιριστικών οργανώσεων ΕΑΣ, ΚΑΣΟ, ΚΕΣΕ και ΣΕ.

Της Ανδριανής-Αννας Μητροπούλου
Δικηγόρου- Πρώην Νομικού Συμβούλου στην ΠΑΣΕΓΕΣ

Οι Μετατροπές των Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ) των Κοινοπραξιών Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (ΚΑΣΟ) και των Κεντρικών Συνεταιριστικών Ενώσεων (ΚΕΣΕ) σε Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (ΑΣ) και Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ), και των Συνεταιριστικών Εταιρειών (ΣΕ) σε ΑΕΣ, υπό το φως των διατάξεων των ν. 4015/2011 και 2810/2000 και της παραγράφου 15 του άρθρου 61 του ν. 4277/2014, όπως ισχύουν.

A. 1. Ο ν. 2810/2000 «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις» (ΑΣΟ), όπως ίσχυσε πριν την τροποποίησή του, υπήρξε ο καλλίτερος νόμος για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Είχε συνταχθεί, σύμφωνα με το πνεύμα αλλά και το γράμμα σε πολλές διατάξεις του, των 7 διεθνών συνεταιριστικών αρχών και των συνεταιριστικών αξιών, όπως αναφέρονται στην αιτιολογική του έκθεση και με βάση τις οποίες πρέπει να ερμηνεύεται η συνεταιριστική νομοθεσία (**Βλ. Σ. Κιντής, Χάος στη νομολογία για τους συνεταιρισμούς-Η απουσία κρατικής μέριμνας στο θεσμό, ΝΟΒ 1999 σελ. 70**). Είχε «δωρική» σύνταξη και περιεχόμενο και παρείχε στους συνεταιρισμούς την απόλυτη ελευθερία να ρυθμίσουν τα του οίκου τους, αναλαμβάνοντας βεβαίως την ευθύνη της επιχειρηματικής τους δράσεως. Το κράτος όφειλε να βρίσκεται μακριά από τους συνεταιρισμούς έχοντας μόνο την μέριμνα για την ανάπτυξή τους, σύμφωνα με την ρητή επιταγή του άρθρου 12 παρ. 4 του Συντάγματος.

Η μόνη αδυναμία του νόμου αυτού, κατά την άποψή μας ,ήταν η κατάργηση του Εποπτικού Συμβουλίου. Απεδείχθη στην πράξη ότι ήταν ένα λάθος. Ο Εσωτερικός Έλεγχος στον Συνεταιρισμό είναι επιβεβλημένος και μάλιστα, όταν γίνεται από έμπειρα και με συνεταιριστική εκπαίδευση μέλη των συνεταιρισμών, μπορεί να αναστείλει την εφαρμογή μη ορθών επιχειρηματικά αποφάσεων ή να υποδείξει την λήψη ορθών αποφάσεων ή μέτρων , όπως για τη φορολογική διευκόλυνση των συνεταιρισμών. Αυτό τουλάχιστον αποδεικνύει η διεθνής συνεταιριστική εμπειρία.

Το γεγονός ότι οι αγροτικοί συνεταιρισμοί δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα , παρά την ορθότητα και πληρότητα της ισχύουσας νομοθεσίας τα τελευταία χρόνια, οφείλεται αποκλειστικά σε δυο λόγους, τους οποίους «πολεμούσε» ο ν. 2810/2000. Στην αναστολή της λειτουργίας των εκπαιδευτικών συνεταιριστικών σχολών και στην κρατική και κομματική παρέμβαση στους συνεταιρισμούς. Αυτό οδήγησε σταδιακά στην άγνοια του ορθού τρόπου της λειτουργίας του θεσμού. Αυτό απεδείχθη και στην

πράξη, όταν οι συνεταιριστές κλήθηκαν να εφαρμόσουν τον ν. 4015/2011, ο οποίος ανέδειξε ολόκληρη την παθογένεια, που δημιούργησε κυρίως η έλλειψη συνεταιριστικής παιδείας.

Έλλειψη συνεταιριστικής εκπαίδευσης και κρατικός-κομματικός παρεμβατισμός αφενός και νόμος 2810/2000 αφετέρου, είναι έννοιες, που κινούνται παράλληλα, συνεπώς δεν πρόκειται ποτέ να συναντηθούν.

2. Ο ν.2810/2000, πιστός στην 4^η συνεταιριστική αρχή, παρείχε την δυνατότητα στους συνεταιρισμούς να συνεργάζονται μεταξύ τους, με σκοπό την εξυπηρέτηση των αναγκών τους, κυρίως, για την δημιουργία μεταξύ τους οικονομικών κλίμακος.

Έτσι ο νόμος προέβλεπε την σύσταση τριών συνεταιριστικών βαθμίδων, με πυραμιδική διάρθρωση. Τους πρωτοβάθμιους αγροτικούς συνεταιρισμούς (ΑΣ) με μέλη φυσικά πρόσωπα αγρότες, τους δευτεροβάθμιους αγροτικούς συνεταιρισμούς, οι οποίοι συνιστώντο από πρωτοβάθμιους αγροτικούς συνεταιρισμούς, και καλούντο Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ) και τους τριτοβάθμιους αγροτικούς συνεταιρισμούς, οι οποίοι συνιστώντο από Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, και ονομάζοντο Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕΣΕ), οι οποίες -τελευταίες -είχαν ως αντικείμενο δραστηριότητάς τους κυρίως ένα προϊόν ή ομάδα ομοειδών προϊόντων, όπως κρασί και προϊόντα αμπελουργίας, σιτηρά, λάδι και ελιές, σύκα, κτηνοτροφικά προϊόντα, μέλι, πτηνοτροφικά προϊόντα. κλπ. Προέβλεπε επίσης την σύσταση Κοινοπραξιών Αγροτικών Συνεταιρισμών, (ΚΑΣΟ) οι οποίες συνιστώντο από Αγροτικούς Συνεταιρισμούς και Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών. Οι ΚΑΣΟ εντάσσονταν στους δευτεροβάθμιους συνεταιρισμούς. (Άρθρο 1 παρ.2 και 3 του ν.2810/2000, όπως ίσχυσε πριν από την τροποποίησή του).

Η διαβάθμιση των συνεταιρισμών είχε αποτελέσει ρύθμιση και του πρώτου νόμου για τους συνεταιρισμούς (602/1915), ο οποίος είχε δεχθεί επιρροές από την Γερμανική νομοθεσία.

Τα μέλη των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων αγροτικών συνεταιρισμών θα έπρεπε να συγκεντρώνουν **την παραγωγή των μελών τους** και να την παραδίδουν στην δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια συνεταιριστική οργάνωση, για μεταποίηση, πώληση κλπ, σύμφωνα με τον καταστατικό σκοπό της κάθε οργάνωσης, αν δηλαδή η δευτεροβάθμια ή η τριτοβάθμια οργάνωση αναλάμβανε αυτές τις δραστηριότητες. Αυτή είναι η νόμιμη και φορολογικά ορθή λειτουργία των ανωτέρου βαθμού αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, πέραν των δραστηριοτήτων των προμηθειών και λοιπών υπηρεσιών, που μπορούσαν να κάνουν, εφόσον τις δραστηριότητες αυτές δεν αναλάμβαναν οι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί, οι οποίοι, για το σκοπό αυτό συνιστούσαν και συναλλάσσοντο με τις ανώτερου βαθμού οργανώσεις.

3. Τέλος ο ν. 2810/2000, έδινε την δυνατότητα στους αγροτικούς συνεταιρισμούς όλων των βαθμίδων να συνιστούν μεταξύ τους ή/και με τρίτα φυσικά ή νομικά πρόσωπα Ανώνυμες Εταιρείες (ΑΕ) σύμφωνα με τις διατάξεις του κ. ν 2190/1920 και Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ) σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3190/1955 (Άρθρο 32 του ν. 2810/2000), τις οποίες ονόμαζε Συνεταιριστικές Εταιρείες (ΣΕ). Ο νόμος για την σύσταση μιας ΣΕ, έθετε δυο περιορισμούς. Οι μετοχές μιας ΣΕ, έπρεπε να είναι στο σύνολό τους ονομαστικές, και οι συνεταιριστικές οργανώσεις, όταν συνέπρατταν με τρίτα φυσικά ή νομικά

πρόσωπα, για την σύσταση των εταιρειών αυτών έπρεπε να κατέχουν υποχρεωτικά το 51% των μετοχών ή των μεριδίων της εταιρείας, σε ολόκληρο το βίο της εταιρείας.

Άποψή μας είναι ότι οι συνεταιρισμοί, μόνο υπό τις άνω προϋποθέσεις, μπορούσαν να συστήσουν ή να συμμετέχουν στην σύσταση μιας Α.Ε ή μιας ΕΠΕ δηλαδή μόνο υπό το καθεστώς του ν. 2810/2000. Επίσης άποψή μας είναι ότι οι συνεταιρισμοί δεν μπορούν να συνιστούν ή να συμμετέχουν στην σύσταση Α.Ε ή ΕΠΕ (κεφαλαιουχικές εταιρείες), εκτός των διατάξεων της εκάστοτε ισχύουσας συνεταιριστικής νομοθεσίας. Και τούτο διότι συνεταιρισμός και ανώνυμη εταιρεία είναι έννοιες εξ ορισμού, ασύμβατες. Γι' αυτό άλλωστε ο συνεταιρισμός έχει χαρακτηριστεί ως φιλοξενούμενος θεσμός του εμπορικού δικαίου.

4. Ο ν. 2810/2000, παρείχε τη δυνατότητα της συγχώνευσης **ομοιόβαθμων** αγροτικών συνεταιρισμών κάθε βαθμού, με τον τρόπο και την διαδικασία, που ορίζει το άρθρο 21 του νόμου αυτού. Το ομοιόβαθμο στην συγχώνευση είναι αυτονόητο, διότι λόγω της πυραμιδικής διάρθρωσης του θεσμού στην συνεταιριστική συνεργασία, δεν υφίσταται νομική μορφή συνεταιρισμού, στην οποία μπορεί να συμμετέχουν φυσικά πρόσωπα μαζί με νομικά π.χ αγρότες με ενώσεις συνεταιρισμών και κεντρικές συνεταιριστικές ενώσεις ή κοινοπραξίες. Συνεπώς συγχώνευση, υπό το καθεστώς του ν. 2810/2000, νοείται μόνο μεταξύ πρωτοβαθμίων αγροτικών συνεταιρισμών ή δευτεροβαθμίων ή τριτοβαθμίων, όπου από την συγχώνευση, **προκύπτουν όμοια με τα συγχωνευόμενα νομικά πρόσωπα.**

Περαιτέρω με τις παραγράφους 11 και 12 του άρθρου 22 του ίδιου νόμου, ορίστηκαν τα ακόλουθα :

« 11. Δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια Α.Σ.Ο μπορεί να μετατραπεί σε Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.) ή Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)...«12. Κατά τα λοιπά για την μετατροπή εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του κ.ν 2190/1920 και 3190/1955 . Στις προερχόμενες από την μετατροπή Α.Ε και ΕΠΕ, μπορεί να εισέλθουν νέοι μέτοχοι ή εταίροι, αντίστοιχα».

Συνεπώς ο νόμος ,προέβλεπε τη μετατροπή **μόνο** μιας ΕΑΣ,ΚΕΣΕ και ΚΑΣΟ σε Ανώνυμη Εταιρεία ή ΕΠΕ ,στην οποία όμως μέτοχοι παρέμεναν αρχικά αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις. Η μετατροπή αυτή αποτελεί την **«κλασική» μετατροπή**, που προβλέπεται στην κείμενη νομοθεσία, δηλαδή στην μεταβολή του νομικού μανδύα του νομικού προσώπου. Σχολιάζουμε μόνο το δεύτερο εδάφιο της άνω παραγράφου 12, σύμφωνα με το οποίο παρέχεται η δυνατότητα εισόδου νέων μετόχων ή εταίρων στις μετατρεπόμενες ΕΑΣ,ΚΑΣΟ,ΚΕΣΕ. Θεωρούμε αυτονόητο ότι οι νέοι μέτοχοι θα είναι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, κατά την έννοια της μετατροπής της άνω παραγράφου 11 ή/και τρίτα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, κατά την έννοια του άρθρου 32 του νόμου δηλαδή της σύστασης συνεταιριστικών εταιρειών, ως άνω, δεδομένου ότι ο νόμος ρυθμίζει θέματα των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων.

Είναι αυτονόητο επίσης ότι ο ν. 2810/2000,όπως και κάθε συνεταιριστικός νόμος από τον ν. 602/1915, μέχρι και σήμερα, δεν θα μπορούσε να προβλέπει την μετατροπή ενός πρωτοβάθμιου αγροτικού συνεταιρισμού, με μέλη φυσικά πρόσωπα σε ανώνυμη εταιρεία, διότι έτσι καταργεί τον συνεταιριστικό θεσμό. **Η ανώνυμη εταιρεία βρίσκεται στον αντίποδα του συνεταιρισμού** .Ο συνεταιρισμός αποτελεί συνεργασία προσώπων, είναι κατ' εξοχήν ανθρωποκεντρικός θεσμός, ενώ η ανώνυμη εταιρεία αποτελεί

συγκέντρωση κεφαλαίων. Βασική επιδίωξη μιας ΑΕ είναι η δημιουργία κέρδους, ενώ ένας συνεταιρισμός λειτουργεί άριστα, όταν μπορεί να εξυπηρετεί τα μέλη του, καλύπτοντας μόνο το κόστος.

Στο σημείο αυτό, να μου επιτραπεί μια αναφορά στα συνεταιριστικά επιτεύγματα από στοιχεία, που έχουμε στην διάθεσή μας, από την Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ILO) του ΟΗΕ, τα οποία επιβεβαιώνουν ότι οι συνεταιρισμοί ευημερούν σε περιόδους κρίσης, αυξάνουν τον κύκλο εργασιών τους και έχουν την δυνατότητα να επιφέρουν κοινά οφέλη, σύμφωνα με τον ρόλο που διαδραματίζουν σε κοινωνικό και επιχειρηματικό επίπεδο.

Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας, με την δημιουργία αγροτικών συνεταιρισμών, χρηματοοικονομικών, δασοκομίας, στεγαστικών συνεταιρισμών, βιομηχανικών, εκπαιδευτικών, συνεταιρισμών υπηρεσιών, όπως τηλεφωνικών δικτύων, αρδευτικών, πετρελαίου, μεταφορών, συνεταιρισμών υγειονομικής περίθαλψης, βρεφικών και παιδικών σταθμών και ηλεκτρικής ενέργειας.

Αναφέρουμε δύο παραδείγματα. **Το πρώτο αφορά στη δυνατότητα των συνεταιρισμών να αναχαιτίζουν την κρίση:**

Η Φινλανδία διατηρούσε εμπορικές σχέσεις με την Σοβιετική Ένωση, οι οποίες κατέρρευσαν μετά την πτώση του κουμμουνιστικού καθεστώτος. Τότε 1.200 συνεταιρισμοί έδωσαν δουλειά σε ανέργους.

Το δεύτερο αφορά στη δύναμη της συνεταιριστικής επιχείρησης.

Ο συνεταιριστικός όμιλος Mondragon στην περιοχή των Βάσκων στην Ισπανία, διαθέτει **100** εργοστάσια, τα οποία ανήκουν σε **89.000 μέλη**. Εκτός από τις βιομηχανικές μονάδες, ο όμιλος διαθέτει Πολυτεχνείο, Πανεπιστήμιο Ανθρωπιστικών Σπουδών, Ερευνητικά Ινστιτούτα, σύστημα υγειονομικής περίθαλψης και ασφάλισης εργαζομένων και καταναλωτικό συνεταιρισμό. Στις ΗΠΑ υπάρχουν 900 συνεταιριστικές εταιρείες παραγωγής ρεύματος στον γεωργικό τομέα τροφοδοτώντας το μισό δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας. Το ρεύμα δίνεται σε τιμή κόστους **με την εφαρμογή της συνεταιριστικής μεθόδου της επιστροφής του πλεονάσματος**. Στις σκανδιναβικές χώρες οι συνεταιρισμοί πρωτοστάτησαν στην παραγωγή της πράσινης ενέργειας. Σήμερα, οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις του 1.000.000.000, μελών παρέχουν πάνω από 100 εκατομμύρια θέσεις εργασίας, 20% περισσότερες από αυτές, που προσφέρουν οι πολυεθνικές επιχειρήσεις. Επί πλέον νέα μέλη εντάσσονται στις συνεταιριστικές τράπεζες, παρά την οικονομική κρίση. Καμία συνεταιριστική τράπεζα στον κόσμο δεν ζήτησε και δεν πήρε κρατική ενίσχυση λόγω της οικονομικής κρίσης. Οι Συνεταιρισμοί NOYNOY, ARLA κ. λ. π, έχουν κατακλύσει τον πλανήτη.(Βλ. Δίκτυο ΚΑΠΑ, διαδίκτυο)

B. 1. Ο ν. 4015/2011 «Θεσμικό πλαίσιο, για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου-Οργάνωση της Εποπτείας του Κράτους», **όπως ίσχυσε πριν την τροποποίησή του**, υπήρξε ένας νόμος, ο οποίος λόγω του μεγάλου αριθμού των νομοτεχνικών ατελειών του, των κενών του και κυρίως της ασάφειας στις διατάξεις του, για την συγχώνευση και μετατροπή των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, κατέστη εξαιρετικά δύσκολος στην εφαρμογή του.

Ουσιαστικά ο νόμος αυτός **καταργεί τις βαθμίδες** των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων και υποχρεώνει κατά συνέπεια, τις δευτεροβάθμιες (ΕΑΣ,ΚΑΣΟ) και τριτοβάθμιες αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις (ΚΕΣΕ) να μετατραπούν είτε σε (πρωτοβάθμιους) αγροτικούς συνεταιρισμούς, (ΑΣ) είτε σε Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ- ανώνυμες εταιρείες), με μετόχους όμως μόνον αγροτικούς συνεταιρισμούς.(Άρθρο 6).

Γνωστός συνεταιριστής εξομολογήθηκε ότι, στην προσπάθειά του να υλοποιήσει τις διατάξεις περί μετατροπής μιας Ενώσεως Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ) σε (πρωτοβάθμιο) Αγροτικό Συνεταιρισμό (ΑΣ) , τις οποίες επέβαλε ο νόμος,(άρθρο 19) διαπίστωσε ,κατόπιν έρευνας ,κυρίως νομικής του θέματος, ότι κάθε Ένωση Συνεταιρισμών υλοποιούσε την μετατροπή με τον δικό της τρόπο, αυτοσχεδιάζοντας.

Η αρχική ερμηνευτική εγκύκλιος του αρμοδίου Υπουργείου, μάλλον περιέπλεξε, παρά έδωσε λύση στα θέματα. Για το λόγο αυτό κάποιες τροποποιήσεις του νόμου έγιναν άμεσα αναγκαίες. Η αναγκαιότητα των τροποποιήσεων προέκυψε και από σφάλματα του νόμου, κομβικής σημασίας, η εφαρμογή των οποίων αναιρούσε την έννοια του συνεταιρισμού.

Αναφέρουμε δυο παραδείγματα : Το άρθρο 19 παρ. 4 και 10 όριζαν:

*«4. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου η ακίνητη και κινητή περιουσία των ΕΑΣ, οι οποίες μετατρέπονται σε ΑΣ ή ΑΕΣ συνιστά οικονομικό σύνολο, σύμφωνα με το άρθρο 483 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας (Κ.Πολ.Δ.) και αποκλείεται κάθε αυτούσια διανομή. Οι ΑΣ, οι οποίοι επιλέγουν να μην συμμετέχουν στη μετατροπή δικαιούνται να λάβουν την αξία της μερίδας τους, **η οποία αποτιμάται κατά τη διαδικασία των άρθρων 473** και επόμενα του ίδιου*

Κώδικα. Οι σχετικές με τη μερίδα τους αξιώσεις των ΑΣ δεν ικανοποιούνται πριν από την παρέλευση τριετίας από την ολοκλήρωση της διαδικασίας μετατροπής. Απαγορεύεται η εκποίηση κάθε ακινήτου των ΕΑΣ που μετατρέπονται έως και την ολοκλήρωση της διαδικασίας μετατροπής...

10.Οι υπεραξίες που προκύπτουν στην αποτίμηση των παγίων στοιχείων κατά τη διαδικασία μετατροπής ή συγχώνευσης των ΕΑΣ, ΚΕ.Σ.Ε., Κ.Α.Σ.Ο. και Συνεταιριστικών Εταιρειών σε ΑΣ και ΑΕΣ δεν φορολογούνται εφόσον κεφαλαιοποιούνται.....».

Η άνω παράγραφος 4 καταργήθηκε (άρθρο 61 ν. 4277/2014) και αντικαταστάθηκε με το δεύτερο εδάφιο της παρ.3 περιπτ. β) υποπερίπτωση ββ) του άρθρου 19 του ν. 4015/2011, ως εξής :

*ββ) Πρωτοβάθμιοι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί καθώς και φυσικά πρόσωπα-μέλη των συγχωνευόμενων συνεταιρισμών, που δεν επιθυμούν τη συγχώνευση, μπορούν να αποχωρήσουν. **Οι αποχωρούντες λαμβάνουν την αξία της συνεταιρικής τους μερίδας κατά τους όρους του καταστατικού τους.***

Η άνω τροποποίηση ήταν επιβεβλημένη, διότι, η συνεταιριστική περιουσία είναι αδιανέμητος και αποτελεί περιουσία γενεών, όπως ρητά προβλέπεται και σε όλα τα καταστατικά των αγροτικών συνεταιρισμών όλων των βαθμίδων (βλ. **υποδείγματα, ιστοσελίδα ΠΑΣΕΓΕΣ και Κ. Παπαγεωργίου, Βιώσιμη Συνεταιριστική Οικονομία,2004,σελ. 551**). **Αυτό σημαίνει ότι το μέλος, που αποχωρεί, λαμβάνει την ονομαστική αξία της μερίδας** του, το ύψος της οποίας ορίζεται στο καταστατικό του συνεταιρισμού,

με πιθανή προσαύξηση, σύμφωνα με την διαχειριστική χρήση του τελευταίου έτους αποχώρησης. Εάν υπάρχει ζημία μειώνεται ανάλογα.

Ακολούθως και η άνω παράγραφος 10 αντικαταστάθηκε, με την περίπτωση ε) της παρ.9 του άρθρου 61 του ν.4277/2014, ως εξής :

*«10. Οι ΑΣ, οι ΕΑΣ, οι ΚΕΣΕ οι ΚΑΣΟ και οι ΣΕ, που συγχωνεύονται - μετατρέπονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου, απαλλάσσονται της υποχρέωσης καταβολής κάθε είδους φόρου, τέλους, τέλους χαρτοσήμου, φόρου υπέρ τρίτων, δικαιωμάτων υποθηκοφυλάκων, της μεταγραφής γενομένης ατελώς, δικαιωμάτων Ταμείων, αναλογικών δικαιωμάτων συμβολαιογράφων και κάθε άλλης απαλλαγής που προβλέπεται για την περίπτωση αυτή στον κ. ν. 2190/1920 και τους αναπτυξιακούς νόμους 1297/1972 και 2166/1993, όπως αυτοί ισχύουν. Η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 23 του ν. 4014/2011, όπως ισχύει δεν εφαρμόζεται και στην περίπτωση συμβάσεων μετατροπής και συγχώνευσης των νομικών προσώπων του παρόντος άρθρου. **Η διάταξη ισχύει από 21.9.2011.**»*

Διεγράφη , δηλαδή από την προϊσχύσασα διάταξη της άνω παρ. 10, η δυνατότητα της κεφαλαιοποίησης. Τούτο , διότι σύμφωνα με τα ανωτέρω η υπεραξία της περιουσίας του συνεταιρισμού δεν μπορεί να κεφαλαιοποιηθεί, ώστε να αυξηθεί με την κεφαλαιοποίηση η ονομαστική αξία της μερίδας, δεδομένου ότι η περιουσία είναι αδιανέμητος, όπως κατωτέρω αναλύουμε. Συνεπώς όποιος αποχωρεί από τον συνεταιρισμό, λαμβάνει μόνον την ονομαστική αξία της μερίδας του, όπως αναγράφεται στο καταστατικό του κάθε συνεταιρισμού. Στον συνεταιρισμό εξ άλλου ισχύει η αρχή της «ανοικτής θύρας» δηλαδή ελεύθερη και εκούσια είσοδος και έξοδος πάντοτε του μέλους χωρίς περιορισμούς. Η ελευθερία αυτή κάμπτεται μόνο αν στο καταστατικό ορισθεί διαφορετικά για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και λόγο, όπως π. χ η εκτέλεση ενωσιακού επιχειρησιακού προγράμματος.

2. Παρενθετικά, για την ιστορία αλλά και για την κατανόηση της νομοθετικής πρωτοβουλίας περί μετατροπών των ΑΣΟ, αναφέρουμε την πραγματική ανάγκη , η οποία οδήγησε στην κατάργηση των βαθμίδων των συνεταιρισμών. Αναφέρουμε στο σημείο αυτό ότι η ρύθμιση αυτή, πολεμήθηκε από τους μελετητές του συνεργατισμού, όχι ως προς το περιεχόμενό της, δηλαδή την δυνατότητα της ιδιότυπης αυτής μετατροπής , αλλά για τον τρόπο της επιβολής της αφενός και αφετέρου για την κατάργηση της μελλοντικής δυνατότητας των συνεταιρισμών να συνεργάζονται μεταξύ τους, δημιουργώντας Ενώσεις, διότι αυτό προσκρούει ευθέως στην 4^η συνεταιριστική αρχή.

Ο λόγος λοιπόν των μετατροπών είναι ότι οι αγρότες παραγωγοί μέλη των πρωτοβαθμίων αγροτικών συνεταιρισμών , ουσιαστικά, έπαυσαν να συναλλάσσονται με τον συνεταιρισμό τους ως μέλη αυτού και συναλλάσσοντο απευθείας με τις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών(ΕΑΣ) ή με τις ΚΑΣΟ ή με την Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση (ΚΕΣΕ) λόγω της μεταβολής πολλών συνθηκών. Η συναλλαγή όμως αυτή δεν ήταν ορθή, διότι ο αγρότης δεν συναλλασσόταν με τον συνεταιρισμό του, του οποίου ήταν

μέλος αλλά με τρίτον ,που ήταν η Ένωση ,ή Κεντρική Ένωση ή η Κοινοπραξία, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η επιχείρηση του αγρότη και η συναλλαγή με τρίτον (ΕΑΣ,ΚΕΣΕ,ΚΑΣΟ) να δημιουργεί πλήθος νομικών προβλημάτων και κυρίως φορολογικών, αφού στον συνεταιρισμό η συναλλαγή του μέλους με τον συνεταιρισμό του δημιουργεί αφορολόγητο πλεόνασμα, ενώ η συναλλαγή με τρίτον δημιουργεί φορολογούμενο κέρδος, σε επίπεδο νομικού προσώπου δηλαδή στην ΕΑΣ,ΚΕΣΕ,ΚΑΣΟ. Συνεπώς θεωρήθηκε σωστό να αρθεί αυτή η δημιουργηθείσα κατάσταση ,κυρίως προς όφελος των συνεταιριστών και των συνεταιρισμών τους. Έτσι, με την μετατροπή, του άρθρου 19 του νόμου, δημιουργούνται μεγάλοι «πρωτοβάθμιοι» αγροτικοί συνεταιρισμοί, όπου ο κάθε αγρότης παραδίδει την παραγωγή του στον συνεταιρισμό του , προμηθεύεται τα αγροτικά του εφόδια και γενικά χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες του συνεταιρισμού, σύμφωνα με την ρητή διατύπωση του άρθρου 5 του ν. 2810/2000, ενισχύοντας άμεσα την επιχείρησή του και κυρίως εξυπηρετούμενος από αυτή.

Παραθέτουμε , για την δημιουργία της πραγματικής αυτής κατάστασης, ένα απόσπασμα από σχετική μελέτη με θέμα «**Η Ανασυγκρότηση των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων –βλ. ιστοσελίδα ΠΑΣΕΓΕΣ, 2010, Κ. Παπαγεωργίου, Ομότιμος Καθηγητής Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών- Α. Μητροπούλου, Δικηγόρος , Νομ. Σύμβουλος ΠΑΣΕΓΕΣ) :**

« Οι επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης των αγορών και οι τάσεις των καταναλωτών επηρεάζουν όλες τις κοινωνίες. Είναι, συνεπώς, επόμενο να έχουν προβληματίσει τους παραγωγούς και τους καταναλωτές και άλλων χωρών και να έχουν προκαλέσει σχετικές αντιδράσεις. ...Οι Έλληνες παραγωγοί λειτουργούν σήμερα κυρίως μέσω των Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών σε τοπικό επίπεδο και σε ορισμένες περιπτώσεις μέσω Κεντρικών Ενώσεων και Συνεταιριστικών Εταιρειών σε εθνικό επίπεδο. Σε παλαιότερες εποχές, όταν οι αποστάσεις των αγροτικών κοινοτήτων μεταξύ τους και μεταξύ των κοινοτήτων αυτών και των πλησιέστερων πόλεων ήταν μεγάλες (ή και απαγορευτικές) λόγω της ανυπαρξίας ή της κακής ποιότητας του οδικού δικτύου, ιδρύονταν χωριστοί αγροτικοί συνεταιρισμοί σε κάθε Κοινότητα ή ακόμη και σε κάθε οικισμό. Με την πάροδο του χρόνου και με τη βελτίωση του οδικού δικτύου οι αποστάσεις έχουν 'μικρύνει' και οι επαφές των κατοίκων των μικρών κοινοτήτων με τα αστικά κέντρα είναι συχνές. Συνεπώς, η πρόσβαση των αγροτών σε προϊόντα και υπηρεσίες είναι ευχερής και πολύμορφη και δεν απαιτείται η μεσολάβηση του πρωτοβάθμιου συνεταιρισμού. Σε πολλές περιπτώσεις (ίσως στις περισσότερες), η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών, που στο παρελθόν αποτελούσε τον πρώτο σταθμό για τη μεταφορά των εισροών στους αγρότες, με δεύτερο σταθμό τον τοπικό συνεταιρισμό, λειτουργεί πλέον ως μοναδικός σταθμός και εξυπηρετεί απ' ευθείας τους αγρότες. Επίσης, στην αγροτική πίστη ο τοπικός συνεταιρισμός λειτουργούσε ως το μακρύ χέρι της ΑΤΕ, στην οποία ο Πρόεδρος του Συνεταιρισμού προσερχόταν με τον πίνακα των αιτούντων για να εγκριθούν και να χορηγηθούν τα δάνεια των μελών. Σήμερα αυτή η ανάγκη έχει εντελώς εκλείψει και οι παραγωγοί δανείζονται απ' ευθείας από την ΑΤΕ. Ανάλογες μεταβολές υπάρχουν στην

επεξεργασία των προϊόντων. Ενώ στο παρελθόν ή επιτόπια επεξεργασία ήταν ο κανόνας (π.χ. τοπικό ελαιολιβερό ή τοπικό οινοποιείο), η επίτευξη οικονομιών κλίμακας αλλά και η πρόοδος της τεχνολογίας επέβαλαν τη δημιουργία μεγαλύτερων μονάδων, συνήθως στο επίπεδο της Ένωσης. Ακόμη, το κόστος των προσφερόμενων υπηρεσιών διαφέρει όταν προσφέρονται σε ένα κεντρικό σημείο σε σύγκριση με π.χ. 50 περιφερειακά σημεία (παραδείγματα: η λογιστική εξυπηρέτηση, το ενοίκιο των αποθηκών, το κόστος των αποθηκαρίων, κλπ). Στο θέμα των επιδοτήσεων και της επιστροφής ΦΠΑ, η ανάγκη και μόνο για συγκροτημένη λογιστική υπηρεσία, που κατά κανόνα μόνο οι Ενώσεις διαθέτουν, καθιστά και πάλι τις Ενώσεις διαχειριστές των δικαιωμάτων των παραγωγών. Οι εξελίξεις αυτού του είδους περιόρισαν σταδιακά τον ρόλο των πρωτοβάθμιων αγροτικών συνεταιρισμών και σε πολλές περιπτώσεις ο συνεταιρισμός δεν ασκεί καν δραστηριότητες επ' ονόματί του. Όμως, εξακολουθεί να είναι εγγεγραμμένος στην Ένωση και να στέλνει αντιπροσώπους, οι οποίοι συμμετέχουν και ψηφίζουν στη Γενική Συνέλευση, αφού με τον νόμο 2810/2000 (άρθρο 27, παρ. 2) κάθε υφιστάμενος συνεταιρισμός μπορεί να είναι μέλος στην Ένωση, αποκτώντας μία μερίδα και διαθέτοντας μία ψήφο, ανεξάρτητα από το επίπεδο των δραστηριοτήτων του. Εναπόκειται στο καταστατικό να ορίσει εάν θα μπορούν οι συνεταιρισμοί μέλη να αποκτήσουν πρόσθετες ψήφους, με βάση το ύψος των συναλλαγών του συνεταιρισμού με την Ένωση, καθορίζοντας και τις απαιτούμενες μερίδες για κάθε πρόσθετη ψήφο.

Επειδή πολλοί συνεταιρισμοί δεν αναπτύσσουν δραστηριότητες, διότι τα μέλη τους εξυπηρετούνται κατ' ευθείαν από την Ένωση (ή διότι δεν χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες της Ένωσης), πλανάται το ερώτημα εάν θα πρέπει οι συνεταιρισμοί αυτοί να εξακολουθούν να υφίστανται ως νομικά πρόσωπα ή εάν θα πρέπει να μετέχουν και να ψηφίζουν στην Ένωση. Με άλλα λόγια, «στα χαρτιά» εμφανίζεται μια συνεταιριστική κίνηση συμπαγής και μεγάλου μεγέθους ενώ στην πραγματικότητα πρόκειται για εικονική πραγματικότητα...».

Γ. 1. Ο ν. 4015/2011, προέβλεψε για πρώτη φορά την μετατροπή μιας Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ), σε πρωτοβάθμιο Αγροτικό Συνεταιρισμό(ΑΣ), (άρθρο 19) χωρίς ουσιαστικά να αναφέρει, με λεπτομέρεια, ως όφειλε, την διαδικασία της ιδιότυπης αυτής μετατροπής αφού στην κείμενη νομοθεσία, δεν υπήρξε ποτέ αντίστοιχο εγχείρημα. Και λέμε ιδιότυπης, επειδή εκφεύγει από την προαναφερθείσα διαδικασία της « κλασικής» μετατροπής, η οποία προβλέπεται στις κείμενες διατάξεις, συνεπώς και στο άρθρο 21,παρ.11, του ν. 2810/2000.

Έτσι η μετατροπή μιας ΕΑΣ σε ΑΣ, σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ.2 και 3του ν. 4015/2011, όπως ίσχυσε πριν την τροποποίησή του, πραγματοποιείται με απόφαση της γενικής συνέλευσης της ΕΑΣ σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου αυτού, του άρθρου 21 του ν. 2810/2000, καθώς και του κ.ν.

2190/1920 αναλογικώς εφαρμοζόμενων(2) και «3. Για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού:

α) Οι αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων των υφιστάμενων ΕΑΣ περί της μετατροπής τους σε ΑΣ ή ΑΕΣ λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία των παρόντων... β)... γ) Η μετατροπή της ΕΑΣ σε ΑΣ συντελείται με τη συγχώνευση των συνεταιρισμών - μελών της ως εξής: αα) Η γενική συνέλευση της ΕΑΣ που αποφασίζει τη μετατροπή προσδιορίζει και τους όρους της, καθώς και τις μερίδες του νέου ΑΣ. Με την ίδια απόφαση μπορεί να ορίζεται ότι στην περίπτωση που ο αριθμός των νέων μελών φυσικών προσώπων υπερβαίνει τους τετρακάσιους (400), η γενική συνέλευση του νέου ΑΣ μπορεί να είναι αντιπροσωπευτική γενική συνέλευση, τα μέλη της οποίας θα εκλέγονται με άμεση και καθολική ψηφοφορία από το σύνολο των μελών φυσικών προσώπων, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 10 παράγραφος 1 του ν. 2810/2000, όπως τροποποιείται με τη διάταξη του άρθρου 16 παράγραφος 7 του παρόντος νόμου. Με την ίδια απόφαση ορίζεται και ο αριθμός των μελών της αντιπροσωπευτικής γενικής συνέλευσης, καθώς και η αναλογική εκπροσώπηση των παραγωγικών τομέων του νέου ΑΣ. Επίσης με την απόφαση της γενικής συνέλευσης της ΕΑΣ που μετατρέπεται σε ΑΣ καθορίζεται το ύψος του συνεταιριστικού κεφαλαίου, η πιθανή αύξηση του, καθώς και το ύψος των νέων συνεταιρικών μερίδων, στις οποίες μπορεί να συμψηφίζεται η αξία των αρχικών συνεταιρικών μερίδων των μελών της υπό μετατροπής ΕΑΣ. ββ) Οι διοικήσεις των συνεταιρισμών - μελών που δεν επιθυμούν τη συμμετοχή τους στη συγχώνευση, συγκαλούν γενική συνέλευση η οποία αποφασίζει με απλή πλειοψηφία των παρόντων, για την πορεία του συνεταιρισμού και ακολουθούνται οι διατάξεις του άρθρου 4 του παρόντος νόμου περί καταχώρισης στο μητρώο. Φυσικά μέλη που δεν επιθυμούν τη συγχώνευση μπορεί να λάβουν την αξία της συνεταιρικής μερίδας τους, όπως προβλέπεται στην επόμενη παράγραφο».

Από την άνω διάταξη, όπως ίσχυσε πριν την τροποποίησή της, ουσιαστικά συνάγεται ότι η μετατροπή μιας ΕΑΣ σε ΑΣ συντελείται με την συγχώνευση όλων των πρωτοβαθμίων αγροτικών συνεταιρισμών μελών της ΕΑΣ πλην εκείνων ,που αποφάσισαν να μη λάβουν μέρος στην συγχώνευση. Όμως έτσι ο νόμος αφήνει απέξω το ίδιο το νομικό πρόσωπο της ΕΑΣ, το οποίο βεβαίως καθίσταται ανύπαρκτο δηλαδή διαλύεται, αν εξαφανισθούν, δια της συγχωνεύσεως, δηλαδή δια της διαλύσεως χωρίς εκκαθάριση, όλα τα μέλη της.

Προφανώς εννοεί ο νομοθέτης ότι συγχωνεύονται όλα τα μέλη της ΕΑΣ και κατά πλάσμα η ΕΑΣ μετατρέπεται σε ΑΣ, ώστε όλοι μαζί συγχωνευόμενοι να δημιουργήσουν το νέο νομικό πρόσωπο του Αγροτικού Συνεταιρισμού, στο οποίο στοχεύει ο νομοθέτης, δεδομένου ότι ,σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 2 του ν. 2810/2000, όλα τα φυσικά πρόσωπα μέλη των συγχωνευόμενων, γίνονται μέλη (μεταφερόμενα αυτοδικαίως) του νέου νομικού προσώπου, που θα προκύψει από την συγχώνευση, πλην εκείνων, που εκ των προτέρων αποφασίζουν την αποχώρησή τους και λαμβάνουν την ονομαστική αξία της συνεταιριστικής τους μερίδας κατά τους όρους του καταστατικού τους , όπως ανωτέρω αναλύθηκε. Ουδείς έχει δικαίωμα επί της συνεταιριστικής περιουσίας, αφού αυτή δημιουργήθηκε από πολλές γενιές, αλλά σε πολλές περιπτώσεις και από παραχωρήσεις κρατικής περιουσίας. Συνεπώς πως είναι δυνατόν να την καρπωθούν οι τελευταίοι, ή όποιος αποχωρεί, διότι

όπως προαναφέρθηκε **στον συνεταιρισμό ισχύει η συνεταιριστική αρχή της ανοικτής θύρας και της μεταβλητότητας του κεφαλαίου.**

Κατά τα λοιπά, για την ιδιότυπη μετατροπή , εφαρμόζεται η διαδικασία του άρθρου 21 του ν. 2810/2000 δηλαδή έγκριση σχεδίου συγχώνευσης/μετατροπής, από την γενική συνέλευση της ΕΑΣ, όπως διευκρινίστηκε με την τροποποίηση του άρθρου 19 του ν. 4015/2011 (άρθρο 61 παρ. 9 του ν. 4277/2014), δημοσίευση αυτού, εκτίμηση περιουσιακών στοιχείων, σύμφωνα με το άρθρο 9 του ν. 2190/1920, όπως ισχύει και τέλος **σύγκληση κοινής γενικής συνέλευσης όλων των φυσικών προσώπων** αγροτών μελών των συγχωνευόμενων αγροτικών συνεταιρισμών, οι οποίοι πλέον αποτελούν την γενική συνέλευση του νέου νομικού προσώπου του συνεταιρισμού, που προκύπτει από την μετατρέπόμενη Ένωση, προκειμένου να εγκρίνουν το καταστατικό τους και να εκλέξουν προσωρινή διοίκηση, η οποία θα επιμεληθεί την έγκριση του νέου καταστατικού τους από το Ειρηνοδικείο της νέας έδρας τους. Μετά την εγγραφή της εγκριτικής του καταστατικού αποφάσεως στα οικεία βιβλία του Δικαστηρίου, το προσωρινό διοικητικό συμβούλιο του συνεταιρισμού καλεί την γενική συνέλευση των μελών του συνεταιρισμού, η οποία εκλέγει το Διοικητικό και Εποπτικό Συμβούλιο, για την διοίκηση του συνεταιρισμού, σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού. Σχετικά με το **θέμα της μερίδας** αποφασίζεται το ύψος αυτής ,αφού αποτελεί καταστατική διάταξη. Στην πράξη σημαίνει ότι, επειδή οι συγχωνευόμενοι συνεταιρισμοί έχουν διαφορετικό ύψος μερίδας, σύμφωνα με το καταστατικό τους αποφασίζουν ένα ορισμένο ύψος και σε περίπτωση που υπολείπεται συμπληρώνεται από τα μέλη, άλλως αν συμφωνηθεί υψηλότερο συμπληρώνεται από τα μέλη, αναλόγως. Η διαδικασία είναι απολύτως σαφής ,διότι περιγράφεται ρητά στο άρθρο 21 του ν. 2810/2000.

Συνεπώς στην περίπτωση της **δια συγχωνεύσεως μετατροπής αυτής , δημιουργείται ένα νέο νομικό πρόσωπο ,** ο πρωτοβάθμιος αγροτικός συνεταιρισμός ,τον οποίο ο νομοθέτης ονομάζει αγροτικό συνεταιρισμό (ΑΣ), λόγω της καταργήσεως των βαθμών των συνεταιρισμών. Η βούλησή του αυτή προκύπτει βεβαίως από το γράμμα του νόμου (η ΕΑΣ μετατρέπεται σε ΑΣ ή ΑΕΣ) αλλά και από την εισηγητική έκθεση του ιδίου του νόμου, όπου αναφέρεται ότι με τον νόμο αυτό καταργούνται όλες οι βαθμίδες των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και όλες οι υφιστάμενες βαθμίδες μετατρέπονται είτε σε αγροτικούς συνεταιρισμούς, με μέλη φυσικά πρόσωπα (πρώην πρωτοβάθμιοι), είτε σε Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις,(ΑΕΣ-Α.Ε) (Άρθρο 6 του ν.4015/2011) ,οι οποίες ΑΕΣ είναι ανώνυμες εταιρείες συγκροτούμενες **όμως αποκλειστικά** από αγροτικούς συνεταιρισμούς και όχι από αγροτικούς συνεταιρισμούς και τρίτα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, όπως όριζε το άρθρο 32 του ν. 2810/2000.

Οι νέες όμως αυτές εταιρείες οι ΑΕΣ, πρέπει να διέπονται από τις συνεταιριστικές αρχές και αξίες, κατά την ρητή διατύπωση του νόμου. Ορθή η ρύθμιση αυτή κατά την άποψή μας. Οι συνεταιρισμοί δεν πρέπει να αποκλίνουν από τις παγκοσμίως αναγνωρισμένες στο διεθνές συνέδριο του Μάντσεστερ το έτος 1995 συνεταιριστικές αρχές και αξίες τους, ανεξάρτητα του τρόπου που επιλέγουν για την συνεργασία τους. Επίσης οι συνεταιρισμοί τυγχάνουν κατά το Σύνταγμα της κρατικής μέριμνας, η οποία εκφράζεται με την παροχή οικονομικών κινήτρων ,ιδίως δε με ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση, η οποία

έχει κριθεί και σύμφωνη με την Ενωσιακή Νομοθεσία, λόγω της ιδιάζουσας φύσης τους. **(Βλ. Συνεκδικαζόμενες Υποθέσεις C-78/08 - C-80/08 –ΔΕΚ- Απόφαση 8.9.2011).**

Άποψη μας είναι ότι αυτός ο, κατά τα λοιπά, πολύ κακός ν. 4015/2011 , εισήγαγε δυο σωστές διατάξεις, ορώμενες από την συνεταιριστική σκοπιά. Η πρώτη είναι ότι «απαγόρευσε» την συμμετοχή τρίτων ιδιωτών στην συνεταιριστική οικογένεια, διότι επέβαλε οι ΑΕΣ να συγκροτούνται μόνον από αγροτικούς συνεταιρισμούς, διευκρινίζοντας ότι και οι ΑΕΣ πρέπει να λειτουργούν σε βάση συνεταιριστική κυρίως με την αρχή της δημοκρατικής λειτουργίας, και η δεύτερη η επαναφορά του Εποπτικού Συμβουλίου.

Βεβαίως σχετικά με τις ΑΕΣ, μπορεί να διατυπωθεί και δεύτερη άποψη, πάνω στην οποία στηρίχθηκε ο ν. 2810/2000 και θέσπισε την διάταξη του άρθρου 32. Η άποψη είναι ότι οι συνεταιρισμοί, όταν δεν μπορούν να εξασφαλίσουν ίδια κεφάλαια, για την δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων, ή για την υλοποίηση οικονομικών εργασιών (π.χ. αγορά ενός πλοίου για την μεταφορά των εμπορευμάτων τους) , τότε μπορεί να συμπράττουν με τρίτα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, με σκοπό την άντληση κεφαλαίων, βεβαίως όμως υπό την προϋπόθεση ότι οι συνεταιρισμοί διατηρούν το 51% του μετοχικού κεφαλαίου. Άποψη μας είναι ότι το εγχείρημα αυτό απαιτεί εξαιρετικά προηγμένα από απόψεως συνεταιριστικής παιδείας μέλη συνεταιρισμών, τα οποία δεν θα αποκλίνουν των συνεταιριστικών αρχών κατά την σύνταξη του καταστατικού τους.

2. Η μετατροπή μιας ΕΑΣ σε ΑΕΣ δεν δημιουργεί στην εφαρμογή της προβλήματα ,διότι οι συνεταιρισμοί μέλη των ΕΑΣ καθίστανται μέτοχοι της ΑΕΣ. Ουσιαστικά χρειάζεται απλή τροποποίηση του καταστατικού της ΕΑΣ ,αφού βεβαίως εφαρμοστεί και στην περίπτωση αυτή, αναλογικά η διάταξη του άρθρου 21. Στην περίπτωση βεβαίως των ΑΕΣ, η διαδικασία για την σύσταση και έγκριση του καταστατικού τους, είναι αυτή, που εφαρμόζεται για τις Α.Ε (Συμβολαιογραφική πράξη, ΓΕΜΗ)

Η ορθή όμως λειτουργία της ΑΕΣ, και από φορολογικής σκοπιάς , προϋποθέτει την συγκέντρωση και παράδοση των προϊόντων των μετόχων συνεταιρισμών της ΑΕΣ στην ΑΕΣ, ανάλογα με το αντικείμενο δραστηριότητας της ΑΕΣ. Για παράδειγμα αν συσταθεί μια ΑΕΣ με σκοπό την διαχείριση ελαιοκομικών προϊόντων τότε όλοι οι «πρωτοβάθμιοι» συνεταιρισμοί μέτοχοι της ΑΕΣ, θα πρέπει να συγκεντρώνουν το λάδι ή τις ελιές των μελών τους και να τα παραδίδουν στην ΑΕΣ ,για την υλοποίηση των καταστατικών σκοπών της ΑΕΣ . Αν τα αντικείμενα δραστηριότητας αφορούν περισσότερα αγροτικά προϊόντα ισχύει το αυτό. Για το λόγο αυτό στο άρθρο 15 παρ. 9 του ν. 2810/2000, προστέθηκε νέα διάταξη, σύμφωνα με την οποία δεν μπορεί να εκλεγεί στα όργανα διοίκησης μιας ΑΕΣ ως μέλος , αντιπρόσωπος του συνεταιρισμού-μετόχου στην γενική συνέλευση της ΑΕΣ, ο οποίος δεν παραδίδει το 80% της παραγωγής του στο συνεταιρισμό του.

3. Ο ν. 4015/2011 προέβλεπε επίσης την μετατροπή των τριτοβαθμίων αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων ,των κεντρικών ενώσεων αγροτικών συνεταιρισμών (ΚΕΣΕ) καθώς και των δευτεροβαθμίων των Κοινοπραξιών (ΚΑΣΟ) είτε σε «πρωτοβάθμιους» αγροτικούς συνεταιρισμούς με μέλη φυσικά πρόσωπα, είτε σε αγροτικές εταιρικές συμπράξεις (ΑΕΣ), με μετόχους όμως αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Ανέφερε δε επί λέξει τα εξής: « Οι Κοινοπραξίες Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Κ.Α.Σ.Ο) και οι Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕ.Σ.Ε.) οι οποίες έχουν ιδρυθεί και λειτουργούν κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 30 και 29 αντιστοίχως του ν. 2810/2000 **μετατρέπονται σε κλαδικούς ΑΣ του παρόντος νόμου.** Αλλιώς δεν αναγνωρίζονται και δεν καταχωρίζονται στο μητρώο. Οι κλαδικοί ΑΣ που θα προκύψουν από Κ.Α.Σ.Ο. και ΚΕ.Σ.Ε. μπορούν να λειτουργούν σε εθνικό επίπεδο και μόνον ένας κλαδικός ΑΣ για τους παραγωγούς του αντίστοιχου ομοειδούς προϊόντος. Επίσης, Κ.Α.Σ.Ο. και ΚΕ.Σ.Ε. μπορούν με αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων τους να μετατραπούν σε ΑΕΣ του νόμου αυτού. (άρθρο 19 παρ. 8).

Στο σημείο αυτό υπενθυμίζουμε ότι μια Κοινοπραξία Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (ΚΑΣΟ) , η οποία συνιστάται από δύο ή περισσότερες Α.Σ.Ο. της ίδιας ή διαφορετικής βαθμίδας έχει σκοπό την προαγωγή των καταστατικών σκοπών και των δραστηριοτήτων των μελών της (Άρθρο 30 ν. 2810/2000, όπως ίσχυσε). Δηλαδή μια ΚΑΣΟ μπορούσε να συσταθεί είτε από πρωτοβάθμιους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (ΑΣ) , είτε από Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ), είτε από Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις(ΚΕΣΕ) , είτε και από διαφορετικές μεταξύ τους βαθμίδες.(**Άρθρο 30 ν. 2810/2000, όπως ίσχυσε).**

Ακολούθως σύμφωνα **με το άρθρο 29 του ίδιου ως άνω νόμου,** όπως ίσχυσε, δυο ή περισσότερες Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ) μπορούν να συνιστούν μεταξύ τους Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕ.Σ.Ε.).

Οι ΚΕ.Σ.Ε. έχουν ως αντικείμενο το συντονισμό και την ενίσχυση της συνεταιριστικής δράσης των μελών τους, καθώς και την ανάληψη εργασιών και παροχή υπηρεσιών σε ευρύτερη κλίμακα. Το καταστατικό της, ΚΕ.Σ.Ε. μπορεί να προβλέπει τη συμμετοχή και Πρωτοβάθμιων Συνεταιρισμών, οι οποίοι δεν μετέχουν σε Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) που είναι μέλος της, καθώς και Κοινοπραξιών Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Κ.Α.Σ.Ο.), που ασχολούνται **με τον ειδικό κλάδο παραγωγής ή το βασικό προϊόν που αποτελεί αντικείμενο της Κεντρικής Συνεταιριστικής Ένωσης."**

Παρατηρούμε στην άνω διάταξη του άρθρου 19 παρ. 8 ότι ο νόμος αναφέρει την μετατροπή μιας ΚΕΣΕ και ΚΑΣΟ σε Αγροτικό Συνεταιρισμό, χωρίς να καθορίζει τον τρόπο, που θα συντελεστεί η μετατροπή αυτή ,αφού και στην περίπτωση αυτή πρόκειται για μια **ιδιότυπη μετατροπή,** η οποία όμως **δεν προϋποθέτει συγχώνευση, για τις ΚΕΣΕ, γι' αυτό και ο νόμος δεν το αναφέρει, όπως το αναφέρει ρητά στην μετατροπή της ΕΑΣ,** και τούτο , διότι μέλη μιας ΚΕΣΕ είναι κυρίως ΕΑΣ και κατ' εξαίρεση **ΚΑΙ** ΑΣ ή/και ΚΑΣΟ, ενώ μέλη μιας **ΚΑΣΟ** μπορεί να είναι είτε ΑΣ ,είτε ΕΑΣ κ. λ. π, ως άνω, όπου στην περίπτωση **που μια ΚΑΣΟ έχει μέλη ΑΣ,** τότε μετατρέπεται σε ΑΣ κλαδικό , **δια της συγχωνεύσεως των μελών της** όπως συμβαίνει σε μια ΕΑΣ, που έχει μέλη ΑΣ. Προαναφέρθηκε ότι ο ν. 2810/2000, τις ΚΑΣΟ τις εντάσσει στις δευτεροβάθμιες και όχι στις τριτοβάθμιες Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις.

Η διάρθρωση αυτή των ΚΑΣΟ επιβάλλει την διατύπωση, στην διάταξη της περ. δ) της παρ. 9 του άρθρου 61 του ν. 4277/2014, η οποία αναφέρει :

« **δ) Η παράγραφος 8 του άρθρου 19, (ν. 4015/2011) όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής:** «8. Οι Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕ.Σ.Ε.) και οι Κοινοπραξίες Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Κ.Α.Σ.Ο.), των άρθρων 29 και 30 του ν. 2810/2000 μετατρέπονται σε ΑΕΣ ή ΑΣ. Οι οργανώσεις της διάταξης αυτής θα πρέπει να έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία συγχώνευσης-μετατροπής τους, μέχρι 30.9.2014 η δε θητεία των οργάνων διοικήσεώς τους λήγει την ημερομηνία αυτή».

Η άνω διάταξη ρυθμίζει δυο βαθμούς συνεταιριστικών οργανώσεων τις ΚΑΣΟ και τις ΚΕΣΕ, οι οποίες μπορούν να μετατραπούν με διαφορετικούς τρόπους, όπως προαναφέρθηκε, δηλαδή οι ΚΕΣΕ μετατρέπονται μόνον, ενώ οι ΚΑΣΟ μετατρέπονται είτε με απλή μετατροπή, όπως οι ΚΕΣΕ, είτε δια συγχωνεύσεως, όπως οι ΕΑΣ.

Τελικά η ημερομηνία ολοκλήρωσης των μετατροπών έληξε στις 31.12.2014, σύμφωνα με το άρθρο δέκατο ένατο του ν. 4296/2014.

Μπορούμε να υποθέσουμε ότι ο νομοθέτης δεν αναφέρει την διαδικασία της μετατροπής αυτής (κακώς κατά την άποψή μας), διότι « την θεωρεί» αυτονόητη , για τρεις λόγους : Ο πρώτος είναι ότι δεν προβλέπεται στον ν. 4015/2011 η συγχώνευση ΕΑΣ γενικά αλλά και ειδικά των ΕΑΣ, οι οποίες συγκροτούν μια ΚΕΣΕ , διότι συγχωνευόμενες οι ΕΑΣ δημιουργούν μια νέα ΕΑΣ δηλαδή ένα νομικό πρόσωπο, που καταργεί ο ν. 4015/2011 (άρθρο 1).

Ο δεύτερος λόγος είναι ότι ο νομοθέτης δεν έχει σκοπό να καταργήσει τα νομικά πρόσωπα των ΕΑΣ, δια της συγχωνεύσεως αυτών, και περαιτέρω η νέα ΕΑΣ που θα προκύψει από την συγχώνευση αυτή, να πρέπει να μετατραπεί σε πρωτοβάθμιο αγροτικό κλαδικό συνεταιρισμό (δια της συγχωνεύσεως των μελών της Αγροτικών Συνεταιρισμών) με μέλη φυσικά πρόσωπα (διότι πώς αλλιώς θα φθάσουμε στα φυσικά πρόσωπα που απαιτεί ο νόμος, δηλαδή στην δημιουργία κλαδικού αγροτικού συνεταιρισμού, με μέλη φυσικά πρόσωπα, παραγωγούς ενός προϊόντος, λάδι, εσπεριδοειδή, σιτηρά ,κρασί κ. λ. π). και ο τρίτος και πλέον σημαντικός είναι ότι οι Ενώσεις αυτές Αγροτικών Συνεταιρισμών, οι οποίες αποτελούν μέλη των ΚΕΣΕ, στην πλειονότητά τους αποτελούν συνεταιρισμούς με εξαιρετικά μεγάλη επιχειρηματική δραστηριότητα σε διάφορους τομείς της αγροτικής παραγωγής ,οι οποίοι τομείς μπορεί να μη σχετίζονται μεταξύ τους, όσον αφορά στα προϊόντα, που συγκεντρώνουν, και **βεβαίως πρέπει να διατηρηθούν μετατρέπόμενες** σε ΑΣ ή σε ΑΕΣ. Άλλωστε αυτή είναι η κύρια βούληση του νομοθέτη.

Για παράδειγμα μια ΚΕΣΕ μπορεί να είχε συσταθεί κάποτε από ΕΑΣ, με κύρια δραστηριότητά τους τα προϊόντα της ΚΕΣΕ π. χ λάδι, κρασί, σύκα , στην συνέχεια οι ΕΑΣ αυτές μετεξελίχθηκαν και μπορεί να ασχολούνται με προϊόντα, που δεν σχετίζονται με το προϊόν της ΚΕΣΕ, πλην όμως παρέμειναν μέλη της ΚΕΣΕ. Αυτές οι ΕΑΣ δεν μπορεί να συγχωνευθούν μεταξύ τους κλπ, διότι μπορεί να έχουν διαφορετικό αντικείμενο δραστηριότητας γενικά αλλά και ειδικά ,σε κάθε περίπτωση, δεν μπορεί να

συγχωνευθούν μεταξύ τους εφόσον σε πολλές από αυτές το αντικείμενο δραστηριότητάς τους είναι διαφορετικό από αυτό της ΚΕΣΕ.

Στην πράξη πολλές από αυτές τις ΚΕΣΕ συναλλάσσονταν με τους αγρότες παραγωγούς του προϊόντος της ΚΕΣΕ .Η ΚΕΣΕ όμως έπρεπε να συναλλάσσεται με τις ΕΑΣ μέλη της ,όπως είναι το ορθό. Αυτό όμως δεν συνέβαινε για τον απλό λόγο ότι οι ΕΑΣ δεν συγκέντρωναν το προϊόν της ΚΕΣΕ.

Αυτή την ανακολουθία ήρθε να διορθώσει ο ν. 4015/2011. Δηλαδή η ΚΕΣΕ να γίνει πρωτοβάθμιος αγροτικός κλαδικός συνεταιρισμός και να συναλλάσσεται με τα πραγματικά της μέλη, που είναι οι αγρότες του προϊόντος της ΚΕΣΕ, διότι τελικά αυτό έκανε και στην πράξη, η ΚΕΣΕ.(Δηλαδή η ζωή οδήγησε στην νομοθετική αυτή ρύθμιση).

Όμως οι αγρότες αυτοί για να έχουν πρόσβαση στην ΚΕΣΕ έπρεπε υποχρεωτικά να **είναι μέλη των αγροτικών συνεταιρισμών, μελών των ΕΑΣ,** που συγκροτούσαν την ΚΕΣΕ. Διαφορετικά και είναι αυτονόητο, δεν θα είναι συνεταιριστές, στους οποίους ανήκει η συνεταιριστική περιουσία, η οποία εξυπηρετεί τις ανάγκες του το προϊόντος τους.

Συνεπώς η μετατροπή **αυτή συντελείται μόνο** με την μετατροπή του νομικού προσώπου της ΚΕΣΕ σε «πρωτοβάθμιο» Αγροτικό Συνεταιρισμό (ΑΣ) και τα φυσικά πρόσωπα μέλη όλων των πρωτοβαθμίων συνεταιρισμών , που είναι μέλη των ΕΑΣ μελών της ΚΕΣΕ, **γίνονται αυτοδικαίως** (άρθρο 21 παρ. του ν. 2810/2000 και 19 παρ.2 του ν.4015/2011) μέλη του νέου νομικού προσώπου του Αγροτικού Συνεταιρισμού, που προέρχεται από την αλλαγή του νομικού μανδύα της ΚΕΣΕ (κατά πλάσμα, όπως και στην ΕΑΣ) σε ΑΣ.

Για το λόγο αυτό, η εγγραφή νέων μελών, για όλες τις περιπτώσεις των μετατροπών, για την οποία είχε γίνει λόγος, ήταν εσφαλμένη, διότι είναι αυτονόητο ότι **νέα μέλη** εγγράφονται στο νέο νομικό πρόσωπο, που θα προέλθει από την μετατροπή, υπό τις προϋποθέσεις του καταστατικού του νέου νομικού προσώπου, μετά την δημοσίευση αυτού και αφού ακολουθηθεί η διαδικασία, που προβλέπει το νέο καταστατικό.

Αυτό όφειλε να το περιγράψει με σαφήνεια ο νομοθέτης. Προσπάθησε να το πράξει με την προσθήκη τροπολογία στο άρθρο 32 του ν. 4282/2014 ,όπου ρητά εκφράζει την βούλησή του : « Μέλη των κλαδικών αγροτικών συνεταιρισμών **που προέκυψαν** από ΚΕΣΕ και ΚΑΣΟ, **οι οποίες μετετράπησαν** είναι μόνο όσοι απασχολούνται με το αντικείμενο δραστηριότητας του κλαδικού αυτού ΑΣ και καταβάλλουν τη συνεταιριστική τους μερίδα που όρισε η απόφαση μετατροπής».

Βεβαίως η ορθή διατύπωση θα ήταν ,όσον αφορά στον χρόνο των ρημάτων : **«που προκύπτουν», «που μετατρέπονται»,** διότι έτσι φαίνεται να ρυθμίζει ο νόμος το παρελθόν ενώ η διάταξη αφορά όλες τις μετατροπές, που γίνονται μόνο μέσα στην προθεσμία, που έθεσε ο νόμος, **(21.9.2011 μέχρι 31.12.2014).**

Αλλά το πλήθος των τροποποιήσεων, κυρίως όσον αφορά στην λήξη του χρόνου των μετατροπών, οδήγησε σε διατυπώσεις μη ορθές.

Άποψή μας είναι ότι με την άνω προσθήκη, ο νομοθέτης θέλησε να εμποδίσει την μετατροπή των **ΚΑΣΟ και ΚΕΣΕ σε ΑΕΣ** και ορθά, διότι το ζητούμενο στους συνεταιρισμούς τα τελευταία χρόνια είναι πώς θα φέρουμε τους αγρότες στον συνεταιρισμό τους και πώς θα τους αναπτύξουμε την αυτονόητη συνείδηση ότι ο συνεταιρισμός είναι η δική τους επιχείρηση και ότι πρέπει να συναλλάσσονται με την δική τους επιχείρηση. Κάτι που δυστυχώς έχει χαθεί και το παρατηρήσαμε στην διαδικασία των μετατροπών του ν. 4015/2011. Αγρότες να μη συμμετέχουν στις συγχωνεύσεις/μετατροπές και να αποχωρούν **απεμπολώντας τα δικαιώματά τους** από την χρήση της συνεταιριστικής τους περιουσίας.

Η συνεταιριστική περιουσία, **εκ του νόμου είναι αδιανέμητος**, όπως προαναφέραμε, έχει δημιουργηθεί από πολλές γενιές συνεταιριστών και αποδίδεται στις επόμενες γενιές των συνεταιριστών και σε περίπτωση λύσεως και εκκαθάρισεως του συνεταιρισμού, ουδέποτε διανέμεται στα μέλη, αλλά διατίθεται, για σκοπούς κοινωνικούς ή συνεταιριστικούς. (Άρθρο 25 ν. 2810/2000). (Βλ. Αιτιολογία Π. Χασαπόπουλος, το Δίκαιο των Συνεταιρισμών, Β.σελ.174.Κ.Παπαγεωργίου, Βιώσιμη Συνεταιριστική Οικονομία,2004,σελ. 54 Σ. Κινητής Το Δίκαιο των συνεταιρισμών,II,σελ.47).

Ο νόμος περαιτέρω αναφέρει ότι ο νέος ΑΣ, που δημιουργείται από την μετατροπή αυτή μιας ΚΕΣΕ είναι κλαδικός. Τούτο σημαίνει ότι αντικείμενο δραστηριότητάς του είναι ένα προϊόν ή μια ομάδα ομοειδών προϊόντων.

Και η ρύθμιση αυτή είναι προφανής, διότι ,όπως προαναφέρθηκε ,οι Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕΣΕ), είχαν αντικείμενο δραστηριότητάς τους ένα προϊόν ή μια ομάδα ομοειδών προϊόντων .Συνεπώς και το από την μετατροπή προερχόμενο νομικό πρόσωπο έπρεπε να ασχολείται με το προϊόν της μετατρεπόμενης ΚΕΣΕ . π.χ. Η Ελαιουργική Κεντρική Συνεταιριστική Οργάνωση, η οποία είχε αντικείμενο δραστηριότητάς της το λάδι, μετατρεπόμενη σε Αγροτικό Συνεταιρισμό με μέλη αγρότες, οι οποίοι ήταν μέλη των ελαιοκομικών συνεταιρισμών μελών των Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών που ήταν μέλη της ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗΣ πρέπει προφανώς να είναι ελαιοπαραγωγοί. Το άρθρο 5 του ν. 2810/2000, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 61 παρ. 11 περ. β του ν. 4277/2014, ρητά ορίζει :

«Μέλη του ΑΣ μπορεί να γίνουν φυσικά πρόσωπα, που έχουν πλήρη ικανότητα για δικαιοπραξία, απασχολούνται σε οποιονδήποτε κλάδο ή δραστηριότητα της αγροτικής οικονομίας που **εξυπηρετείται από τις δραστηριότητες του ΑΣ**, πληρούν τους όρους του καταστατικού του και **αποδέχονται να χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες του.** ..» .

Συνεπώς είναι αυτονόητο ότι μέλη του νέου αγροτικού συνεταιρισμού από τα **αυτοδικαίως μεταφερόμενα φυσικά πρόσωπα** μέλη των πρωτοβαθμίων συνεταιρισμών μελών των Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών, που συγκροτούσαν την ΚΕΣΕ, έπρεπε να είναι αγρότες του κλάδου της ΚΕΣΕ που μετατρέπεται σε ΑΣ.

π .χ ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ , ελαιοπαραγωγοί, ΚΕΣΠΥ, παραγωγοί σπόρων, ΣΥΚΙΚΗ παραγωγοί σύκων, Κ.Σ.Ο.Σ (Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Σουλτανίνας), παραγωγοί σταφίδας, ΚΑΠΝΙΚΗ, καπνοπαραγωγοί, ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ, πτηνοτρόφοι, ΚΕΟΣΟΕ (Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Αμπελοοινικών Προϊόντων), οινοπαραγωγοί και αμπελουργοί κλπ. (Υφιστάμενες ΚΕΣΕ).

Κατά την άποψή μας εκ περισσού ο νομοθέτης διευκρίνισε την ιδιότητα του μέλους με την προσθήκη – τροποποίηση στο άρθρο 19 παρ. 8 του ν. 4015/2011, με το άρθρο 32 του ν. 4282/2014 - σύμφωνα με το οποίο

"Μέλη των κλαδικών αγροτικών συνεταιρισμών που προέκυψαν από μετατροπές ΚΕΣΕ και ΚΑΣΟ είναι μόνο όσοι απασχολούνται με το αντικείμενο δραστηριότητας του κλαδικού αυτού ΑΣ και καταβάλλουν τη συνεταιριστική τους μερίδα που όρισε η απόφαση μετατροπής.", διότι σύμφωνα με το νόμο αλλά και την πράξη μόνο οι ελαιοπαραγωγοί, οι πτηνοτρόφοι, οι συκοπαραγωγοί, οι παραγωγοί σπόρων ,θα μπορούσαν να γίνουν μέλη ενός αντίστοιχου κλαδικού συνεταιρισμού **εξ ορισμού**.

Βεβαίως, οφείλουμε να αναφέρουμε ότι μερικές ΚΕΣΕ, μπορεί να διέθεταν και γεωργικά εφόδια ή να παρείχαν τυχόν άλλες υπηρεσίες, οπότε τα μέλη των αγροτικών συνεταιρισμών, να εξυπηρετούντο από τις δραστηριότητες αυτές. Ενδεχομένως για το λόγο αυτό ο νομοθέτης να ήθελε να αποκλείσει μέλη από την αυτοδίκαιη μεταφορά τους στον νέο κλαδικό συνεταιρισμό, τα οποία εξυπηρετούντο από άλλες συνεταιριστικές δραστηριότητες της ΚΕΣΕ .

Περαιτέρω , **όλοι οι αυτοδικαίως μεταφερόμενοι αγρότες παραγωγοί του προϊόντος του κλαδικού συνεταιρισμού**, συγκροτούσαν την κοινή γενική συνέλευση του άρθρου 21 παρ, 2 του ν. 2810/2000, ενέκριναν το καταστατικό τους , εξέλεξαν προσωρινή διοίκηση, για να υποβάλει για έγκριση το νέο καταστατικό του συνεταιρισμού τους στο αρμόδιο δικαστήριο και η μετατροπή συντελείτο με την δημοσίευση της εγκριτικής του καταστατικού αποφάσεως και εγγραφής στα οικεία βιβλία του Δικαστηρίου (Άρθρο 3 του ν. 2810/2000,όπως ισχύει). Το νέο νομικό πρόσωπο του Κλαδικού Αγροτικού Συνεταιρισμού υπεισέρχεται στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της μετατρεπόμενης ΚΕΣΕ. **Η περιουσία της ΚΕΣΕ, όπως και της ΚΑΣΟ και της ΕΑΣ, μεταφέρεται στο νέο νομικό πρόσωπο, για να εξυπηρετήσει τους αγρότες μέλη και τους συνεταιρισμούς τους. Οι καθ' οιονδήποτε τρόπο αποχωρούντες, λαμβάνουν μόνον την ονομαστική αξία της μερίδας τους, κατά τους όρους του καταστατικού τους.** (δεύτερο εδάφιο της παρ.3 περιπτ. α. υποπερίπτωση ββ) του άρθρου 19 του ν. 4015/2011).

Η ίδια διαδικασία εφαρμόζεται και για τις ΚΑΣΟ με μέλη όμως ΕΑΣ και ΑΣ , διότι στην περίπτωση που έχουν μέλη μόνον ΑΣ η μετατροπή γίνεται δια συγχωνεύσεως, όπως στις ΕΑΣ.

4. Από όλες τις υφιστάμενες ΕΑΣ, ΚΑΣΟ και ΚΕΣΕ, ο νομοθέτης διατήρησε μόνον εκείνες τις ΚΕΣΕ , οι οποίες στην πράξη είχαν ατονήσει, εγκατέλειψαν δηλαδή την εμπορική τους δραστηριότητα και περιέπεσαν σε κλαδικές οργανώσεις, σωματειακής θα λέγαμε μορφής, με την έννοια της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών στα μέλη τους και παροχής κυρίως συνεταιριστικής εκπαίδευσης, καταβάλλοντας μόνον τα μέλη τους την μερίδα τους, όπως οριζόταν στο καταστατικό τους. Στην περίπτωση αυτή υπάγεται η ΚΕΟΣΟΕ (Κεντρική Συνεταιριστική Ένωση Αμπελοοινικών προϊόντων) (Άρθρο 50 του ν. 4315/2014).

Δ. Τέλος η μετατροπή μιας Συνεταιριστικής Εταιρείας Α.Ε ή ΕΠΕ του άρθρου 32 του ν. 2810/2000, σε ΑΕΣ, δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα προβλήματα στην υλοποίησή της ,διότι επιτυγχάνεται με απλή τροποποίηση του καταστατικού της Σ.Ε με προσαρμογή του στην τροποποιημένη διάταξη του άρθρου 6 του ν. 4015/2011. Με την διάταξη αυτή εξασφαλίζεται η λειτουργία των ΑΕΣ σύμφωνα με τις συνεταιριστικές αρχές , στοιχείο απολύτως απαραίτητο για τον χώρο των συνεταιρισμών. Και τούτο είναι αυτονόητο, διότι ο νομοθέτης με τον ν. 4015/2011 εξομοιώνει ,όσον αφορά στην μεταχείρισή τους και στην φορολόγησή τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς με τις ΑΕΣ και εντάσσει τις ΑΕΣ με το άρθρο 1 του νόμου, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, στις Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις (ΑΣΟ) . Συνεπώς οι ΑΕΣ για να αντιμετωπίζονται , όπως οι αγροτικοί συνεταιρισμοί θα πρέπει να λειτουργούν σύμφωνα με τις συνεταιριστικές αρχές και αξίες.

Πρόβλημα, ίσως δημιουργήθηκε με τις περιπτώσεις (αν υπήρξαν) της συμμετοχής των τρίτων στις Σ.Ε .Τούτο μάλλον έχει επιλυθεί με συμφωνία κατά την σύνταξη του σχεδίου σύμβασης μετατροπής.

Συνεπώς Σ.Ε, οι οποίες δεν μετατράπηκαν σε ΑΕΣ, εφόσον δεν διαλύθηκαν, συνεχίζουν την λειτουργία τους σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού τους **εκτός βεβαίως συνεταιριστικού χώρου**, και δεν έχουν προσβάσεις στα κίνητρα κ. λ. π, που αφορούν στις ΑΕΣ. Άποψή μας είναι ότι η λειτουργία τους είναι μη νόμιμη, διότι το άρθρο 32 του ν. 2810/2000,με βάση το οποίο λειτουργούσαν καταργήθηκε ρητά με το άρθρο δέκατο ένατο του ν. 4296/2014.

Ε. Ο νομοθέτης θέσπισε **τις διατάξεις της παρ. 15 του άρθρου 61 του ν. 4277/2014**, σύμφωνα με τις οποίες ,οι γενικές συνελεύσεις των αγροτικών συνεταιρισμών (ΑΣ) , που προήλθαν από τις μετατραπείσες ΕΑΣ, ΚΕΣΕ, ΚΑΣΟ διορθώνουν όλα τα σφάλματα, που έκαναν κατά την εφαρμογή των διατάξεων περί μετατροπής τους, για δύο λόγους :

Ο πρώτος είναι η εξαιρετική δυσκολία υλοποίησης των μετατροπών λόγω του πλήθους των ατελειών του νόμου, όπως φάνηκε στην πράξη και ο δεύτερος η αδυναμία επανόδου **στην πρότερη κατάσταση** .Τούτο διότι ο νόμος ρητά κατάργησε συγχρόνως με τη λήξη του χρόνου των συγχωνεύσεων/ μετατροπών και το νομικό πλαίσιο λειτουργίας των ΕΑΣ,ΚΕΣΕ και ΚΑΣΟ. Περαιτέρω οι ΕΑΣ ή ΚΑΣΟ ,που συγκροτούσαν τις ΚΕΣΕ ή τις ΚΑΣΟ ήδη είχαν μεταβάλει νομική μορφή (ΑΣ ή ΑΕΣ) στην περίπτωση δε των ΕΑΣ, οι πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί μέλη τους διαλύθηκαν. Η άνω διάταξη έχει ως εξής :

« 15. Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ), Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕΣΕ) και Κοινοπραξίες Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (ΚΑΣΟ), οι οποίες έχουν ήδη μετατραπεί σε Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (ΑΣ), μπορούν να διενεργήσουν εκ νέου οποιαδήποτε πράξη είτε παρέλειψαν να διενεργήσουν είτε διενήργησαν πλημμελώς, η οποία αφορά στη διαδικασία συγχωνεύσεως ή και μετατροπής τους. Οι πράξεις αυτές θα πρέπει να εγκριθούν από τη γενική

συνέλευση του νέου αγροτικού συνεταιρισμού, ο οποίος προήλθε από τη συγχώνευση ή και μετατροπή. Η διάταξη αφορά και όλες τις υποθέσεις, οι οποίες εκκρεμούν ενώπιον των Δικαστηρίων και αφορούν στους λόγους αυτούς».

ΣΤ. Όλα τα ανωτέρω, πρέπει κατά την άποψή μας να ληφθούν υπόψιν στο προτεινόμενο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς. Μόλις πριν από 11 μήνες (λήξη ισχύος μεταβατικών διατάξεων) ο ν. 4015/2011, με την κατάργηση της διαβάθμισης των αγροτικών συνεταιρισμών, δημιούργησε μια νέα συνεταιριστική γεωγραφία, η οποία δεν μπορεί να μεταβληθεί εκ νέου τόσο σύντομα, όπως προκύπτει από το Σχέδιο Νόμου. Επίσης δεν πρέπει να μείνουν αρρύθμιστες περιπτώσεις, που τετελεσμένα δημιούργησε ο ν. 4015/2011. Είναι άδικο για τους συνεταιρισμούς, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια απέκτησαν πολλούς εχθρούς, με σημαντικότερο τον κάθε είδους διαχειριστή τους, να βρίσκονται πάλι αντιμέτωποι με νομοθετικές μεταβολές. Οι συνεταιρισμοί αποτελούν επιχειρήσεις, βεβαίως της κοινωνικής οικονομίας, πλην όμως δρουν και αυτοί μέσα στον ανταγωνισμό. Λόγω λοιπόν της ιδιομορφίας τους θα πρέπει να λειτουργούν σε ένα απόλυτα σταθερό και όχι συνεχώς μεταβαλλόμενο νομικό περιβάλλον.

Εξ άλλου οι συνεταιρισμοί μπορούν να λειτουργούν, στηριζόμενοι μόνο στις συνεταιριστικές αρχές και αξίες, που σημαίνει ότι για την λειτουργία τους δεν έχουν ανάγκη, νομοθετικών ρυθμίσεων. Στην Δανία, μια χώρα, που το συνεταιρισμοί παρουσιάζουν μεγάλη άνθιση (ARLA), οι συνεταιρισμοί λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις των καταστατικών τους.

Z. Τέλος δεν πρέπει να ξεχνούν και οι ίδιοι οι συνεταιριστές ότι οι διακηρύξεις για τις ανώτερες αξίες, που χαρακτηρίζουν τη δράση των συνεταιρισμών και οι κανόνες αλληλεγγύης και κυριαρχίας του ανθρώπου επί του κεφαλαίου, αποτελούν την εσωτερική δύναμη των συνεταιρισμών αλλά δεν μπορούν να αναπληρώνουν ή να υποκαταστήσουν ενδεχόμενη έλλειψη ανταγωνιστικότητας. Όπως έλεγε ο τέως Πρόεδρος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης (ICA) Lars Marcus ***“Οι συνεταιρισμοί δεν νοούνται χωρίς το ιδεολογικό τους περίβλημα. Όμως, μην υπερεκτιμάτε τη σημασία των συνεταιριστικών ιδεών. Οι ιδέες καθαυτές ποτέ δεν κάνουν τη δουλειά που εμείς οφείλουμε να κάνουμε”***

Ανδριανή-Αννα Μητροπούλου

Δικηγόρος- Πρώην Νομικός Σύμβουλος ΠΑΣΕΓΕΣ

Βουκουρεστίου 35 ,10673 Αθήνα, Τηλ. :210-3626530, 210-3610525

EMAIL : amitr@otenet . gr

Υποχρέωση του Κράτους για τους συνεταιρισμούς

Στο τεύχος 3 (Ιανουαρίου – Μαρτίου) του έτους 2015, το περιοδικό δημοσίευσε τη «**Σύσταση 193 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ILO) για την Προώθηση των Συνεταιρισμών**».

Όπως είχε τονισθεί στο Σημείωμα του Συντονιστή της Έκδοσης του Περιοδικού, σε εκείνο το τεύχος, η αξία αυτού του κειμένου είναι ότι όπως και οι Αξίες και οι Αρχές του Συνεργατισμού είναι υποχρεωτικής εφαρμογής από την Ελλάδα, έτσι και η Σύσταση 193 του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας (ILO) του ΟΗΕ είναι υποχρεωτική. Άλλωστε, η Ελλάδα είναι μία από τις χώρες που μετέχουν στον Οργανισμό αυτόν και οι οποίες, σχεδόν ομόφωνα, ψήφισαν αυτή τη Σύσταση.

Αφορμή για την υπενθύμιση της Σύστασης αυτής, είναι η ειδική έκδοση «Ερμηνευτικές Οδηγίες για τις Συνεταιριστικές Αρχές» (Guidance Notes on the Co-operative Principles), που δημοσίευσε πρόσφάτως η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση, στην οποία περιέχονται πολύτιμες πληροφορίες καθοδηγητικού χαρακτήρα. Από το περισπούδαστο αυτό κείμενο, που ετοιμάστηκε από εμπειρογνώμονες με παγκόσμιο κύρος, το οποίο μεταφράζεται και θα περιληφθεί ολόκληρο στο επόμενο τεύχος, επιλέγεται η ακόλουθη επισήμανση:

«Κάθε Κράτος μέλος της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας ΔΟΕ) έχει την υποχρέωση να λαμβάνει υπόψη τις συστάσεις της ΔΟΕ και να υποβάλλει στο εθνικό νομοθετικό σώμα έκθεση για το κατά πόσον συμμορφώνεται ή όχι με τη Σύσταση 193. Εάν δεν συμμορφώνεται, υποχρεούται να αναφέρει τις ενέργειες που το κράτος μέλος σκοπεύει να λάβει προκειμένου να διασφαλίσει τη συμμόρφωση»

Αν οι ελληνικές αρχές που προσυπέγραψαν και επικύρωσαν την Σύσταση 193, σέβονταν την υπογραφή τους, τότε θα είχαν φροντίσει να δημιουργήσουν «ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών», όφειλαν «να τηρούν τις Διεθνείς Συνεταιριστικές Αρχές», όφειλαν «να εξασφαλίζουν για τους συνεταιρισμούς όρους όχι λιγότερο ευνοϊκούς από αυτούς που ισχύουν για τις άλλες μορφές επιχειρήσεων», όφειλαν ...

Αν ίσχυαν αυτά, δεν θα είχαμε νόμους όπως ο 4015/2011 και σχέδια νόμων όπως αυτό που δόθηκε για «διαβούλευση» πρόσφάτως, αναφερόμενο στους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Κ. Παπαγεωργίου

Ξέρουν τι θέλουν; Μπορούν;

Είναι γνωστό στους αναγνώστες αυτού του περιοδικού το σίριαλ το σχετικό με τη νομοθεσία για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς. Μετά τον κατεδαφιστικό νόμο 4015/2011 του κ. Σκανδαλίδη και τη σύντομη παρεμβολή του Υπηρεσιακού Υπουργού Ν. Μαραβέγια, ο διάδοχος υπουργός Α. Τσαυτάρης ανέλαβε (21 Ιουνίου 2012) να διορθώσει τα κακώς κείμενα. Συγκρότησε μια επιτροπή από ειδικούς, γνώστες του αντικειμένου, η οποία του παρέδωσε μια εμπεριστατωμένη εισήγηση 50 σελίδων, την οποία έβαλε στη ναφθαλίνη ή στον κάλαθο των αχρήστων, όπως έγραψε κάποια εφημερίδα. Τον επόμενο χρόνο συγκρότησε άλλη επιτροπή, η οποία, αφού συνεδρίασε αρκετές φορές, έπαυσε να συνεδριάζει, χωρίς καν να παραδώσει κάποιο πόρισμα. Έτσι πέρασε ο καιρός μέχρι την αντικατάσταση του Υπουργού (10 Ιουνίου 2014).

Το επόμενο εξάμηνο μέχρι τις εκλογές του Ιανουαρίου 2015, με Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων τον Γ. Καρασμάνη και Αναπληρωτή τον Π. Κουκουλόπουλο, δεν υπήρξε κάποια εξέλιξη.

Η Κυβέρνηση του Α. Τσίπρα, που αναδείχθηκε από τις εκλογές του Ιανουαρίου 2015, όρισε Υπουργό Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας τον Π. Λαφαζάνη και Αναπληρωτή Υπουργό (για τον τομέα Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων) τον Ε. Αποστόλου και Υφυπουργό τον Π. Σγουρίδη.

Η Κυβέρνηση του Α. Τσίπρα, που προέκυψε από τις εκλογές του Σεπτεμβρίου 2015, όρισε Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων πάλι τον Ε. Αποστόλου και Αναπληρωτή Υπουργό τον Μ. Μπόλαρη.

Σύμφωνα με την πρώτη εισήγηση του Πρωθυπουργού Α. Τσίπρα στο πρώτο Υπουργικό Συμβούλιο της Κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ, (24 Σεπτεμβρίου 2015), από τα πρώτα νομοσχέδια που θα περάσουν από τη Βουλή μετά την έναρξη των εργασιών της θα είναι και το νομοσχέδιο για τη συνεταιριστική οργάνωση των αγροτών. Στα μέσα Οκτωβρίου δόθηκε για διαβούλευση ένα Σχέδιο Νόμου με τίτλο «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί». Ο σχολιασμός αυτού του νομοσχεδίου που παρουσιάζεται στο τεύχος αυτό δεν αφήνει καμιά αμφιβολία ότι είναι εντελώς ακατάλληλο να εισαχθεί στο Κοινοβούλιο.

Στις αρχές Δεκεμβρίου δημοσιεύθηκε στις εφημερίδες ότι η Κυβέρνηση προσανατολίζεται προς τη ενοποίηση της συνεταιριστικής νομοθεσίας σε ένα νόμο στον οποίο θα εξειδικεύονται όλες οι διαφορετικές περιπτώσεις (αστικοί, αγροτικοί, κλπ.) και ότι για το λόγο αυτό συγκροτήθηκε Διυπουργική Επιτροπή για την Κοινωνική Οικονομία, με το Υπουργείο Εργασίας να αναλαμβάνει τον συντονισμό, ώστε το νέο πλαίσιο να έχει ολοκληρωθεί μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2016.

Όμως, δύο μέρες μετά, (8 Δεκεμβρίου 2015) ο Υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, στο πλαίσιο διεθνούς συνεδρίου στη Θεσσαλονίκη, ανήγγειλε ότι το νομοσχέδιο για τον συνεργατισμό, την οργάνωση των ανθρώπων του πρωτογενούς τομέα σε ισχυρές ομάδες παραγωγών αλλά και τη δημιουργία διεπαγγελματικών οργανώσεων θα υποβληθεί τις επόμενες ημέρες στη Βουλή.

Οι απορίες που δημιουργούνται είναι πολλές, τόσο για τον συντονισμό των υπουργείων όσο και για τη σοβαρότητα με την οποία αντιμετωπίζεται το νομοθετικό έργο. Δεν θα θέλαμε να συμπεράνουμε ότι οι υπουργοί αγωνιούν να δείξουν νομοθετικό έργο, όποιας ποιότητας και αν είναι αυτό. Σκοπός μιας πολιτείας, η οποία μάλιστα αγωνίζεται να ανορθώσει την οικονομία της και να δημιουργήσει ευνοϊκό περιβάλλον για συνεταιριστική δράση, είναι λιγότεροι αλλά σωστοί νόμοι.

Να σημειωθεί ότι στη διεθνή βιβλιογραφία υπάρχουν πολύ σοβαρά πονήματα, τα οποία μπορούν να συμβουλευθούν οι νομοθετούντες, όπως το Guidelines for Cooperative Legislation του Hagen Henry, Έκδοση I.L.O., τρίτη έκδοση, 2012, (μετάφραση της β' έκδοσης, με τίτλο Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Συνεταιριστική Νομοθεσία έχει επιμεληθεί το Δίκτυο ΚΑΠΑ: diktio-kapa.dos.gr), το Draft Principles of European Cooperative Law, μετάφραση του οποίου δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο τεύχος με τίτλο «Σχέδιο Αρχών Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Νομοθεσίας (PECOL)», που έχει ετοιμασθεί από επτά κορυφαίους καθηγητές ευρωπαϊκών χωρών ειδικούς στο συνεταιριστικό δίκαιο, το Guidance Notes to the Co-operative Principles, που ετοιμάστηκε από ομάδα εργασίας της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, μετάφραση του οποίου θα παρουσιασθεί στο επόμενο τεύχος του περιοδικού, κλπ. Όλα αυτά, όμως, αποτελούν εργαλεία, που απαιτούν πεπειραμένα και εξειδικευμένα χέρια για να χτιστεί ένα βιώσιμο νομοθετικό οικοδόμημα.

«Ου παντός πλειν εις Κόρινθον»

Κ. Παπαγεωργίου

Κλαδική Μελέτη για τον ελληνικό αγροδιατροφικό τομέα (Κ. Παπαγεωργίου)

Μια ενδιαφέρουσα κλαδική μελέτη δημοσιεύθηκε τον Δεκέμβριο 2015 από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Αναφέρεται στον Αγροδιατροφικό τομέα, υπογράφεται από τον Δρ Π. Μυλωνά και έχει τίτλο «Ξεκλειδώνοντας το δυναμικό του ελληνικού αγρο-διατροφικού τομέα» (Η μελέτη είναι στην Αγγλική με τίτλο «*Unlocking the potential of Greek agro-food industry*»)

Η περίληψη που δημοσιεύθηκε στην ελληνική περιλαμβάνει τα βασικά σημεία, τα οποία έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και αναπαράγονται στη συνέχεια:

«Ευνοημένος από τα εγγενή φυσικά χαρακτηριστικά της Ελλάδας, ο αγροτικός τομέας είναι ένας από τους βασικούς πυλώνες της οικονομίας, συνεισφέροντας 2,9% στο ΑΕΠ (έναντι 1,2% κατά μέσο όρο στην Ευρώπη) και 14% στην απασχόληση (έναντι 5% κατά μέσο όρο στην Ευρώπη).

Η διεθνής συγκυρία ήταν εξαιρετικά θετική για τον κλάδο κατά την τελευταία 25ετία, ωστόσο, η έλλειψη συνεπούς στρατηγικής δεν επέτρεψε στον ελληνικό κλάδο να αξιοποιήσει το αντικειμενικό συγκριτικό του πλεονέκτημα. Στηριζόμενη σε μεγάλο βαθμό στις επιδοτήσεις και στην προσφορά χύμα προϊόντων, η ελληνική αγροτική παραγωγή αυξήθηκε κατά λιγότερο από 1% ετησίως την τελευταία 25ετία καλύπτοντας το 0,3% της παγκόσμιας παραγωγής, από 0,8% το 1993. Επιπλέον, ο βαθμός τυποποίησης στην Ελλάδα παραμένει χαμηλός (με τη βιομηχανία τροφίμων να προσφέρει προστιθέμενη αξία της τάξης του 40% στην ελληνική αγροτική παραγωγή, έναντι 70% κατά μέσο όρο στη Δυτική Ευρώπη). Ως αποτέλεσμα, ο αγροτικός κλάδος εμφανίζει εμπορικό έλλειμμα της τάξης των €1,2 δις. το 2014 (ή €2,3 δις αν ληφθούν υπόψη και οι καθαρές εισαγωγές πρώτων υλών όπως σπόροι, λιπάσματα, ζωοτροφές), ενώ η ΕΕ συνολικά εμφανίζει εμπορικό πλεόνασμα της τάξης των €9 δις.

Στην παρούσα μελέτη διενεργείται μια ανάλυση του παραπάνω ζητήματος δομημένη γύρω από τέσσερα κρίσιμα ερωτήματα:

- Ποιοι παράγοντες κρατούν την ελληνική αγροτική παραγωγή χαμηλά;
- Τι πρέπει να γίνει για να εκμεταλλευτεί η Ελλάδα τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα;
- Ποιο είναι το δυνητικό επίπεδο που μπορεί να φτάσει ο ελληνικός αγροδιατροφικός κλάδος;
- Ποια είναι η ενδεδειγμένη στρατηγική για την επιτυχημένη απόβαση των ελληνικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές;

Βάσει υποδειγμάτων της ΕΤΕ σε παγκόσμιο δείγμα σχεδόν 170 χωρών, εκτιμήθηκε ότι η αναβάθμιση της Ελλάδας σε ευρωπαϊκό επίπεδο όσον αφορά (i) την τεχνολογία παραγωγής, (ii) το βαθμού τυποποίησης των προϊόντων και (iii) **τον τρόπο λειτουργίας των συνεταιρισμών** θα μπορούσε να αυξήσει την άμεση συνεισφορά του αγροδιατροφικού τομέα στο ΑΕΠ κατά €9,1 δις ετησίως (€3,6 δις μέσω αύξησης της

παραγωγικότητας της ελληνικής γης και €5,5 δις μέσω αύξησης του βαθμού τυποποίησης των προϊόντων). Καθώς η αυξημένη αυτή δραστηριότητα θα οδηγούσε σε επιπλέον έμμεσο όφελος της τάξης των €3,1 δις (σε τομείς όπως οι προμήθειες πρώτων υλών αγροτικής παραγωγής, συσκευασία τροφίμων κ.α.), το συνολικό ετήσιο όφελος εκτιμάται ότι προσεγγίζει τα €12,2 δις (ή 6,9% του ΑΕΠ) δημιουργώντας δυνητικά περίπου 200.000 νέες θέσεις εργασίας.

Αν μελετήσει κανείς την ιστορία των συνεταιρισμών κατά την τελευταία 35 ετία θα αντιληφθεί πολλά περισσότερα από όσα υποψιάζεται. Η ελληνική Πολιτεία προσπάθησε σκληρά να ... δημιουργήσει προβλήματα στους συνεταιρισμούς αντί να μεριμνήσει για την ανάπτυξή τους, όπως επιβάλλει το Σύνταγμα και όπως συνιστούν ο ΟΗΕ, το Διεθνές Γραφείο Εργασίας και οπωσδήποτε ο ... κοινός νους. Ακόμα και σήμερα, τα σχέδια για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς είναι κάθε άλλο παρά ενθαρρυντικά, όπως καταφαίνεται από το Σχέδιο Νόμου, το οποίο σχολιάζεται στο παρόν τεύχος.

Το «Εύκαρπον» ως πρωτοπόρος συνεταιρισμός Νέας Γενιάς

Γράφουν οι Ι. Γαλάτουλας* και Κ.Δ. Αποστολόπουλος**.

Από την αρχή της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα μέχρι και σήμερα, έχουν δημοσιευθεί πολλές αναλύσεις και σχόλια, και έχουν γίνει συζητήσεις και αναλύσεις σε τηλεοπτικά παράθυρα, ημερίδες και συνέδρια, για τον τρόπο αντιμετώπισης της κρίσης και την άμβλυση των συνεπειών της. Στη συζήτηση αυτή, δυστυχώς ο πρωτογενής τομέας κατέλαβε ελάχιστο χώρο, μέχρι τη στιγμή που η έφτασε στη φορολογία και στα δικαιώματα των αγροτών, παραμένοντας σε ρηχές αναλύσεις, χωρίς να παρουσιάζονται οι πιθανές ευκαιρίες που γεννά, ιστορικά και διαχρονικά, κάθε κρίση. Και όμως, μέσα στην κρίση, μέσω του πρωτογενή τομέα, χαραμάδες φωτός εμφανίστηκαν και αφορούν στην οργάνωση παραγωγικών δομών, ικανών να βελτιώσουν τις κοινωνικές δομές και το βιοτικό επίπεδο των πολιτών.

Το 2010, όταν άρχισαν να γίνονται αντιληπτές οι οικονομικές συνέπειες της κρίσης στο πορτοφόλι των Ελλήνων, αρκετοί εξ αυτών αναζήτησαν εναλλακτική λύση στην ύπαιθρο και στα ξεχασμένα αγροτεμάχια που κληρονόμησαν από τους προγόνους τους. Αυτή η επιστροφή στην ύπαιθρο έγινε με δύο τρόπους: Ο ένας αφορά στην μετεγκατάσταση, από τα αστικά κέντρα στην επαρχία, ενώ ο άλλος στόχευε στην παράλληλη δράση, αξιοποιώντας το αγροτικό εισόδημα ως συμπληρωματικό της αστικής απασχόλησης. Και ενώ οι δύο επιλογές μοιάζουν διαφορετικές, εντούτοις το αποτέλεσμά τους μοιάζει να είναι κοινό, καθώς και στις δύο περιπτώσεις μεταφέρθηκε γνώση, εμπειρία και καινοτομία σε τομείς στους οποίους ο ελληνικός αγροτικός χώρος ήταν και εξακολουθεί να φαίνεται ως ο φτωχός συγγενής, σε σχέση με εκείνον της υπόλοιπης Ευρώπης.

Πρόκειται για τον δευτερογενή και τον τριτογενή τομέα, αλλά και τους τρόπους οργάνωσης και ανάπτυξής τους, οι οποίοι για πρώτη φορά άρχισαν να αποτελούν μέρος της καθημερινότητας της αγροτικής οικογένειας. Επιπλέον, άρχισε να γίνεται επιτακτική η ανάγκη για ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των παραγωγών, ώστε να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις της παγκόσμιας οικονομίας.

Στο πλαίσιο αυτής της αλλαγής, έχοντας ως στόχο την αξιοποίηση των συνθηκών που δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα, εισήχθη με δυναμικό τρόπο και η έννοια του Συνεταιρισμού Νέας Γενιάς (Σ.Ν.Γ.). Πρόκειται για μία μορφή συνεταιριστικής επιχειρήσης, καινοτόμου για την Ελλάδα, αλλά ευρέως διαδεδομένης σε μερικές χώρες του κόσμου. Οι Συνεταιρισμοί Νέας Γενιάς ξεκίνησαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (Η.Π.Α.) και ως στόχο τους έχουν τη μεταβίβαση της προστιθέμενης αξίας, η οποία προκύπτει από την μεταποίηση των προϊόντων, στους ίδιους τους παραγωγούς των προϊόντων αυτών. Ο προσανατολισμός των Σ.Ν.Γ. είναι περισσότερο επιχειρηματικός, χωρίς όμως να καταστρατηγούνται οι βασικές αρχές των συνεταιρισμών.

Ένα από τα πρώτα δείγματα Σ.Ν.Γ., γέννημα της κρίσης, αποτελεί ο συνεταιρισμός «Εύκαρπον» (Αγροτικός Συνεταιρισμός Παραγωγής και Εμπορίας Υπερτροφών), ο οποίος κατέστησε δυνατή την απαρχή (ή ακόμα και το παράδειγμα) για τη δημιουργία και άλλων όμοιων συνεργατικών μορφών με διαφορετικό αντικείμενο, αλλά κοινό χαρακτήρα (Αγροτικός Συνεταιρισμός Στέβιας Καρδίτσας κ.ά.).

Για την ίδρυση του εν λόγω συνεταιρισμού, το έτος 2012, ακολουθήθηκαν συγκεκριμένα βήματα και στρατηγικές, οι οποίες προσανατολίζονταν στην καινοτομία, τη μεταποίηση και την εμπορία των προϊόντων του πρωτογενή τομέα. Ο απώτερος στόχος όλων αυτών των ενεργειών ήταν και παραμένει η μεγιστοποίηση του κέρδους, τόσο για το συνεταιρισμό όσο φυσικά και για τα μέλη του.

Ποιά είναι όμως η πορεία ίδρυσης του συνεταιρισμού και γιατί διαφέρει από τις μέχρι τώρα πρακτικές;

Αρχικά, πρέπει να σημειωθεί ότι ο συγκεκριμένος συνεταιρισμός δεν αποτελεί έκφραση της ανάγκης των παραγωγών για τη διάθεση των προϊόντων τους. Αντίθετα, αποτελεί την εκκίνηση για να στηθεί γύρω από αυτόν μία ολοκληρωμένη παραγωγική διαδικασία, από τον αγρό του παραγωγού μέχρι και την οικία του τελικού καταναλωτή. Ο αρχικός προβληματισμός, ο οποίος ετέθη από τους εμπνευστές αυτής της δράσης, δεν ήταν άλλος από το είδος της καλλιέργειας που θα επιλεγεί και συγκεκριμένα ποια καλλιέργεια είναι αυτή πάνω στην οποία θα στηριχτεί η ανάπτυξη μιας νέας υγιούς επιχείρησης. Το ερώτημα αυτό είναι το κρισιμότερο, εφόσον πρόκειται για αστούς, οι οποίοι αποφάσισαν να ασχοληθούν με την καλλιέργεια της γης. Η απάντηση, στο ερώτημα αυτό, δόθηκε από τις αγορές. Η συνεχής και αλματώδης ανάπτυξη της εναλλακτικής ιατρικής και των συμπληρωμάτων διατροφής στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, αλλά τελευταία και στην Ευρώπη, σε συνδυασμό και με την ανάγκη για ποιοτικά τρόφιμα, οδήγησαν στην εμφάνιση νέων καλλιεργειών, κυρίως φυτικών ειδών με προέλευση την Ανατολή, αλλά και στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων αρκετών παραδοσιακών καλλιεργειών, οι οποίες για πολλά χρόνια είχαν παραμεριστεί στην Ελλάδα (αρωματικά φυτά, φαρμακευτικά φυτά, αυτοφυή φυτά πλούσια σε αντιοξειδωτικά κατάλληλα να περάσουν στην καλλιέργεια).

Οι περιπτώσεις που εξετάστηκαν ήταν πολλές και για τον λόγο αυτόν τέθηκαν επιπλέον κριτήρια, έως ότου επιλεγεί ο κατάλληλος αριθμός και το είδος των καλλιεργειών. Πιο συγκεκριμένα, η στρεμματική απόδοση

αποτελέσει ένα πολύ σημαντικό στοιχείο για την επιλογή της φυτείας, καθώς ο μικρός και κατακερματισμένος κλήρος οδήγησε στην ανάγκη να εγκατασταθούν στα αγροτεμάχια, φυτείες μεγάλης στρεμματικής απόδοσης. Οι καλλιεργητικές φροντίδες και το επίπεδο εξοικείωσης που απαιτείται για την επιτυχία της φυτείας, αποτελεί έναν ακόμα παράγοντα για την επιλογή της ομάδας καλλιεργειών. Τέλος, τα επί μέρους εδαφοκλιματικά στοιχεία καθόρισαν το είδος της καλλιέργειας ανά αγροτεμάχιο.

Ένας σημαντικός παράγοντας, στον οποίο βασίστηκε το επιχειρηματικό σχέδιο του «Εύκαρπον», ως Σ.Ν.Γ., αποτέλεσε ο επιχειρηματικός κίνδυνος και η διαχείρισή του. Κάθε απόφαση, για την υλοποίηση του στρατηγικού σχεδιασμού, βασίστηκε στην αναγνώριση των πιθανών κινδύνων και στην πρόληψη αυτών για τη βιώσιμη λειτουργία του συνεταιρισμού. Πρόκειται για μία επίπονη και διαρκή διαδικασία, η οποία απέδωσε καρπούς από τα πρώτα έτη της λειτουργίας του Σ.Ν.Γ.. Επίσης, συνεχής ήταν η παρακολούθηση των τάσεων της αγοράς για την επιλογή των γραμμών μεταποίησης και τη σωστή διαφοροποίηση των προϊόντων, ενώ παραμένει διαρκής η παρακολούθηση της εξέλιξης των ανταγωνιστών, καθώς και των προϊόντων που παράγουν, ώστε να διαμορφωθεί το πληρέστερο και αποδοτικότερο «καλάθι» προϊόντων που προσφέρεται στον καταναλωτή.

Η έντονη παρουσία του εθελοντισμού ως πράξη αυτοβελτίωσης και ανάπτυξης, έχει συμβάλει τα μέγιστα στην αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν, αλλά και στη δημιουργία και στην ανάπτυξη ικανών στελεχών, με έντονα επιχειρηματική νοοτροπία, από το εσωτερικό (εκ των έσω) του συνεταιρισμού.

Τέλος, ένα σημαντικό στοιχείο που παίζει ιδιαίτερο ρόλο, από την αρχή της ίδρυσης του Σ.Ν.Γ., είναι ο καθορισμός στόχων και η επίτευξη αυτών με κάθε τρόπο, ακόμα και υπό αντίξοες συνθήκες. Αυτή η πρακτική λειτούργησε έως σήμερα, άλλοτε θετικά και άλλοτε αρνητικά, στην επέκταση του συνεταιρισμού και στη δημιουργία κεφαλαίων από την εγγραφή νέων μελών, αντίστοιχα.

Πιο συγκεκριμένα, η κατασκευή της μεταποιητικής μονάδας αποτέλεσε, από την πρώτη στιγμή, τον κύριο και αμετάκλητο στόχο των μελών. Η αποφασιστικότητα για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου ήταν τόσο ισχυρή, ώστε ακόμα και η εν μέρει κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος το καλοκαίρι του 2015, δεν μπόρεσε να μεταβάλει τη συγκεκριμένη απόφαση των μελών. Εντούτοις, για την επίτευξη του στόχου αυτού, η πολιτική εγγραφής μελών και λειτουργίας του συνεταιρισμού ήταν τόσο αυστηρή, ώστε ο αριθμός των μελών⁵² να είναι μικρός και να περιορίζεται σε άτομα με ανεπτυγμένο το αίσθημα του «επιχειρείν» και ξεκάθαρο εμπορικό προσανατολισμό, αποφεύγοντας τις εύκολες λύσεις.

Τα νέα ήθη στη λήψη αποφάσεων που εισήγαγε το παράδειγμα του «Εύκαρπον», λειτούργησαν σαν «σπίθα» στην περιοχή της Θεσσαλίας, με αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων Συνεταιρισμών Νέας Γενιάς, αλλά και την επανεκκίνηση προγενέστερων προσπαθειών.

Αναλυτική περιγραφή στις επιμέρους λειτουργίες των Σ.Ν.Γ., αλλά και παρουσίαση των προσπαθειών που γίνονται στο συγκεκριμένο μέρος του συνεργατισμού (Συνεταιρισμοί Νέας Γενιάς) στην Ελλάδα, θα δοθούν στο εγγύς και απώτερο μέλλον.

* Γεωπόνος Γεωργοοικονομολόγος, Υποψήφιος διδάκτωρ στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο (Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Βιώσιμης Ανάπτυξης, Σχολή Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών), Μέλος τους Σ.Ν.Γ. «Εύκαρπον» και μέλος του Ι.Σ.Ε.Μ.

** Ομότιμος καθηγητής στη Σχολή Περιβάλλοντος, Γεωγραφίας και Εφαρμοσμένων Οικονομικών του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου, Πρόεδρος του Ι.Σ.Ε.Μ.

⁵² Σήμερα ο Σ.Ν.Γ. «Εύκαρπον» αριθμεί εκατόν δέκα πέντε (115) μέλη και οι φυτείες των μελών του καλύπτουν περίπου εξακόσια (600) στρέμματα

Ένα ενδιαφέρον σεμινάριο για συνεταιρισμούς, οργανωμένο από συνεταιρισμούς με διαμονή σε συνεταιριστικό ξενοδοχείο

Από την ιστοσελίδα του Ν. Χρυσόγελου

Σεμινάριο που οργανώνεται από τους συνεταιρισμούς κι απευθύνεται στους συνεταιρισμούς. Με υπεύθυνους διοργάνωσης συνεταιρισμούς. Και με διαμονή σε συνεταιριστικό ξενοδοχείο. Και συμβαίνουν αυτά, αλλά στην Ιταλία. Από την Ελλάδα συμμετείχε ο κοινωνικός Συνεταιρισμός ANEMOS ANANEΩΣΗΣ (τον εκπροσώπησε ο Αντώνης Καλογεράκης)

Η συμμετοχή του ANEMOY ANANEΩΣΗΣ, λοιπόν, στο σεμινάριο που οργάνωσε στο Μιλάνο (11-13 Οκτωβρίου) η **Confcooperative** (Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών Ιταλίας) είχε από όλα. Και ενδιαφέρουσα σύνθεση - οι συμμετέχοντες προέρχονταν από συνεταιρισμούς από την Ιταλία, τη Μ. Βρετανία και την Ελλάδα - κι ενδιαφέροντα παραδείγματα και καλές πρακτικές.

Η Confcooperative (Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών Ιταλίας), που ανέλαβε την διοργάνωση έχει συνολικά 3,3 εκατ. μέλη και 538.000 εργαζόμενους. Στην Ιταλία έχουν καταγραφεί πάνω από **10.000 συνεταιριστικές και κοινωνικές επιχειρήσεις**. Την ευθύνη οργάνωσης του σεμιναρίου είχαν 2 συνεταιρισμοί: Federsolidarietà και Puntodock.

Ενδιαφέρουσα περίπτωση που συζητήθηκε, στο πλαίσιο του Εργαστηρίου, είναι ο Κοινωνικός Συνεταιρισμός που έχει δημιουργηθεί στην πόλη της **Matera** (N. Ιταλία), όπου χρησιμοποιούνται οι στέγες των κτηρίων, με την υποστήριξη και των τοπικών δημοτικών αρχών, για τοποθέτηση φωτοβολταϊκών. Είναι αξιοσημείωτο ότι τα κέρδη από την πώληση του ηλεκτρικού ρεύματος προσφέρονται για τη στήριξη των κοινωνικών δομών της πόλης, αποτελώντας ένα πρότυπο ακόμα και για την Ελλάδα.

Αλλά και το ίδιο το ξενοδοχείο (Hotel & Residence Zumbini 6) που ανήκει στον Κοινωνικό Συνεταιρισμό **La Cordata** και το οποίο φιλοξένησε το Εργαστήριο αυτό, είναι ένα αξιόλογο υπόδειγμα. Το 2005 οι εργαζόμενοι αποφάσισαν να βάλουν υποθήκη τα ακίνητά τους για να ξεκινήσει ο συνεταιρισμός. Σήμερα, έχοντας ήδη την πολύ θετική εμπειρία 10 ετών, ο συνεταιρισμός λειτουργεί υποδειγματικά προσφέροντας το 1/3 του ξενοδοχείου σε ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, ενώ τα υπόλοιπα 2/3 αξιοποιούνται για τουριστικούς σκοπούς, όπως μια συμβατική ξενοδοχειακή μονάδα του Μιλάνο, με ανταγωνιστικό κόστος αποτελώντας με αυτόν τον τρόπο έναν απολύτως οικονομικά βιώσιμο Συνεταιρισμό. Το επιπλέον σημαντικό στοιχείο για την προσπάθεια που γίνεται από την La Cordata είναι η διοργάνωση κοινών δραστηριοτήτων με την τοπική κοινότητα, ώστε να ενισχύονται ουσιαστικά οι δεσμοί μεταξύ τους, κάνοντας παράλληλα τους πολίτες τις περιοχής κοινωνούς της συνολικής προσπάθειας του Συνεταιρισμού.

Αποχαιρετισμοί

Δημήτρης Γαμβρούλης

Ήταν ένας ευπατρίδης

Ο Δημήτρης Γαμβρούλης μας αποχαιρέτησε στις 24 Οκτωβρίου, δύο μόνο ημέρες πριν από την εορτή του.

Τι να πρωτοθυμηθούμε από αυτόν τον ωραίο άνθρωπο: την έμφυτη ευγένειά του, την καλοσύνη του, τη φιλομάθειά του, την εργατικότητα του, τη συνεχή προσφορά του. Υπήρξε πολύτιμος φίλος, εκλεκτός συνάδελφος, σπουδαίος άνθρωπος, αγαπητός σε όλους όσους ζήσαμε στον εργασιακό χώρο της ΠΑΣΕΓΕΣ για πολλά χρόνια, στην οποία διετέλεσε Γενικός Διευθυντής και Προϊστάμενος της Υπηρεσίας Εκπαίδευσης.

Μας λείπει ήδη πολύ. Θα τον θυμόμαστε πάντα με αγάπη και τρυφερότητα, γιατί πραγματικά το άξιζε.

Καλό σου ταξίδι φίλε Δημήτρη

Σύλλογος εργασθέντων στην ΠΑΣΕΓΕΣ

=====

Ο Σύλλογος εργασθέντων στην ΠΑΣΕΓΕΣ, με λίγα λόγια είπε πάρα πολλά για τον Δημήτρη Γαμβρούλη, αλλά αν είχε κάποιος γνωρίσει αυτόν τον Άνθρωπο, δεν αντέχει στον πειρασμό να μην τον αποχαιρέτησει στο μεγάλο του ταξίδι, ένα ταξίδι που δικαιωματικά βαδίζει ολόρθος, δικαιωμένος και βραβευμένος από την εκδηλωμένη ή σιωπηλή αγάπη και αφειδώλευτη εκτίμηση, όσων τον γνώρισαν, προς το πρόσωπό του. Άνθρώπους σαν τον Δημήτρη Γαμβρούλη είχε στο νου του ο Μένανδρος, όταν είπε το «ως χαρίεν εστ' άνθρωπος ει άνθρωπος ή» (τι ωραίο πλάσμα που είναι ο άνθρωπος όταν είναι άνθρωπος). Είτε ως απλός υπάλληλος είτε ως Γενικός Διευθυντής της ΠΑΣΕΓΕΣ, ο Δημήτρης Γαμβρούλης διατηρούσε πάντα σταθερά την ίδια υψηλή ποιότητα συνεργάτη, που κατέληγε να είναι φίλος, για το καλό, για την προκοπή, για όλους. Αυτά δεν ξεχνιούνται.

Κώστας Παπαγεωργίου

Edgar Parnell – Βιογραφικό

Ο Edgar Parnell ξεκίνησε την επαγγελματική ζωή του σε καταναλωτικούς συνεταιρισμούς στο βόρειο τμήμα της Αγγλίας μετά τη στράτευσή του στη βασιλική αεροπορία της Μ. Βρετανίας. Σπούδασε με υποτροφία στο Συνεταιριστικό Κολλέγιο της Αγγλίας. Στα επόμενα χρόνια κατείχε διάφορες θέσεις ανώτερων διοικητικών στελεχών στους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς του Ηνωμένου Βασιλείου και στη συνέχεια ως Γενικός Διευθυντής Συνεταιριστικής Ανάπτυξης στη Μποτσουάνα, όπου εγκατέστησε πρώτο σούπερ μάρκετ της χώρας και κεντρικό φορέα χονδρικής πώλησης.

Κατά την επιστροφή του στο Ηνωμένο Βασίλειο, διορίστηκε ως σύμβουλος διαχείρισης λιανικών πωλήσεων στην εταιρεία Clarks Ltd και αργότερα κατέλαβε μια παρόμοια θέση στην Κεντρική Συνεταιριστική Οργάνωση Χονδρεμπορίου του Ην. Βασιλείου (CWS). Στη συνέχεια έγινε το Διευθυντής λιανικού εμπορίου μη εδωδιμων ειδών της CWS καλύπτοντας καταστήματα σε όλη την Σκωτία. Στη συνέχεια κατέλαβε θέση Συμβούλου της βρετανικής κυβέρνησης για το Συνεταιριστικό Μάνατζμεντ προς την κυβέρνηση της Τζαμάικα. Άλλες θέσεις που ακολούθησαν περιλαμβάνουν: Υπεύθυνος του Ταμείου για την Έρευνα και την Ανάπτυξη της Αφρικής, ΟΗΕ / ΔΟΕ, Σύμβουλος Διαχείρισης και Μάρκετινγκ των συνεταιρισμών στην Ινδία, Διευθύνων Σύμβουλος του Ιδρύματος Plunkett της Οξφόρδης με έργο την παροχή ενός ευρέος φάσματος υπηρεσιών υποστήριξης για τους συνεταιρισμούς και τις σχετικές οργανώσεις, τόσο στο Ηνωμένο Βασίλειο όσο και διεθνώς, όπως η διαχείριση έργων ανάπτυξης και έρευνας, ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές.

Στα πιο πρόσφατα χρόνια του έχουν ανατεθεί καθήκοντα Συμβούλου στο Ηνωμένο Βασίλειο και σε πάνω από 30 άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ασχολούνται με την διακυβέρνηση των συνεταιρισμών, με οικονομικά και φορολογικά θέματα, με συνεταιριστική νομοθεσία, μελέτες σκοπιμότητας για την ίδρυση συνεταιρισμών, αναθεώρηση των προγραμμάτων βοήθειας για τους συνεταιρισμούς, εγκατάσταση και αξιολόγηση προγραμμάτων κατάρτισης για τους συνεταιρισμούς και το γεωργικό τομέα και την ανάπτυξη στρατηγικών για την αναδιοργάνωση συνεταιριστικών συστημάτων.

Έχει διατελέσει μέλος της Γενικής Συνέλευσης της Διεθνούς Συνεταιριστικής Ένωσης, συν-πρόεδρος της επιτροπής της ΕΕ για την Ανάπτυξη της Αγροτικής Οικονομίας της Πολωνίας, μέλος του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ηνωμένο Βασίλειο), πρόεδρος της Επιτροπής της Εθνικής Οργάνωσης Συνεταιριστικής Ανάπτυξης, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης του Ηνωμένου, καθώς και σε διάφορες ομάδες εργασίας της COGECA (Ομοσπονδίας των Γεωργικών Συνεταιρισμών της ΕΕ). Ο Edgar Parnell είναι ο συγγραφέας πολλών εξειδικευμένων εκδόσεων, συμπεριλαμβανομένου του βιβλίου «Επανεφεύρεση των Συνεταιρισμών – Επιχειρήσεις για τον 21^ο Αιώνα», στο οποίο εξετάζει το μεταβαλλόμενο ρόλο των συνεταιρισμών στο σημερινό επιχειρηματικό περιβάλλον. Το βιβλίο αυτό έχει μεταφραστεί σε διάφορες γλώσσες.

Από την αποχώρησή του από την εργασία πλήρους απασχόλησης, εργάστηκε ως εθελοντής (VSO) στο Υπουργείο για την Αγροτική Μεταρρύθμιση στις Φιλιππίνες. Τώρα άλλη μια φορά επανήλθε και διαμένει στο Oxfordshire, Αγγλία.

EDGAR PARNELL

ΕΠΑΝΕΦΕΥΡΕΣΗ
ΤΩΝ
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΟΧΑΣΤΗΣ

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ:

**Από το ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ
(ΙΣΕΜ)**

«Οι Συνεταιρισμοί στην Ελλάδα», τόμοι 7^{ος} και 8^{ος}

Τόμος 7^{ος} : Περίοδος 1977-1981, σελ. 390

Τόμος 8^{ος} : Περίοδος 1982-1993, σελ. 696

***Η ιστορική πορεία των ελληνικών συνεταιρισμών κατά την περίοδο 1977-1993
με αυτούσια τα σημαντικά κείμενα, σε δύο τόμους,***

**συνέχεια των 6 τόμων του κλασικού έργου του ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ:
«ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ»**

Συγγραφείς είναι οι συνεχιστές του έργου του ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ:

- **Κων/νος Παπαγεωργίου**, Ομότιμος Καθηγητής Συνεταιριστικής Οικονομίας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών
- **Ολυμπία Κλήμη-Καμινάρη**, Επ. Καθηγήτρια Συνεταιριστικής Οικονομίας του Παντείου Πανεπιστημίου

Τόμος 7^{ος} , περίοδος 1977-1981	Τόμος 8^{ος} , περίοδος 1982-1993
Προσπάθεια ανασύνταξης των συνεταιρισμών, σώρευση «νεφών» στον συνεταιριστικό ορίζοντα -Προετοιμασία ένταξης στην ΕΟΚ – συγκρούσεις κομμάτων -Κινητοποίηση για ενημέρωση αγροτών -Ανάληψη σοβαρών πρωτοβουλιών από αγροτοσυνεταιριστικές επιχειρήσεις -Απόκτηση επιστημόνων από τους αγροτικούς συνεταιρισμούς -Προετοιμασία ίδρυσης Τοπικών Αγορών -Υποσχέσεις για συνεταιριστικοποίηση της ΑΤΕ -Ανταγωνισμός ΑΤΕ-συνεταιρισμών για τις ασφαλιστικές εργασίες -Εσωτερικές διχαστικές αντιπαραθέσεις στην ΠΑΣΕΓΕΣ με κομματικό «άρωμα» -Νέα Κυβέρνηση, νέες ιδέες	Η περίοδος κατεδάφισης των συνεταιρισμών, με όλα τα σημαντικά κείμενα της περιόδου -Ο θρίαμβος του κομματισμού -Η καταδίκη της ΚΥΔΕΠ και η διάλυσή της -Το ναυάγιο των Τοπικών Αγορών -Η ΑΤΕ, που από υπόσχεση να γίνει συνεταιριστική τράπεζα, έγινε Α.Ε., για να καταλήξει στην Τράπεζα Πειραιώς -Το συνεχές Κόμμα-Κυβέρνηση-Συνεταιρισμοί -Οι ερασιτεχνισμοί με τους αγροτοβιομηχανικούς συνεταιρισμούς -Το σπρώξιμο της ΣΥΝΕΛ στο γκρεμό -Τα χρέη, η ρύθμιση και ο εμπαιγμός των συνεταιρισμών -Ο ρόλος του Τύπου Συνέβησαν τυχαία; Ποιοί ωφελήθηκαν; Με περίληψη του τόμου, και Ευρετήριο και των 8 τόμων

Έκδοση: Ινστιτούτο Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών (ΙΣΕΜ)

Εκδοτικός Οίκος: «Αμφιλύκη», Τριών Ναυάρχων 17, 262 22 ΠΑΤΡΑ, Τηλ. 2610-338888,

e-mail: vivliothiki.pat.17@gmail.com

Τιμή (με έκπτωση) 30€ (οι δύο τόμοι), με αντικαταβολή. (Συμπεριλαμβάνονται τα έξοδα αποστολής).

(Δύο ζεύγη τόμων 55€, τρία ζεύγη τόμων 75€)

ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ†
με συνεπιτότες τους
Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ - ΟΛ. ΚΛΗΜΗ-ΚΑΜΙΝΑΡΗ

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΜΕ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΑΠΟ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

*
ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ
Περίοδος 1977 - 1981

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ
ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΔΟΥΣ - ΘΕΜΑΤΑ - ΤΟΠΟΥΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ι.Σ.Ε.Μ.)
Εκδόσεις «ΑΜΦΙΛΥΚΗ»

ΑΘΗΝΑ - ΠΑΤΡΑ 2014

ΑΡΙΣΤ. Ν. ΚΛΗΜΗ†
με συνεπιτότες τους
Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ - ΟΛ. ΚΛΗΜΗ-ΚΑΜΙΝΑΡΗ

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗ - ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΜΕ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ
ΑΠΟ ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

*
ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΩΟΣ
Περίοδος 1982 - 1993

ΜΕ ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΟΥ 8^{ΟΥ} ΤΟΜΟΥ
ΚΑΙ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΟΛΩΝ ΤΩΝ 8 ΤΟΜΩΝ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ι.Σ.Ε.Μ.)
Εκδόσεις «ΑΜΦΙΛΥΚΗ»

ΑΘΗΝΑ - ΠΑΤΡΑ 2014

Κ. Παπαγεωργίου, «Βιώσιμη Συνεταιριστική Οικονομία – Θεωρία και Πρακτική»
(3η Έκδοση)

